

RHYBUDD O GYFARFOD

Awdurdod Parc Cenedlaethol Eryri

Iwan Jones

Prif Weithredwr Dros Dro

Awdurdod Parc Cenedlaethol Eryri

Penrhyndeudraeth

Gwynedd LL48 6LF

Ffôn: (01766) 770274

E.bost: parc@eryri.llyw.cymru

Cyfarfod: Awdurdod Parc Cenedlaethol Eryri

Dyddiad: Dydd Mercher 11 Medi 2024

Amser: 10.00 y.b.

Man Cyfarfod: Ystafell yr Oakeley, Plas Tan y Bwlch, Maentwrog a thrwy Zoom

Gofynnir i'r Aelodau ymuno â'r cyfarfod 15 munud cyn yr amser cychwyn dynodedig

Aelodau wedi'u penodi gan Gyngor Gwynedd

Y Cyngorydd: Elwyn Edwards, Annwen Hughes, Louise Hughes, June Jones, Edgar Wyn Owen, Elfed Powell Roberts, John Pughe Roberts, Meryl Roberts, Einir Wyn Williams;

Aelodau wedi'u penodi gan Gyngor Bwrdeistref Sirol Conwy

Y Cyngorydd: Ifor Glyn Lloyd, Jo Nuttall, Dilwyn Owain Roberts;

Aelodau wedi'u penodi gan Llywodraeth Cymru

Brian Angell, Sarah Hattle, Tim Jones, Naomi Luhde – Thompson, Delyth Lloyd, Dr Lowri Cunningham Wynn.

R H A G L E N

Rhifau
Tudalen

- Ymddiheuriadau am absenoldeb a Datganiadau'r Cadeirydd**
- Diweddariad Corfforaethol**
Derbyn diweddariad llafar gan y Prif Weithredwr.
- Hawl i'r Cyhoedd Holi**
Mae'r Awdurdod wedi clustnodi hyd at 20 munud ar ddechrau ei gyfarfod i roi cyfle i aelodau o'r cyhoedd ofyn cwestiynau penodol sy'n ymwneud â gwaith yr Awdurdod (ac eithrio ceisiadau cynllunio) sy'n berthnasol i ddyletswyddau a phwrpasau'r Parc.
Rhaid cyflwyno'r cwestiynau'n ysgrifenedig (trwy'r post neu e-bost) i'r Pennaeth Gwasanaethau Cyfreithiol a Chorfforaethol o leiaf 7 niwrnod cyn y cyfarfod.
- Datgan Diddordeb**
Cael unrhyw ddatganiadau o ddiddordeb gan aelodau neu swyddogion mewn perthynas ag unrhyw eitem fusnes.
- Cofnodion** **4 - 14**
Bydd y Cadeirydd yn cynnig y dylid arwyddo cofnodion cyfarfod yr Awdurdod a gynhaliwyd ar 12^{fed} o Fehefin 2024 fel rhai cywir. (Copi yma)
- Materion er gwybodaeth sy'n codi o'r cofnodion**
- Taflen Weithredu** **15 - 16**
Cyflwyno'r Daflen weithredu, er gwybodaeth. (Copi yma)
- Adroddiad Blynyddol 2023/24** **17 - 70**
Cyflwyno adroddiad gan y Cyfarwyddwr Gwasanaethau Corfforaethol. (Copi yma)
- Cynllun Ariannol Tymor Canolig** **71 - 81**
Cyflwyno adroddiad gan y Prif Swyddog Cyllid. (Copi yma)
- Cyfrifon Drafft 2022/23** **82 - 194**
Cyflwyno adroddiad gan y Prif Swyddog Cyllid. (Copi yma)
- Diweddariad o'r Gyllideb 2024/25** **195 - 203**
Cyflwyno adroddiad gan y Prif Swyddog Cyllid. (Copi yma)
- Maniffesto Ieuencid** **204 - 224**
Cyflwyno Maniffesto Ieuencid gan Swyddog Pobl Ifanc. (Copi yma)
- Adroddiad Blynyddol Yr Ysgwrn 2023/24** **225 - 228**
Cyflwyno Adroddiad Blynyddol Yr Ysgwrn gan Bennaeth Treftadaeth Ddiwylliannol.(Copi yma)
- Cynhadledd Europarc 2024** **229 - 230**
Cyflwyno gwybodaeth ar y Gynhadledd Europarc gan y Prif Weithredwr dros dro

15. **Seminar Aelodau Cymru 2024** **231- 237**
Cyflwyno gwybodaeth ar Seminar Aelodau Cymru gan y Prif Weithredwr dros dro
16. **Adroddiadau Gweithgor Aelodau** **238 - 242**
Cyflwyno adroddiadau'r Gweithgor Aelodau a gynhaliwyd ar 22^{ain} o Fai 2024 ac ar 26^{ain} o Fehefin 2024. (Copïau yma)
17. **Cyfarfodydd Sefydliadau Eraill**
Cael adroddiadau llafar gan Aelodau am unrhyw gyfarfodydd sefydliadau eraill y buont ynddynt yn ddiweddar fel cynrychiolwyr yr Awdurdod.
18. **Trafodaethau ar Ddyfodol Plas Tan y Bwlch** **243**
Atodlen 12A o Ddeddf Llywodraeth Leol 1972: Eithrio rhag datgelu dogfennau
Cyflwyno adroddiad gan y Prif Weithredwr Dros Dro. (Copi yma)

RHAN II

19. **Trafodaethau ar Ddyfodol Plas Tan y Bwlch** **244 - 246**
Cyflwyno adroddiad gan y Prif Weithredwr Dros Dro. (Copi yma)

**AWDURDOD PARC CENEDLAETHOL ERYRI
CYFARFOD CYFFREDINOL BLYNYDDOL
DYDD MERCHER 12 MEHEFIN 2024**

PRESENNOL:**Aelodau wedi'u penodi gan Gyngor Gwynedd**

Cynghorwyr Elwyn Edwards, Annwen Hughes, Louise Hughes, June Jones, Edgar Wyn Owen, Elfed Powell Roberts, John Pughe Roberts, Meryl Roberts, Einir Wyn Williams;

Aelodau a benodwyd gan Gyngor Bwrdeistref Sirol Conwy

Cynghorwyr Ifor Glyn Lloyd, Jo Nuttall, Dilwyn Owain Roberts;

Aelodau a benodwyd gan Lywodraeth Cymru

Brian Angell, Sarah Hattle, Tim Jones, Naomi Luhde-Thompson, Delyth Lloyd;

Swyddogion

Emyr Williams, G. Iwan Jones, Jonathan Cawley, Dewi Aeron Morgan, Sian Owen, Bethan Hughes, Angela Jones, Anwen Gaffey, Sarah Roberts.

Yn bresennol

Sharon Warnes, Cadeirydd y Pwyllgor Safonau.

Euros Lake, Rachel Freitag, Derwyn Owen: Archwilio Cymru.

Dywedodd Cyfarwyddwr y Gwasanaethau Corfforaethol y byddai'r cyfarfod yn cael ei ddarlledu ar y we yn dilyn ethol y Cadeirydd a'r Is-gadeirydd, ac y byddai hefyd ar gael ar-lein yn ddiweddarach.

1. Cadeirydd

Amlinellodd Cyfarwyddwr y Gwasanaethau Corfforaethol y weithdrefn ar gyfer ethol Cadeirydd ar yr Awdurdod a chynghorodd fod yr enwebiadau, yn unol â Rheolau Sefydlog 5.2 a 5.3, yn cynnig dau Aelod ar gyfer y Cadeirydd, Mr. Tim Jones a'r Cynghorydd Edgar Owen, a wahoddwyd i annerch y cyfarfod.

Derbyniodd Mr. Tim Jones a'r Cynghorydd Edgar Owen ill dau derbyn y gwahoddiad i annerch y cyfarfod a rhoddwyd crynodeb o'u cefndir a'u profiad i'r Aelodau.

Cafodd y Cynghorydd Edgar Wyn Owen ei ethol yn Gadeirydd yr Awdurdod.

Diolchodd y Cadeirydd i'r Aelodau am eu cefnogaeth.

2. Is - gadeirydd

Aeth y Cyfarwyddwr Gwasanaethau Corfforaethol ati i amlinellu'r weithdrefn ar gyfer ethol Is-gadeirydd ar yr Awdurdod a chynghorodd ei fod, yn unol â Rheolau Sefydlog 5.2 a 5.3, wedi derbyn enwebiadau yn cynnig y Cynghorydd Ifor Glyn Lloyd fel Is-gadeirydd.

Etholwyd y Cynghorydd Ifor Glyn Lloyd yn Is-gadeirydd ar yr Awdurdod.

Diolchodd yr Is-gadeirydd i'r Aelodau am eu cefnogaeth.

3. Ymddiheuriadau am absenoldeb

Ni chafwyd unrhyw ymddiheuriadau.

4. **Diweddariad Corfforaethol**

- Ilongyfarchodd y Prif Weithredwr y Cadeirydd a'r Is-gadeirydd ar eu penodiadau a manteisiodd hefyd ar y cyfle i ddiolch i Mr. Tim Jones am ei waith yn ystod ei gyfnod fel Cadeirydd yr Awdurdod.
- Mewn cyfarfod diweddar gydag Ysgrifennydd y Cabinet, Julie James AS, cynghorwyd y Cadeirydd a'r Prif Weithredwr y byddai'r gyllideb yn parhau ar y lefel hon tan 2025, er y gallai fod cymorth ariannol cyfalaf pellach i Awdurdodau y Parciau Cenedlaethol dros y 3 blynedd nesaf.
- yn eu cyfarfod ar 3 Mehefin 2024 roedd Panel Sgorio Cronfa Gymunedol Eryri wedi cymeradwyo nifer o geisiadau.
- atgoffodd y Prif Weithredwr yr Aelodau eu bod i gyd wedi cael gwahoddiad i fynychu Cyfarfod Bwrdd Plas Tan y Bwlch yn dilyn cyfarfod yr Awdurdod heddiw i dderbyn cyflwyniad gan Cymunedoli Cyf. Yn codi ar hynny, cadarnhaodd y Prif Weithredwr fod gwerthu'r eiddo yn dal i fod yn opsiwn a bod Asiantau bellach wedi'u penodi.
- roedd dyddiad cau'r ymgynghoriad i ymateb i lythyr Cyfarwydddeb Erthygl 4 a anfonwyd at bob cartref yn Eryri wedi arwain at lai na 400 o ymatebion, ac yr oedd swyddogion bellach yn eu hystyried.
- Atgoffwyd yr Aelodau ynghylch y Diwrnod Datblygu Aelodau ar 21 Mehefin gydag ymweliadau â safleoedd yn ardal Y Bala a'r cyffiniau.
- Nododd yr Aelodau hefyd fod hyfforddiant ar 'Lywodraethu Ariannol Effeithiol' yn cael ei drefnu gan Lywodraeth Cymru ar gyfer yr holl Aelodau ar 20 Mehefin 2024.
- roedd y Prif Weithredwr yn falch o adrodd bod y Tîm Rheoli a'r Is-gadeirydd wedi cyfarfod â Chymdeithas Eryri yn ddiweddar i drafod meysydd sy'n peri pryder ar y cyd a chydweithrediad yn y dyfodol.
- roedd y Prif Weithredwr a'r Cadeirydd wedi mynychu cyfarfod o bob Cadeirydd yn Loch Lomond yn ddiweddar lle'r prif bynciau trafod oedd heriau newid hinsawdd a sut y gall y 15 Awdurdod Parciau Cenedlaethol weithio ar hyn gyda'i gilydd.
- Roedd y Prif Weithredwr wedi cyfarfod â Phrif Gwnstabl Heddlu Gogledd Cymru yn ddiweddar i drafod y posibilrwydd o gael swyddog heddlu wedi'i secondio i'r Awdurdod am gyfnod o 6 mis i helpu gyda materion gwledig.
- Yn ddiweddar, roedd Prif Weithredwyr Parciau Cenedlaethol Cymru wedi cyfarfod â Phrif Weithredwr Cyfoeth Naturiol Cymru, lle roedd trafodaethau wedi canolbwyntio ar weithio mewn partneriaeth i rannu arbenigedd wrth i adnoddau fynd yn fwy prin.
- Cynghorodd y Prif Weithredwr, gan mai hwn oedd ei gyfarfod Awdurdod terfynol, hoffai fanteisio ar y cyfle i gyfleu ei ddymuniadau gorau i Anwen Gaffey, Swyddog Gwasanaethau Aelodau, a oedd hefyd yn ymddeol ddiwedd yr haf ar ôl gweithio i'r Awdurdod ers cyn sefydlu'r Parc Cenedlaethol ym 1996.

5. **Hawl i'r Cyhoedd Holi**

Cynghorodd y Cadeirydd fod aelod o'r cyhoedd wedi rhoi hysbysiad eu bod am siarad yn y cyfarfod.

Rhoddodd Mr. Richard A. Shirres ragarweiniad byr i'r Aelodau cyn cyflwyno'r cwestiwn canlynol:-

- C. A wnaiff Awdurdod y Parc Cenedlaethol ystyried cymryd camau o ddifrif i ddechrau sefydlu'r modd i arfer cynllunio gofodol ecolegol rhagweithiol a allai yn y pen draw ddatblygu cynllun rheoli addasu ecosystemau strategol ar draws y Parc ar raddfa tirwedd, ynghyd â mesurau diffiniedig, yn amodol ar adolygiad cyfnodol; cydnabod bod potensial mawr ar gyfer symud adnoddau yn gynnwys drwy ymgysylltu â rhanddeiliaid lleol a rhanbarthol; drwy fanteisio ar ymchwil prifysgol a harneisio hynny a datblygu rhaglenni gwyddoniaeth dinasyddion ond hefyd drwy archwilio gwaith partneriaeth gydag Awdurdod Parc Cenedlaethol Bannau Brycheiniog a gynhyrchodd Gynllun Adfer Cenedlaethol rhagarweiniol ym mis Gorffennaf 2019?

Ymateb swyddogion

Diolchodd y Cyfarwyddwr Cynllunio a Rheoli Tir i Mr Shirres am ei gwestiwn.

Sicrhodd y Cyfarwyddwr Cynllunio a Rheoli Tir Mr Shirres fod yr Awdurdod a'i swyddogion yn cymryd materion o'r fath o ddifrif ac y byddant yn ystyried ac yn trafod y materion hyn ymhellach dros y misoedd nesaf. Er mwyn darparu cyddestun, fe amlinellodd rai cyfyngiadau y dylid eu cydnabod wrth i'r gwaith hwn gael ei ddatblygu.

- 1. Roedd y rhan fwyaf o'r tir yn y Parc Cenedlaethol mewn perchnogaeth breifat, sy'n golygu bod y gallu i wneud newidiadau uniongyrchol yn gyfyngedig, a dim ond trwy weithio mewn partneriaeth y gellir cyflawni newid sylweddol.*
- 2. Gan fod adnoddau'n brin, o ran cyllid a staff, mae'r Awdurdod yn parhau i weithio'n agos gyda phartneriaid yn y sector amgylcheddol fel yr Ymddiriedolaeth Genedlaethol, Cyfoeth Naturiol Cymru ac ati, a hefyd gyda ffermwyr a thirfeddianwyr.*
- 3. Roedd Strategaeth Garbon yr Awdurdod yn cael ei chyflwyno i'r Awdurdod heddiw sy'n dangos yn glir bod Eryri eisoes ar y daith. Mae'r Awdurdod yn cydnabod yr angen i dynnu sylw at yr her carbon yn ei Gynllun Corfforaethol, a'r angen i godi ei uchelgais yn Cynllun Eryri (a oedd yn cael ei adolygu y flwyddyn nesaf). Roedd yr Awdurdod wedi comisiynu adroddiad ar gyflwr y Parc a bydd yn cydweithio â'r holl gyrff statudol eraill i sefydlu gwaelodlin o ran cyflwr natur a'n gallu i leihau allyriadau carbon a nwyon tŷ gwydr. Bydd gwaith ar adolygu'r Cynllun Datblygu Lleol hefyd yn cael ei wneud yn 2025 a bydd yn cynnwys polisiâu uchelgeisiol i fynd i'r afael â'r materion hyn.*
- 4. Roedd Eryri ynghyd â Pharciau Cenedlaethol eraill y DU bellach yn rhan o'r fenter Ras i Sero fyd-eang ac roedd gwaith eisoes wedi dechrau cyrraedd targed 2030 a chyfyngu cynhesu byd-eang i 1.5 yn hytrach na 2 radd.*
- 5. Mae bwriad i nodi cyllid i benodi Swyddog Carbon Isel yn ystod y flwyddyn ariannol hon sydd hefyd yn dangos uchelgais ac ymrwymiad yr Awdurdod i ymateb i'r her.*
- 6. Cynghorodd y Prif Weithredwr ar bapur diweddar ar ddefnydd carbon, yn seiliedig ar ddefnydd a gomisiynwyd gan deulu'r Parciau Cenedlaethol, a oedd wedi nodi bod tua thraean o allbynnau carbon Eryri yn dod o drafndiaeth, traean o gymunedau lleol a thraean o dwristiaeth. Ar hyn o bryd roedd swyddogion yn gweithio ar strategaeth coed a mawndir ac roeddent hefyd yn cynnal cynlluniau uchelgeisiol fel Prosiect Coedwig Law Geltaidd LIFE.*

Mewn ymateb, rhoddodd Richard Shirres gefndir byr o'i brofiad ei hun i'r Aelodau a gwahoddodd gyswilt anffurfiol ar unrhyw adeg ar gyfer trafodaethau gyda swyddogion. Roedd yn teimlo ei bod yn hanfodol bod setiau data ar gyfer fflora a ffawna yn cael eu datblygu ar gyfer y Parciau Cenedlaethol unigol, yn hytrach nag ar draws Cymru. Awgrymodd y gallai gwyddoniaeth dinasyddion fod yn fesur cost-effeithiol a oedd yn economaidd ac yn rhoi ymdeimlad o bwrpas i bobl leol.

Croesawodd yr Aelodau y cwestiwn a gwneud y sylwadau canlynol:-

- Nododd Aelod, er bod trafodaethau gyda Phrifysgol Bangor eisoes ar y gweill, y dylai hyn gynnwys edrych yn benodol ar setiau data.
- Cytunodd yr Aelodau fod gwyddoniaeth dinasyddion yn rhywbeth y dylai'r Awdurdod ei ystyried ymhellach. Dywedodd y Prif Weithredwr eu bod, yn ystod trafodaethau diweddar gyda Chymdeithas Eryri, wedi cytuno i gydweithio i fanteisio ar yr arbenigedd sydd ar gael.

6. **Datgan Budd**

Ni wnaed unrhyw ddatganiadau o fuddiannau personol mewn perthynas ag unrhyw eitem.

7. **Aelodaeth o'r Awdurdod**

Cyflwynwyd - Adroddiad y Prif Weithredwr ar aelodaeth gyfredol o'r Awdurdod, er gwybodaeth.

Adroddwyd - Cyflwynodd y Prif Weithredwr yr adroddiad a gofynnodd i'r Aelodau gadarnhau bod eu manylion yn gywir.

Penderfynwyd nodi'r adroddiad.

8. **Cofnodion**

Derbyniwyd cofnodion cyfarfod yr Awdurdod a gynhaliwyd ar 24 Ebrill 2024 a llofnododd y Cadeirydd hwy fel cofnod cywir.

9. **Log Gweithredu**

Cyflwynwyd – Cofnod o gamau gweithredu strategol yn codi o benderfyniadau a wnaed yn ystod cyfarfodydd yr Awdurdod, er gwybodaeth ac i'w gweithredu.

Adroddwyd – Cyflwynodd Cyfarwyddwr y Gwasanaethau Corfforaethol yr adroddiad a dywedodd y dylai'r ddwy eitem aros ar y log gweithredu.

Yn codi ar hynny,

Cyfarfod Awdurdod 07.02.24 : Eitem Weithredu 11 – Plas Tan y Bwlch

Cynghorodd y Cyfarwyddwr y Gwasanaethau Corfforaethol fod Carter Jonas wedi cael ei benodi fel Asiant Gwerthu, a phenodwyd cyfreithwyr i baratoi Pecyn Gwybodaeth ar yr eiddo. Nododd yr Aelodau y byddai'r Pennaeth Eiddo yn rhoi rhagor o fanylion yng nghyfarfod Bwrdd Plas Tan y Bwlch yn dilyn cyfarfod yr Awdurdod heddiw.

PENDERFYNWYD nodi'r Log Gweithredu, fel y'i cyflwynwyd.

10. **Llywodraethu Awdurdodau Parciau Cenedlaethol**

Cyflwynwyd – Adroddiad Llywodraethu Awdurdodau Parciau Cenedlaethol (Ebrill 2024) gan Archwilydd Cyffredinol Cymru, ynghyd ag Adroddiad Cryno. Rhoddwyd copi o'r ymateb Sefydliadol i'r aelodau hefyd, er gwybodaeth.

Cyflwynodd Mr Euros Lake, Swyddfa Archwilio Cymru yr adroddiad a chyflwynodd gyflwyniad sleidiau i'r Aelodau. Dywedodd fod yr adroddiad, a gyhoeddwyd ym mis Ebrill 2024, yn adolygu'r trefniadau llywodraethu ar draws tri Awdurdod y Parciau Cenedlaethol yng Nghymru.

Trafododd yr aelodau a'r swyddogion yr adroddiad yn fanwl a gwnaethant y sylwadau canlynol:-

- Dywedodd y Prif Weithredwr ei fod bob amser wedi gwerthfawrogi canfyddiadau Archwilio Cymru, ond yr achlysur hwn teimlai na allai gytuno â'r tri argymhelliad cyntaf gan eu bod yn faterion y tu hwnt i reolaeth yr Awdurdod, ac nid oedd y pedwerydd argymhelliad wedi darparu tystiolaeth nad oedd y model presennol yn addas i'r pwrpas. Dywedodd y Prif Weithredwr ei fod wedi anfon ei ymateb i Archwilio Cymru a byddai'r ymateb yn cael ei gyflwyno'n ffurfiol i'r Aelodau yng nghyfarfod nesaf y Pwyllgor Perfformiad ac Adnoddau ar 10 Gorffennaf. Nododd y Prif Weithredwr fod dau adolygiad dros y 15 mlynedd diwethaf, Adolygiad Marsden a Gweithgor Tirweddau'r Dyfodol dan gadeiryddiaeth yr Arglwydd Dafydd Elis-Thomas, ill dau wedi cytuno bod y model presennol yn darparu'r cydbwysedd angenrheidiol. Teimlai'r Prif Weithredwr fod y cyfle i fynd i'r afael ag effeithiolrwydd Adran 62(2) o Ddeddf yr Amgylchedd wedi'i fethu.
- mewn ymateb i gwestiwn ynghylch pwy oedd yn gyfrifol am greu'r fframwaith atebolrwydd, dywedodd y Prif Weithredwr fod proses flynyddol ar gyfer adrodd perfformiad i'r Gweinidog dros Aelodau a benodwyd gan Lywodraeth Cymru, ond nad oes unrhyw system o'r fath ar gyfer Aelodau'r Awdurdod Lleol. Mater i Gymdeithas Llywodraeth Leol Cymru oedd trafod hyn gyda Llywodraeth Cymru ac mae'n dangos pam ei bod yn anodd i'r Awdurdod dderbyn y tri argymhelliad cyntaf.
- teimlai Aelod nad oedd y feirniadaeth yn cyfeirio at y cydbwysedd rhwng yr awdurdod lleol ac aelodau cenedlaethol, ond yn hytrach sut mae aelodau lleol yn cael eu dewis, a oedd yn ymwneud mwy â gweithredu ac nid y strwythur llywodraethu. Teimlai'r Aelod nad oedd yr adroddiad yn glir yn hyn o beth.
- Nododd y Prif Weithredwr fod para. 22 o'r adroddiad yn cefnogi strwythurau'r pwyllgor presennol, ac mai'r mater oedd lefel y sgil sydd ar gael i graffu arno'n strategol. Dywedodd y gallai manifesto'r Blaid Lafur gynnwys cyfeiriad at hyn o ran y gwasanaeth Tân ac Achub, sydd ag Aelodau Awdurdod Lleol yn unig, er y gallai nifer yr aelodau ar yr Awdurdod fod yn fater ar gyfer y dyfodol.

PENDERFYNWYD

1. **nodi'r adroddiad.**
2. **disgwyl i'r adroddiad ar yr Ymateb Sefydliadol gael ei gyflwyno i gyfarfod nesaf y Pwyllgor Perfformiad ac Adnoddau ar 10 Gorffennaf 2024.**

11 (a) **Datganiad Cyfrifon 2021/22**

Cyflwynwyd – Adroddiad gan y Prif Swyddog Cyllid i gymeradwyo'r Datganiad Cyfrifon ôl-archwilio a'r Llythyr Cynrychiolaeth Terfynol.

Adroddwyd – Cyflwynodd y Prif Swyddog Cyllid yr adroddiad, Datganiad Cyfrifon a'r Llythyr Cynrychiolaeth Terfynol i'w gymeradwyo. Roedd y cyfrifon wedi bod yn destun oedi sylweddol oherwydd materion a gododd o ailbriso asedau, ac roedd y Prif Swyddog Cyllid yn falch o adrodd bod Archwilio Cymru yn mynd i gyhoeddi barn archwilio heb gymhwyso'r awdurdod. Manteisiodd y Prif Swyddog Cyllid ar y cyfle i ddiolch i swyddogion am eu gwaith ac yna croesawodd Rachel Freitag a Derwyn Owen o Archwilio Cymru i'r cyfarfod i gyflwyno eu canfyddiadau.

11 (b) **ISA 260 Archwilio'r Datganiadau Ariannol – Awdurdod Parc Cenedlaethol Eryri**

Cyflwynwyd – Adroddiad Archwilio Datganiadau Ariannol.

Adroddwyd - Rachel Freitag, Archwilio Cymru, gyflwynodd yr adroddiad a'r atodiad a chadarnhaodd y byddai'r Archwilydd Cyffredinol yn cyflwyno adroddiad archwilio anghymwys i'r Awdurdod. Diolchodd i dîm cyllid yr Awdurdod, ddoe a heddiw, am eu gwaith, ac am eu cymorth a'u cydweithrediad. Dywedodd Archwilio Cymru fod dau fater allweddol yr hoffent eu codi, yn gyntaf roedd nifer y gwelliannau, a amlinellwyd yn Atodiad 3 – Crynodeb o'r Cywiriadau a wnaed, yn ormodol gyda nifer fawr o hepgoriadau. Pwysleisiwyd mai cyfrifoldeb yr Awdurdod oedd sicrhau bod y drafft yn cael ei wirio'n drylwyr cyn ei gyflwyno. Yn ail, rhoddwyd cefndir manwl i'r Aelodau o'r oedi a gafwyd yn ystod ailbriso'r asedau a'r gwaith ychwanegol a oedd ynghlwm â sicrhau bod y gwaith yn unol â Chod CIPFA. Gofynnwyd i'r Aelodau nodi y byddai hyn yn effeithio ar y ffi archwilio. Bydd yr Awdurdod nawr yn paratoi'r Datganiad Cyfrifon ar gyfer 2022/23 dros fisoedd yr haf a bydd y cyfrifon ar gyfer 2023/24 yn cael eu cyflwyno yn 2025.

Diolchodd y Cadeirydd i Rachel Freitag a Derfel Owen o Archwilio Cymru am fynychu'r cyfarfod i gyflwyno eu hadroddiad.

PENDERFYNWYD

1. **Derbyn a nodi'r adroddiad "ISA 260" fel y'i cyflwynwyd gan Archwilio Cymru.**
2. **cymeradwyo Datganiad Cyfrifon ôl-archwilio ar gyfer 2021/22.**
3. **awdurdodi'r Cadeirydd a'r Prif Swyddog Cyllid i ardystio'r Llythyr Cynrychiolaeth.**

12. **penodi Aelodau i wasanaethu ar bwyllgorau, paneli, gweithgorau a chynrychiolaeth allanol**

Cyflwynwyd - Adroddiad gan y Prif Weithredwr i benodi Aelodau i wasanaethu ar y Pwyllgorau, Panelau, Gweithgorau a Chynrychiolaeth Allanol canlynol.

Yn codi ar hynny, cynghorwyd yr Aelodau bod yr holl Bwyllgorau, Gweithgorau ac ati, yn wag a bod enwau aelodaeth flaenorol wedi'u cynnwys er gwybodaeth yn unig.

PENDERFYNWYD penodi Aelodau fel a ganlyn:-

(1) PWYLLGORAU

- i) **Pwyllgor Cynllunio a Mynediad** - Holl Aelodau'r Awdurdod
- ii) **Pwyllgor Perfformiad ac Adnoddau** - Holl Aelodau'r Awdurdod
- iii) **Pwyllgor Safonau** (Tymor y Swyddfa a sefydlwyd gan Reoliadau Pwyllgor Safonau (Cymru) 2001).
Cynghorwyr Dilwyn Roberts, Elfed Roberts; Sarah Hattle
+ 3 Aelod Annibynnol

(2) PANELI

- i) **Panel Apeliadau Graddio Statws Sengl**
3 Aelod + 2 o Aelodau wrth gefn i'w tynnu o aelodaeth y Pwyllgor Safonau gan y Pwyllgor Safonau

(3) GWEITHGORAU

- i) **Gweithgor yr Aelodau** - Holl Aelodau'r Awdurdod
- ii) **Gweithgor Lleol ar y Cyd**
Cynghorwyr Elwyn Edwards, Ifor Glyn Lloyd, Einir Wyn Williams; Sarah Hattle
- iii) **Bwrdd Rheoli Yr Ysgwrn**
Cynghorwyr Elwyn Edwards, Elfed Powell Roberts; Naomi Luhde-Thompson
- iv) **Bwrdd Rheoli Plas Tan y Bwlch**
Y Cynghorydd Elfed Roberts, Meryl Roberts; Tim Jones.

(4) PWYLLGORAU YMGYNGHOROL YR AWDURDOD

- i) **Cynhadledd Ymgynghorol Celyn, Tegid a Thryweryn**
Cynghorwyr Elwyn Edwards, Ifor Glyn Lloyd, June Jones;
Brian Angell.
- ii) **Fforwm Eryri**
Y Cynghorydd Edgar Owen (Cadeirydd)
Y Cynghorydd Ifor Glyn Lloyd (Is-gadeirydd)
Y Cynghorwyr Annwen Hughes, Jo Nuttall; Brian Angell.
- iii) **Fforymau Mynediad Lleol**
De: Y Cynghorydd John Pughe Roberts
Goqledd: Tim Jones
- iv) **Is-bwyllgor Cynllunio Strategol (CJC)**
Cynghorydd Edgar Owen

(5) GRWPIAU GORCHWYL A GORFFEN

i) Is-Grŵp Asedau

Cynghorwyr June Jones, Ifor Glyn Lloyd, Dilwyn Roberts, Meryl Roberts; Brian Angell, Tim Jones.

(ii) Grŵp Llywio Cyfrif Carbon

Cynghorydd John Pughe Roberts; Brian Angell, Tim Jones, Naomi Luhde-Thompson.

(iv) Grŵp Llywio Enwau Lleoedd

Cynghorwyr Elwyn Edwards, June Jones, Dilwyn Roberts.

(6) CYRFF ERAILL

i) Grŵp Rhanddeiliaid Trawsfynydd

Cynghorydd Elfed Powell Roberts

ii) Cyd-Gyngor Cymru

Delyth Lloyd

iii) Ymgyrch dros y Parciau Cenedlaethol

(Mae 3 Awdurdod Parc Cenedlaethol Cymru yn cael eu cynrychioli gan Aelod o'r Awdurdod sy'n dal Ysgrifenyddiaeth Parciau Cenedlaethol Cymru, a gynhelir ar hyn o bryd gan Awdurdod Parc Cenedlaethol Arfordir Penfro)

iv) Cynghrair Tirweddau Dynodedig Cymru

Mr. Tim Jones

v) Cyngor Cymdeithas Llywodraeth Leol Cymru

Cynghorydd Dilwyn Roberts

vi) Pen Llyn a'r Sarnau (ACA)

Cynghorydd Louise Hughes

vii) Grŵp Cludo Trafnidiaeth, Parcio a Theithio Llesol Eryri

Cynghorydd June Jones

(Wrth Gefn: Y Cynghorydd Einir Wyn Williams)

viii) Fforwm Strategol Rhaglen Ynys Ynni

Cynghorydd Elfed Roberts

ix) Partneriaeth Biosffer Dyfi

Cynghorydd Louise Hughes

x) Cynhadledd Cyswllt Rheilffordd Arfordir Cambrian

Cynghorydd Meryl Roberts

(Wrth Gefn – Ms Delyth Lloyd)

13. **Adroddiad Blynyddol y Pwyllgor Safonau i'r Awdurdod**

Cyflwynwyd – Adroddiad gan Gadeirydd y Pwyllgor Safonau ar gyfer Aelodau i Cytuno a nodi cynnwys yr Adroddiad Blynyddol.

Adroddwyd - Diolchodd Cadeirydd y Pwyllgor Safonau i'r Aelodau am y cyfle i fynychu'r cyfarfod i gyflwyno'r Adroddiad Blynyddol. Cyflwynodd Cadeirydd y Pwyllgor Safonau yr adroddiad yn fanwl gan gynghori'r Aelodau ar benodi Aelod Annibynnol newydd, Mr Mark Jones. Llongyfarchodd y Cadeirydd yr Awdurdod hefyd ar y safonau ymddygiad uchel a ddangoswyd gan ei Aelodau ac nad oedd unrhyw gwynion wedi cael eu cyflwyno i'r Ombwdsmon. Manteisiodd y Cadeirydd hefyd ar y cyfle i ganmol gwaith y tîm monitro cwynion.

Yn codi ar hynny, cadarnhaodd Cyfarwyddwr y Gwasanaethau Corfforaethol y bydd gofyn i Aelodau Cyngor Gwynedd neu Aelodau Cyngor Bwrdeistref Sirol Conwy wneud defnydd o'r gollyngiad a roddwyd gan y Pwyllgor Safonau, y bydd aelodau annibynnol y Pwyllgor Safonau yn cael eu gwahodd i'r cyfarfod i arsylwi'r broses.

Manteisiodd Cyfarwyddwr y Gwasanaethau Corfforaethol, ar ran yr Awdurdod, ar y cyfle i ddiolch i'r Cadeirydd am ei gwaith a'i hymrwymiad i Bwyllgor Safonau'r Awdurdod dros y naw mlynedd diwethaf.

PENDERFYNWYD nodi cynnwys yr adroddiad.

14. **Datganiad Llywodraethu Blynyddol 2023/24**

Cyflwynwyd – Adroddiad gan y Pennaeth Gweinyddol a Gofal Cwsmer i gymeradwyo'r Datganiad Llywodraethu Blynyddol i'w lofnodi gan y Cadeirydd a'r Prif Weithredwr.

Adroddwyd - Cyflwynodd y Pennaeth Gweinyddol a Gofal Cwsmer yr adroddiad a'r Datganiad Llywodraethu Blynyddol 2023/24. Gofynnwyd i'r Aelodau nodi cywiriad i Baragraff 6, a ddylai ddarllen 'Materion a Chamau Llywodraethu Sylweddol a gynigiwyd ar gyfer 2024/25'.

PENDERFYNWYD cymeradwyo'r Datganiad Llywodraethu Blynyddol ar gyfer blwyddyn ariannol 2023/24.

15. **Rhaglen Gwaith Corfforaethol 2023/24**

Cyflwynwyd – Adroddiad cynnydd gan Gyfarwyddwr y Gwasanaethau Corfforaethol ar y Chwarter Olaf ar gyfer 2023-24 (Ionawr i Fawrth 2024).

Adroddwyd - Cyflwynodd Cyfarwyddwr y Gwasanaethau Corfforaethol y Rhaglen Waith Corfforaethol yn fanwl.

PENDERFYNWYD nodi'r Rhaglen Gwaith Corfforaethol, fel y'i cyflwynwyd.

16. **Strategaeth Carbon Isel Eryri 2024-2029**

Cyflwynwyd – Adroddiad gan y Cyfarwyddwr Cynllunio a Rheoli Tir i Aelodau fabwysiadu Strategaeth Carbon Isel Eryri 2024-2025 a chytuno i adolygiadau blynyddol dilynol.

Adroddwyd – Cyflwynodd y Cyfarwyddwr Cynllunio a Rheoli Tir yr adroddiad a'r cefndir.

PENDERFYNWYD

1. mabwysiadu'r Strategaeth Carbon Isel, fel y'i cyflwynwyd.
2. cytuno i adolygiad blynyddol dilynol o'r ddogfen ac unrhyw gynnydd.

17. **Presenoldeb Aelodau**

Cyflwynwyd – Adroddiad gwybodaeth gan Gyfarwyddwr y Gwasanaethau Corfforaethol yn manylu ar bresenoldeb Aelodau yng nghyfarfodydd yr Awdurdod a'r Pwyllgor o 1 Ebrill 2023 i 31 Mawrth 2024.

Adroddwyd – Cyflwynodd y Cyfarwyddwr y Gwasanaethau Corfforaethol yr adroddiad. Yn codi ar hynny, cytunodd swyddogion i gywiro'r adroddiad Cymraeg i ddarllen y Cyng. *June Jones*.

PENDERFYNWYD nodi'r adroddiad, er gwybodaeth.

18. **Safonau'r Gymraeg**

Cyflwynwyd – Adroddiad gan y Pennaeth Gweinyddiaeth a Gofal Cwsmeriaid ynghyd ag Adroddiad Monitro Safonau'r Gymraeg 2023/24 yr Awdurdod.

Adroddwyd – Cyflwynodd y Pennaeth Gweinyddol a Gofal Cwsmer yr adroddiad a'r cefndir.

PENDERFYNWYD cymeradwyo'r adroddiad ac awdurdodi'r Pennaeth Gweinyddol a Gofal Cwsmer i gyhoeddi Adroddiad Monitro Safonau'r Gymraeg 2023/24 ar wefan yr Awdurdod.

19. **Adroddiad Monitro Blynyddol Cynllun Eryri 2023**

Cyflwynwyd – Adroddiad gan y Pennaeth Partneriaethau i adrodd ar drydedd flwyddyn gweithredu Cynllun Rheoli'r Parc Cenedlaethol. Ymddiheurodd Cyfarwyddwr y Gwasanaethau Corfforaethol fod yr adroddiad Saesneg wedi'i gynnwys yn yr Agenda Gymraeg a dywedodd fod yr Aelodau wedi derbyn copi o'r adroddiad Cymraeg cyn y cyfarfod.

Adroddwyd – Cyflwynodd y Pennaeth Partneriaethau yr adroddiad a oedd yn rhoi amlinelliad o'r pwyntiau allweddol i'w nodi, a'r Adroddiad Monitro Blynyddol a oedd yn adlewyrchu'r gwaith a wnaed yn 2023. Roedd y Pennaeth Partneriaethau yn falch o adrodd ar gynnydd da ar bob un o'r amcanion a manteisiodd hefyd ar y cyfle i ddiolch i'r partneriaid am eu cyfraniad a'u cefnogaeth werthfawr.

PENDERFYNWYD nodi'r adroddiad a'r cynnydd a wnaed hyd yma wrth gyflawni Cynllun Eryri.

20. **Adroddiad y Gweithgor Aelodau**

Cyflwynwyd – Adroddiad Gweithgor yr Aelodau a gynhaliwyd ar 17 Ebrill 2024.

Penderfynwyd nodi'r adroddiad.

21. **Cyfarfodydd sefydliadau eraill**

Cyflwynwyd – Adroddiadau llafar ar gyfarfodydd diweddar o sefydliadau yr oedd yr Aelodau wedi eu mynychu fel cynrychiolwyr o'r Awdurdod.

Cyfarfod Cyswllt Rheilffordd Arfordir y Cambrian – Cynghorydd Meryl Roberts

- roedd dau gyfarfod wedi eu cynnal yn ddiweddar, un gafodd ei alw fel cyfarfod brys i drafod bwriad Trafnidiaeth Cymru i leihau'r gwasanaeth i ddau drên yn y bore a dau yn y prynhawn. Mae'r trafodaethau hyn yn parhau.

PENDERFYNWYD diolch i'r Aelod am yr adroddiad.

22. **Cofnodion**

Cyflwynwyd y cofnodion canlynol er gwybodaeth:-

- (1) Cofnodion y Pwyllgor Perfformiad ac Adnoddau a gynhaliwyd ar 20 Mawrth 2024.
- (2) Cofnodion y Pwyllgor Safonau a gynhaliwyd ar 26 Ebrill 2024.

Gan godi ar hynny, ac ar ran yr Aelodau a'r Swyddogion, mynegodd y Cadeirydd ei werthfawrogiad a'i ddiolch i'r Prif Weithredwr a'r Swyddog Gwasanaethau Aelodau am eu gwasanaeth a'u harbenigedd gwerthfawr dros y blynyddoedd gan ddymuno ymddeoliad hir a hapus iddynt.

Daeth y cyfarfod i ben am 12.25

TAFLEN WEITHREDU – ACTION SHEET

CYFARFOD YR AWDURDOD – 08.02.2023

RHIF EITEM A THEITL	PENDERFYNIADAU / ARSYLWADAU	GWEITHREDIADAU	SWYDDOG CYFRIFOL	DIWEDDARIAD neu DYDDIAD CWBLHAU	DILEU O'R DAFLEN WEITHREDU
16. Telerau ac Amodau Gwasanaeth Uwch Dîm Rheoli APCE: Cyfarwyddwyr	- bod gan y Panel, ynghyd â'r Pennaeth Adnoddau Dynol a'r Swyddog Adran 151 newydd, y dasg a'r awdurdod i fynd i'r afael â materion posibl yn deillio o drosiant personél yn yr Uwch Dîm Rheoli.	Angen cynnal cyfarfod i roi ystyriaeth i'r materion, dyddiad eto i'w gytuno.	NM	Wedi ei nodi ac yn monitro'r sefyllfa.	NA

TAFLEN WEITHREDU – ACTION SHEET

CYFARFOD YR AWDURDOD – 07.02.2024

RHIF EITEM A THEITL	PENDERFYNIADAU / ARSYLWADAU	GWEITHREDIADAU	SWYDDOG CYFRIFOL	DIWEDDARIAD neu DYDDIAD CWBLHAU	DILEU O'R DAFLEN WEITHREDU
11. Plas Tan y Bwlch	<ul style="list-style-type: none"> - gwahodd diddordeb gan bartneriaid posibl ar gyfer rheolaeth weithredol / datblygu Plas Tan y Bwlch. - ar yr un pryd, cynnig Plas Tan y Bwlch ar y farchnad agored i ddarpar brynwyr. - mynd ati i hyrwyddo Plas Tan y Bwlch fel busnes gweithredol i unrhyw ddarparartner/brynwr. - caniatáu cyfnod o hyd at 6 mis i geisio gwarediad partner neu farchnad agored. - y Tîm Rheoli a Bwrdd y Plas i fonitro cynnydd ac adrodd yn ôl i'r aelodau yn ôl yr angen, ond erbyn mis Medi 2024 fan bellaf, gydag argymhellion tymor hir yn seiliedig ar ganlyniad unrhyw drafodaethau. - defnyddio'r gronfa wrth gefn a nodwyd i bontio unrhyw bwysau/anghenion ariannol. 	I symud ymlaen fel yr amlinellwyd	PW/GIJ	<p>Mae Carter Jonas wedi ei benodi'n asiant gan y Pennaeth Eiddo mewn cysylltiad â gwerthiant posibl neu brydles hirdymor.</p> <p>Mae'r Pennaeth Eiddo hefyd wedi apwyntio cyfreithwyr i baratoi Pecyn Gwybodaeth ar yr eiddo.</p> <p>Bydd adroddiad diweddarau pellach yn cael ei ddarparu i gyfarfod Awdurdod 11 Medi.</p>	NA

CYFARFOD	Awdurdod Parc Cenedlaethol Eryri
DYDDIAD	11 Medi 2024
TEITL	ADRODDIAD BLYNYDDOL 2023-24
ADRODDIAD GAN	Cyfarwyddwr Gwasanaethau Corfforaethol
PWRPAS	Argymhell mabwysiadu'r Adroddiad Blynyddol a chymeradwyo ei gyhoeddi

1. CEFNDIR

- 1.1 Rwyf wedi atodi drafft o'r Adroddiad Blynyddol gyda'r adroddiad hwn. Pwrpas yr Adroddiad Blynyddol yw adrodd yn ffurfiol ar y cynnydd a wnaed gan yr Awdurdod o ran gwireddu ei Amcanion Llesiant. Mabwysiadwyd Amcanion Llesiant yr Awdurdod gan yr Awdurdod yn ei Ddatganiad Llesiant 2021-26. Bydd mwyafrif y gwaith a nodir yn yr Adroddiad Blynyddol wrth gwrs yn faes cyfarwydd gan fod y Pwyllgor Perfformiad ac Adnoddau wedi bod yn monitro cynnydd ar hynny ar sail chwarterol. Fodd bynnag, mae'r Adroddiad hwn yn ceisio rhoi trosolwg o'r sefyllfa ar ddiwedd 2023-24 er mwyn deall yn well y cynnydd a wnaed hyd yma yn ogystal â'r heriau sy'n parhau.
- 1.2 Mae'r Adroddiad Blynyddol a'r Cynllun Gwelliant sydd ynghlwm wrth yr adroddiad hwn yn cynnwys y wybodaeth ganlynol:
- 1.2.1 Adroddiad y Cadeirydd am y cyfnod 2023/24 sy'n nodi sut mae'r Awdurdod wedi perfformio yn ystod y flwyddyn flaenorol (mis Ebrill i fis Mawrth), yr hyn a gyflawnwyd, yr hyn na chyflawnwyd a'r problemau a gafwyd;
 - 1.2.2 Manylion am yr ardal a gwmpesir gan y Parc yn ogystal â sail statudol Awdurdod Parc Cenedlaethol Eryri;
 - 1.2.3 Manylion Gweledigaeth Gorfforaethol yr Awdurdod sy'n nodi'r hyn yr ydym yn ymdrechu i'w gyflawni a'i adael ar gyfer cenedlaethau'r dyfodol;
 - 1.2.4 Manylion Datganiad Llesiant yr Awdurdod a'r Egwyddor Datblygu Cynaliadwy;
 - 1.2.5 Sut y gosodwyd Amcanion Llesiant yr Awdurdod;
 - 1.2.6 Gwerthusiad cryno o'r cynnydd a wnaed o ran cyrraedd Amcanion Llesiant yr Awdurdod;
 - 1.2.7 Rheoli Perfformiad;
 - 1.2.8 Y Fframwaith Gwelliant; a
 - 1.2.9 Manylion cyswllt

2. GOBLYGIADAU O RAN ADNODDAU

2.1 Mae'r Cynllun yn nodi sut y perfformiodd yr Awdurdod o ran cyflawni ei flaenoriaethau yn ystod 2023/24 ac felly ni fydd yn effeithio ar sut y caiff cyllideb yr Awdurdod ei gwario.

3. ARGYMHELLIAD

Bod yr Awdurdod yn mabwysiadu'r Adroddiad Blynyddol ac yn cymeradwyo ei gyhoeddi.

AWDURDOD PARC CENEDLAETHOL ERYRI

ADRODDIAD BLYNYDDOL AR GYFER 2023/24

+

Mae Awdurdod y Parc Cenedlaethol yn gyfrifol am baratoi'r Adroddiad Blynyddol, yr asesiadau a nodir o'i fewn, a'r rhagdybiaethau a'r rhagamcanion y maent yn seiliedig arnynt. Mae'r Awdurdod hefyd yn gyfrifol am sefydlu systemau rheoli mewnol a rheoli perfformiad priodol ac o'r rhain y deilliodd y wybodaeth a'r asesiadau sydd yn y Cynllun. Mae'r Awdurdod yn fodlon bod yr wybodaeth a'r asesiadau sydd yn y cynllun yn gywir a chyflawn yn eu hanfod a bod y cynllun yn realistig ac yn gyraeddadwy.

Awdurdod Parc Cenedlaethol Eryri
Swyddfa'r Parc Cenedlaethol
Penrhyndeudraeth
Gwynedd, LL48 6LF
www.eryri.llyw.cymru

☎ 01766 770274

📠 01766 771211

✉ parc@eryri.llyw.cymru

AWDURDOD PARC CENEDLAETHOL ERYRI
ADRODDIAD BLYNYDDOL
AR GYFER 2023/24

1. ADRODDIAD Y CADEIRYDD.....	3
2. AWDURDOD PARC CENEDLAETHOL ERYRI	8
3. GWELEDIGAETH.....	9
4. DATGANIAD LLESIANT A'R EGWYDDOR	9
<u> </u> DATBLYGU CYNALIADWY	9
5. GOSOD AMCANION LLESIANT YR AWDURDOD	12
6. AMCANION LLESIANT YR AWDURDOD GYDA GWERTHUSIAD CRYNO O'R CYNNYDD A WNAED HYD YMA .	14
7. RHEOLI PERFFORMIAD	50
8. Y FFRAMWAITH GWELLIANT.....	50
9. MANYLION CYSWLLT	52

1. ADRODDIAD Y CADEIRYDD

Cyflwyniad

Mae'n anrhydedd i mi gyflwyno'r adroddiad yma, sy'n cofnodi'r cerrig milltir a'r cynnydd a wnaed dros y flwyddyn ddiwethaf ar ran Awdurdod Parc Cenedlaethol Eryri. Yn ystod y cyfnod dan sylw rydym wedi parhau i yrru ein hamcanion llesiant ar gyfer 2021-2026 ymlaen a wedi profi amryw o heriau a chyfleoedd ar hyd y ffordd. Mae ein hymdrechion ar draws y sectorau wedi bod yn hanfodol wrth i ni warchod a hyrwyddo rhinweddau arbennig Eryri.

Yn yr adroddiad hwn, byddaf yn darparu trosolwg o'n cyflawniadau, yn enwedig ym meysydd amgylcheddau cydnerth, ymateb i'r her newid hinsawdd, treftadaeth ddiwylliannol, rheoli tir ar ôl-Brexit, a chadwraeth bioamrywiaeth.

Fel Cadeirydd, mae'n bleser gennyf rannu'r datblygiadau hyn, sy'n amlygu ein hymrwymiad i warchod a gwella tirwedd naturiol a diwylliannol unigryw Parc Cenedlaethol Eryri, gan sicrhau ei fod yn parhau i fod yn amgylchedd pwysig a chroesawgar ar gyfer cenedlaethau'r dyfodol.

Hoffwn ddiolch o galon i'r Cynghorydd Annwen Hughes a Mr Tim Jones am eu gwasanaeth fel Cadeirydd dros y 12 mis diwethaf a'u hymroddiad parhaol i'r Parc Cenedlaethol.

Amgylcheddau Cydnerth

Un o brif amcanion Awdurdod y Parc Cenedlaethol yw datblygu amgylcheddau cydnerth sydd a'r gallu i wrthsefyll pwysau gweithgareddau naturiol a phobl. Dros y flwyddyn ddiwethaf, rydym wedi gwneud cynnydd sylweddol yn y meysydd yma, yn enwedig wrth reoli gweithgareddau hamdden o fewn y Parc Cenedlaethol. Gyda phoblogrwydd cynyddol Eryri fel cyrchfan i dwristiaid, mae'n amser hollbwysig i gydbwysio anghenion ymwelwyr gyda gwarchod ein tirweddau a'n cymunedau.

I'r perwyl hwn, rydym wedi gosod ac wedi defnyddio cyfrifwyr mewn lleoliadau strategol ar draws y parc cenedlaethol i fesur niferoedd ymwelwyr. Mae'r dyfeisiau hyn wedi darparu data hanfodol i ni ar niferoedd a phatrymau ymwelwyr, gan ein galluogi i weithredu strategaethau rheoli effeithiol sy'n lleihau effaith amgylcheddol twristiaeth.

Mae llwyddiant ymgyrch gyfathrebu ymwelwyr Eryri Ni 2023 yn gyflawniad arwyddocaol yn ein hymdrechion i hyrwyddo twristiaeth gynaliadwy. Mae'r ymgyrch yma wedi codi ymwybyddiaeth am bwysigrwydd gwarchod ein tirweddau, nid yn unig ymysg ymwelwyr ond hefyd ymysg busnesau a chymunedau lleol. Trwy ymgysylltu â'r rhanddeiliaid hyn mewn arferion cynaliadwy, rydym wedi gallu meithrin perthynas rhwng twristiaeth, ein cymunedau a'n tirweddau. Nod yr ymgyrch oedd codi ymwybyddiaeth effeithiau ar yr amgylchedd, yn ogystal â chynyddu mewnbn gan fusnesau lleol trwy fframweithiau megis cynllun busnes prosiect Yr Wyddfa Ddi-Blastig.

Yn ogystal â'r ymdrechion hyn, rydym wedi uwchraddio'n ein cyfleusterau ymwelwyr ledled Eryri'n sylweddol. Mae Canolfan Wybodaeth Betws y Coed, sy'n ganolfan bwysig i dwristiaid, wedi cael ei hadnewyddu i wella ei hygyrchedd a'r ansawdd o wybodaeth a ddarperir. Yn yr un modd, mae'r cyfleusterau yng Nghanolfan Ogwen wedi eu gwella i ddarparu ar gyfer y nifer cynyddol o gerddwyr ac ymwelwyr sy'n ymweld â'r ardal. Mae'r uwchraddio hyn yn rhan o'n hymrwymiad parhaus i ddarparu profiadau ymwelwyr o ansawdd uchel wrth sicrhau bod harddwch naturiol ac ecoleg Eryri'n cael eu gwarchod. Edrychwn ymlaen at yr uwchraddio dehongli sydd ar y gweill yn Hafod Eryri, a fydd yn gwella profiad ymwelwyr ymhellach yn un o'n lleoliadau mwyaf eiconig, gan gynnig cyfleoedd addysgol a golygfeydd trawiadol o'r tirwedd.

Ymateb i Newid Hinsawdd

Newid yn yr hinsawdd yw un o'r heriau mwyaf sy'n wynebu ein byd heddiw, ac mae Awdurdod Parc Cenedlaethol Eryri wedi ymrwmo i chwarae rôl flaenllaw wrth liniaru'r effeithiau. Dros y flwyddyn ddiwethaf, rydym wedi gwneud cynnydd sylweddol wrth weithredu polisïau'r Cynllun Datblygu Lleol (CDLI) sy'n hanfodol ar gyfer gwydnwch hinsawdd o fewn y parc. Mae'r polisïau hyn yn arwain ein gweithredoedd ar draws holl amcanion Eryri, gan sicrhau bod datblygiadau newydd wedi'u cynllunio gyda chynaliadwyedd yn ganolog iddynt a bod seilweithiau presennol wedi'u haddasu i wrthsefyll y newid yn yr hinsawdd.

Prif ffocws ein strategaeth ymateb i'r hinsawdd yw datblygu Cynllun Gweithredu sy'n anelu at gyflawni niwtraliaeth carbon ar gyfer Awdurdod Parc Cenedlaethol Eryri erbyn 2030. Mae'r nod uchelgeisiol hwn yn adlewyrchu ein hymrwymiad i leihau ein hól troed carbon ac arwain drwy esiampl yn yr ymdrech fyd-eang i fynd i'r afael â newid yn yr hinsawdd. Mae'r Cynllun Gweithredu yn nodi dull cynhwysfawr tuag at leihau carbon, gan bwysleisio'r angen i leihau allyriadau ar draws holl weithrediadau'r Awdurdod, gan gynnwys ein hadeiladau, cerbydau, ac asedau eraill. Mae mentrau allweddol o dan y cynllun hwn yn cynnwys hyrwyddo effeithlonrwydd ynni, trawsnewid i ffynonellau ynni adnewyddadwy, a gweithredu arferion rheoli tir cynaliadwy sy'n cynyddu dal a storio carbon.

Mae ein hymdrechion i fynd i'r afael â newid yn yr hinsawdd yn cael eu cryfhau ymhellach gan ein partneriaethau gyda Llywodraeth Cymru ac Awdurdodau Parciau Cenedlaethol eraill. Drwy'r cydweithrediadau hyn, rydym wedi gallu rhannu arferion gorau a chydlynu ein gweithredoedd i gynyddu effaith ein mentrau hinsawdd. Enghraifft nodedig o'r cydweithrediad hwn yw ein cyfraniad mewn prosiectau adfer natur a storio carbon sy'n cyd-fynd â strategaethau hinsawdd cenedlaethol a rhyngwladol ehangach. Drwy gyfrannu at y mentrau hyn, nid yn unig rydym yn helpu i liniaru effeithiau newid yn yr hinsawdd o fewn Eryri ond rydym hefyd yn cefnogi'r ymdrech fyd-eang i warchod ein planed ar gyfer cenedlaethau'r dyfodol.

Yn ogystal â'n gweithredu uniongyrchol ar newid hinsawdd, rydym yn cymryd rhan weithgar mewn codi ymwybyddiaeth am bwysigrwydd gwydnwch hinsawdd o fewn y gymuned trwy fentrau fel Cronfa Gymunedol Eryri. Mae'r ymdrechion hyn yn hanfodol wrth adeiladu cymuned wydn sy'n barod iawn i addasu i'r heriau a berir gan hinsawdd sy'n newid.

Treftadaeth Ddiwylliannol

Nid yw Parc Cenedlaethol Eryri yn unig yn le o harddwch naturiol eithriadol ond hefyd yn rhanbarth a draddodir â threftadaeth ddiwylliannol. Mae gwarchod a gwella'r dreftadaeth hon yn rhan sylfaenol o'n cenhadaeth, ac yn ystod y flwyddyn ddiwethaf, rydym wedi gwneud camau mawr yn y maes hwn. Un o'n cyflawniadau mwyaf nodedig yw datblygiad y Strategaeth Treftadaeth Ddiwylliannol, sy'n darparu fframwaith cynhwysfawr ar gyfer rheoli a hyrwyddo diwylliant Eryri. Mae'r strategaeth hon yn amlinellu prif flaenoriaethau a chatau gweithredu ar gyfer gwarchod gwedd hanesyddol a diwylliannol y parc, gan sicrhau bod y trysorau hyn yn cael eu gwarchod ar gyfer cenedlaethau'r dyfodol.

Mae Cynllun Partneriaeth Tirwedd Carneddau yn sefyll allan fel prosiect blaenllaw yn ein hymdrechion rheoli treftadaeth ddiwylliannol. Mae'r prosiect uchelgeisiol hwn, sy'n dwyn ynghyd ystod amrywiol o randdeiliaid, gan gynnwys cymunedau lleol, sefydliadau treftadaeth, a grwpiau cadwraeth, yn anelu at warchod a dathlu tirwedd ddiwylliannol unigryw mynyddoedd y Carneddau. Mae'r prosiect ar y trywydd iawn i'w gwblhau erbyn 2025 ac mae eisoes wedi gwneud cynnydd sylweddol wrth warchod safleoedd hanesyddol pwysig, hyrwyddo arferion defnydd tir traddodiadol, a datblygu gwerthfawrogiad o arwyddocâd diwylliannol yr ardal ymysg trigolion ac ymwelwyr. Mae llwyddiant y prosiect hwn yn tanlinellu pwysigrwydd cydweithio wrth reoli treftadaeth a rheoli tir ac yn amlygu ein hymrwymiad i ddiogelu hunaniaeth ddiwylliannol Eryri.

Mae ein hymdrechion rheoli treftadaeth ddiwylliannol hefyd yn ymestyn i hyrwyddo treftadaeth ieithyddol gyfoethog Eryri. Fel rhan o'n hymrwymiad i warchod yr iaith Gymraeg, rydym wedi gweithredu amrywiol fentrau i annog defnyddio'r Gymraeg yng nghyd-destun swyddogol ac anffurfiol o fewn ein gwaith, ac o fewn y parc. Mae'r ymdrechion hyn yn cynnwys cynnig cyrsiau Cymraeg i staff, darparu arwyddion a deunyddiau gwybodaeth ddwyieithog, a chefnogi digwyddiadau a gweithgareddau sy'n dathlu'r iaith Gymraeg a'i diwylliant. Trwy'r mentrau hyn, rydym yn helpu i sicrhau bod y Gymraeg yn parhau i fod yn rhan fywiog ac annatod o fywyd yn Eryri.

Rheoli Tir Ar Ôl Brexit

Mae'r cyfnod ôl-Brexit wedi dod â newidiadau sylweddol i arferion rheoli tir ledled y DU, ac mae Parc Cenedlaethol Eryri wedi bod yn rhagweithiol wrth addasu i'r realiti newydd hyn. Mae'r tynnu'n ôl o'r Undeb Ewropeaidd wedi arwain at newidiadau mewn polisïau amaethyddol, mecanwaith cyllido, a rheoliadau amgylcheddol, sydd i gyd yn cael effaith uniongyrchol ar reoli tir o fewn y parc. Mewn ymateb, rydym wedi ymgysylltu'n agos gyda Llywodraeth Cymru a phartneriaid eraill i sicrhau bod Eryri yn elwa ar y polisïau rheoli tir a chyfleoedd cyllido sy'n esblygu.

Mae ein cydweithrediad â'r sector tir wedi bod yn arbennig o werthfawr wrth lywio cymhlethdodau'r dirwedd ôl-Brexit. Drwy gynnal deialog agored a pharhaus gyda ffermwyr, tîrffeddiawyr, a rhanddeiliaid eraill, rydym wedi gallu nodi ac ateb yr heriau yr ydym yn eu hwynebu, tra hefyd yn hyrwyddo arferion rheoli tir cynaliadwy sy'n cyd-fynd â'n nodau amgylcheddol. Mae'r dull cydweithredol hwn wedi ein galluogi i addasu ein strategaethau i bolisiau newydd a sicrhau bod anghenion y sector tir yn cael eu hintegreiddio'n effeithiol.

Un o ganlyniadau allweddol ein strategaeth rheoli tir ôl-Brexit yw datblygu partneriaethau newydd gyda thirfeddianwyr i gyflawni prosiectau cadwraeth ar dir preifat. Mae'r prosiectau hyn, sy'n amrywio o adfer cynefinoedd i weithredu arferion pori cynaliadwy, yn helpu i greu tirwedd fwy gwydn ac amrywiol ar draws Eryri. Trwy weithio'n agos gyda thirfeddianwyr, nid yn unig rydym yn gwella ecoleg Eryri ond rydym hefyd yn cefnogi hyfywedd economaidd arferion ffermio traddodiadol sydd wedi siapio'r dirwedd ers cenedlaethau.

Mae ein hymgylltiad â llunwyr polisïau a rhanddeiliaid wedi canolbwyntio ar sicrhau bod y polisïau amaethyddol newydd a'r cyllidebau a gyflwynwyd yn y cyfnod ôl-Brexit wedi'u cynllunio i hyrwyddo cynaliadwyedd amgylcheddol, gwarchod bioamrywiaeth, a chefnogi bywoliaethau'r rhai sy'n dibynnu ar y tir. Wrth i ni barhau i lywio'r dirwedd ar ôl-Brexit, rydym yn parhau i fod wedi ymrwymo i sicrhau bod arferion rheoli tir Eryri yn gynaliadwy o safbwynt amgylcheddol ac yn hyfyw yn economaidd.

Mynd i'r Afael â Dirywiad Bioamrywiaeth

Mae dirywiad bioamrywiaeth yn argyfwng byd-eang sydd a goblygiadau dwfn ar gyfer ecosystemau Parc Cenedlaethol Eryri. Gan gydnabod brys y mater hwn, rydym wedi dwysáu ein hymdrechion i fynd i'r afael â dirywiad bioamrywiaeth drwy ystod o fentrau cadwraeth. Arweinir hyn trwy ein dealltwriaeth bod gwarchod ac adfer cynefinoedd naturiol y parc yn hanfodol nid yn unig ar gyfer cadw bioamrywiaeth ond hefyd ar gyfer iechyd a lles y cymunedau sy'n dibynnu ar yr ecosystemau.

Un o gonglfeini ein strategaeth bioamrywiaeth yw parhau â phrosiectau cadwraeth allweddol megis HLF Carneddau, Prosiect Coedwigoedd Glaw Celtaidd, a'r Rhaglen Mawndiroedd Genedlaethol. Dyluniwyd y prosiectau hyn i warchod rhai o gynefinoedd pwysicaf Eryri, gan gynnwys coetiroedd hynafol, mawndiroedd, a ucheldiroedd er mwyn cefnogi ymdrechion cadwraeth ehangach ar draws Cymru a thu hwnt.

Yn ogystal â'r prosiectau hyn, rydym hefyd wedi gwneud cynnydd yn ein hymdrechion i arolygu a gwarchod Coedwigoedd ac Ardaloedd Hen Goedwigoedd (PAWS). Bydd y data a gasglwyd o'r arolygon hyn yn llywio datblygiad Strategaeth Coed a Choetiroedd gynhwysfawr ar gyfer Eryri, gan sicrhau bod y cynefinoedd hanfodol hyn yn cael eu gwarchod a'u rheoli'n gynaliadwy yn y blynyddoedd i ddod.

Cefnogir ein gwaith ar fioamrywiaeth ymhellach gan ymchwil ac ymdrechion monitro parhaus. Drwy weithio gydag sefydliadau academaidd, sefydliadau cadwraeth, a phartneriaid eraill, rydym yn casglu'r data sydd eu hangen i lywio ein strategaethau cadwraeth a mesur effaith ein hymdrechion. Mae'r dull seiliedig ar dystiolaeth yma yn hanfodol i sicrhau bod ein gweithredoedd yn effeithiol wrth wrthdroi dirywiad bioamrywiaeth a gwarchod cyfoeth naturiol Eryri.

Ymgysylltu a'n Cymunedau

Mae ymgysylltu â'r cymunedau o fewn ac o gwmpas Parc Cenedlaethol Eryri bob amser wedi bod yn flaenoriaeth i'r Awdurdod, ac mae'r flwyddyn ddiwethaf wedi gweld ffocws newydd ar weithgareddau ymgysylltu. Rydym wedi parhau i feithrin perthnasoedd cryf gyda chymunedau lleol, gan sicrhau bod eu lleisiau'n cael eu clywed yn y broses gwneud penderfyniadau. Gwnaed hyn drwy amrywiaeth o sianelau, gan gynnwys ymgynghoriadau cyhoeddus, cyfarfodydd cymunedol, a phrosiectau cydweithredol.

Mae ein hymdrechion ymgysylltu cymunedol hefyd wedi ymestyn i weithgareddau addysgol a chodi ymwybyddiaeth. Trwy bartneriaethau gydag ysgolion, grwpiau cymunedol, a busnesau lleol, rydym wedi gallu cyflwyno amrywiaeth o raglenni sydd wedi'u hanelu at ddatblygu dealltwriaeth o dreftadaeth naturiol a diwylliannol y parc. Mae'r rhaglenni hyn nid yn unig yn helpu i addysgu'r genhedlaeth nesaf am bwysigrwydd cadwraeth ond hefyd yn cryfhau'r cysylltiad rhwng y gymuned a'r parc.

Casgliad

I gloi, mae'r flwyddyn ddiwethaf wedi bod yn flwyddyn o gynnydd sylweddol i Barc Cenedlaethol Eryri. Er gwaethaf yr heriau a osodwyd gan newid yn yr hinsawdd, rheoli tir ôl-Brexit, a dirywiad bioamrywiaeth, rydym wedi parhau i wneud cynnydd sylweddol tuag at gyflawni ein hamcanion llesiant. Mae ein hymdrechion i wella gwydnwch ein hamgylcheddau, gwarchod ein treftadaeth ddiwylliannol, ac ymgysylltu â'n cymunedau wedi llwyddo, ac rydym mewn sefyllfa dda i adeiladu ar y cyflawniadau hyn yn y blynyddoedd i ddod.

Hoffwn estyn fy niolchiadau diffuant i holl aelodau, swyddogion, a phartneriaid sydd wedi cyfrannu at y llwyddiannau hyn. Mae eich ymroddiad, eich gwaith caled, a'ch angerdd dros Eryri wedi bod yn hanfodol wrth symud ein cenhadaeth yn ei blaen. Wrth i ni edrych ymlaen, rwy'n hyderus y byddwn, gyda'n gilydd, yn parhau i wneud Parc Cenedlaethol Eryri yn noddfa o gynaliadwyedd, gwydnwch, a chyfoeth diwylliannol i genedlaethau'r dyfodol.

Diolch yn fawr iawn.

Cadeirydd, Awdurdod y Parc Cenedlaethol

2. AWDURDOD PARC CENEDLAETHOL ERYRI

2.1. Parc Cenedlaethol Eryri

Dynodwyd Parc Cenedlaethol Eryri ym 1951 o dan Ddeddf Parciau Cenedlaethol a Mynediad i Gefn Gwlad 1949.

Mae'r Parc Cenedlaethol yn ymestyn dros 213,200 hectar o gefn gwlad sy'n amrywio o fynyddoedd a gweundir i goetir ac arfordir. Mae tua 25,000 o bobl yn byw yn y Parc a chredir bod 10.5 miliwn yn ymweld â'r ardal bob blwyddyn.

Mae tua 59% o drigolion y Parc Cenedlaethol yn siarad Cymraeg.

2.2. Awdurdod Parc Cenedlaethol Eryri

Sefydlwyd Awdurdod Parc Cenedlaethol Eryri gan Ddeddf yr Amgylchedd 1995 fel awdurdod lleol un pwrpas. Mae ganddo'r pwrpasau canlynol yn ôl diffiniad y Ddeddf:

- Gwarchod a gwella'r harddwch naturiol, y bywyd gwyllt a'r dreftadaeth ddiwylliannol; a
- Hyrwyddo cyfle i'r cyhoedd ddeall a mwynhau nodweddion arbennig y Parc (Cenedlaethol).

Erys y cyfrifoldeb am gynllunio, cadwraeth, rheoli tir, mynediad a hamdden â'r Awdurdod, ond nid yw'n gyfrifol am ofalu am yr henoed, ysgolion, priffyrdd, gwagio biniau ysbwriel a dyletswyddau eraill Awdurdod Lleol.

Â'r Ddeddf yn ei blaen i ddweud bod yn rhaid i Awdurdod y Parc Cenedlaethol feithrin lles economaidd a chymdeithasol cymunedau lleol yn y Parc Cenedlaethol er mwyn bodloni Pwrpasau'r Parciau Cenedlaethol ac i'r diben hwnnw bydd yn cydweithredu ag awdurdodau lleol a chyrrff cyhoeddus y mae eu swyddogaethau'n cynnwys hybu datblygiad economaidd a chymdeithasol o fewn ardal y Parc Cenedlaethol.

At hyn, o dan Ddeddf yr Amgylchedd 1995, yr Awdurdod yw'r awdurdod cynllunio lleol ar gyfer y Parc Cenedlaethol cyfan. Mae'r Awdurdod felly'n gyfrifol am gynhyrchu Cynllun Rheolaeth y Parc, y Cynllun Datblygu Lleol ac am benderfynu ceisiadau cynllunio.

3. GWELEDIGAETH

Mabwysiadodd yr Awdurdod weledigaeth ar gyfer y Parc ym mis Rhagfyr 2009 yn dilyn ymgynghoriad allanol helaeth â'r cyhoedd a'n rhanddeiliaid allweddol. Mae'r weledigaeth ar gyfer y Parc (yng Nghynllun Rheolaeth y Parc) fel a ganlyn:

Erbyn 2035, bydd Eryri'n parhau i fod yn dirlun a warchodir, yn cael ei ddiogelu a'i wella i ddarparu amgylchedd naturiol gyfoethog ac amrywiol; yn rhoi buddiannau cymdeithasol, economaidd a lles yn genedlaethol ac yn rhyngwladol.

Cyflenwir pwrpasau'r Parc Cenedlaethol trwy economi amrywiol a ffyniannus sydd wedi addasu i heriau newid yn yr hinsawdd, wedi ei seilio ar adnoddau naturiol – nodweddion y tirlun, cyfleoedd i ddysgu a mwynhau, treftadaeth ddiwylliannol a naturiol. Gyda chymunedau dwyieithog bywiog a chynhwysol, bydd gweithio mewn partneriaeth wedi dangos y gellir cyflawni mwy trwy undod.

Bydd cymunedau wedi mabwysiadu datrysiadau arloesol mewn Byd sy'n newid - bydd economi carbon isel wedi cryfhau cysylltiad y preswylwyr â'r amgylchedd, gan roi gwell safon byw a sicrhau enw da Eryri fel Parc Cenedlaethol sy'n enwog yn rhyngwladol ac un o'r lleoedd i enaid gael llonydd.

4. DATGANIAD LLESIANT A'R EGWYDDOR

DATBLYGU CYNALIADWY

Mae Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) ("y Ddeddf") yn rhoi pwrpas cyffredin cyfreithiol rwymol, sef y saith nod lles. Y saith nod lles yw fel a ganlyn:

Cymru Lewyrchus	Cymru Gydnerth	Cymru Iachach	Cymru Fwy Cyfartal	Cymru o Gymunedau Cydlynus	Cymru â diwylliant bywiog lle mae'r Gymraeg yn ffynnu	Cymru sy'n gyfrifol ar lefel fyd-eang
-----------------	----------------	---------------	--------------------	----------------------------	---	---------------------------------------

I'r Awdurdod, dyletswydd graidd y Ddeddf (dyletswydd llesiant) yw bod yn rhaid i ni bennu amcanion llesiant sy'n gwneud y gorau o'n cyfraniad tuag at gyflawni'r nodau llesiant a nodir uchod. Wrth wneud hynny, mae'n rhaid i ni gymryd pob cam rhesymol i gwrdd â'r amcanion llesiant hynny yn unol â'r egwyddor o ddatblygu cynaliadwy.

Dylai amcanion llesiant yr Awdurdod fod yn amcanion ar gyfer newid tymor hir. Byddwn yn cwrdd â'n hamcanion llesiant drwy gyfres o gamau a gall y camau gweithredu hyn fod yn rhai tymor byr, canolig neu hir ar gyfer newid, neu yn gyfuniad o'r rhain.

Mae amcanion llesiant yr Awdurdod wedi'u nodi yn Natganiad Llesiant yr Awdurdod 2021-26 ac maent hefyd wedi'u nodi yn Adran 6 y ddogfen hon. Maent yn cael eu gosod allan yn y fath fodd fel eu bod yn dangos yn glir sut mae pob un ohonynt yn berthnasol i bob un o'r saith nod llesiant. O dan yr amcanion llesiant unigol, ceir gyfres o gamau sydd angen eu cyflawni ac mae'r rhain unwaith eto wedi eu hasesu'n unigol o ran sut y maent yn berthnasol i bob un o'r saith nod llesiant. Bydd y camau sydd i'w cymryd fel y nodir uchod ac yn Adran 5 yn cael eu cefnogi gan Raglen Waith fanwl yr adroddir arni ac a archwilir gan yr Awdurdod yn rheolaidd drwy gydol y flwyddyn. Yna gellir mesur y cynnydd yn ôl y Dangosyddion Perfformiad Lleol a fabwysiadwyd at y diben penodol hwnnw.

Mae cefnogi'r nodau llesiant yn ddyletswydd gyfochrog y mae'n rhaid i bob corff cyhoeddus ei chyflawni drwy ddatblygu cynaliadwy. Gweler isod fanylion pellach ynghylch yr hyn a olygir gan ddatblygu cynaliadwy.

Bydd angen gweithredu i gwrdd â'n hamcanion llesiant mewn modd cynaliadwy. Mae datblygu cynaliadwy yn golygu pum gofyniad allweddol, sef:

1. **Tymor Hir** - pwysigrwydd cydbwysu anghenion tymor byr gyda'r angen i ddiogelu'r gallu i gwrdd ag anghenion tymor hir, yn enwedig lle mae'r pethau a wneir i gwrdd ag anghenion tymor byr yn gallu cael effeithiau tymor hir niweidiol.
2. **Integreiddio** - sut y gall ein nodau llesiant effeithio ar bob un o'r nodau llesiant, sut y gall y nodau llesiant effeithio ar ei gilydd neu ar nodau llesiant cyrff cyhoeddus eraill, yn enwedig lle y gallai camau a gymerwyd gennym i gyfrannu at gwrdd ag un amcan fod yn niweidiol o ran cwrdd ag un arall.
3. **Cynnwys** - pwysigrwydd cynnwys pobl eraill sydd â diddordeb mewn cyflawni'r nodau llesiant, ac i sicrhau bod yr unigolion hynny yn adlewyrchu amrywiaeth poblogaeth Cymru neu ardal ddaearyddol yr Awdurdod.
4. **Cydweithio** - Gallai gweithredu ar y cyd gydag unrhyw unigolyn (neu'r modd y mae gwahanol rannau o'r Awdurdod yn gweithredu gyda'i gilydd) gynorthwyo'r Awdurdod i gyflawni ei nodau llesiant, neu gynorthwyo corff arall i gyflawni ei amcanion.
5. **Atal** - i ystyried sut y gall defnyddio adnoddau i atal problemau rhag digwydd, neu waethygu, gyfrannu at gwrdd â nodau llesiant yr Awdurdod, neu amcanion corff arall.

Ar ôl asesu gofynion datblygu cynaliadwy gydag amcanion llesiant yr Awdurdod, mae'n ymddangos bod datblygu cynaliadwy yn rhan annatod o'n hamcanion llesiant, a nodir manylion pellach isod:

Tymor Hir: Mae pob un o nodau llesiant yr Awdurdod yn cwmpasu dyheadau tymor hir yr Awdurdod, yn benodol sut y byddwn fel Awdurdod yn cynnal ein busnes yn y dyfodol ac ethos ein ffordd o feddwl. Mae hyn yn cynnwys mwy o gydweithio gyda'n rhanddeiliaid, mwy o ymwybyddiaeth o fanteision iechyd y Parc Cenedlaethol i bobl yn gyffredinol, heriau newid yn yr hinsawdd, grymuso ein cymunedau tra'n cydnabod bod rhaid i'r Awdurdod barhau i weithredu o fewn yr adnoddau ariannol llai sydd ar gael iddo.

Integreiddio: Mae rhai o'n hamcanion llesiant yn cael mwy o effaith ar nodau llesiant unigol nag eraill. Fel rhan o'r broses o fabwysiadu ein hamcanion llesiant, ystyriodd yr Awdurdod sut maent yn cwrdd â'r nodau llesiant, a nodir y rhain nid yn unig mewn perthynas â phob un o'r amcanion llesiant ond hefyd ar gyfer y camau gweithredu tymor byr a thymor canolig penodol sy'n gysylltiedig ar hyn o bryd â'n amcanion llesiant.

Cynnwys: Mae'r rhan fwyaf o'n hamcanion llesiant yn cynnwys pobl eraill. Trwy gyfathrebu'n effeithiol ac ehangu dealltwriaeth y cyhoedd ar bynciau mor amrywiol â'r heriau a wynebir gan Eryri wrth ymateb i newid hinsawdd, mynd i'r afael ag unrhyw effeithiau negyddol hamdden tra'n gwella dealltwriaeth o'n treftadaeth ddiwylliannol, disgwylir y bydd cyfathrebu o'r fath yn adlewyrchu poblogaeth Cymru. Yn yr un modd bydd sicrhau bod ein cymunedau'n gydnerth yn wyneb yr heriau y maent yn eu hwynebu wrth gwrs yn ymwneud nid yn unig â phoblogaeth ardal ddaearyddol yr Awdurdod ond hefyd boblogaeth Cymru gyfan, gan mai dim ond trwy gynnwys pawb ym mhopeth rydym yn ei wneud y gallwn fod yn llwyddiannus yn y pen draw. Mae ein hamcan Ffyrdd Cydnerth o weithio, er nad yw'n cynnwys pobl eraill yn uniongyrchol, yw'r amcan sy'n sicrhau bod uchelgeisiau hirdymor yr Awdurdod yn parhau i fod yn gyraeddadwy.

Cydweithio: Fel Awdurdod Parc cymharol fach, mae Awdurdod Parc Cenedlaethol Eryri bob amser wedi cydnabod y manteision sylweddol a geir drwy gydweithio ag eraill a thrwy weithio mewn partneriaeth barhaus. Erbyn hyn, mae'r ffordd hon o feddwl wedi treiddio i mewn i ffabrig yr Awdurdod a'i staff, ac nid yw'n syndod bod ein holl amcanion llesiant yn golygu cydweithio. Bydd ein holl amcanion llesiant yn cynnwys cymysgedd o gydweithio mewnol ac allanol.

Atal: Ni ddylai fod yn syndod bod atal yn elfen ganolog o amcanion llesiant yr Awdurdod, o ystyried ein pwrpasau statudol. Trwy gynnwys ein cymunedau ac eraill yng ngwaith yr Awdurdod; trwy gyfathrebu'n effeithiol o ran y cyfleoedd go iawn sydd gan y Parc Cenedlaethol i'w cynnig; drwy sicrhau ein bod yn cynnig amodau ffafriol ar gyfer adfer cynefinoedd; drwy gymryd y camau gweithredu hyn, a rhai eraill, yn awr, gallwn ddechrau ar y broses o addasu i heriau newid yn yr hinsawdd. Os nad yw adnoddau'n cael eu defnyddio'n awr i ymdrin â'r materion hyn, mae perygl gwirioneddol y bydd yr heriau sy'n wynebu cenedlaethau'r dyfodol yn anorchfygol.

Mae amcanion llesiant yr Awdurdod wedi'u nodi yn Adran 6. Mae cynnydd ar weithredu ei amcanion llesiant yn cael ei adolygu'n rheolaidd gan Bwyllgor

Perfformiad ac Adnoddau'r Awdurdod. Mae'r ddogfen hon, sef Adroddiad Blynyddol yr Awdurdod, yn cael ei hystyried gan yr Awdurdod ar ôl i'r flwyddyn ariannol ddod i ben ac mae'n rhoi trosolwg o'r cynnydd a wnaed yn ystod y flwyddyn ddiwethaf.

5. GOSOD AMCANION LLESIANT YR AWDURDOD

Yn 2018-19 cyfunodd Awdurdod Parc Cenedlaethol Eryri ei amcanion gwella yn ei Gynllun Corfforaethol (datganiad llesiant) a chynhyrchoedd un ddogfen. Roedd y dull hwn yn gyson ar draws y tri Awdurdod Parc Cenedlaethol ac fe'i cefnogir gan ac fe'i archwiliwyd gan Archwilio Cymru.

Trwy'r adroddiad "Gwerthfawr a Chydnerth" ym mis Gorffennaf 2018, a oedd ar y pryd yn nodi blaenoriaethau Llywodraeth Cymru ar gyfer Tirweddau Dynodedig Cymru, roedd yn ofynnol i amcanion llesiant yr Awdurdod fodloni'r 10 thema drawsbynciol.

Mae hwn bellach wedi'i ddisodli gan Lythyr Cylch Gwaith Llywodraeth Cymru, ac asesir cynnydd o ran cyrraedd y targedau a nodir ynddo yn rheolaidd fel rhan o'r adroddiadau ar gynnydd y Rhaglen Waith Gorfforaethol i'r Pwyllgor Perfformiad ac Adnoddau yn ogystal ag i'r Awdurdod yn flynyddol.

Roedd datgymhwysiad Mesur Llywodraeth Leol 2009 yn caniatáu i'r Awdurdod fabwysiadu amcanion tymor hwy a oedd yn hwyluso gwell alirhwng gwaith yr Awdurdod a Chynllun Rheoli'r Parc, y Cynllun Datblygu Lleol, mecanweithiau adrodd a sefydlu amcanion realistig a CAMPUS ar gyfer rhaglenni gwaith blynyddol.

Mae Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015 yn nodi bod yn rhaid i'r Awdurdod gyflawni datblygu cynaliadwy ac wrth wneud hynny mae'n rhaid iddo osod a chyhoeddi amcanion ("amcanion llesiant") sydd wedi'u cynllunio i wneud y mwyaf o'i gyfraniad tuag at gyflawni pob un o'r nodau llesiant, a chymryd pob cam rhesymol (wrth arfer ei swyddogaethau) er mwyn cyflawni'r amcanion hynny.

Mae'n ofynnol i'r Awdurdod adlewyrchu'r pwrpasau a'r dyletswyddau o dan Ddeddf yr Amgylchedd (Cymru) 1995.

Yn 2019 cytunodd yr Aelodau ar yr angen i adolygu amcanion yr Awdurdod i sicrhau eu bod yn adlewyrchu ac yn cyd-fynd yn well â'r blaenoriaethau a nodwyd yn y dogfennau a nodir uchod ac yn darparu ar gyfer blaenoriaethau Llywodraeth Cymru ar gyfer tirweddau dynodedig Cymru.

Mabwysiadwyd amserlen gan yr Awdurdod i fabwysiadu amcanion llesiant a strategol newydd ar gyfer y cyfnod 2021-26.

Cynhaliwyd cyfres o sesiynau ymgysylltu wedi'u hwyluso gan Aelodau a/neu staff drwy gydol 2020 pryd y nodwyd meysydd allweddol. Daeth tair prif thema i'r amlwg, dwy yn wynebu allan ac un yn wynebu i mewn. Yn unol â'r tair prif thema, datblygwyd pum is-thema arall er mwyn canolbwyntio ar:

AMGYLCHEDDAU CYDNERTH:

1. Gwella rheolaeth hamdden ac unrhyw effeithiau negyddol hamdden,
2. Ymateb i heriau newid hinsawdd,
3. Gwella rheolaeth a dealltwriaeth o'n treftadaeth ddiwylliannol,
4. Mynd i'r afael â heriau a chyfleoedd senarios / amgylchiadau perthnasol i reoli tir ar ôl Brexit, a
5. Mynd i'r afael â'r dirywiad mewn natur.

CYMUNEDAU CYDNERTH:

1. Cynnal a chynyddu ansawdd bywyd trigolion,
2. Cefnogi pobl ifanc,
3. Hyrwyddo twristiaeth gynaliadwy i ychwanegu gwerth at gymunedau lleol,
4. Hyrwyddo a chefnogi'r Gymraeg yn weithredol, a
5. Datblygu economi leol sy'n cefnogi'r dynodiad a'r rheolaeth o Eryri fel Parc Cenedlaethol.

FFYRDD CYDNERTH O WEITHIO:

1. Datblygu gweithlu medrus,
2. Datblygu a hyrwyddo arfer gorau,
3. Gweithio mewn partneriaeth yn effeithiol,
4. Moderneiddio trefniadau llywodraethu, a
5. Cynnal a gwella dealltwriaeth a chefnogaeth cymunedau lleol i waith y Parc Cenedlaethol.

Yn ystod haf 2020, cynhaliodd yr Awdurdod ymgynghoriad anffurfiol cychwynnol gyda rhanddeiliaid i bennu a oedd y themâu cychwynnol yn adlewyrchu'r amcanion a gweledigaeth Awdurdod y Parc Cenedlaethol tra'n defnyddio'r adnoddau sydd ar gael yn y ffordd fwyaf cynaliadwy. Roedd yr adborth yn cadarnhau'r themâu ac yn cynnig awgrymiadau ar gyfer newidiadau a gwelliannau pellach.

Cynhaliwyd ymgynghoriad ffurfiol ddiwedd 2020 cyn sesiynau Aelodau/Staff pellach i drafod, ystyried a datblygu amcanion llesiant drafft terfynol a Rhaglen Waith Gorfforaethol.

Newidiodd sefyllfa'r Awdurdod fel pob sector arall yn ddramatig oherwydd yr angen i ddiogelu iechyd y cyhoedd yn erbyn pandemig Covid-19 a'r gofynion i ymdrin â'r bygythiad i gymdeithas. Yn unol â hynny, roedd hyn yn golygu bod angen newidiadau i Flaenoriaethau Gwasanaeth yr Awdurdod ac i rai elfennau o'r amcanion llesiant eu hunain er mwyn galluogi'r Awdurdod i ganolbwyntio ymdrechion ac adnoddau ble mae eu hangen.

Gellir gwneud sylwadau ar hwn neu fersiynau ar gyfer y dyfodol o'r Adroddiad Blynyddol trwy anfon e-bost at ewan.jones@eryri.llyw.cymru neu yn ysgrifenedig at Awdurdod Parc Cenedlaethol Eryri, Swyddfa'r Parc Cenedlaethol, Penrhyndeudraeth, Gwynedd LL48 6LF.

Mae'r Amcanion Llesiant a fabwysiadwyd gan yr Awdurdod wedi'u nodi'n llawn yn Adran 6 y ddogfen hon ynghyd â chrynodeb o werthusiad o gynnydd ar gyfer blwyddyn ariannol 2023/24.

6. AMCANION LLESIANT YR AWDURDOD GYDA GWERTHUSIAD CRYNO O'R CYNNYDD A WNAED HYD YMA

AMGYLCHEDDAU CYDNERTH	Llewyrchus	Cydnherth	Iachach	Mwy Cyfartal	Cymunedau Cydlynus	Diwylliant Bywiog	Cyfrifol ar lefel fyd-eang
Byddwn yn cyflawni hyn drwy:							
AC1 Wella rheolaeth hamdden ac unrhyw effeithiau negyddol hamdden	✓	✓	✓		✓		✓
AC2 Ymateb i heriau newid yn yr hinsawdd	✓	✓	✓	✓	✓		✓
AC3 Wella rheolaeth a dealltwriaeth o'n treftadaeth ddiwylliannol	✓			✓	✓	✓	✓
AC4 Mynd i'r afael â heriau a chyfleoedd senarios rheoli tir ar ôl Brexit	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
AC5 Mynd i'r afael â'r dirywiad mewn natur		✓	✓				✓

AC1 – Gwella rheolaeth hamdden ac unrhyw effeithiau negyddol hamdden

Byddwn yn gwybod ein bod yn llwyddo i gyflawni'r amcan gwella pan:

Monitro nifer yr ymwelwyr trwy ddefnyddio teclynnau cyfri pobl er mwyn sefydlu effaith defnyddwyr ar draws y Parc Cenedlaethol.		
Dangosydd Perfformiad	Canlyniad	Camau i'w Cymryd
<p>AC1: Rydym wedi sicrhau bod llwybrau'r ucheldir yn cael eu cynnal a'u cadw'n dda i reoli effeithiau erydiad a blaenoriaethu gwaith yn seiliedig ar nifer y defnyddwyr llwybrau troed (yn unol ag Allbwn Cynllun Eryri A1.2)</p> <p>AC1, 2: Rydym wedi lleihau effeithiau parcio a thrafnidiaeth ar yr amgylchedd a'r dirwedd (yn unol ag Allbwn Cynllun Eryri A1.4)</p> <p>AC1: Rydym wedi lleihau unrhyw effeithiau negyddol gweithgareddau hamdden (yn unol ag Allbwn Cynllun Eryri A1.5)</p>	<p>Cynhyrchwyd adroddiad yn seiliedig ar ddata ar gyfer 2022.</p> <p>Adroddiad wedi'i gynhyrchu ac ar gael ar y wefan.</p> <p>Cyflwynodd y Rheolwr Mynediad a Llesiant adroddiad i Weithgor yr Aelodau ym mis Tachwedd 2023.</p>	<p>Parhau i fonitro data ar gyfer unrhyw dueddiadau.</p>

Ymgyrch Negeseuon Tymor 2023 'Eryri Ni' gyda ffocws ar dwristiaeth gynaliadwy wedi ei weithredu ac adrodd ar ganlyniadau/cyrhaeddiad.		
Dangosydd Perfformiad	Canlyniad	Camau i'w Cymryd
<p>AC1, 2: Rydym wedi lleihau effeithiau parcio a thrafnidiaeth ar yr amgylchedd a'r dirwedd (yn unol ag Allbwn Cynllun Eryri A1.4)</p> <p>AC1: Rydym wedi lleihau unrhyw effeithiau negyddol gweithgareddau hamdden (yn unol ag Allbwn Cynllun Eryri A1.5)</p> <p>AC1: Gan ddefnyddio'r strategaeth marchnata brand fel sylfaen, byddwn wedi datblygu cynllun a rennir gyda phartneriaid ar y wybodaeth a ddarparwn i ymwelwyr gyda phwyslais ar y Rhinweddau Arbennig a newid ymddygiad (yn unol ag Allbwn Cynllun Eryri B3.3)</p>	<p>Mae'r Awdurdod wedi cynnal ymgyrch ar-lein i fynd i'r afael â heriau rheoli ymwelwyr ac wedi annog pobl i ymweld yn gynaliadwy.</p> <p>Croesawyd ymgyrch cyfryngau cymdeithasol ar-lein ar sianeli cyfryngau cymdeithasol canolog yr Awdurdod, a mwyhawyd negeseuon gan ddefnyddio 40 o Lysgenhadon Eryri fel 'Llysgenhadon Digidol' i rannu ein negeseuon ymhellach. Cyhoeddwyd erthygl wedi'i thalu amdani ar '7 ffordd o ymweld ag Eryri'n gynaliadwy' hefyd gan North Wales Live.</p> <p>Cynhaliwyd Gweithdy Adolygu Tymor Ymwelwyr llwyddiannus ym mis Rhagfyr 2023 gan yr Adrannau Wardeniaid, Eiddo, Cyfathrebu a Phartneriaeth.</p>	<p>Paratoi ar gyfer tymor 2024 gan ddefnyddio'r profiad a gafwyd o 2023.</p>

Gwell darpariaeth ar gyfer ymgysylltu â'r cyhoedd yng Nghanolfan Groeso Betws y Coed trwy uwchraddio'r cyfleusterau i ymwelwyr.		
Dangosydd Perfformiad	Canlyniad	Camau i'w Cymryd
<p>AC1: Rydym wedi lleihau unrhyw effeithiau negyddol gweithgareddau hamdden (yn unol ag Allbwn Cynllun Eryri A1.5)</p> <p>AC1: Gan ddefnyddio'r strategaeth marchnata brand fel sylfaen, byddwn wedi datblygu cynllun a rennir gyda phartneriaid ar y wybodaeth a ddarparwn i ymwelwyr, gyda phwyslais ar y Rhinweddau Arbennig a newid ymddygiad (yn unol ag Allbwn Cynllun Eryri B3.3)</p>	<p>Dehongliad yng Nghanolfan Groeso Betws y Coed Wedi'i gwblhau.</p> <p>Gwelliannau i arwyddion ym Metws y Coed a gwaith Rhan 2 yn Ogwen wedi ei gwblhau.</p>	<p>Prosiectau wedi'u cwblhau.</p>

Nodi a meintioli gwaith mynediad i liniaru effeithiau pwysau pobl.		
Dangosydd Perfformiad	Canlyniad	Camau i'w Cymryd
<p>AC1: Byddwn wedi datblygu a gweithredu egwyddorion a throthwyon arweiniol mewn perthynas ag effeithiau ymwelwyr ar yr amgylchedd a'r dirwedd (yn unol ag Allbwn Cynllun Eryri A1.1)</p> <p>AC1: Rydym wedi sicrhau bod llwybrau'r ucheldir yn cael eu cynnal a'u cadw'n dda i reoli effeithiau erydiad a blaenoriaethu gwaith yn seiliedig ar nifer y defnyddwyr llwybrau troed (yn unol ag Allbwn Cynllun Eryri A1.2)</p> <p>AC1: Rydym wedi lleihau unrhyw effeithiau negyddol gweithgareddau hamdden (yn unol ag Allbwn Cynllun Eryri A1.5)</p>	<p>Mae gwaith mynediad y Parc Cenedlaethol yn parhau gyda chynnal a chadw, gwelliannau a datblygu teithiau a hyrwyddir. Uwch Warden – Mynediad, wedi ei benodi a fydd yn cydlynu prosiectau canolig i fawr.</p>	<p>Bydd gwaith yn parhau i'r dyfodol hyd y gellir rhagweld.</p>

Cynhyrchu Strategaeth Ymgysylltu ar gyfer gwaith llwybrau troed yn Eryri.		
Dangosydd Perfformiad	Canlyniad	Camau i'w Cymryd
<p>AC1: Byddwn wedi datblygu a gweithredu egwyddorion a throthwyon arweiniol mewn perthynas ag effeithiau ymwelwyr ar yr amgylchedd a'r dirwedd (yn unol ag Allbwn Cynllun Eryri A1.1)</p> <p>AC1: Rydym wedi sicrhau bod llwybrau'r ucheldir yn cael eu cynnal a'u cadw'n dda i reoli effeithiau erydiad a blaenoriaethu gwaith yn seiliedig ar nifer y defnyddwyr llwybrau troed (yn unol ag Allbwn Cynllun Eryri A1.2)</p> <p>AC1: Rydym wedi lleihau unrhyw effeithiau negyddol gweithgareddau hamdden (yn unol ag Allbwn Cynllun Eryri A1.5)</p>	<p>Strategaeth Ddrafft wedi'i chwblhau.</p>	<p>Drafft i'w ystyried gan y Tîm Rheoli a Gweithgor yr Awdurdod erbyn Hydref 2024.</p>

Cynhyrchu canllawiau ar gyfer gwneud gwaith llwybrau mynediad yn Eryri.		
Dangosydd Perfformiad	Canlyniad	Camau i'w Cymryd
<p>AC1: Byddwn wedi datblygu a gweithredu egwyddorion a throthwyon arweiniol mewn perthynas ag effeithiau ymwelwyr ar yr amgylchedd a'r dirwedd (yn unol ag Allbwn Cynllun Eryri A1.1)</p> <p>AC1: Rydym wedi sicrhau bod llwybrau'r ucheldir yn cael eu cynnal a'u cadw'n dda i reoli effeithiau erydiad a blaenoriaethu gwaith yn seiliedig ar nifer y defnyddwyr llwybrau troed (yn unol ag Allbwn Cynllun Eryri A1.2)</p> <p>AC1: Rydym wedi lleihau unrhyw effeithiau negyddol gweithgareddau hamdden (yn unol ag Allbwn Cynllun Eryri A1.5)</p>	<p>Angen adolygu a chyflwyno drafft i'r Tîm Rheoli ar gyfer sylwadau cychwynnol cyn i fater gael ei ystyried gan Weithgor yr Awdurdod.</p>	<p>Bydd hyn yn cyd-fynd â'r Strategaeth Ymgysylltu y cyfeirir ati uchod. Mae angen y ddau erbyn mis Hydref 2024.</p>

Sicrhau fod llwybrau a hyrwyddir yn cael eu harolygu, eu cynnal a'u gwella'n rheolaidd pan fo angen.		
Dangosydd Perfformiad	Canlyniad	Camau i'w Cymryd
<p>AC1: Rydym wedi sicrhau bod llwybrau'r ucheldir yn cael eu cynnal a'u cadw'n dda i reoli effeithiau erydiad a blaenoriaethu gwaith yn seiliedig ar nifer y defnyddwyr llwybrau troed (<i>yn unol ag Allbwn Cynllun Eryri A1.2</i>)</p> <p>AC1: Rydym wedi lleihau unrhyw effeithiau negyddol gweithgareddau hamdden (<i>yn unol ag Allbwn Cynllun Eryri A1.5</i>)</p>	Gwaith yn parhau. Bydd meddalwedd rheoli rhwydwaith newydd yn cynorthwyo gyda rheoli ac adrodd ar y gwaith.	Gweithredu parhaus.

Wardeniaid Ardal i weithio gyda chymunedau a phartneriaid i nodi a manteisio ar gyfleoedd i ddarparu ystod o lwybrau a hyrwyddir ar gyfer galluoedd amrywiol.		
Dangosydd Perfformiad	Canlyniad	Camau i'w Cymryd
<p>AC1: Rydym wedi sicrhau bod llwybrau'r ucheldir yn cael eu cynnal a'u cadw'n dda i reoli effeithiau erydiad a blaenoriaethu gwaith yn seiliedig ar nifer y defnyddwyr llwybrau troed (<i>yn unol ag Allbwn Cynllun Eryri A1.2</i>)</p> <p>AC1: Rydym wedi lleihau unrhyw effeithiau negyddol gweithgareddau hamdden (<i>yn unol ag Allbwn Cynllun Eryri A1.5</i>)</p>	Mae'r gwaith yn barhaus ac yn cael ei flaenoriaethu yn rhaglenni gwaith y Wardeniaid Ardal.	Gweithredu parhaus.

Gweithio ar draws yr Awdurdod i integreiddio rhaglenni gwaith a datblygu Cynlluniau Ardal.		
Dangosydd Perfformiad	Canlyniad	Camau i'w Cymryd
<p>AC1, 2: Rydym wedi lleihau effeithiau parcio a thrafnidiaeth ar yr amgylchedd a'r dirwedd (<i>yn unol ag Allbwn Cynllun Eryri A1.4</i>)</p> <p>AC1: Rydym wedi lleihau unrhyw effeithiau negyddol gweithgareddau hamdden (<i>yn unol ag Allbwn Cynllun Eryri A1.5</i>)</p> <p>AC1: Gan ddefnyddio'r strategaeth marchnata brand fel sylfaen, byddwn wedi datblygu cynllun a rennir gyda phartneriaid ar y wybodaeth a ddarparwn i ymwelwyr, gyda phwyslais ar y Rhinweddau Arbennig a newid ymddygiad (<i>yn unol ag Allbwn Cynllun Eryri B3.3</i>)</p>	Mae gan bob Warden gynllun ardal sy'n cael ei arolygu'n rheolaidd gan yr Uwch Wardeniaid. Anogir y Wardeniaid i gydweithio ag adrannau eraill ar brosiectau. Enghraifft o gydweithio yw gwaith prosiect natur Tirweddau Cynaliadwy Lleoedd Cynaliadwy a ariennir gan grant Llywodraeth Cymru gyda'r Gwasanaeth Cadwraeth, Coed ac Amaethyddiaeth.	Gweithredu parhaus.

Sicrhau cyllid a recriwtio swyddog i ddatblygu prosiect Wyddfa Di-blastig.		
Dangosydd Perfformiad	Canlyniad	Camau i'w Cymryd
<p>AC1, 2: Rydym wedi lleihau effeithiau parcio a thrafnidiaeth ar yr amgylchedd a'r dirwedd (yn unol ag Allbwn Cynllun Eryri A1.4)</p> <p>AC1: Rydym wedi lleihau unrhyw effeithiau negyddol gweithgareddau hamdden (yn unol ag Allbwn Cynllun Eryri A1.5)</p> <p>AC1: Gan ddefnyddio'r strategaeth marchnata brand fel sylfaen, byddwn wedi datblygu cynllun a rennir gyda phartneriaid ar y wybodaeth a ddarparwn i ymwelwyr, gyda phwyslais ar y Rhinweddau Arbennig a newid ymddygiad (yn unol ag Allbwn Cynllun Eryri B3.3)</p>	<p>Adroddiad blynyddol wedi'i gyflwyno i'r Gweithgor ym mis Rhagfyr 2023. Mae blaenoriaethau ar gyfer gweddill y prosiect – hyd at Hydref 2024 – wedi eu gosod drwy gyfrwng y system Werthuso.</p>	<p>Prosiect yn parhau tan fis Hydref 2024.</p>

AC2 – Ymateb i heriau newid yn yr hinsawdd

Byddwn yn gwybod ein bod yn llwyddo i gyflawni'r amcan gwella pan:

Sicrhau gweithrediad y polisiau CDLI cyfredol sy'n cyfrannu at liniaru newid yn yr hinsawdd.		
Dangosydd Perfformiad	Canlyniad	Camau i'w Cymryd
<p>AC1, 2: Rydym wedi lleihau effeithiau parcio a thrafnidiaeth ar yr amgylchedd a'r dirwedd (yn unol ag Allbwn Cynllun Eryri A1.4)</p> <p>AC2, 4: Mae allyriadau carbon Parc Cenedlaethol Eryri yn cael eu lleihau (yn unol ag Allbwn Cynllun Eryri A3.1)</p> <p>AC2, 4: Rydym wedi diogelu a chynyddu faint o garbon sy'n cael ei storio yn Eryri (yn unol ag Allbwn Cynllun Eryri A3.2)</p>	<p>Roedd liniaru newid yn yr hinsawdd yn ystyriaeth wrth baratoi llawer o'r CDLI presennol, gan gynnwys strategaeth aneddiadau (lle mae tai'n cael eu datblygu), liniaru llifogydd, a chynhyrchu ynni drwy ddulliau adnewyddadwy. Cyflwynir Adroddiad Monitro Blynyddol (AMB) o gynnydd holl bolisiau'r CDLI i'r Aelodau ac yna i Lywodraeth Cymru bob Hydref, ac mae hwn wedi dod i'r casgliad y cydymffurfiwyd yn fras â'r polisiau hyn. Mae'r maes polisi hwn wedi esblygu'n sylweddol yn y blynyddoedd diwethaf, a bydd hyn yn codi nifer o faterion pwysig yn yr adolygiad o'r CDLI yn 2025.</p>	<p>I'w symud ymlaen ymhellach yn yr adolygiad o'r CDLI.</p>

Effeithlonrwydd ynni a lleihau ôl troed carbon adeiladau'r Awdurdod i fod yn rhan annatod o'r Cynllun Rheoli Asedau newydd (CRA) (i'w fabwysiadu o Ebrill 2022) ac yn cyd-fynd â thargedau Ffyniant i Bawb Cymru - Ystad Gyhoeddus Carbon Isel.		
Dangosydd Perfformiad	Canlyniad	Camau i'w Cymryd
AC2, 4: Mae allyriadau carbon Parc Cenedlaethol Eryri yn cael eu lleihau (<i>yn unol ag Allbwn Cynllun Eryri A3.1</i>)	<p>Hyd yn hyn mae mesurau effeithlonrwydd ynni mewn goleuadau LED, atal drafftiau a gwell perfformiad thermol adeiladau wedi arwain at arbediad o 223,000 KWH o ynni y flwyddyn, sy'n werth tua circa ar hyn o bryd. £100,000 o arbedion ynni i'r Awdurdod.</p> <p>Prosiectau Rhoi Allan i Dendro a'u dyfarnu ar gyfer Pen y Pass a chaniatâd cynllunio wedi'i sicrhau ar gyfer drysau a ffenestri gwydr dwbl yng Nghanolfan Groeso Aberdyfi (amserlen waith 24/25). Gofynnwyd am ddyfynbrisiau ar gyfer gwaith ar Fyngalo Yr Ysgwrn. Cwblhawyd gwelliannau thermol a gwrthsain i ystafelloedd cyfarfod y pencadlys.</p>	Parhau gyda'r gwaith yn y flwyddyn ariannol nesaf.

Datblygu Cynllun Gweithredu i'r Awdurdod fod yn garbon niwtral erbyn 2030.		
Dangosydd Perfformiad	Canlyniad	Camau i'w Cymryd
AC2, 4: Mae allyriadau carbon Parc Cenedlaethol Eryri yn cael eu lleihau (<i>yn unol ag Allbwn Cynllun Eryri A3.1</i>)	Mae'r Pennaeth Eiddo yn y broses o integreiddio'r drefn o gyfrifo carbon i Strategaeth Rheoli Asedau'r Awdurdod. Mae cyllid grant Lleoedd Cynaliadwy Tirweddau Cynaliadwy LIC wedi'i ddefnyddio i fynd i'r afael â rhai o argymhellion adroddiad Aquetera.	Datblygu Strategaeth Garbon Gorfforaethol.
AC2, 4: Rydym wedi diogelu a chynyddu faint o garbon sy'n cael ei storio yn Eryri (<i>yn unol ag Allbwn Cynllun Eryri A3.2</i>)	Mae angen gwneud rhagor o waith i ymgorffori rheoli Carbon i'w ymgorffori yn y Strategaeth Rheoli Asedau cyn i'r mater gael ei graffu gan aelodau yn ystod 2024.	

Datblygu Cynllun Gweithredu yn dangos sut y gall ardal Eryri symud tuag at fod yn garbon niwtral		
Dangosydd Perfformiad	Canlyniad	Camau i'w Cymryd
<p>AC2, 4: Mae allyriadau carbon Parc Cenedlaethol Eryri yn cael eu lleihau (<i>yn unol ag Allbwn Cynllun Eryri A3.1</i>)</p> <p>AC2, 4: Rydym wedi diogelu a chynyddu faint o garbon sy'n cael ei storio yn Eryri (<i>yn unol ag Allbwn Cynllun Eryri A3.2</i>)</p>	<p>Bydd y Strategaeth Garbon yn cael ei thrafod yng Ngweithgor mis Ebrill gyda fersiwn derfynol i'w chyflwyno i'w chymeradwyo mewn cyfarfod Awdurdod Llawn ym mis Gorffennaf 2024.</p>	<p>Strategaeth Garbon i'w mabwysiadu erbyn Gorffennaf 2024.</p>

Cefnogi partneriaeth strategol gyda Llywodraeth Cymru, Awdurdodau Parciau Cenedlaethol Bannau Brycheiniog ac Arfordir Penfro ar Adfer Natur a Chadw Carbon yn Nhirweddau Dynodedig Cymru a chynnal swydd yr arweinydd strategol.		
Dangosydd Perfformiad	Canlyniad	Camau i'w Cymryd
<p>AC2, 4: Mae allyriadau carbon Parc Cenedlaethol Eryri yn cael eu lleihau (<i>yn unol ag Allbwn Cynllun Eryri A3.1</i>)</p> <p>AC2, 4: Rydym wedi diogelu a chynyddu faint o garbon sy'n cael ei storio yn Eryri (<i>yn unol ag Allbwn Cynllun Eryri A3.2</i>)</p>	<p>Mae'r fframwaith strategol wedi'i drafod gyda'r grŵp Plymio Dwfn Bioamrywiaeth a'i ddiwygio. Bydd yn rhan o adroddiad a gyflwynir i'r Gweinidog dros Newid yn yr Hinsawdd yn gynnar yn 2024. Mae'r gwaith yn cyd-fynd yn dda iawn â chanlyniadau'r rôl arweiniol strategol ac mae wedi bod yn llwyfan defnyddiol i drafod ymagweddau at ein hymateb ar y cyd i natur a argyfyngau hinsawdd. Agorodd y cyfnod ymgynghori terfynol ar gyfer y Cynllun Ffermio Cynaliadwy ar 14 Rhagfyr, gan gau 7 Mawrth gan fynnu rhywfaint o ffocws a fydd yn parhau i'r flwyddyn newydd. Dechreuodd cyfarfod blynyddol Cyswllt Amaeth Eryri (Tachwedd) y broses o drafod syniadau, materion, dulliau gweithredu a chyfleoedd i gydweithio ag undebau'r ffermwyr. Mae trafodaethau allanol eraill wedi cynnwys rheoli helwriaeth, atal a rheoli tanau gwyllt, awyr dywyll, credydau carbon, mapio gofodol, a chyd-destun polisi Cymru.</p>	<p>Gwaith i'w symud ymlaen yn 2024-25.</p>

AC3 – Gwella rheolaeth a dealltwriaeth o’n treftadaeth ddiwylliannol

Byddwn yn gwybod ein bod yn llwyddo i gyflawni’r amcan gwella pan:

Datblygu a mabwysiadu Strategaeth Treftadaeth Ddiwylliannol i’r Awdurdod.		
Dangosydd Perfformiad	Canlyniad	Camau i’w Cymryd
<p>AC3, 4, 5: Rydym wedi cydlynu a gweithredu cynllun nwyddau cyhoeddus uchelgeisiol sy'n canolbwyntio ar gynnal, adfer ac ehangu cynefinoedd, rhywogaethau, nodweddion amgylcheddol hanesyddol a nwyddau cyhoeddus ehangach (<i>yn unol ag Allbwn Cynllun Eryri A2.1</i>)</p> <p>AC3: Rydym wedi cefnogi atgyweirio ac adfer adeiladau rhestredig, wedi cefnogi diogelu Henebion Rhestredig ac wedi datblygu a gweithredu prosiectau ar raddfa tirwedd sydd o fudd i'r amgylchedd hanesyddol (<i>yn unol â Chynllun Eryri A6.1. A6.2. A6.3</i>)</p>	<p>Anghyflawn. Mae cynnydd sylweddol wedi'i wneud ar y prosiect, ond nid yw wedi'i gyflwyno i'r Aelodau eto, oherwydd y cyfrifoldebau ychwanegol presennol sy'n cael eu cyflawni gan y Pennaeth Gwasanaeth. Bydd y prosiect yn cael ei gwblhau yn 2024-25.</p>	<p>Gwaith i'w gwblhau erbyn 2024-25.</p>

Sicrhau fod Rhaglen Waith Cynllun Partneriaeth Tirwedd y Carneddau ar gyfer 2023/24 wedi'i chwblhau mewn pryd i sicrhau bod y Prosiect yn parhau i fod ar y trywydd iawn i'w gwblhau erbyn 2025.

Dangosydd Perfformiad	Canlyniad	Camau i’w Cymryd
<p>AC3, 4, 5: Rydym wedi cydlynu a gweithredu cynllun nwyddau cyhoeddus uchelgeisiol sy'n canolbwyntio ar gynnal, adfer ac ehangu cynefinoedd, rhywogaethau, nodweddion amgylcheddol hanesyddol a nwyddau cyhoeddus ehangach (<i>yn unol ag Allbwn Cynllun Eryri A2.1</i>)</p> <p>AC3: Rydym wedi cefnogi atgyweirio ac adfer adeiladau rhestredig, wedi cefnogi diogelu Henebion Rhestredig ac wedi datblygu a gweithredu prosiectau ar raddfa tirwedd sydd o fudd i'r amgylchedd hanesyddol (<i>yn unol â Chynllun Eryri A6.1. A6.2. A6.3</i>)</p>	<p>Mae'r Cynllun yn parhau i redeg ar amser. Adroddiad wedi'i gyflwyno i'r Gweithgor Aelodau ym mis Rhagfyr 2023.</p>	<p>Parhau i fonitro cynnydd o ran cwblhau erbyn 2025.</p>

Cyflwyno adroddiad terfynol ar y Cynllun Treftadaeth Treflun Dolgellau		
Dangosydd Perfformiad	Canlyniad	Camau i'w Cymryd
<p>AC3, 4, 5: Rydym wedi cydlynu a gweithredu cynllun nwyddau cyhoeddus uchelgeisiol sy'n canolbwyntio ar gynnal, adfer ac ehangu cynefinoedd, rhywogaethau, nodweddion amgylcheddol hanesyddol a nwyddau cyhoeddus ehangach (<i>yn unol ag Allbwn Cynllun Eryri A2.1</i>)</p> <p>AC3: Rydym wedi cefnogi atgyweirio ac adfer adeiladau rhestredig, wedi cefnogi diogelu Henebion Rhestredig ac wedi datblygu a gweithredu prosiectau ar raddfa tirwedd sydd o fudd i'r amgylchedd hanesyddol (<i>yn unol â Chynllun Eryri A6.1. A6.2. A6.3</i>)</p>	<p>Mae gwaith ar adeilad blaenoriaeth uchel o fewn y Cynllun Tirlun Treftadaeth wedi'i ohirio. Mae cytundeb cyflogaeth y Rheolwr Prosiect wedi'i ymestyn am 3 mis er mwyn goruchwyllo cwblhau'r Cynllun.</p> <p>Disgwylir i'r prosiect gael ei gwblhau yn ystod haf 2024.</p>	<p>Monitro a chwblhau'r prosiect erbyn Haf 2024.</p>

Datblygu prosiect Treftadaeth Ddiwylliannol Harlech ac Ardudwy a fydd yn galluogi'r Awdurdod i wneud cais am arian allanol maes o law ac i gyflwyno Datganiad o Ddiddordeb i Gronfa Dreftadaeth y Loteri		
Dangosydd Perfformiad	Canlyniad	Camau i'w Cymryd
<p>AC3, 4, 5: Rydym wedi cydlynu a gweithredu cynllun nwyddau cyhoeddus uchelgeisiol sy'n canolbwyntio ar gynnal, adfer ac ehangu cynefinoedd, rhywogaethau, nodweddion amgylcheddol hanesyddol a nwyddau cyhoeddus ehangach (<i>yn unol ag Allbwn Cynllun Eryri A2.1</i>)</p> <p>AC3: Rydym wedi cefnogi atgyweirio ac adfer adeiladau rhestredig, wedi cefnogi diogelu Henebion Rhestredig ac wedi datblygu a gweithredu prosiectau ar raddfa tirwedd sydd o fudd i'r amgylchedd hanesyddol (<i>yn unol â Chynllun Eryri A6.1. A6.2. A6.3</i>)</p>	<p>Mae cyllid ar gyfer y prosiect wedi'i sicrhau a bydd swyddogion yn cyflawni'r prosiect o fis Ebrill 2024.</p>	<p>Parhau i weithredu'r prosiect.</p>

Cyfrannu'n weithredol at raglen waith Cynllun Gweithredu Safle Treftadaeth y Byd Tirweddau Llechi Gogledd Orllewin Cymru.

Dangosydd Perfformiad	Canlyniad	Camau i'w Cymryd
<p>AC3, 4, 5: Rydym wedi cydlynu a gweithredu cynllun nwyddau cyhoeddus uchelgeisiol sy'n canolbwyntio ar gynnal, adfer ac ehangu cynefinoedd, rhywogaethau, nodweddion amgylcheddol hanesyddol a nwyddau cyhoeddus ehangach (yn unol ag Allbwn Cynllun Eryri A2.1)</p> <p>AC3: Rydym wedi cefnogi atgyweirio ac adfer adeiladau rhestredig, wedi cefnogi diogelu Henebion Rhestredig ac wedi datblygu a gweithredu prosiectau ar raddfa tirwedd sydd o fudd i'r amgylchedd hanesyddol (yn unol â Chynllun Eryri A6.1. A6.2. A6.3)</p>	<p>Mae prosiect dehongli Ynysypandy yn symud ymlaen. Mae swyddogion yn eistedd ar grwpiau amrywiol y dynodiad ac yn cynghori ar ddatblygiadau amrywiol.</p> <p>Mae hyfforddiant sgiliau traddodiadol wedi'i drefnu ar gyfer Haf a Hydref 2024, i wella sgiliau treftadaeth yn yr ardal ac i wella cyflwr treftadaeth adeiledig STB. Bydd dehongliad Ynysypandy yn cael ei gwblhau yn yr Haf 2024.</p>	<p>Gwaith yn mynd rhagddo.</p>

Cyfrannu'n weithredol at raglen waith barhaus y Grŵp Amgylchedd Hanesyddol (GAH) dan arweiniad Cadw a'i weithgorau cysylltiedig, gan gynnwys Llesiant, Lliniaru Newid Hinsawdd, mawndiroedd a Threftadaeth Leol.

Dangosydd Perfformiad	Canlyniad	Camau i'w Cymryd
<p>AC3, 4, 5: Rydym wedi cydlynu a gweithredu cynllun nwyddau cyhoeddus uchelgeisiol sy'n canolbwyntio ar gynnal, adfer ac ehangu cynefinoedd, rhywogaethau, nodweddion amgylcheddol hanesyddol a nwyddau cyhoeddus ehangach (yn unol ag Allbwn Cynllun Eryri A2.1)</p> <p>AC3: Rydym wedi cefnogi atgyweirio ac adfer adeiladau rhestredig, wedi cefnogi diogelu Henebion Rhestredig ac wedi datblygu a gweithredu prosiectau ar raddfa tirwedd sydd o fudd i'r amgylchedd hanesyddol (yn unol â Chynllun Eryri A6.1. A6.2. A6.3)</p>	<p>Mae swyddogion o bob rhan o'r Awdurdod wedi cyfrannu at y Gweithdy Lliniaru Newid Hinsawdd a byddant yn parhau i fwydo i raglen waith y grŵp.</p>	<p>Monitro cynnydd.</p>

Cynnal a datblygu'r Ysgwrn fel amgueddfa a chanolfan ddiwylliannol o fri cenedlaethol a chyflwyno adroddiad blynyddol i'r Aelodau		
Dangosydd Perfformiad	Canlyniad	Camau i'w Cymryd
<p>AC3, 4, 5: Rydym wedi cydlynu a gweithredu cynllun nwyddau cyhoeddus uchelgeisiol sy'n canolbwyntio ar gynnal, adfer ac ehangu cynefinoedd, rhywogaethau, nodweddion amgylcheddol hanesyddol a nwyddau cyhoeddus ehangach (yn unol ag Allbwn Cynllun Eryri A2.1)</p> <p>AC3: Rydym wedi cefnogi atgyweirio ac adfer adeiladau rhestredig, wedi cefnogi diogelu Henebion Rhestredig ac wedi datblygu a gweithredu prosiectau ar raddfa tirwedd sydd o fudd i'r amgylchedd hanesyddol (yn unol â Chynllun Eryri A6.1. A6.2. A6.3)</p>	<p>Mae'r Ysgwrn wedi cael blwyddyn lwyddiannus yn 2023/24 gyda chynnydd yn nifer yr ymwelwyr. Cyflwynwyd yr adroddiad blynyddol i aelodau ym mis Mehefin 2023.</p>	<p>Bydd yr Ysgwrn yn cael ei fonitro'n barhaus yn ystod 2024-25.</p>

Parhau gyda gwerthusiadau Ardaloedd Cadwraeth a Chynllun Rheoli/Cynllun Cyflawni fel llinell sylfaen o wybodaeth ar gyfer datblygu prosiectau cyfalaf posibl yn y blynyddoedd dilynol.		
Dangosydd Perfformiad	Canlyniad	Camau i'w Cymryd
<p>AC3, 4, 5: Rydym wedi cydlynu a gweithredu cynllun nwyddau cyhoeddus uchelgeisiol sy'n canolbwyntio ar gynnal, adfer ac ehangu cynefinoedd, rhywogaethau, nodweddion amgylcheddol hanesyddol a nwyddau cyhoeddus ehangach (yn unol ag Allbwn Cynllun Eryri A2.1)</p> <p>AC3: Rydym wedi cefnogi atgyweirio ac adfer adeiladau rhestredig, wedi cefnogi diogelu Henebion Rhestredig ac wedi datblygu a gweithredu prosiectau ar raddfa tirwedd sydd o fudd i'r amgylchedd hanesyddol (yn unol â Chynllun Eryri A6.1. A6.2. A6.3)</p>	<p>Mae'r gwaith cychwynnol hwn wedi'i gwblhau ac mae gwaith pellach yn cael ei gomisiynu ar hyn o bryd ar adeiladau rhestredig ledled Eryri.</p>	<p>Symud ymlaen i'r cam nesaf cyn gynted â phosibl.</p>

AC4 – Mynd i'r afael â heriau a chyfleoedd senarios rheoli tir ar ôl Brexit

Byddwn yn gwybod ein bod yn llwyddo i gyflawni'r amcan gwella pan:

Cynorthwyo i ddatblygu a dylunio cynigion rheoli tir yn y dyfodol gyda Llywodraeth Cymru a Chyfoeth Naturiol Cymru, i sicrhau bod Eryri yn elwa o gynigion yn y dyfodol a bod nodau strategol Cynllun Eryri yn cael eu hadlewyrchu yng nghynigion y dyfodol.		
Dangosydd Perfformiad	Canlyniad	Camau i'w Cymryd
<p>AC2, 4: Rydym wedi diogelu a chynyddu faint o garbon sy'n cael ei storio yn Eryri (<i>yn unol ag Allbwn Cynllun Eryri A3.2</i>)</p> <p>AC2, 4, 5: Rydym wedi parhau i ehangu gweithredoedd cyfredol y Bartneriaeth i reoli a lleihau maint y rhywogaethau goresgynnol (<i>yn unol â Chynllun Eryri A4.2</i>)</p>	<p>Ymateb ar y cyd ar gynigion Llywodraeth Cymru o dan yr ymgynghoriad SFfC wedi'i baratoi. Mae gwaith y Plymio Dwfn Bioamrywiaeth yn parhau i gael ei gefnogi.</p>	<p>Aros am gynnydd ar y mater gan Lywodraeth Cymru.</p>

Cynnal perthynas waith agos gyda'r sector tir i sicrhau bod gan yr Awdurdod ddealltwriaeth o oblygiadau parhaus Brexit ar reoli tir.		
Dangosydd Perfformiad	Canlyniad	Camau i'w Cymryd
<p>AC2, 4: Mae allyriadau carbon Parc Cenedlaethol Eryri yn cael eu lleihau (<i>yn unol ag Allbwn Cynllun Eryri A3.1</i>)</p> <p>AC2, 4: Rydym wedi diogelu a chynyddu faint o garbon sy'n cael ei storio yn Eryri (<i>yn unol ag Allbwn Cynllun Eryri A3.2</i>)</p> <p>AC3, 4, 5: Rydym wedi cydlynu a gweithredu cynllun nwyddau cyhoeddus uchelgeisiol sy'n canolbwyntio ar gynnal, adfer ac hangu cynefinoedd, rhywogaethau, nodweddion amgylcheddol hanesyddol anwyddau cyhoeddus ehangach (<i>yn unol ag Allbwn Cynllun Eryri A2.1</i>)</p> <p>AC2, 4, 5: Rydym wedi parhau i ehangu gweithredoedd cyfredol y Bartneriaeth i reoli a lleihau maint y rhywogaethau goresgynnol (<i>yn unol â Chynllun Eryri A4.2</i>)</p>	<p>Yn barhaus, cynhelir perthynas waith agos gyda'r sector diwydiannau tir.</p>	<p>Parhaus</p>

AC5 – Mynd i'r afael â'r dirywiad mewn natur

Byddwn yn gwybod ein bod yn llwyddo i gyflawni'r amcan gwella pan:

Datblygu cynllun gweithredu yn seiliedig ar ddealltwriaeth a chynnwys e.e. SoNaRR (adroddiad Cyflwr Adnoddau Naturiol), Adroddiad Cyflwr y Parc Cenedlaethol ayb. i hysbysu'r blaenoriaethau ar gyfer adfer natur yn Eryri.		
Dangosydd Perfformiad	Canlyniad	Camau i'w Cymryd
<p>AC3, 4, 5: Rydym wedi cydlynu a gweithredu cynllun nwyddau cyhoeddus uchelgeisiol sy'n canolbwyntio ar gynnal, adfer ac hangu cynefinoedd, rhywogaethau, nodweddion amgylcheddol hanesyddol anwyddau cyhoeddus ehangach (<i>yn unol ag Allbwn Cynllun Eryri A2.1</i>)</p> <p>AC5: Mae dirywiad bioamrywiaeth yn cael sylw trwy weithgareddau cynnal a chadw, adfer, ehangu a chysylltedd (<i>yn unol ag Allbwn Cynllun Eryri A2.2</i>)</p> <p>AC2, 4, 5: Rydym wedi parhau i ehangu gweithredoedd cyfredol y Bartneriaeth i reoli a lleihau maint y rhywogaethau goresgynnol (<i>yn unol â Chynllun Eryri A4.2</i>)</p>	<p>Contractau casglu data yn eu lle ar gyfer adroddiad Cyflwr y Parc. Cynhyrchwyd y drafft cyntaf o'r Cynllun Adfer Natur Lleol (CANLI) ac ar fin cael ei anfon at randdeiliaid i gael eu sylwadau cychwynnol.</p>	<p>Ggwaith parhaus.</p>

Parhau i ddarparu gwelliant bioamrywiaeth trwy'r broses rheoli datblygu a sicrhau cydymffurfriad ag unrhyw ganllawiau sydd ar ddod a gyhoeddir gan Lywodraeth Cymru.		
Dangosydd Perfformiad	Canlyniad	Camau i'w Cymryd
<p>AC3, 4, 5: Rydym wedi cydlynu a gweithredu cynllun nwyddau cyhoeddus uchelgeisiol sy'n canolbwyntio ar gynnal, adfer ac hangu cynefinoedd, rhywogaethau, nodweddion amgylcheddol hanesyddol anwyddau cyhoeddus ehangach (<i>yn unol ag Allbwn Cynllun Eryri A2.1</i>)</p> <p>AC5: Mae dirywiad bioamrywiaeth yn cael sylw trwy weithgareddau cynnal a chadw, adfer, ehangu a chysylltedd (<i>yn unol ag Allbwn Cynllun Eryri A2.2</i>)</p> <p>AC2, 4, 5: Rydym wedi parhau i ehangu gweithredoedd cyfredol y Bartneriaeth i reoli a lleihau maint y rhywogaethau goresgynnol (<i>yn unol â Chynllun Eryri A4.2</i>)</p>	<p>Er bod Llywodraeth Cymru wedi trafod cyhoeddi canllawiau ar wella bioamrywiaeth, nid yw hyn wedi'i wneud eto. Fodd bynnag, yn absenoldeb unrhyw fethodoleg ffurfiol ar gyfer gwella bioamrywiaeth, mae swyddogion cynllunio a'r ecolegydd cynllunio wedi ceisio cyflawni rhyw fath o welliant bioamrywiaeth ar y mwyafrif o ddatblygiadau newydd. Mae hwn yn faes sy'n datblygu o hyd, a bydd yr Awdurdod yn parhau i weithio'n agos gyda Llywodraeth Cymru i geisio ffurfioli'r broses hon.</p>	<p>Tra bod gwaith yn parhau ar lefel Awdurdod, disgwylir canllawiau Llywodraeth Cymru a all gyfyngu ar gynnydd.</p>

Sicrhau bod CCA ar fioamrywiaeth yn cael ei gynhyrchu erbyn 2023 i gefnogi'r broses Rheoli Datblygu.		
Dangosydd Perfformiad	Canlyniad	Camau i'w Cymryd
<p>AC3, 4, 5: Rydym wedi cydlynu a gweithredu cynllun nwyddau cyhoeddus uchelgeisiol sy'n canolbwyntio ar gynnal, adfer ac hangu cynefinoedd, rhywogaethau, nodweddion amgylcheddol hanesyddol anwyddau cyhoeddus ehangach (<i>yn unol ag Allbwn Cynllun Eryri A2.1</i>)</p> <p>AC5: Mae dirywiad bioamrywiaeth yn cael sylw trwy weithgareddau cynnal a chadw, adfer, ehangu a chysylltedd (<i>yn unol ag Allbwn Cynllun Eryri A2.2</i>)</p> <p>AC2, 4, 5: Rydym wedi parhau i ehangu gweithredoedd cyfredol y Bartneriaeth i reoli a lleihau maint y rhywogaethau goresgynnol (<i>yn unol â Chynllun Eryri A4.2</i>)</p>	<p>Dal i aros am gyhoeddiad y polisi a'r canllawiau terfynol yn yr adrifiad nesaf o Bolisi Cynllunio Cymru.</p>	<p>Aros am ganllawiau Llywodraeth Cymru.</p>

Parhau i ddarparu prosiectau cymeradwy sy'n mynd i'r afael â nodau Cynllun Eryri (e.e. CTL Carneddau, LIFE Coedwig Law Geltaidd, Cyforgorsydd, Corsydd Crynedig, prosiect y Gyflinir) a datblygu rhaglenni pellach.		
Dangosydd Perfformiad	Canlyniad	Camau i'w Cymryd
<p>AC3, 4, 5: Rydym wedi cydlynu a gweithredu cynllun nwyddau cyhoeddus uchelgeisiol sy'n canolbwyntio ar gynnal, adfer ac ehangu cynefinoedd, rhywogaethau, nodweddion amgylcheddol hanesyddol a nwyddau cyhoeddus ehangach (<i>yn unol ag Allbwn Cynllun Eryri A2.1</i>)</p> <p>AC5: Mae dirywiad bioamrywiaeth cael sylw trwy weithgareddau cynnal a chadw, adfer, ehangu a chysylltedd (<i>yn unol ag Allbwn Cynllun Eryri A2.2</i>)</p> <p>AC2, 4, 5: Rydym wedi parhau i ehangu gweithredoedd cyfredol y Bartneriaeth i reoli a lleihau maint y rhywogaethau goresgynnol (<i>yn unol â Chynllun Eryri A4.2</i>)</p>	<p>Cynnydd wedi'i wneud, elfennau Cadwraeth, Coed ac Amaeth (CCA) ar y trywydd iawn. Bydd yr ail adroddiad diweddarau yn cael ei gyflwyno i'r Aelodau yn ystod Pwyllgor P&A mis Mawrth.</p>	<p>Mae angen monitro'r prosiectau hyn yn ofalus. Gall trosiant staff fod yn risg i brosiectau o'r fath ac mae angen i'r Awdurdod fod yn ymwybodol o hynny.</p>

Symud ymlaen ag arolwg ledled y Parc Cenedlaethol o safleoedd Coed a Choetiroedd Hynafol (PAWS).		
Dangosydd Perfformiad	Canlyniad	Camau i'w Cymryd
<p>AC3, 4, 5: Rydym wedi cydlynu a gweithredu cynllun nwyddau cyhoeddus uchelgeisiol sy'n canolbwyntio ar gynnal, adfer ac ehangu cynefinoedd, rhywogaethau, nodweddion amgylcheddol hanesyddol a nwyddau cyhoeddus ehangach (yn unol ag Allbwn Cynllun Eryri A2.1)</p> <p>AC5: Mae dirywiad bioamrywiaeth cael sylw trwy weithgareddau cynnal a chadw, adfer, ehangu a chysylltedd (yn unol ag Allbwn Cynllun Eryri A2.2)</p> <p>AC2, 4, 5: Rydym wedi parhau i ehangu gweithredoedd cyfredol y Bartneriaeth i reoli a lleihau maint y rhywogaethau goresgynnol (yn unol â Chynllun Eryri A4.2)</p>	<p>Rhaglenni gwaith blwyddyn newydd yn cael eu gosod ar gyfer y flwyddyn ariannol. Drafft cychwynnol y strategaeth goed wedi'i gwblhau a'r ail gam ymgynghori / sylwadau yn cael eu mireinio, cyn cyhoeddi'r fersiwn derfynol i'w chymeradwyo a'i mabwysiadu.</p>	<p>Parhaus.</p>

CYMUNEDAU CYDNERTH	Llewyrchus	Cydnerth	Iachach	Mwy Cyfartal	Cymunedau Cydlynus	Diwylliant Bywiog	Cyfrifol ar lefel fyd-eang
Byddwn yn cyflawni hyn drwy:							
CC1 Cynnal a gwella ansawdd bywyd preswylwyr	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
CC2 Cefnogi pobl ifanc	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
CC3 Hyrwyddo twristiaeth gynaliadwy i ychwanegu gwerth i gymunedau lleol	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
CC4 Hyrwyddo a chefnogi'r Gymraeg yn weithredol	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
CC5 Datblygu economi leol sy'n cefnogi dynodiad a rheolaeth Eryri fel Parc Cenedlaethol	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓

CC1 – Cynnal a gwella ansawdd bywyd preswylwyr

Byddwn yn gwybod ein bod yn llwyddo i gyflawni'r amcan gwella pan:

Datblygu adnodd ar-lein fel rhan o'r wefan newydd sy'n ymwneud â gweithgareddau a llwybrau yn y Parc Cenedlaethol wedi'i dargedu a'i deilwra'n briodol.		
Dangosydd Perfformiad	Canlyniad	Camau i'w Cymryd
<p>CC1, 2, 4: Rydym wedi hyrwyddo a galluogi ystod amrywiol o weithgareddau sy'n gwella lles pobl (<i>yn unol â Chynllun Eryri B1.2</i>)</p> <p>CC1, 2, 3, 5: Rydym wedi annog ymwelwyr i ddod ar wahanol adegau o'r flwyddyn ac i wahanol ardaloedd er mwyn lleddfu pwysau yn ystod y tymor brig a helpu busnesau gyda materion tymhorol (<i>yn unol ag Allbwn Cynllun Eryri B3.2</i>)</p>	<p>Mae ffilter wedi'i roi ar waith ar y safle Teithiau Cerdded & Llwybrffyrdd / Walks and Routes a fydd yn galluogi ein cynulleidfa i deilwra eu canlyniadau yn seiliedig ar Leoliad, Anhawster, Hyd, Amgylchiadau, Nodweddion Arbennig a Mynediad Tramper. Uwch lwythwyd y llwybrau a hyrwyddir i'r wefan (Pontydd Arthog a Betws y Coed)</p> <p>Arweinlyfrau ymweld wedi'u huwch lwytho megis "Dewis y llwybr cywir ar Yr Wyddfa" a "5. Cymru wedi'i thrwytho mewn Mytholeg"</p> <p>Mae Ymgyrch y gaeaf ar y gweill ac yn canolbwyntio ar lwybrau hygyrch a thymhorol ar ardaloedd y tu allan i ranbarth Yr Wyddfa.</p>	<p>Gwaith wedi'i gwblhau a gellir ei archwilio ar y wefan.</p>

Fel rhan o'r Strategaeth Gwirfoddolwyr yr Awdurdod ac mewn cydweithrediad â phartneriaid, parhau i ehangu cyfleoedd gwirfoddoli o fewn y Parc Cenedlaethol sy'n cynnwys gweithgareddau corfforol a diwylliannol.		
Dangosydd Perfformiad	Canlyniad	Camau i'w Cymryd
<p>CC1, 2, 4: Rydym wedi hyrwyddo a galluogi ystod amrywiol o weithgareddau sy'n gwella lles pobl (<i>yn unol â Chynllun Eryri B1.2</i>)</p>	<p>Wedi cefnogi a chymryd rhan yng nghynllun gwirfoddoli Caru Eryri 2023-24 gyda phartneriaid gan gynnwys Cymdeithas Eryri. Adlewyrchu ac adolygu digwyddiadau Gwirfoddoli a Llesiant 2022, diweddarwyd DPA a gosod targedau ac argymhellion newydd ar gyfer 2023.</p> <p>Sefydlu rhaglen wirfoddoli am y flwyddyn.</p> <p>Wedi cynnal cyfres o ddigwyddiadau lles.</p> <p>Diweddarau'r Strategaeth Wirfoddoli a chyflwynwyd adroddiad blynyddol i'r Aelodau ym mis Mehefin 2023.</p> <p>Mae'r Swyddog Gwirfoddoli yn cynyddu'r cynnig ar gyfer Gwirfoddoli Corfforaethol ac yn parhau i ehangu ehangder ac ystod y profiadau gwirfoddoli yn y Parc Cenedlaethol.</p>	<p>Cwblhawyd.</p>

Datblygu cyfleoedd gwirfoddoli ar gyfer grwpiau a dangynrychiolir, grwpiau agored i niwed a difreintiedig.		
Dangosydd Perfformiad	Canlyniad	Camau i'w Cymryd
CC1, 2, 4: Rydym wedi hyrwyddo a galluogi ystod amrywiol o weithgareddau sy'n gwella lles pobl (<i>yn unol â Chynllun Eryri B1.2</i>)	Mae Adroddiad Blynyddol Gwirfoddoli a Llesiant 2022 yn dangos cynnydd amlwg mewn gwirfoddolwyr er ei bod yn anodd casglu'r data sydd ar gael ar gyfer pobl â nodweddion gwarchoddedig. Mae grwpiau ffoaduriaid a sefydliadau elusenol eraill i gyd wedi bod yn rhan o'r rhaglen yn 2022-23 ac mae'r Swyddog Gwirfoddoli yn parhau i ehangu perthnasoedd yn y meysydd hyn.	Parhaus.

Sicrhau bod cynllunio yn cymryd rôl ragweithiol wrth annog tai fforddiadwy trwy weithio gydag asiantaethau eraill yn y sector hwn, er mwyn ceisio cyflawni'r targed blynyddol a nodir yn y CDLI.		
Dangosydd Perfformiad	Canlyniad	Camau i'w Cymryd
CC1, 2, 4: Rydym wedi gweithio gyda phartneriaid i fynd i'r afael â materion sylfaenol a datblygu atebion arloesol i ddarparu tai fforddiadwy sy'n diwallu anghenion lleol (<i>yn unol ag Allbwn Cynllun Eryri C3.1</i>)	Heb os, mae'r tîm Polisi Cynllunio yn cymryd rôl ragweithiol wrth annog tai fforddiadwy trwy weithio gydag asiantaethau eraill yn y sector. Maent yn gweithio'n agos gydag asiantaethau tai, yr Hwylusydd Tai Gwledig a'r Awdurdodau Tai yng Nghynghorau Gwynedd a Chonwy. Fodd bynnag, er gwaethaf hyn, mae'r targed a osodwyd yn y CDLI o ddarparu 25 o unedau tai fforddiadwy y flwyddyn wedi'i fethu. Mae'n bosibl bod llawer o ffactorau ar waith yn hynny o beth – hinsawdd economaidd heriol, natur wledig iawn rhai safleoedd, ac asiantaethau eraill yn canolbwyntio ar safleoedd llai ymylol / mwy hyfyw. Bydd swyddogion yn parhau i weithio i fynd i'r afael â'r materion hyn, a bydd y materion hyn yn cael sylw pellach pan ddaw'n amser i adolygu'r CDLI yn 2025.	Parhaus.

<p>Cyfarwyddyd Erthygl 4: Cynhyrchu adroddiad tystiolaeth drafft yn ceisio cyngor cyfreithiol. Cyflwyno adroddiad tystiolaeth i'r Aelodau er mwyn iddynt benderfynu bwrw ymlaen neu beidio. Os yn symud ymlaen â Chyfarwyddyd Erthygl 4 yn Eryri, cychwyn cyfnod o 12 mis o rybudd ac ymgynghoriad cyhoeddus.</p>		
Dangosydd Perfformiad	Canlyniad	Camau i'w Cymryd
<p>CC 4: Rydym wedi gweithredu mesurau yn y Cynllun Datblygu Lleol a Chanllawiau Cynllunio Atodol cysylltiedig sy'n annog datblygiadau newydd i gynnal neu wella datblygiad yr iaith Gymraeg (<i>yn unol ag Allbwn Cynllun Eryri C1.1</i>)</p> <p>CC1, 2, 4: Rydym wedi gweithio gyda phartneriaid i fynd i'r afael â materion sylfaenol a datblygu atebion arloesol i ddarparu tai fforddiadwy sy'n diwallu anghenion lleol (<i>yn unol ag Allbwn Cynllun Eryri C3.1</i>)</p>	<p>Rhodddwyd cymeradwyaeth yr aelodau ym Mhwyllgor Cynllunio a Mynediad mis Mawrth i gynnal ymgynghoriad cyhoeddus ar y cynnig gan gynnwys cyhoeddusrwydd sylweddol (gan gynnwys llythyr at holl aelwydydd y Parc Cenedlaethol) – a bydd hyn yn cynnwys cyfnod rhybudd ffurfiol o 12 mis. Bydd hyn yn digwydd yn ystod Ebrill - Mai 2024. Os caiff ei gefnogi, y dyddiad gweithredu targed fyddai Mehefin 2025. Bydd angen cynhyrchu CCA i fynd i'r afael â'r gwagle polisi yn y cyfamser.</p>	<p>Gwaith parhaus.</p>

<p>Parhau i ddarparu cyllid a mesurau i gefnogi cymunedau ac economïau lleol trwy Gronfa Gymunedol Eryri, yn enwedig lle mae'r rhain yn cael eu harwain gan y cymunedau eu hunain - mewn seilwaith gwyrdd, gwell mynediad at hamdden er mwyn iechyd a lles, cynhyrchu ynni, gwelliannau amgylcheddol lleol megis sbwriel a rheoli gwastraff, datblygu cymunedol a'r iaith Gymraeg.</p>		
Dangosydd Perfformiad	Canlyniad	Camau i'w Cymryd
<p>CC1, 2, 4: Rydym wedi hyrwyddo a galluogi ystod amrywiol o weithgareddau sy'n gwella lles pobl (<i>yn unol â Chynllun Eryri B1.2</i>)</p>	<p>Mae CCE ar y trywydd iawn i gael ei gwblhau erbyn mis Mawrth 2024 a disgwylir i'r gronfa newydd o £75,000 gael ei hagor ar 1 Ebrill 2024, ar gyfer blwyddyn ariannol 2024-5. Mae'r Swyddog Ymgysylltu Cymunedol yn coladu adroddiad ar gyfer Swyddogion LIC ac Aelodau'r Awdurdod yn manylu ar sut mae'r gronfa hon yn cael ei datblygu a sut mae wedi cefnogi cymunedau ar draws Eryri.</p>	<p>Gwaith parhaus.</p>

CC2 – Cefnogi pobl ifanc

Byddwn yn gwybod ein bod yn llwyddo i gyflawni'r amcan gwella pan:

Aelodau i ystyried Maniffesto leuenctid drafft.		
Dangosydd Perfformiad	Canlyniad	Camau i'w Cymryd
CC2, 3, 4: Rydym wedi creu cyfleoedd i bobl ifanc fod yn llysgenhadon dros iaith a diwylliant yr ardal (<i>yn unol ag Allbwn Cynllun Eryri C1.1</i>)	<p>Cyflwynwyd Maniffesto drafft i'r Tîm Rheoli ym mis Chwefror a'i gyflwyno i'r gweithgor yn fuan wedyn.</p> <p>Bydd y Maniffesto leuenctid yn cael ei gyflwyno i'r Gweithgor Aelodau ym mis Mai.</p>	Cwblhawyd yn hwyr.

Datblygu cynllun Ceidwaid Ifanc i sicrhau gwaith partneriaeth effeithlon, darparu cyfleoedd eang a dod o hyd i gyllid i gynnal y cynllun.		
Dangosydd Perfformiad	Canlyniad	Camau i'w Cymryd
CC2, 3, 4: Rydym wedi creu cyfleoedd i bobl ifanc fod yn llysgenhadon dros iaith a diwylliant yr ardal (<i>yn unol ag Allbwn Cynllun Eryri C1.1</i>)	<p>Mae sesiynau Ceidwaid Ifanc yn parhau gyda phresenoldeb da, gyda phob sesiwn yn amrywio, gyda 5 – 12 o fynychwyr. Yn dilyn gwaith ymgynghori a mabwysiadu'r maniffesto, cyflwynwyd cais i'r Loteri. Ceisiwyd cyllid hefyd drwy Bartneriaeth y Parciau Cenedlaethol.</p> <p>Derbyniwyd cyllid NPP - bu'n flwyddyn lwyddiannus gyda gweithgareddau amrywiol wedi'u cynnal. Gyda chyllid – bydd cyfleoedd cyfnewid haf yn cael eu trefnu gyda Pharc Cenedlaethol Cymru.</p>	Bydd y gwaith yn parhau yn 2024-25.

CC3 – Hyrwyddo twristiaeth gynaliadwy i ychwanegu gwerth i gymunedau lleol

Byddwn yn gwybod ein bod yn llwyddo i gyflawni'r amcan gwella pan:

Gweithio gyda Chyngor Gwynedd a CBS Conwy a gweithredu Cynllun Strategol Economi Ymwelwyr Cynaliadwy Gwynedd ac Eryri. Unwaith y bydd y cynllun strategol wedi'i lansio, dechrau ar y gwaith o ddatblygu cynllun gweithredu a thargedau a dangosyddion cysylltiedig.		
Dangosydd Perfformiad	Canlyniad	Camau i'w Cymryd
<p>CC1, 2, 3, 5: Rydym wedi annog ymwelwyr i ddod ar wahanol adegau o'r flwyddyn ac i wahanol ardaloedd er mwyn lleddfu pwysau yn ystod y tymor brig a helpu busnesau gyda materion tymhorol (<i>yn unol ag Allbwn Cynllun Eryri B3.2</i>)</p> <p>CC1,3,5: Rydym wedi archwilio a gweithredu cyfleoedd i annog trafndiaeth wyrddach (<i>yn unol ag Allbwn Cynllun Eryri B4.2</i>)</p>	<p>Cwblhawyd Cynllun Strategol Economi Ymwelwyr Cynaliadwy Gwynedd ac Eryri a'i lansio'n swyddogol ar 25 Medi 2023.</p> <p>Cynhaliwyd cyfarfod cyntaf y Bartneriaeth newydd ar 17 Ebrill 2024 lle bydd rolau Cadeirydd ac Is-Gadeirydd yn cael eu penodi i gynrychioli'r sectorau Cymunedol a Thwristiaeth. Mae Cynllun Gweithredu wedi'i ddafftio ac yn cael ei ddosbarthu i'r holl Bartneriaid i'w gymeradwyo. Disgwylir i hyn gael ei gwblhau erbyn mis Gorffennaf 2024 i ddechrau gweithredu.</p>	Gwaith yn parhau.

Mae cyfleoedd i annog trafndiaeth fwy gwyrdd yn cael eu datblygu trwy: Mynd ati i chwilio am gyfleoedd i gyfrannu at Gomisiwn Trafnidiaeth Gogledd Cymru a fydd yn helpu i gefnogi gweledigaeth trafndiaeth gynaliadwy ar gyfer Eryri. Gweithio gyda Thrafnidiaeth Cymru i ddatblygu cynllun darparu parcio a thrafnidiaeth Gogledd Eryri drwy'r Grŵp Cyflawni. Parhau i weithio gyda phartneriaid i fynd i'r afael â materion parcio a thrafnidiaeth yn ardal Nantgwynant. Parhau i hwyluso trafodaethau rhwng partneriaid i fynd i'r afael â materion parcio a thrafnidiaeth yn ardal Ogwen.		
Dangosydd Perfformiad	Canlyniad	Camau i'w Cymryd
<p>CC1, 2, 3, 5: Rydym wedi annog ymwelwyr i ddod ar wahanol adegau o'r flwyddyn ac i wahanol ardaloedd er mwyn lleddfu pwysau yn ystod y tymor brig a helpu busnesau gyda materion tymhorol (<i>yn unol ag Allbwn Cynllun Eryri B3.2</i>)</p> <p>CC1,3,5: Rydym wedi archwilio a gweithredu cyfleoedd i annog trafndiaeth</p>	<p>Mae grwpiau partneriaeth Nant Gwynant ac Ogwen yn cyfarfod yn fisol ac maent wedi llwyddo i estyn allan yn eang yn nhymor 2023 drwy gydweithio yn y ddwy ardal. Prosiectau TrC ar gyfer blwyddyn ariannol 2023-4 yw: Strategaeth Arwyddion Eryri, i ddatblygu argymhellion ar gyfer arwyddion gwell a chyson yn y Parc Cenedlaethol; Hyb Trafnidiaeth Llanberis, symud dyluniadau'r cysyniad i mewn i</p>	Parhau i weithredu a monitro cynnydd/problemau.

<p>wyrddach (<i>yn unol ag Allbwn Cynllun Eryri B4.2</i>)</p>	<p>broses Wel-Tag Cam 1 a 2 gan gasglu mewnbwn gan yr holl randdeiliaid; Rhwydwaith Sherpa'r Wyddfa, yn parhau i ddatblygu a gwella'r gwasanaethau sy'n rhedeg o amgylch ardal Yr Wyddfa; T10 Gwasanaeth Bangor i Gorwen, parhau i wella'r gwasanaeth hwn. Nid yw'r Grŵp Cyflawni wedi cyfarfod ers mis Ebrill 2023 – mae Trafnidiaeth Cymru yn arwain ar hyn ac yn trefnu'r cyfarfod nesaf gyda'r holl aelodau i symud y Cynllun Cyflawni yn ei flaen. Mae'r Cynllun Cyflawni ar ffurf drafft a chynhaliwyd cyfarfod i gydlynu lansiad CDLlau ar gyfer Gwynedd, Conwy ac Eryri i sicrhau bod polisiau wedi'u halinio ar gyfer y dyfodol.</p>	
---	---	--

Annog ymwelwyr i ddod ar drafndiaeth gyhoeddus, ar wahanol adegau o'r flwyddyn ac i ardaloedd gwahanol er mwyn lleihau'r pwysau yn ystod y tymor brig a helpu busnesau gyda materion tymhorol, trwy ddatblygu Profiadau Parc Cenedlaethol Cymru drwy ymgyrch Eryri Ni 2023.		
Dangosydd Perfformiad	Canlyniad	Camau i'w Cymryd
<p>CC1, 2, 3, 5: Rydym wedi annog ymwelwyr i ddod ar wahanol adegau o'r flwyddyn ac i wahanol ardaloedd er mwyn lleddfu pwysau yn ystod y tymor brig a helpu busnesau gyda materion tymhorol (<i>yn unol ag Allbwn Cynllun Eryri B3.2</i>)</p> <p>CC1,3,5: Rydym wedi archwilio a gweithredu cyfleoedd i annog trafndiaeth wyrddach (<i>yn unol ag Allbwn Cynllun Eryri B4.2</i>)</p>	<p>Cyfrannodd canllawiau ymweld ar-lein, ymgyrch cyfryngau cymdeithasol, fideos cyngor warden, erthyglau taledig a llysgenhadon digidol i gyd at negeseuon y tu allan i oriau brig y tymor. Ar ddiwedd Ch2 gweithredwyd negeseuon perthnasol i'r Awyr Dywyll fel rhan o ymgyrch Eryri Ni 23 i annog ymweliadau yn ystod tymor y gaeaf.</p>	<p>Parhau i ddatblygu yn ddarostyngedig i gyllid.</p>

Parhau i ddatblygu cynllun Llysgenhadon Eryri a'u defnyddio i helpu i ledaenu negeseuon mewn perthynas a CC3.3: Datblygu modelau twristiaeth gynaliadwy.		
Dangosydd Perfformiad	Canlyniad	Camau i'w Cymryd
<p>CC1, 2, 3, 5: Rydym wedi annog ymwelwyr i ddod ar wahanol adegau o'r flwyddyn ac i wahanol ardaloedd er mwyn lleddfu pwysau yn ystod y tymor brig a helpu busnesau gyda materion tymhorol (<i>yn unol ag Allbwn Cynllun Eryri B3.2</i>)</p> <p>CC1,3,5: Rydym wedi archwilio a gweithredu cyfleoedd i annog trafndiaeth wyrddach (<i>yn unol ag Allbwn Cynllun Eryri B4.2</i>)</p> <p>CC2, 3, 4: Rydym wedi creu cyfleoedd i bobl ifanc fod yn llysgenhadon dros iaith a diwylliant yr ardal (<i>yn unol ag Allbwn Cynllun Eryri C1.1</i>)</p>	<p>Cynllun Llysgenhadon yn parhau i dyfu a datblygu – cyrhaeddodd 1,000 o Lysgenhadon ym mis Tachwedd 2023. Modiwl Gloywi ar gyfer 2024 Mae Achrediad wedi'i gyhoeddi ac wedi bod yn boblogaidd iawn. Modiwlau newydd ar Bartneriaeth Tirwedd y Carneddau a Phrosiect Coedwig Law Geltaidd LIFE i'w lansio yn 2024.</p>	<p>Parhau i ddatblygu Llysgenhadon Eryri.</p>

Sicrhau bod y CDLI presennol yn gweithredu ei bolisïau'n gadarnhaol i gyfrannu at dwristiaeth gynaliadwy, sy'n ychwanegu gwerth i gymunedau lleol.		
Dangosydd Perfformiad	Canlyniad	Camau i'w Cymryd
<p>CC1, 2, 3, 5: Rydym wedi annog ymwelwyr i ddod ar wahanol adegau o'r flwyddyn ac i wahanol ardaloedd er mwyn lleddfu pwysau yn ystod y tymor brig a helpu busnesau gyda materion tymhorol (<i>yn unol ag Allbwn Cynllun Eryri B3.2</i>)</p> <p>CC1,3,5: Rydym wedi archwilio a gweithredu cyfleoedd i annog trafndiaeth wyrddach (<i>yn unol ag Allbwn Cynllun Eryri B4.2</i>)</p>	<p>Daeth yr Adroddiad Monitro Blynnyddol a gyflwynir i'r Aelodau a Llywodraeth Cymru bob Hydref i'r casgliad bod polisïau'r Awdurdod yn cael eu gweithredu'n effeithiol yn hyn o beth. Yn ogystal, bydd y gwaith rhagorol sy'n cael ei wneud gan Strategaeth Ymwelwyr Cynaliadwy Gwynedd ac Eryri yn darparu llinell sylfaen ddefnyddiol ar gyfer pryd y bydd adolygiad o'r CDLI yn dechrau yn 2025.</p>	<p>Gwaith yn mynd rhagddo'n dda.</p>

Gweithio gyda Trafnidiaeth Cymru i ddatblygu Cynllun Cyflawni drwy Grŵp Cyflawni Gogledd Eryri a sefydlwyd y llynedd i alluogi gwell gwaith partneriaeth a blaenoriaethu a chyflawni prosiectau teithio a thrafnidiaeth gynaliadwy yn llwyddiannus.

Sicrhau bod adborth cymunedol wedi'i ystyried wrth ddatblygu'r cynllun.

Sicrhau ein bod yn cydweithio â thîm y CDLI fel rhan o'r broses CDLI mewn perthynas â pholisïau sy'n ymwneud â pharcio a thrafnidiaeth.

Dangosydd Perfformiad	Canlyniad	Camau i'w Cymryd
<p>CC1, 2, 3, 5: Rydym wedi annog ymwelwyr i ddod ar wahanol adegau o'r flwyddyn ac i wahanol ardaloedd er mwyn lleddfu pwysau yn ystod y tymor brig a helpu busnesau gyda materion tymhorol (<i>yn unol ag Allbwn Cynllun Eryri B3.2</i>)</p> <p>CC1,3,5: Rydym wedi archwilio a gweithredu cyfleoedd i annog trafndiaeth wyrddach (<i>yn unol ag Allbwn Cynllun Eryri B4.2</i>)</p>	<p>Mae'r Cynllun Cyflawni ar ffurf drafft a chynhaliwyd cyfarfod i gydlynu lansiad CDLIau ar gyfer Gwynedd, Conwy ac Eryri i sicrhau bod polisïau'n cyd-fynd ar gyfer y dyfodol.</p>	<p>Gwaith yn parhau.</p>

CC4 – Hyrwyddo a chefnogi'r Gymraeg yn weithredol

Byddwn yn gwybod ein bod yn llwyddo i gyflawni'r amcan gwella pan:

Parhau i ddatblygu Yr Ysgwrn fel canolfan ddiwylliannol sy'n hyrwyddo diwylliant Cymraeg a mynd ati i ddarparu cyfleoedd i gymdeithasu trwy gyfrwng y Gymraeg.		
Dangosydd Perfformiad	Canlyniad	Camau i'w Cymryd
<p>CC1, 2, 4: Rydym wedi hyrwyddo a galluogi ystod amrywiol o weithgareddau sy'n gwella lles pobl (<i>yn unol â Chynllun Eryri B1.2</i>)</p> <p>CC2, 3, 4: Rydym wedi creu cyfleoedd i bobl ifanc fod yn llysgenhadon dros iaith a diwylliant yr ardal (<i>yn unol ag Allbwn Cynllun Eryri C1.1</i>)</p> <p>CC4, 5: Rydym yn arwain trwy esiampl wrth sicrhau bod yr iaith, diwylliant a threftadaeth Cymru yn cael ei hyrwyddo a'u defnyddio mewn digwyddiadau, gweithgareddau a gwybodaeth (<i>yn unol ag Allbwn Cynllun Eryri C1.1</i>)</p> <p>CC4: Rydym wedi darparu cyfleoedd i ddysgwyr Cymru yn yr ardal (<i>yn unol ag Allbwn Cynllun Eryri C1.2</i>)</p>	<p>Cynhaliwyd rhaglen o weithgareddau a digwyddiadau i deuluoedd ac i oedolion, sy'n dathlu gwahanol agweddau o ddiwylliant Cymru, e.e. arddangosfa Geiriau Colledig/Diflanedig, gweithgareddau celf a nosweithiau cerddorol.</p> <p>Bydd Yr Ysgwrn yn cynnal nifer o weithgareddau teuluol a digwyddiadau treftadaeth cymunedol o Ionawr-Mawrth 2024. Mae'r Ysgwrn yn cynnal rhaglen amrywiol a phoblogaidd o ddigwyddiadau cyhoeddus ac yn darparu cyfleoedd gwych ar gyfer cyfranogiad, cymdeithasu a chyfleoedd gwirfoddoli trwy gyfrwng y Gymraeg.</p>	Parhaus.

Datblygu'r prosiect arddangosfa 'Geiriau Diflanedig' trwy gydweithrediad ag Amgueddfa Cymru ac Awdurdod Parc Cenedlaethol Arfordir Sir Benfro (gyda chefnogaeth cronfa TCLIC), gan ddod ag arddangosfa 'Geiriau Diflanedig' / 'The Lost Words' i Gymru am y tro cyntaf ac arddangos camp ddwyieithog epig y blodeugerddi.		
Dangosydd Perfformiad	Canlyniad	Camau i'w Cymryd
<p>CC4, 5: Rydym yn arwain trwy esiampl wrth sicrhau bod yr iaith, diwylliant a threftadaeth Cymru yn cael ei hyrwyddo a'u defnyddio mewn digwyddiadau, gweithgareddau a gwybodaeth (<i>yn unol ag Allbwn Cynllun Eryri C1.1</i>)</p> <p>CC4: Rydym wedi darparu cyfleoedd i ddysgwyr Cymru yn yr ardal (<i>yn unol ag Allbwn Cynllun Eryri C1.2</i>)</p> <p>CC4: Byddwn wedi amddiffyn enwau lleoedd Cymreig (<i>yn unol ag Allbwn Cynllun Eryri C1.3</i>)</p>	<p>Lansiwyd yr arddangosfa ym mis Mehefin gydag agoriad swyddogol. Cwblhawyd y gwaith hwn yn llwyddiannus, gan gynnwys adnodd addysg newydd.</p>	Cwblhawyd.

Diogelu a hyrwyddo'r defnydd o enwau lleoedd Cymraeg trwy ddatblygu canllawiau ar gyfer defnyddio enwau lleoedd gan yr Awdurdod.		
Dangosydd Perfformiad	Canlyniad	Camau i'w Cymryd
<p>CC4, 5: Rydym yn arwain trwy esiampl wrth sicrhau bod yr iaith, diwylliant a threftadaeth Cymru yn cael ei hyrwyddo a'u defnyddio mewn digwyddiadau, gweithgareddau a gwybodaeth (<i>yn unol ag Allbwn Cynllun Eryri C1.1</i>)</p> <p>CC4: Byddwn wedi amddiffyn enwau lleoedd Cymreig (<i>yn unol ag Allbwn Cynllun Eryri C1.3</i>)</p>	<p>Adroddiad wedi'i gyflwyno i'r Awdurdod ym mis Tachwedd 2023.</p> <p>Mae cydweithio'n parhau gyda Chomisiynydd y Gymraeg a'r Arolwg Ordnans. Mae gweithdai mapio enwau lleoedd wedi'u trefnu ar gyfer yr Haf 2024.</p>	Parhaus.

Datblygu cyfleoedd i ennyn diddordeb pobl yn yr iaith Gymraeg, diwylliant a threftadaeth Gymraeg yr ardal gan gynnwys: Darparu cyfleoedd i wirfoddolwyr ddysgu a defnyddio'r Gymraeg drwy'r strategaeth wirfoddoli. Mynychu Eisteddfod Pen Llyn. Cwblhau'r prosiectau dehongli yn Ogwen a Hafod Eryri.		
Dangosydd Perfformiad	Canlyniad	Camau i'w Cymryd
<p>CC4, 5: Rydym yn arwain trwy esiampl wrth sicrhau bod yr iaith, diwylliant a threftadaeth Cymru yn cael ei hyrwyddo a'u defnyddio mewn digwyddiadau, gweithgareddau a gwybodaeth (<i>yn unol ag Allbwn Cynllun Eryri C1.1</i>)</p> <p>CC4: Rydym wedi darparu cyfleoedd i ddysgwyr Cymru yn yr ardal (<i>yn unol ag Allbwn Cynllun Eryri C1.2</i>)</p>	<p>Darperir cyfleoedd i ddysgu a defnyddio'r Gymraeg trwy baru gwirfoddolwyr sy'n siarad Cymraeg yn rhugl â'r rhai sy'n dymuno dysgu neu loywi eu Cymraeg llafar. Cafodd yr Awdurdod wythnos lwyddiannus iawn ar faes yr Eisteddfod. Daeth nifer dda i'r stondin gyda llawer o wahanol weithgareddau yn cael eu cynnal drwy gyfrol yr wythnos. Roedd gan Tirweddau Cymru gynrychiolaeth ar y stondin hefyd. Mae gwaith yn parhau ar ddatblygu'r ddarpariaeth ddehongli yng Nghanolfan Cwm Idwal. Bydd elfennau'r prosiect a ariannwyd drwy arian grant Cyfoeth Naturiol Cymru megis paneli gwybodaeth ychwanegol a chomisiynu ffilmiau wedi'u cwblhau o fewn y targed. Fodd bynnag, mae gwaith ar agweddau eraill o'r prosiect yn parhau gyda'r nod o'u cyflawni cyn gynted â phosibl o fewn y flwyddyn ariannol hon.</p> <p>Mae paru dysgwyr a siaradwyr Cymraeg yn bolisi ar gyfer Rhaglen Caru Eryri a Rhaglen Wardeniaid Gwirfoddol.</p>	Yn parhau.

Bydd prosiect Lleisiau ac Enwau Lleoedd y Carneddau a Chynllun Treftadaeth Ddiwylliannol Harlech ac Ardudwy yn cofnodi, diogelu a dathlu enwau lleoedd Cymru trwy ddiwyddiadau mapio cymunedol, cyfweliadau hanes llafar, prosiectau allgymorth a dehongli.		
Dangosydd Perfformiad	Canlyniad	Camau i'w Cymryd
<p>CC4, 5: Rydym yn arwain trwy esiampl wrth sicrhau bod yr iaith, diwylliant a threftadaeth Cymru yn cael ei hyrwyddo a'u defnyddio mewn digwyddiadau, gweithgareddau a gwybodaeth (yn unol ag Allbwn Cynllun Eryri C1.1)</p> <p>CC4: Byddwn wedi amddiffyn enwau lleoedd Cymreig (yn unol ag Allbwn Cynllun Eryri C1.3)</p>	<p>Mae'r gwaith yn parhau trwy Gynllun Partneriaeth Tirwedd y Carneddau a Chynllun Treftadaeth Ddiwylliannol Harlech ac Ardudwy, sydd wedi cyfrannu dros 150 o enwau i'r Rhestr o Enwau Lleoedd Hanesyddol Cymru, gan gynnwys enwau rhai o adfeilion yr ardal.</p> <p>Mae enwau lleoedd yn cael eu casglu a'u cyfrannu at y Rhestr Hanesyddol o Enwau Lleoedd Cymru.</p> <p>Mae diwrnodau cofnodi enwau lleoedd wedi'u cynllunio ar gyfer 2024.</p>	Gwaith yn parhau.

Sicrhau bod Polisi Datblygu 18: yr Iaith Gymraeg a gwead Cymdeithasol a Diwylliannol Cymunedau yn cael ei ddefnyddio'n effeithiol yn y broses rheoli datblygu.		
Dangosydd Perfformiad	Canlyniad	Camau i'w Cymryd
<p>CC4, 5: Rydym yn arwain trwy esiampl wrth sicrhau bod yr iaith, diwylliant a threftadaeth Cymru yn cael ei hyrwyddo a'u defnyddio mewn digwyddiadau, gweithgareddau a gwybodaeth (yn unol ag Allbwn Cynllun Eryri C1.1)</p> <p>CCC 4: Rydym wedi gweithredu mesurau yn y Cynllun Datblygu Lleol a Chanllawiau Cynllunio Atodol cysylltiedig sy'n annog datblygiadau newydd i gynnal neu wella datblygiad y Gymraeg (yn unol ag Allbwn Cynllun Eryri C1.1)</p>	<p>Mae'r Adroddiad Monitro Blyneddol a gyflwynir i'r Aelodau a Llywodraeth Cymru bob Hydref, wedi dod i'r casgliad bod y polisi uchod yn cael ei weithredu'n effeithiol.</p>	Parhaus.

CC5 – Datblygu economi leol sy'n cefnogi dynodiad a rheolaeth Eryri fel Parc Cenedlaethol

Byddwn yn gwybod ein bod yn llwyddo i gyflawni'r amcan gwella pan:

Sicrhau gweithrediad cadarnhaol polisiâu cyfredol y CDLI i ddatblygu economi leol sy'n cefnogi dynodiad y PC.		
Dangosydd Perfformiad	Canlyniad	Camau i'w Cymryd
<p>CC1, 2, 3, 5: Rydym wedi annog ymwelwyr i ddod ar wahanol adegau o'r flwyddyn ac i wahanol ardaloedd er mwyn lleddfu pwysau yn ystod y tymor brig a helpu busnesau gyda materion tymhorol (<i>yn unol ag Allbwn Cynllun Eryri B3.2</i>)</p> <p>CC1,3,5: Rydym wedi archwilio a gweithredu cyfleoedd i annog trafndiaeth wyrddach (<i>yn unol ag Allbwn Cynllun Eryri B4.2</i>)</p>	<p>Daeth Adroddiad Monitro Blynyddol (AMB) y CDLI a gyflwynir i Aelodau a Llywodraeth Cymru bob Hydref i'r casgliad bod y polisiâu uchod yn cael eu gweithredu'n effeithiol. Bydd yr adolygiad o'r CDLI yn 2025 yn rhoi cyfle i adolygu'r wybodaeth a'r dystiolaeth bresennol i ganfod a oes angen newid unrhyw bolisi neu ddulliau a fabwysiadwyd ar hyn o bryd.</p>	Parhaus.

Cyflwyno adroddiad monitro blynyddol i'r aelodau i'w drafod ac ystyried yr amserlen ar gyfer dechrau adolygiad o'r CDLI cyfredol.		
Dangosydd Perfformiad	Canlyniad	Camau i'w Cymryd
<p>CC1, 3, 5: Rydym wedi creu cynllun ac yn canolbwyntio adnoddau ar hyrwyddo, datblygu a chynnal a chadw llwybrau pellter hir wedi'u marcio'n dda, llwybrau hygyrch, llwybrau aml-ddefnyddwyr (yn enwedig llwybrau beicio a llwybrau beicio mynydd), hyrwyddo llwybrau a chysylltiadau a dolenni rhwng trefi a phentrefi (<i>yn unol ag Allbwn Cynllun Eryri B2.1</i>)</p> <p>CC1, 2, 3, 5: Rydym wedi annog ymwelwyr i ddod ar wahanol adegau o'r flwyddyn ac i wahanol ardaloedd er mwyn lleddfu pwysau yn ystod y tymor brig a helpu busnesau gyda materion tymhorol (<i>yn unol ag Allbwn Cynllun Eryri B3.2</i>)</p> <p>CC1,3,5: Rydym wedi archwilio a gweithredu cyfleoedd i annog trafndiaeth wyrddach (<i>yn unol ag Allbwn Cynllun Eryri B4.2</i>)</p> <p>CC4, 5: Rydym yn arwain trwy esiampl wrth sicrhau bod yr iaith, diwylliant a threftadaeth Cymru yn cael ei hyrwyddo a'u defnyddio mewn digwyddiadau, gweithgareddau a gwybodaeth (<i>yn unol ag Allbwn Cynllun Eryri C1.1</i>)</p>	<p>Mae hyn wedi ei wneud gan swyddogion, a phenderfynwyd i'r adolygiad gychwyn yn 2025 (penderfynwyd ei ohirio am flwyddyn er mwyn caniatáu amser i swyddogion weithredu Cyfarwyddyd Erthygl 4).</p>	Parhaus.

FFYRDD CYDNERTH O WEITHIO	Llewyrchus	Cydnertth	Iachach	Mwy Cyfartal	Cymunedau Cydlynus	Diwylliant Bywiog	Cyfrifol ar lefel fyd-eang
Byddwn yn cyflawni hyn drwy:							
CW1 Datblygu gweithlu medrus	✓	✓	✓				
CW2 Datblygu a hyrwyddo arfer gorau	✓	✓	✓	✓			
CW3 Gweithio'n effeithiol mewn partneriaeth	✓	✓	✓	✓	✓		
CW4 Moderneiddio trefniadau llywodraethu	✓	✓		✓			✓
CW5 Cynnal a gwella dealltwriaeth a chefnogaeth cymunedau lleol i waith y Parc Cenedlaethol		✓	✓	✓	✓	✓	✓

CW1 – Datblygu gweithlu medrus

Byddwn yn gwybod ein bod yn llwyddo i gyflawni'r amcan gwella pan:

Ymgysylltu â'n staff ar bob lefel i gynorthwyo rheoli perfformiad: Bydd holl aelodau staff yr Awdurdod yn cael eu gwerthuso o fewn 12 mis. Cynnal asesiadau anghenion hyfforddi yr holl staff o fewn 12 mis.		
Dangosydd Perfformiad	Canlyniad	Camau i'w Cymryd
CW1, 2: Rydym wedi buddsoddi yn ein staff i sicrhau bod ganddynt yr arbenigedd a'r sgiliau sydd eu hangen i gwrdd â heriau presennol ac yn y dyfodol.	Mae anghenion dysgu a datblygu yn parhau i gael eu nodi trwy adolygiadau gwerthuso perfformiad blynyddol, sy'n amlinellu blaenoriaethau hyfforddi ar gyfer y flwyddyn i ddod. Er na dderbyniodd yr holl staff arfarniad yn ystod y cyfnod, o ganlyniad i gyfarwyddeb a gyflwynwyd gan y ddau gyfarwyddwr i annog rheolwyr i arfarnu eu staff, bu cynnydd o 32% yn y staff a oedd yn cael eu gwerthuso yn ystod 23/24. Bydd ffocws pellach yn parhau i sicrhau bod cymaint o staff â phosibl yn cael eu gwerthuso'n flynyddol.	Gweithrediad parhaus.

Cefnogi staff i fynychu grwpiau cymheiriaid y Parc Cenedlaethol i'w hysbysu am ddatblygiadau ac i gynorthwyo rheoli perfformiad a dealltwriaeth o fewn eu priod ddisgyblaethau.

Dangosydd Perfformiad	Canlyniad	Camau i'w Cymryd
CW1, 2: Rydym wedi buddsoddi yn ein staff i sicrhau bod ganddynt yr arbenigedd a'r sgiliau sydd eu hangen i gwrdd â heriau presennol ac yn y dyfodol.	Mae staff yn cael eu hannog a'u cefnogi i fynychu grwpiau cyfoedion.	Parhaus.

Datblygu ein gweithlu ymhellach a rhoi pob cyfle i staff ddatblygu i gwrdd â heriau'r dyfodol.

Dangosydd Perfformiad	Canlyniad	Camau i'w Cymryd
CW1, 2: Rydym wedi buddsoddi yn ein staff i sicrhau bod ganddynt yr arbenigedd a'r sgiliau sydd eu hangen i gwrdd â heriau presennol ac yn y dyfodol.	Mae cyfleoedd secondiad yn cael eu hystyried a'u cynnig lle bo hynny'n ymarferol. Mae staff yn cael eu hannog a'u cefnogi i ddatblygu eu cymwysterau o fewn eu meysydd arbenigedd priodol a/neu ennill profiad a gwybodaeth trwy ymgymryd â phrosiectau a/neu gyfrifoldebau ychwanegol.	Parhaus.

CW2 – Datblygu a hyrwyddo arfer gorau

Byddwn yn gwybod ein bod yn llwyddo i gyflawni'r amcan gwella pan:

Rhannu cyflawniadau prosiectau Datgarboneiddio trwy gyllid TCLIC gyda chyrrff eraill o fewn tirweddau dynodedig a'r ystad gyhoeddus ehangach.

Dangosydd Perfformiad	Canlyniad	Camau i'w Cymryd
CW2, 3: Mae Cynllun Eryri yn cael ei weithredu'n llwyddiannus.	Gwaith yn mynd rhagddo, mynychodd y Pennaeth Eiddo gyfarfodydd rheolaidd Grŵp Swyddogion Datgarboneiddio Gogledd Cymru ac Ystadau Cymru.	Parhaus.

Coladu gwybodaeth parthed. arfer gorau (ynghylch lechyd a Diogelwch) mewn Parciau Cenedlaethol eraill, cael adborth staff a phapur drafft i'w drafod/ystyried gan Weithgor yr Aelodau.

Dangosydd Perfformiad	Canlyniad	Camau i'w Cymryd
CW1, 2: Rydym wedi buddsoddi yn ein staff i sicrhau bod ganddynt yr arbenigedd a'r sgiliau sydd eu hangen i gwrdd â heriau presennol ac yn y dyfodol.	Gwaith ar y gweill i goladu arferion gorau ac adolygu polisïau'r Awdurdod yn ôl yr angen. Mae arferion gorau lechyd a Diogelwch Parciau Cenedlaethol eraill ac ALLau rhanbarthol wedi'u casglu a thrafodaethau wedi'u cynnal ar lefel Tîm Rheoli ar y ffordd ymlaen. Daeth trafodaethau i'r casgliad bod angen Swyddog lechyd a Diogelwch penodedig naill ai ar ffurf un swydd	Gwaith parhaus

	<p>amser llawn neu ddwy swydd ran amser. Lluniwyd Disgrifiad Swydd a hysbysebwyd y swydd. Cyflwynwyd papur trafod i'r Pwyllgor P&A i roi diweddariad i'r Aelodau.</p> <p>Cynhaliwyd cyfweiliadau i benodi Swyddog(ion) Iechyd a Diogelwch ddechrau Ionawr. Yn dilyn cyfweiliadau penderfynwyd cynnig y swydd yn llawn amser i un ymgeisydd llwyddiannus. Mae bellach wedi dechrau yn ei swydd.</p>	
--	--	--

Adolygu trefniadau gweithio staff mewn ymateb i darged LIC o weithio gartref a gweithio cartref/swyddfa cyfunol lle bo modd i staff wneud hynny.		
Dangosydd Perfformiad	Canlyniad	Camau i'w Cymryd
CW1, 2: Rydym wedi buddsoddi yn ein staff i sicrhau bod ganddynt yr arbenigedd a'r sgiliau sydd eu hangen i gwrdd â heriau presennol ac yn y dyfodol.	<p>Cwblhawyd polisïau Gweithio Hybrid a Fflecsi Hynod Hyblyg drafft a'u rhannu â staff ac undebau llafur.</p> <p>Cymeradwywyd y ddau bolisi wedi hynny ar 11.01.24. a'r polisi Gweithio Hybrid a lanswyd ar 12.01.24. Mae'r polisi Fflecsi Hynod Hyblyg i fod i gael ei lansio ar 01.03.24. am gyfnod prawf cychwynnol o 12 mis.</p>	Parhaus

CW3 – Gweithio'n effeithiol mewn partneriaeth

Byddwn yn gwybod ein bod yn llwyddo i gyflawni'r amcan gwella pan:

Cynllun Eryri yn cael ei weithredu'n llwyddiannus a chyflwyno'r adroddiad cynnydd blynyddol cyntaf i'r Awdurdod. Cyflwyno ail adroddiad blynyddol i'r Awdurdod.		
Dangosydd Perfformiad	Canlyniad	Camau i'w Cymryd
CW2, 3: Mae Cynllun Eryri yn cael ei weithredu'n llwyddiannus.	Cyflwynwyd ail adroddiad blynyddol i'r Awdurdod ym mis Mai 2023.	Monitro parhaus yn ystod oes Cynllun Eryri.

Cefnogi gwaith y Bartneriaeth Tirweddau Dynodedig Cenedlaethol (PTDC) yng Nghymru.		
Dangosydd Perfformiad	Canlyniad	Camau i'w Cymryd
CW2, 3: Mae Cynllun Eryri yn cael ei weithredu'n llwyddiannus.	Y Prif Weithredwr sy'n cadeirio'r Bartneriaeth. Mae arfer da a gwybodaeth am gyrchu grantiau yn cael eu rhannu rhwng aelodau'r bartneriaeth. Rhoddir ystyriaeth i anghenion sgiliau ar draws yr 8 tirwedd. Mae'r trefniadau ar gyfer seminar 2024 yn mynd rhagddynt yn dda.	Parhaus.

Parhau i gefnogi gwaith Awdurdodau Parciau Cenedlaethol ledled y DU, y Bartneriaeth Parciau Cenedlaethol, Sefydliad Parciau Cenedlaethol a mentrau cydweithredol cysylltiedig eraill.		
Dangosydd Perfformiad	Canlyniad	Camau i'w Cymryd
CW2, 3: Mae Cynllun Eryri yn cael ei weithredu'n llwyddiannus.	Mae'r Prif Weithredwr wedi ymddiswyddo oddi ar fwrdd NPP, gan geisio recriwtio cynrychiolydd o Gymru. Bydd tymor y Prif Weithredwr fel ymddiriedolwr y Sefydliad yn dod i ben yn ystod 2024. Bydd y Sefydliad i geisio enwebeion ar gyfer ymddiriedolwr newydd.	Adolygu trefniadau maes o law.

Cyfrannu at ffurfio a datblygu swyddogaeth gynllunio Cydbwyllgor Corfforaethol Gogledd Cymru (CJC).		
Dangosydd Perfformiad	Canlyniad	Camau i'w Cymryd
CW2, 3: Mae Cynllun Eryri yn cael ei weithredu'n llwyddiannus.	Dim datblygiad arwyddocaol o ran penodi swyddogion ar gyfer y swyddogaeth gynllunio, fodd bynnag cytunwyd ar gyllideb ar gyfer y swyddogaeth gynllunio. Yn aros am gynnydd gan PW y CCB.	Parhaus.

Er mwyn cyflawni adolygiad Cynllun Eryri 2025 yn unol â'r amserlen, mae data ar gyfer yr Adroddiad ar Gyflwr y Parc wedi'i gasglu a'i ddehongli gyda mewnbwn gan gydweithwyr mewnol ac allanol erbyn diwedd 2023. Cyflwyno adroddiad cryno i'r Aelodau.		
Dangosydd Perfformiad	Canlyniad	Camau i'w Cymryd
CW2, 3: Mae Cynllun Eryri yn cael ei weithredu'n llwyddiannus.	Mae Microsafle o Gyflwr y Parc yn cael ei ddatblygu a'r gobaith yw y bydd drafft yn mynd i'r Awdurdod cyn Haf 2024 a'r gwaith i'w gwblhau erbyn diwedd 2024.	Mae'r amserlen wreiddiol wedi llithro ond mae gwaith yn parhau.

CW4 – Moderneiddio trefniadau llywodraethu

Byddwn yn gwybod ein bod yn llwyddo i gyflawni'r amcan gwella pan:

Sefydlu a oes galw gan Aelodau'r Awdurdod mewn rhaglen fentora, ac os felly, datblygu un.		
Dangosydd Perfformiad	Canlyniad	Camau i'w Cymryd
CW2, 4: Rydym wedi cynnal adolygiad o'r trefniadau llywodraethu presennol i sicrhau bod yr Awdurdod yn parhau i weithredu'n effeithiol ac y bydd yn ddigon addasadwy i gwrdd â heriau yn y dyfodol. Monitro unrhyw newidiadau i sicrhau eu bod yn gweithio yn ôl y bwriad.	Holiadur wedi'i anfon at yr Aelodau i gael eu barn ar ofynion hyfforddi a datblygu aelodau ac yn gofyn a oedd galw am raglen fentora. Derbyniwyd 3 ymateb. Mae nifer yr ymatebion yn awgrymu bod yr angen am raglen fentora yn isel ymhlith Aelodau. Dim angen gwaith pellach.	Cwblhawyd.

Cefnogi a datblygu Aelodau'r Awdurdod trwy sefydlu rhaglen hyfforddi a datblygu.		
Dangosydd Perfformiad	Canlyniad	Camau i'w Cymryd
CW2, 4: Rydym wedi cynnal adolygiad o'r trefniadau llywodraethu presennol i sicrhau bod yr Awdurdod yn parhau i weithredu'n effeithiol ac y bydd yn ddigon addasadwy i gwrdd â heriau yn y dyfodol. Monitro unrhyw newidiadau i sicrhau eu bod yn gweithio yn ôl y bwriad.	Cadarnhaodd canlyniad yr archwiliad "Cefnogaeth i Aelodau" fod lefel a rhwydwaith y gefnogaeth sydd ar gael ac a ddarperir ynghyd â'r systemau sydd yn eu lle yn briodol i Aelodau gyflawni eu hamcanion. Darparwyd sesiynau hyfforddi LIC i Aelodau ar: Hyfforddiant llywodraethu, Amrywiaeth a chynhwysiant, Yr Argyfyngau Hinsawdd a Natur.	Hyfforddiant pellach i'w ddarparu gan LIC maes o law.

CW5 – Cynnal a gwella dealltwriaeth a chefnogaeth cymunedau lleol i waith y Parc Cenedlaethol

Byddwn yn gwybod ein bod yn llwyddo i gyflawni'r amcan gwella pan:

Datblygu cyfleoedd gwirfoddoli pellach yn Yr Ysgwrn i wella'r garfan bresennol o wirfoddolwyr, gan geisio recriwtio pobl ifanc sy'n awyddus i ddatblygu sgiliau newydd ac ennill profiad, gan ganolbwyntio ar ddarparu gweithgareddau gan wirfoddolwyr yn ogystal â rolau mwy traddodiadol fel tywyswyr ymwelwyr.		
Dangosydd Perfformiad	Canlyniad	Camau i'w Cymryd
<p>CW5: Mae cyfleoedd i gymunedau lleol, ysgolion, grwpiau anodd eu cyrraedd a difreintiedig i ymgysylltu ag amgylchedd a threftadaeth ddiwylliannol Eryri, a dysgu amdano, a sut y gallant helpu i ofalu amdano wedi cael eu nodi. <i>(yn unol â Chynllun Eryri Allbwn A5.1)</i></p> <p>CW5: Rydym wedi cefnogi, hyrwyddo a darparu cyfleoedd gwirfoddoli sy'n helpu i amddiffyn a gwella'r amgylchedd a threftadaeth ddiwylliannol <i>(yn unol â Chynllun Eryri Allbwn A5.2)</i></p> <p>CW5: Byddwn yn cynyddu cyfleoedd ar gyfer deialog rhwng Awdurdod y Parc Cenedlaethol a sefydliadau cymunedol <i>(yn unol â Chynllun Eryri Allbwn C4.1)</i></p>	<p>Mae gwirfoddolwyr yn parhau i fod yn greiddiol i fodel busnes Yr Ysgwrn ac yn allweddol i gyflawni sawl agwedd o weithgaredd, e.e. ymweliadau grŵp ac ysgolion ac mae nifer sy'n gwirfoddoli'n rheolaidd. Mae denu mwy o wirfoddolwyr rheolaidd yn parhau i fod yn her.</p>	<p>Parhaus.</p>

Gweithredu a monitro mesurau yn y Strategaeth Ymgysylltu Cyfathrebu trwy'r adroddiad blynyddol ar Ddangosyddion Perfformiad Allweddol i sicrhau bod cymunedau lleol a rhanddeiliaid yn deall ac yn ymwybodol o waith yr Awdurdod.		
Dangosydd Perfformiad	Canlyniad	Camau i'w Cymryd
<p>CW5: Mae cyfleoedd i gymunedau lleol, ysgolion, grwpiau anodd eu cyrraedd a difreintiedig i ymgysylltu ag amgylchedd a threftadaeth ddiwylliannol Eryri, a dysgu amdano, a sut y gallant helpu i ofalu amdano wedi cael eu nodi <i>(yn unol â Chynllun Eryri Allbwn A5.1)</i></p> <p>CW5: Byddwn yn cynyddu cyfleoedd ar gyfer deialog rhwng Awdurdod y Parc Cenedlaethol a sefydliadau cymunedol <i>(yn unol â Chynllun Eryri Allbwn C4.1)</i></p>	<p>Mae metrigau'n cael eu monitro'n barhaus yn y Strategaeth Gyfathrebu.</p>	<p>Parhaus.</p>

Ymgysylltu â chymunedau a'u hysbysu trwy gyfarfodydd â Chynghorau Cymuned.

Dangosydd Perfformiad	Canlyniad	Camau i'w Cymryd
<p>CW5: Mae cyfleoedd i gymunedau lleol, ysgolion, grwpiau anodd eu cyrraedd a difreintiedig i ymgysylltu ag amgylchedd a threftadaeth ddiwylliannol Eryri, a dysgu amdano, a sut y gallant helpu i ofalu amdano wedi cael eu nodi (<i>yn unol â Chynllun Eryri Allbwn A5.1</i>)</p> <p>CW5: Byddwn yn cynyddu cyfleoedd ar gyfer deialog rhwng Awdurdod y Parc Cenedlaethol a sefydliadau cymunedol (<i>yn unol â Chynllun Eryri Allbwn C4.1</i>)</p>	<p>Mae Fforwm Cymunedau wedi'i sefydlu i roi diweddariadau ac i gynnwys Cynghorau Tref a Chymuned yn y broses adolygu'r Cynllun Datblygu Lleol pan fydd materion cyffredinol eraill yn cael eu codi a'u trafod. Mae fformat ymgysylltu tebyg yn cael ei ystyried drwy gydol yr adolygiad o'r CDLI.</p>	<p>Mynd rhagddo.</p>

Chydgysylltu gyda pherchnogion tir a phartion â diddordeb trwy gyfarfodydd Fforymau Mynediad Parc Cenedlaethol Eryri.

Dangosydd Perfformiad	Canlyniad	Camau i'w Cymryd
<p>CW5: Mae cyfleoedd i gymunedau lleol, ysgolion, grwpiau anodd eu cyrraedd a difreintiedig i ymgysylltu ag amgylchedd a threftadaeth ddiwylliannol Eryri, a dysgu amdano, a sut y gallant helpu i ofalu amdano wedi cael eu nodi (<i>yn unol â Chynllun Eryri Allbwn A5.1</i>)</p> <p>CW5: Rydym wedi cefnogi, hyrwyddo a darparu cyfleoedd gwirfoddoli sy'n helpu i amddiffyn a gwella'r amgylchedd a threftadaeth ddiwylliannol (<i>yn unol â Chynllun Eryri Allbwn A5.2</i>)</p> <p>CW5: Byddwn yn cynyddu cyfleoedd ar gyfer deialog rhwng Awdurdod y Parc Cenedlaethol a sefydliadau cymunedol (<i>yn unol â Chynllun Eryri Allbwn C4.1</i>)</p>	<p>Mae Cyfarfodydd FfMLI bellach wedi'u cwtogi i 3 gwaith y flwyddyn ar gyfer Fforymau'r Gogledd a'r De.</p>	<p>Yn parhau</p>

Parhau i gysylltu â'r gymuned ffermio ac undebau ffermio trwy gyfarfodydd y Grŵp Cyswllt Amaethyddol.		
Dangosydd Perfformiad	Canlyniad	Camau i'w Cymryd
<p>CW5: Mae cyfleoedd i gymunedau lleol, ysgolion, grwpiau anodd eu cyrraedd a difreintiedig i ymgysylltu ag amgylchedd a threftadaeth ddiwylliannol Eryri, a dysgu amdano, a sut y gallant helpu i ofalu amdano wedi cael eu nodi (<i>yn unol â Chynllun Eryri Allbwn A5.1</i>)</p> <p>CW5: Byddwn yn cynyddu cyfleoedd ar gyfer deialog rhwng Awdurdod y Parc Cenedlaethol a sefydliadau cymunedol (<i>yn unol â Chynllun Eryri Allbwn C4.1</i>)</p>	<p>Cyfarfod Blynnyddol y Grŵp Cyswllt Amaethyddol wedi'i gynnal ar yr 21ain o Dachwedd 2023.</p>	<p>Cwblhawyd.</p>

Cynnwys ein cymunedau lleol ym mhob agwedd bwysig o waith yr Awdurdod e.e. cyflawni Cynllun Eryri, Ilunio Canllawiau Cynllunio Atodol, Strategaethau Ymgysylltu wrth ddatblygu prosiectau newydd ayb.		
Dangosydd Perfformiad	Canlyniad	Camau i'w Cymryd
<p>CW5: Mae cyfleoedd i gymunedau lleol, ysgolion, grwpiau anodd eu cyrraedd a difreintiedig i ymgysylltu ag amgylchedd a threftadaeth ddiwylliannol Eryri, a dysgu amdano, a sut y gallant helpu i ofalu amdano wedi cael eu nodi (<i>yn unol â Chynllun Eryri Allbwn A5.1</i>)</p> <p>CW5: Rydym wedi cefnogi, hyrwyddo a darparu cyfleoedd gwirfoddoli sy'n helpu i amddiffyn a gwella'r amgylchedd a threftadaeth ddiwylliannol (<i>yn unol â Chynllun Eryri Allbwn A5.2</i>)</p> <p>CW5: Byddwn yn cynyddu cyfleoedd ar gyfer deialog rhwng Awdurdod y Parc Cenedlaethol a sefydliadau cymunedol (<i>yn unol â Chynllun Eryri Allbwn C4.1</i>)</p>	<p>Mae'r Pennaeth Partneriaethau a'r Swyddog Ymgysylltu Cymunedol wedi bod yn cyfarfod â holl Glercod Cynghorau Cymuned Eryri yn ystod 2023/4. Nodwyd pryderon a thrafodwyd rhaglenni amrywiol megis Cronfa Cymunedau Eryri, Cynllun Eryri, Caru Eryri a gwaith perthnasol arall yr Awdurdod.</p>	<p>Parhaus.</p>

Gwerthusiad o'r cynnydd hyd yma:

Gellir gweld bod cynnydd da wedi'i wneud wrth gyflawni Amcanion Llesiant yr Awdurdod yn ystod y flwyddyn. O ystyried yr ystod eang o waith efallai nad yw'n syndod bod rhai agweddau nad ydynt wedi'u cwblhau yn unol â'r cynllun, yn enwedig o ystyried maint y gwaith dan sylw o ystyried yr adnoddau cyfyngedig sydd ar gael i'r Awdurdod. Fodd bynnag, mae'n galonogol nodi bod mwyafrif y prosiectau naill ai wedi'u cwblhau neu ar amser. Er bod pryderon am sefyllfa gyllido uniongyrchol yr Awdurdod wedi lleihau rhywfaint, mae ariannu'r Awdurdod yn y dyfodol yn parhau i fod yn achos pryder mawr. Mae'r Awdurdod yn parhau i ddangos cadernid sylweddol wrth addasu a pharhau i ddarparu gwasanaeth tra ar yr un pryd yn cynllunio ar gyfer y dyfodol yn ystod y cyfnod anodd hwn ond mae toriad yn y byd go iawn sydd ohoni yn sicr o effeithio ar ei allu i gyflawni.

7. RHEOLI PERFFORMIAD

Yn ystod y flwyddyn, ni wnaeth yr Archwilydd Cyffredinol unrhyw argymhellion ffurfiol. Fodd bynnag, gwnaed nifer o gynigion ar gyfer gwella a chafodd y rhain eu hailadrodd yn yr adroddiad. Bydd Archwilio Cymru yn monitro cynnydd yn eu herbyn ac argymhellion perthnasol a wnaed yn yr adroddiadau cenedlaethol fel rhan o'u gwaith asesu gwelliant.

8. Y FFRAMWAITH GWELLIANT

Mae gan Aelodau'r Awdurdod ran annatod i'w chwarae wrth sicrhau bod y fframwaith gwelliant yn darparu proses gadarn ar gyfer sicrhau ein bod yn cyflawni allbynnau llwyddiannus.

Fel rhan o'r broses hon, mae'r Pwyllgor Perfformiad ac Adnoddau yn ystyried adroddiadau chwarterol ar weithrediad Rhaglen Waith Gorfforaethol yr Awdurdod am y flwyddyn sy'n asesu llwyddiant yr Awdurdod wrth gyflawni ei Amcanion Llesiant.

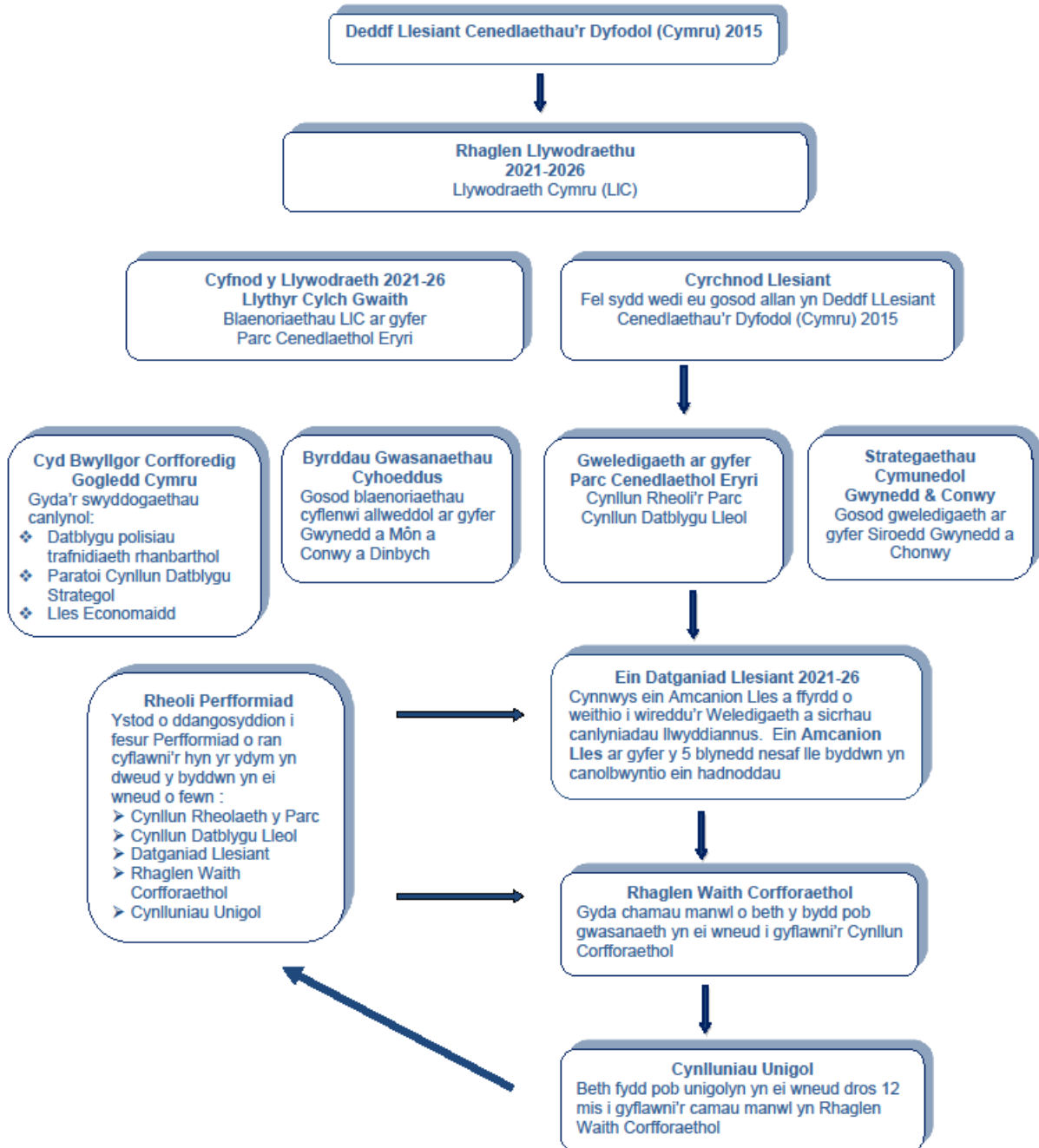
Mae'r broses werthuso a ddilynir gyda holl staff yr Awdurdod yn sicrhau bod perfformiad yn cael ei fonitro ac mae'n gyfle i'r staff gael adrodd ar ddiwedd tasgau unigol mewn perthynas â'r Amcanion Gwelliant yn ogystal ag unrhyw broblemau y deuir ar eu traws.

Mae'r fframwaith gwelliant wedi'i nodi ar y dudalen nesaf.

Yr EDEFYN AUR

FFRAMWAITH CYNLLUNIO CORFFORAETHOL PARC CENEDLAETHOL ERYRI

9. MANYLION CYSWLLT

Os oes gennych unrhyw ymholiadau am y ddogfen hon, cysylltwch naill ai drwy ysgrifennu neu e-bostio:

Iwan Jones

Cyfarwyddwr Gwasanaethau Corfforaethol / Director of Corporate Services

Awdurdod Parc Cenedlaethol Eryri / Eryri National Park Authority®

Ffôn / Phone: 01766 772204

e-bost / e-mail: iwan.jones@eryri.llyw.cymru

www.eryri.llyw.cymru

CYFARFOD	Awdurdod Parc Cenedlaethol Eryri
DYDDIAD	11 Medi 2024
TEITL	Cynllun Ariannol Tymor Canolig (CATC) 2024/25 – 2027/28
ADRODDIAD GAN	Prif Weithredwr a Prif Swyddog Cyllid
PWRPAS	Trafod a mabwysiadu'r Cynllun Ariannol Tymor Canolig

CEFNDIR

- 1.1 Mae hon yn ddogfen drosolwg sy'n amlinellu'r prif faterion ariannol a fydd yn effeithio ar yr Awdurdod dros y blynyddoedd nesaf. Mae'r ddogfen yn seiliedig ar bapurau technegol a baratowyd gan wasanaeth Cyllid yr Awdurdod, gyda Swyddog Adran 151 yr Awdurdod yn cynghori ar ragolygon strategol.
- 1.2 Mae'r ddogfen hon yn esbonio'r sefyllfa ar ffurf gryno, ac yn benodol i alluogi Aelodau'r Awdurdod a staff i gael dealltwriaeth bellach mewn perthynas â:
 - Senarios modelu / amcanestyniadau ariannol,
 - Egwyddorion a fabwysiadwyd wrth ddyrannu adnoddau,
 - Pennu maint unrhyw heriau / cyfleoedd ariannol,
 - Egwyddorion ar gyfer mynd i'r afael â phwysau ariannol
- 1.3 Mae'r her ariannol o ganlyniad chwyddiant yn sylweddol ar yr Awdurdod. Mae'r CATC yn benodol ar gyfer rhoi amlinelliad tymor canolig i'r aelodau o'r heriau ariannol sydd yn wynebu'r Awdurdod. Bydd yr Awdurdod angen defnydd darbodus o arian wrth gefn wrth ymateb i her chwyddiant heb gynydd yn y grant sylfaenol gan Llywodraeth Cymru.

ARGYMHELLIAD

- 1. Nodi ac ymateb i'r materion sydd wedi ei nodi yn y CATC**
- 2. Mabwysiadu'r Cynllun Ariannol Tymor Canolig fel Dogfen Weithiol.**

CYNLLUN ARIANNOL TYMOR CANOLIG: 2024/25 – 2027/28

AWDURDOD PARC CENEDLAETHOL ERYRI

1. CEFNDIR

- 1.1 Mae hon yn ddogfen drosolwg sy'n amlinellu'r prif faterion ariannol a fydd yn effeithio ar yr Awdurdod dros y blynyddoedd nesaf. Mae'r ddogfen yn seiliedig ar bapurau technegol a baratowyd gan wasanaeth Cyllid yr Awdurdod, gyda Swyddog Adran 151 yr Awdurdod yn cynghori ar ragolygon strategol.
- 1.2 Mae'r ddogfen hon yn esbonio'r sefyllfa ar ffurf gryno, ac yn benodol i alluogi Aelodau'r Awdurdod a staff i gael dealltwriaeth bellach mewn perthynas â:
- Senarios modelu / amcanestyniadau ariannol,
 - Egwyddorion a fabwysiadwyd wrth ddyrannu adnoddau,
 - Pennu maint unrhyw heriau / cyfleoedd ariannol,
 - Egwyddorion ar gyfer mynd i'r afael â phwysau ariannol.

2. GOFYNIAD CYNLLUN ARIANNOL TYMOR CANOLIG (CATC)

- 2.1 Mae'r Cynllun Ariannol Tymor Canol hwn (CATC) yn dangos dull strategol yr Awdurdod o reoli ei gyllid ac mae'n amlinellu ystod o sefyllfaoedd ariannol a allai wynebu'r Awdurdod dros y pedair blynedd nesaf. Mae'r dasg o gyflawni'r strategaeth yn dibynnu ar yr adnoddau sydd ar gael drwy setliadau Llywodraeth Cymru (LIC) a pha mor llwyddiannus y bydd yr Awdurdod wrth gydbwysu adnoddau â blaenoriaethau gwasanaethau.
- 2.2 Mae'r CATC yn nodi cyflwr cyffredinol cyllideb yr Awdurdod ac yn amlinellu model o'r adnoddau ariannol sy'n ofynnol gan yr Awdurdod ar gyfer y lefelau gwasanaeth y mae'n gobeithio eu darparu yng nghanol y tymor. Mae hyn yn darparu fframwaith a fydd yn galluogi Aelodau a swyddogion i ddatblygu dyraniadau cyllideb blynyddol manwl.
- 2.3 Bydd y CATC yn offeryn allweddol ar gyfer cynnal rheolaeth ariannol ragweithiol. Bydd yn cael ei ddefnyddio fel sail ar gyfer y broses o bennu'r gyllideb flynyddol a sicrhau bod gofynion adnoddau'r Awdurdod ar gyfer y flwyddyn i ddod yn cael eu bodloni'n ddigonol ac yn unol â'r gwasanaethau cywir ond bydd hefyd yn caniatáu gosod anghenion ariannol yn y dyfodol yn ddigon pell ymlaen llaw fel y gellir gosod cynlluniau ar waith ar gyfer y camau priodol i'w cymryd i ddelio â'r lefelau cyllido disgwylidig.
- 2.4 Ni chafwyd unrhyw arwydd gan Lywodraeth Cymru y bydd cynnydd yn nyranid Grant y Parc Cenedlaethol hyd y gellir rhagweld. Mae hon yn sefyllfa ddifrifol o ystyried effaith ddiweddar chwyddiant ar yr economi a chostau cynyddol i'n gwasanaethau. Ar adeg ysgrifennu'r adroddiad hwn, y gyfradd chwyddiant gyfredol yw 2.2% (Gorffennaf 2024), sy'n ffigur i'w groesawu ar ôl y gostyngiad sylweddol yn ystod y misoedd diwethaf o uchafbwyntiau o tua 11% ym mis Hydref 2022. Mae'n bwysig nodi bod costau'n dal i gynyddu, er ar gyflymder arafach, sy'n her enfawr i'r awdurdod o ystyried na fu cynnydd yn nyranid Grant y Parc Cenedlaethol ers 2021/22.

- 2.5 Gan ystyried cyfyngiadau sy'n gwynebu Llywodraeth Cymru, nid ydyw wedi gallu rhoi cynydd costau byw mewn blynyddoedd diweddar ac felly nid yw'r grant yn cynnwys darpariaethau i ddiwallu effaith chwyddiant ar gostau o fewn Cyllideb yr Awdurdod. Yn flaenorol, mae ffynonellau cyllid untro wedi bod ar gael, y gellir eu defnyddio i ddiwallu'r diffyg, gyda grant eisoes wedi'i dderbyn ym mis Mawrth 2024.

3. BLAENORIAETHAU A NODAU'R AWDURDOD YN Y TYMOR CANOLIG:

- 3.1 Bydd angen i'r CATC gyflawni blaenoriaethau tymor canolig i hir, ynghyd â nodau a phwrpasau statudol yr Awdurdod. Diffinnir dibenion statudol yr Awdurdod yn Neddf yr Amgylchedd 1995 fel a ganlyn:

- Gwarchod a gwella harddwch naturiol, bywyd gwylt a threftadaeth ddiwylliannol yr ardal,
- Hyrwyddo cyfleoedd i'r cyhoedd ddeall a mwynhau nodweddion arbennig yr ardal.

Ac yn y broses o gyflawni'r pwrpasau hyn, dylai'r Awdurdod geisio gwella lles economaidd a chymdeithasol y cymunedau lleol.

- 3.2 Mae'r dogfennau canlynol yn allweddol i arwain yr Awdurdod yn ystod y cyfnod hwn:

- Cynllun Rheoli'r Parc Cenedlaethol,
- Cynllun Datblygu Lleol,
- Ein gweledigaeth,
- Datganiad Llesiant,
- Blaenoriaethau Gwasanaeth,
- Y Rhaglen Waith Gorfforaethol,
- Llythyr cylch gwaith Llywodraeth Cymru ar gyfer awdurdodau'r parciau cenedlaethol.

4. YR HER ARIANNOL

- 4.1 Ers i awdurdodau'r parciau cenedlaethol gael eu sefydlu ym 1996, mae'r Awdurdod wedi'i rymuso i reoli ei gyllideb ei hun, ond mae diffyg disgresiwn i osod swm yr ardoll (sydd wedi ei osod o dan reoliad fel cyfran o'r Grant Parciau Cenedlaethol a dderbyniwyd gan Lywodraeth Cymru) yn golygu na ellir newid cyfanswm y gyllideb.

Tydy'r Grant Parciau Cenedlaethol heb gynyddu ers 2021/22, ond mae'r Awdurdod wedi gweld cyllid grant ychwanegol drwy Lywodraeth Cymru, megis grant "Tirweddau Cynaliadwy, Lleoedd Cynaliadwy" (TCLIC) Estynnwyd y trefniant hwn yn 2022/23 ar ffurf cynllun tair blynedd gwerth hyd at argaeledd £2.5 miliwn i'r awdurdod hyd at a chan gynnwys 2024/25. Derbyniwyd grant caledi pellach o £2.1m hefyd yn 2023/24 i gwrdd â'r her ariannol.

4.2 Cyllideb Sylfaenol yr Awdurdod:

Dyma grynodeb o'r sefyllfa o ran cyllideb gychwynol yr Awdurdod:

Blwyddyn	2024/25 £'000	2023/24 £'000	2022/23 £'000	2021/22 £'000	2020/21 £'000
Gwariant Refeniw Gros	10,546	9,994	9,964	9,939	10,385
Incwm Refeniw	-3,185	-2,450	-3,370	-3,318	-5,201
Gwariant Refeniw Net	7,359	7,544	6,594	6,620	5,184
Gwariant Cyfalaf Net	-165	828	-201	1,037	1,795
Cyfanswm y Gyllideb Wreiddiol	7,195	8,344	6,393	7,657	6,979
Grant	4,120	4,120	4,120	4,120	3,745
Treth	1,373	1,373	1,373	1,373	1,248
Cronfeydd wrth gefn / Cronfeydd Ar Gyfer Hapddigwyddiadau	1,062	2,850	900	2,164	1,986
Cyfanswm Cyllideb	7,195	8,343	6,393	7,657	6,979

** Nid yw'r tabl uchod yn cynnwys toriadau a wnaed yn ystod y flwyddyn, y grantiau ychwanegol a dderbyniwyd, na'r diwygiadau a wnaed i'r gyllideb yn ystod y flwyddyn.*

4.3 Cyllidebau blynyddol:

Mae'n ofynnol i'r Awdurdod bennu ei gyllideb mewn modd amserol. Er mwyn gosod ardoll ar awdurdodau lleol cyfansoddiadol, mae angen i'r Awdurdod gytuno ar gyllideb gytbwys erbyn cyfarfod pwyllgor yr Awdurdod ym mis Chwefror. Gan na fydd Llywodraeth Cymru yn cadarnhau'r ffigwr setliad grant terfynol cyn mis Mawrth, gallai hyn newid yn y cyfamser. Pe bai'r setliad yn uwch na'r disgwyl, bydd yn rhaid i'r Awdurdod hepgor yr ardoll ychwanegol. Pe bai'r setliad yn is, gall yr Awdurdod ofyn am gytundeb gyda'r Awdurdodau cyfansoddol i aros gyda'r ardoll fel y cymeradwyir yng nghyfarfod yr Awdurdod ym mis Chwefror. Nid oedd angen unrhyw drafodaethau yn 2024/25 gan fod y ffigwr terfynol fel y rhagamcanwyd ym mis Chwefror.

4.4 Pwysedd ariannol blynyddol ar yr awdurdod:

Bob blwyddyn mae'r Awdurdod yn wynebu pwysau ariannol. Mae'r pwysau hwn yn effaith gronnol o'r hyn a ganlyn:

- Pwysau chwyddiant
- Ymrwymadau na ellir eu hosgoi
- Mesurau effeithlonrwydd wedi'u cynllunio / Ffrydiau incwm.

4.5 Pwysau o Chwyddiant:

Fel rheol, cyflwynir adroddiad i'r Awdurdod ar bwysau sy'n deillio o ganlyniad i chwyddiant; Dyma'r pwysau a amcangyfrifir ar gyfer y pedair blynedd nesaf:

Blwyddyn	2024/25 (£)	2025/26 (£)	2026/27 (£)	2027/28 (£)
Chwyddiant Cyflog	349,000	203,000	210,000	220,000
Chwyddiant Arall	30,000	15,000	15,000	15,000

Ar adeg llunio'r adroddiad, nid chytunwyd ar gytundeb cyflogau Ebrill 2024, er ein bod yn disgwyl y cyrhaeddir cytundeb terfynol yn ystod yr wythnosau nesaf. Roedd y gyllideb wreiddiol ar gyfer 2024/25 a osodwyd ym mis Chwefror yn cynnwys darpariaeth o 6% yr ydym yn ystyried ei bod yn ddigonol o ystyried bod chwyddiant wedi gostwng yn sylweddol yn ystod yr wythnosau diwethaf.

4.6 Pwysau na ellir ei osgoi:

Mae'r canlynol wedi'u nodi fel pwysau na all yr Awdurdod eu hosgoi:

2024/25 Bydd Grant craidd y Parc Cenedlaethol yn aros ar yr un lefel ag a ddarperir yn setliad 2021/22, heb unrhyw ddarpariaeth ychwanegol ar gyfer chwyddiant.

Mae'r incwm o feysydd parcio wedi rhagori ar y targed dros y ddwy flynedd ddiwethaf. Ar hyn o bryd, nid yw'r targed hwn wedi'i gynyddu ar gyfer 2024/25, gyda'r targed ar gyfer Canolfannau Croeso hefyd yn aros ar yr un lefel. Mae'r targed incwm hefyd wedi'i ostwng ar gyfer Yr Ysgwrn, wrth i nifer yr ymwelwyr diweddar wneud y targed gwreiddiol yn anghyraeddadwy.

Fel yr adroddwyd yng nghyllideb 2024/25 a gyflwynwyd i'r Awdurdod ym mis Chwefror 2024, mae'r Awdurdod yn wynebu diffyg o £640k yn 2024/25, a diffyg cynyddol bob blwyddyn pe na bai cynnydd yn y Grant Craidd oherwydd pwysau chwyddiant. Mae'r grant munud olaf mewn cymorth a dderbyniwyd ym mis Mawrth 2024 wedi ein galluogi i leddfu'r pwysau hwn rhywfaint, gan ein galluogi i ddefnyddio mwy o gronfeydd wrth gefn i gwrdd â'r diffyg yn 2024/25.

- 2025/26 Disgwylir i setliad grant craidd y Parciau Cenedlaethol aros yr un fath eto erbyn 2024/25, heb unrhyw ddarpariaeth ychwanegol ar gyfer chwyddiant. Fel yr awgrymwyd eisoes, os yw'r duedd o ffynonellau cyllid ychwanegol ar ddiwedd y flwyddyn gan Lywodraeth Cymru yn parhau, gallai hyn leddfu rhywfaint o'r pwysau. Fodd bynnag, bydd angen i ni ystyried a oes angen gwneud toriadau i wasanaethau, ailstrwythuro neu ddod o hyd i incwm ychwanegol er mwyn cwrdd â'r diffyg yn y gyllideb.
- 2026/27 Nid yw Llywodraeth Cymru wedi rhyddhau unrhyw wybodaeth swyddogol, oherwydd yr ansicrwydd oherwydd chwyddiant. Felly, mae'r Awdurdod yn ymwybodol o'r angen i gynllunio prosiectau ar fyr rybudd i fanteisio ar ffynonellau ariannu a allai ddod ar gael. Mae hyn hefyd yn ei gwneud yn ofynnol i staff yr Awdurdod fod yn rhagweithiol wrth chwilio a cheisio ffynonellau amrywiol o gyllid grant, ymestyn a chynnig cyfleoedd dilyniant ar gyfer nifer o brosiectau, a rhoi sicrwydd i staff. Fodd bynnag, mae ffynonellau cyllid fel y rhain fel arfer yn cynnwys gofynion monitro ac archwilio trylwyr sy'n cynyddu llwyth gwaith swyddogion. Mi fydd etholiad l'r Senedd ym mis Mai 2026 allai olygu newid mewn Llywodraeth.
- 2027/28 Nid yw Llywodraeth Cymru wedi darparu unrhyw wybodaeth y gellid ei dehongli i amcangyfrif ffigwr y setliad.

Mae Plas Tan y Bwlch wedi rhoi'r gorau i fasnachu fel busnes gwely a brecwast oherwydd heriau'n ymwneud â phrinder staff ac anhawster recriwtio. Mae'r Awdurdod eisoes wedi rhoi ar waith dull trac ddeublyg mewn perthynas a Phlas Tan y Bwlch. Mae Carter Jonas wedi eu penodi i ystyried gwaredu a'r eiddo, ac mae trafodaethau'n cael eu cynnal gyda grwpiau cymunedol lleol ynghylch a all yr eiddo gael ei redeg gan ac ar gyfer y gymuned leol.

4.7 Cronfeydd Wrth Gefn yr Awdurdod:

Mae gan yr Awdurdod 14 cronfa wrth gefn, gyda'r tabl isod yn adlewyrchu'r sefyllfa ar ddiwedd mis Mawrth 2024:

Cronfeydd wrth gefn	31/3/2022
	£'000
Cronfa Dderbyn Cyfalaf y gellir ei Ddefnyddio	164
Cronfa Adran 106	659
Cronfa Grantiau Refeniw	1,262
Cronfa Grantiau Cyfalaf	1,837
Cronfa Rheoli Asedau	737
Cronfa Ymchwiliad Cyhoeddus	225

Cronfa Arian Cyfatebol	899
Cronfa Llithrant	299
Cronfa Brosiectau	1,049
Cronfa Isadeiledd Yr Wyddfa	56
Cronfa Risgiau Penodol	668
Cronfa Cadernid Staff	400
Cronfa Risgiau Masnachol	100
Cronfeydd Caledi Ariannol	1,701
Cronfa Refeniw Cyffredinol	1,100
Cyfanswm	11,158

Mae'r awdurdod yn adolygu ei gronfeydd wrth gefn yn rheolaidd i sicrhau bod digon o adnoddau'n cael eu clustnodi a bod defnydd priodol yn cael ei wneud o'i gronfeydd wrth gefn. Mae'r Grant Cymorth gwerth £2.1m wedi arwain at falansau uwch na'r disgwyl yn y cronfeydd wrth gefn. Mae'r Awdurdod yn bwriadu defnyddio cronfeydd wrth gefn yn 2024/25 i leddfu effaith anarferol o uchel chwyddiant.

4.8 Setliadau Grant y Parc Cenedlaethol:

Fel y nodwyd uchod, mae ffigur setliad Grant y Parc Cenedlaethol wedi aros ar yr un lefel ar gyfer 2024/25, sy'n rhoi cyfanswm grant ac ardoll o £5,493,051.

Yn absenoldeb ffigurau dangosol gan Lywodraeth Cymru, mae'r canlynol yn ffigurau posibl ar gyfer y tair blynedd ganlynol:

Newid mewn cyllid ariannu o Grant ac ardoll y Parc Cenedlaethol	2024/25	2025/26	2026/27
	(£)	(£)	(£)
+10%	549,310	604,240	664,660
+5%	274,650	288,390	302,800
+2.5%	137,330	140,760	144,280
+1%	54,930	55,480	56,030
0%	0	0	0
-1%	-54,930	-55,480	-56,030
-2.5%	-137,330	-140,760	-144,280
-5%	-274,650	-288,390	-302,800
-10%	-549,310	-604,240	-664,660

5. BLAENORIAETHAU GWASANAETH AC EGWYDDORION GWEITHREDU:

5.1 Blaenoriaethau Gwasanaeth:

Mae'r Awdurdod wedi adolygu a mabwysiadu ei flaenoriaethau gwasanaeth a'i egwyddorion gweithredu i'w helpu mewn hinsawdd ariannol heriol. Blaenoriaethau gwasanaethau'r Awdurdod yw:

- Sicrhau bod y nodau yng Nghynllun Rheoli'r Parc yn cael eu cyflawni'n llwyddiannus gennym ni, ein partneriaid a'n rhanddeiliaid er mwyn gwella cyflwr y Parc;
- Sicrhau bod gan y swyddogaeth gynllunio statudol adnoddau digonol a'i bod yn cael ei rheoli'n effeithlon i fodloni gofynion polisiâu cenedlaethol, ei bod yn bodloni disgwyliadau cwsmeriaid ac yn cefnogi cymunedau cynaliadwy.
- Dod o hyd i ffynonellau incwm newydd i gefnogi pwrpasau'r Parc a'r Awdurdod.
- Sicrhau ein bod yn gyfarwydd â gofynion Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015 a Deddf yr Amgylchedd (Cymru) 2016 a'u cyflawni.
- Dangos manteision Awdurdod y Parc Cenedlaethol yn lleol ac yn genedlaethol o ran rheoli lle mor arbennig ag Eryri, nawr ac ar gyfer cenedlaethau'r dyfodol.
- Sicrhau bod staff ac Aelodau yn cael digon o gymorth yn eu trefniadau gwaith yn ystod y sefyllfa hon, a bod lles staff yn cael ei gefnogi.

5.2 Egwyddorion Gweithredu:

Mae'r Awdurdod wedi mabwysiadu'r egwyddorion gweithredu canlynol (yn unol â rhan 3 o'r Rhaglen Waith Corfforaethol gyfredol):

- Rôl alluogol gyda llai o bwyslais ar berchnogaeth a rheolaeth.
- Osgoi cychwyn ar brosiectau sydd ag ymrwymadau cynnal a chadw tymor hir.
- Annog a galluogi cymunedau lleol i reoli a chymryd cyfrifoldeb am ddarparu gwasanaethau yn eu hardaloedd.
- Defnyddio cyfryngau electronig fel y prif ffordd o ddarparu gwasanaethau a gwybodaeth.
- Dull gweithredu strategol o ymdrin â thwristiaeth gynaliadwy, addysg amgylcheddol a wardeinio;
- Dod o hyd i ffynonellau incwm newydd i gefnogi pwrpasau'r Parc a'r Awdurdod.

Dylai'r Awdurdod sicrhau bod pob gweithgaredd y mae'n ei gynllunio yn gyson â'r uchod, ac mai dyma'r paramedr cyntaf i'w ddefnyddio wrth osod y gyllideb flynyddol.

Mae'r ffordd y mae'r Awdurdod yn cyflawni ei ddyletswyddau yn ystod y cyfnod economaidd caled hwn yn parhau i fod yr un mor bwysig, ac yn y cyd-destun hwn bydd yr Awdurdod yn mabwysiadu'r dull gweithredu canlynol:

- Ymgorffori datblygiad cynaliadwy dyfnach hyd yn oed fel egwyddor graidd i'w dilyn wrth fynd ati'n ddyfal i gyflawni ein holl ddyletswyddau.
- Trwy weithio gyda'n partneriaid, mabwysiadu rôl alluogi a hwyluso wrth i ni gyflawni ein pwrpasau.
- Gwerthuso'r holl ymrwymadau ariannol hirdymor ac ymrwymadau eraill ar gyfer pob prosiect posibl.
- Gweithio gyda'n cymunedau i gyflawni gweledigaeth yr Awdurdod.

5.3 Strategaeth Ariannol:

Disgwylir y bydd setliad craidd Grant y Parc Cenedlaethol yn aros ar yr un lefel dros y 3 blynedd nesaf, heb unrhyw ddarpariaeth ar gyfer chwyddiant. Bydd setliad 'gwastad' yn peri heriau sylweddol i'r Awdurdod, ac mae cynlluniau eisoes ar y gweill i fynd i'r afael â'r diffyg anochel y mae'r Awdurdod yn ei wynebu.

Mae'r tabl isod yn rhoi amcangyfrif o'r hyn yr ydym yn disgwyl i'r diffyg fod dros y 4 blynedd nesaf, pe bai setliad craidd Grant y Parc Cenedlaethol yn aros ar yr un lefel.

	2024/25	2025/26	2026/27	2027/28
	£,000	£,000	£,000	£,000
Amcan Chwyddiant		2%	2%	2%
Cyllideb Gros	10,546	10,756	10,972	11,191
Incwm	(3,250)	(3,315)	(3,382)	(3,449)
Llog	(100)	(100)	(100)	(100)
Cyllideb net	7,195	7,341	7,490	7,642
Grant ac Ardoll	(5,493)	(5,493)	(5,493)	(5,493)
Cyfraniadau o reserfau	(1,062)	(1,062)	(1,062)	(1,062)
Diffyg	640	786	935	1,087

Mae mesurau eisoes yn cael eu rhoi ar waith i fynd i'r afael â'r diffyg hwn;

Fel y nodwyd yn flaenorol, mae Plas Tan y Bwlch eisoes wedi'i roi ar y farchnad agored, ac mae gwaredu'r ased hwn yn creu arbediad o tua £240k yng nghyllideb sylfaenol yr Awdurdod, p'un a yw'r ased yn cael ei werthu neu ei drosglwyddo i sefydliad cymunedol lleol.

Mae derbyn y grant o £2.1m gan Lywodraeth Cymru wedi caniatáu arbedion o dan rai llinellau cyllideb ar ddiwedd 2023/24, sydd felly wedi caniatáu i'r Awdurdod greu Cronfa Wrth Gefn Her Ariannol i fynd i'r afael â'r diffyg uchod dros y 3 blynedd nesaf.

Mae'r tabl isod yn dangos yr effaith y bydd y diffyg a ragwelir yn ei chael ar lefelau wrth gefn yr Awdurdod dros y 4 blynedd nesaf. Erbyn 2027/28, mae perygl y bydd cronfa gyffredinol yr Awdurdod yn cael ei disbyddu a bydd angen rhoi mesurau ar waith er mwyn osgoi'r sefyllfa hon a sicrhau cadernid ariannol yr Awdurdod.

	2024/25	2025/26	2026/27	2027/28
Balans ar Gael				
Cronfa Her Ariannol	2,362	1,722	936	1
Cronfa Gyffredinol	1,100	1,100	1,100	1,100
Diffyg	(640)	(786)	(935)	(1,087)
Balans Terfynol	2,822	2,036	1,101	14

Ystyriwyd y camau canlynol i fynd i'r afael â'r her ariannol

- Gwaredu Plas Tan y Bwlch sy'n creu arbediad o £240k yng nghyllideb y llinell sylfaen (arbediad y cyfrifwyd amdano eisoes yn y ffigurau uchod)
- Cynyddu cynhyrchiant incwm yn ein Canolfannau Croeso, yn benodol ym Metws y Coed
- Ystyried cynyddu ffioedd parcio ceir
- Ystyried toriadau i rai llinellau cyllideb er mwyn creu arbedion.
- Cynnig ymddeoliad cynnar i staff cymwys pe bai hyn yn creu arbediad i'r Awdurdod.

5.4 Camau Perthnasol ar gyfer y Dyfodol:

- Adolygu'r CATC wrth i wybodaeth berthnasol ddod ar gael i'r Awdurdod.
- Gweithio mewn cydweithrediad â Gweinidogion a swyddogion Llywodraeth Cymru (LIC) i sicrhau darpariaeth tuag at y cynnydd mewn costau oherwydd chwyddiant yn 2024/25.
- Gweithio mewn cydweithrediad â Gweinidogion Llywodraeth Cymru (LIC) a swyddogion i ddatblygu ymrwymiad ar gyllidebau dangosol yn y dyfodol.

- Sicrhau bod yr Awdurdod yn cyflawni ei oblygiadau statudol.
- Sicrhau bod materion capasiti i ddarparu dyraniadau cyfalaf yn cael sylw.
- Sicrhau defnydd llawn o'r £2.5 miliwn ychwanegol a gynigiwyd gan Lywodraeth Cymru drwy ddyraniad cyllid TCLIC ar gyfer 2022/23 – 2024-25
- Ceisio dylanwadu ar Weinidogion a swyddogion Llywodraeth Cymru (LIC) i sicrhau darpariaeth ar gyfer y cynnydd mewn costau o ganlyniad i chwyddiant yn y grant craidd ar gyfer 2025/26 a 2026/27.
- Yn 2024/25, defnyddio Gronfa Caledi Ariannol i fynd i'r afael â'r diffyg sy'n weddill.

EITEM RHIF 10

CYFARFOD	Awdurdod Parc Cenedlaethol Eryri
DYDDIAD	11 Medi 2024
TEITL	DATGANIAD O GYFRIFON DRAFFT 2022/23
ADRODDIAD GAN	Prif Swyddog Cyllid
PWRPAS	Nodi cynnwys y Datganiad o Gyfrifon drafft a'r cyfnod i'w archwilio gan aelodau o'r cyhoedd.

1. CRYNODEB

Mae'r adroddiad hwn yn cyflwyno'r Datganiad o Gyfrifon Blynyddol drafft ar gyfer blwyddyn ariannol 2022/23 sy'n rhoi manylion am weithgareddau ariannol yr Awdurdod yn ystod y flwyddyn. Mae'r Datganiad Cyfrifon yn cynnwys y Datganiad Llywodraethu Blynyddol fel y'i cymeradwywyd yng nghyfarfod yr Awdurdod Mehefin 2023.

Mae'n ofyniad gan y Rheoliadau Cyfrifon ac Archwiliad (Cymru) 2005 (diwygiedig) fod y Prif Swyddog Cyllid yn cymeradwyo'r Datganiad o Gyfrifon Blynyddol drafft erbyn 31 Mai. Yn sgîl effaith oedi yn cyflwyno adroddiad Cyfrifon 2021/22 mae oedi wedi bod yn cyflwyno Cyfrifon Drafft 2022/23, ond mae bod pob ymdrech yn cael ei wneud i'w cwblhau mor fuan a phosibl.

Yn dilyn yr archwiliad, bydd cynrhychiolwyr Aelodau'r Awdurdod yn eu cymeradwyo, gyda'r gwaith archwilio wedi ei raglennu ar gyfer mis Medi 2024. Yn y cyfamser, cyflwynir y Datganiad o Gyfrifon drafft i'r Aelodau er gwybodaeth.

2. ARCHWILIO'R CYFRIFON

Gyrrwyd y cyfrifon i'r archwilwyr ar 28 o Awst a bydd gwaith Cynllunio yr archwiliad yn cychwyn ar 3ydd o Fedi, hefo prif waith yn cael ei gwblhau ym mis Tachwedd 2024.

Yn unol â'r rheoliadau, bydd yr Archwilydd Penodedig yn cwblhau'r archwiliad a chyflwyno'r adroddiad am y Datganiad o Gyfrifon ger bron Aelodau'r Awdurdod, cyn sicrhau llofnod swyddogol ar ran Archwilydd Cyffredinol Cymru.

3. ARCHWILIAD CYHOEDDUS O'R CYFRIFON

O dan adran 30 a 31 o Ddeddf Archwilio Cyhoeddus (Cymru) 2004, a rheoliad 13 a 15 o Reoliadau Cyfrifon ac Archwilio Cymru 2005, mae'n ofynnol i'r Awdurdod hysbysu'r cyhoedd bod y cyfrifon ar gael i'w harchwilio am gyfnod o 20 diwrnod gwaith.

Bydd archwiliad cyhoeddus ar gyfer y cyfnod o 20 diwrnod yn cael ei hysbysu ar wefan yr Awdurdod, derbynfa prif swyddfeydd yr Awdurdod a Chanolfan Gwybodaeth Betws y Coed.

Yn ystod y broses archwilio, mae cyfle hefyd i etholwr llywodraeth leol ofyn cwestiynau i'r Archwilydd am y cyfrifon.

4. GOBLYGIADAU O RAN ADNODDAU

Dim. Nid yw'r penderfyniad heddiw yn ymrwymo unrhyw adnodd ychwanegol yn erbyn cyllideb yr Awdurdod.

5. ARGYMHELLIAD

5.1 Nodi cynnwys y Datganiad o Gyfrifon 2022/23.

PAPURAU CEFNDIROL

Dim

AWDURDOD PARC CENEDLAETHOL ERYRI

DATGANIAD O GYFRIFON AR GYFER Y FLWYDDYN YN GORFFEN 31AIN MAWRTH 2023

AWDURDOD PARC CENEDLAETHOL ERYRI

DATGANIAD O GYFRIFON 2022/23

MYNEGAI

Adroddiad Naratif.....	3
Y Datganiad o Gyfrifoldebau am y Datganiad Cyfrifon.....	9
Datganiad o Bolisïau Cyfrifyddu.....	11
Y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr	23
Y Fantolen	24
Y Datganiad Symudiadau mewn Cronfeydd wrth Gefn	25
Datganiad Llif Arian	27
Nodiadau i'r Datganiadau Ariannol	28
Datganiad Llywodraethu Blynyddol 2022-23... Error! Bookmark not defined.	
Rhestr Termau.....	110

ADRODDIAD NARATIF

1. Cyflwyniad

Mae'r adroddiad naratif yn darparu esboniad cryno ynghylch y materion mwy arwyddocaol adroddir yn y cyfrifon ac mae'n anelu i ychwanegu at a chynorthwyo i ddehongli'r datganiadau cyfrifyddu a amlinellir ar dudalennau 23 i 27 ac mae'n cynnwys :-

- Y **Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr** sy'n dangos crynodeb enillion a'r colledion a brofwyd gan yr Awdurdod yn ystod y flwyddyn ariannol. Dylai'r enillion a'r colledion hyn wneud iawn am y symudiad mewn gwerth net.
- **Mantolen** yn nodi sefyllfa ariannol yr Awdurdod ar 31^{ain} Mawrth 2023.
- Crynodeb yw'r **Datganiad o Symudiadau mewn Cronfeydd** o'r newidiadau sydd wedi digwydd yn rhan isaf y fantolen dros y flwyddyn ariannol.
- Y **Datganiad Llif Arian** sy'n crynhoi'r mewnlifiadau ac all-lifau o arian sy'n deillio o drafodion i bwrpasau refeniw a chyfalaf.

Cefnogir y cyfrifon gan Ddatganiad o Bolisiau Cyfrifyddu a nodiadau esboniadol.

2. Gweledigaeth a Blaenoriaethau Awdurdod Parc Cenedlaethol Eryri

Mabwysiadodd yr Awdurdod weledigaeth ar gyfer y Parc yng Nghynllun Rheolaeth Parc Cenedlaethol Eryri yng nghyfarfod 13eg Hydref 2021 fel a ganlyn:

Parc Cenedlaethol sy'n gyfoethog yn ddiwylliannol, gydag economi werdd lewyrchus, profiad ymwelwyr o'r radd flaenaf sy'n cyfrannu'n fawr iawn at les ein cenedl.

Erbyn 2035 bydd Eryri yn parhau i fod yn dirlun gwarchoddedig ac esblygol, wedi'i ddiogelu a'i wella i ddarparu amgylchedd naturiol a hanesyddol cyfoethog, amrywiol a chydnerth; yn darparu buddion lles yn genedlaethol ac yn rhyngwladol.

Bydd pwrpasau'r Parc Cenedlaethol yn cael eu cyflawni trwy economi amrywiol a ffyniannus sydd wedi addasu ar gyfer heriau newid yn yr hinsawdd ac yn seiliedig ar adnoddau naturiol – rhinweddau'r dirwedd, cyfleoedd ar gyfer dysgu a mwynhad, y dreftadaeth ddiwylliannol a naturiol. Gyda chymunedau dwyieithog a chynhwysol sy'n ffynnu, bydd gweithio mewn partneriaeth yn dangos ei bod yn bosib cyflawni mwy trwy gydweithio.

Bydd cymunedau wedi mabwysiadu atebion arloesol mewn byd sy'n newid - bydd economi carbon isel wedi cryfhau cyswllt trigolion â'r amgylchedd, gan ddarparu gwell safon byw a sicrhau enw da Eryri fel Parc Cenedlaethol o fri yn rhyngwladol ac fel lle i'r enaid gael llonydd."

Yn unol â'r Ddeddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru 2015) mae'r Awdurdod wedi mabwysiadu Datganiad Lles 2021-2026 ym Mawrth 2021.

<https://snowdonia.gov.wales/wp-content/uploads/2022/03/DATGANIAD-LLES-APCE-2021-26.pdf>

Mae'r ddogfen hon yn gosod y cyd-destun ar gyfer y rhaglen waith corfforaethol sy'n manylu ar amcanion penodol llesiant a gwelliant, ac a gyflwynir yng nghyfarfod Awdurdod Ebrill yn flynyddol. Mae'r agenda ar gael trwy'r cyswllt canlynol:

<https://snowdonia.gov.wales/wp-content/uploads/2022/04/Awdurdod-27.04.22.pdf>

3. CYD-DESTUN ARIANNOL

Perfformiad Ariannol a Sefyllfa Diwedd Blwyddyn

'Roedd y gyllideb ddiwygiedig fel ag adroddwyd i'r Awdurdod ar 12eg Gorffennaf 2023 fel a ganlyn.

Gwasanaethau	Cyllideb	Gwariant	Dan/(Dros)
	£	£	£
Cynllunio a Rheoli Tir	1,778,809	1,255,155	523,654
Corfforaethol	5,092,571	4,459,953	632,618
Llog a Ennillwyd	- 8,000	- 135,654	127,654
Ariannu Cyfalaf o refferiw	545,246	142,199	403,047
Addasiad taliadau cyfalaf	- 591,050	- 591,050	
Net	6,817,576	5,130,603	1,686,973
GPC a Lefi	- 5,493,051	- 5,493,051	-
Tr. I/O Cronfeydd	- 1,324,525	362,448	- 1,686,973
Cyfanswm	-	-	-

Addaswyd yr amrywiad net o £1,686,973 ar gyfer trosglwyddiadau diwedd blwyddyn i ac o gronfeydd wrth gefn (gwybodaeth pellach ym mhar. 4.2 o'r adroddiad a gyfeirwyd ato). Mae'r adroddiad yn eitem 8 yn y cyswllt canlynol –

[Pwyllgor-Perfformiad-ac-Adnoddau-12.07.23.pdf \(gov.wales\)](#)

Tra'n dilyn trefn cwblhau y Datganiad Cyfrifon gwnaethpwyd addasiadau i'r alldro, gyda'r canlyniad o gynyddu'r. Mae'r ffigyrau diwygiedig ar gyfer gwariant net yn ymddangos yn y Dadansoddiad Gwariant ac Ariannu (nodyn 1 i'r prif ddatganiadau).

	Aldro	Addasiadau	DGA (nodyn 1)
	(£)	(£)	(£)
Cynllunio a Rheoli	1,255,155	-	1,255,155
Corfforaethol	4,459,953	-	4,459,953
	5,715,107	-	5,715,107
Symudiadau eraill			
Balance	-		-

Mae'r symudiadau mewn cronfeydd unigol yn nodyn 8 i'r datganiadau ariannol.

4. Crynodeb o'r Prif Bwyntiau :

Mantolen :

Mae gwerth net yr awdurdod wedi cynyddu **£1,359k**, a'r prif resymau yw lleihad o **£844k** yn y **rhwymedigaeth gronfa bensiwn** yn ogystal a cynnydd net o **£269k** yng ngwerth **Asedau Tymor Byr**. Symudiadau eraill fel a ganlyn:

- **Asedau Cyfredol** – mae'r gwerth wedi lleihau **£269k**, y prif effaith oherwydd

£1,746 o gynnydd yn Arian a buddsoddiadau – yn deillio o arian grantiau ag incwm ychwanegol gan gynnwys
 £456k Tiroedd Cynaliadwy, Lleoedd Cynaliadwy heb ei wario yn 2022/23
 £181k incwm ychwanegol o ffioedd maesydd parcio

Dyledwyr – bu lleihad o £706k yn y balans dyledwyr.

- **Rhwymedigaethau Cyfredol** – Mae'r gwerth wedi lleihau **£400k** yn dilyn –

£445k o leihad ym malans credydwyr masnach
£45k o leihad ym malans credydwyr 'Eraill'

Datganiad Gwariant ac Incwm Cynhwysfawr :

Mae'r cyfanswm cost net gwasanaethau wedi lleihau £2,546k gyda symudiadau fesul cyfarwyddiaeth yn :

- Cynllunio, Treftadaeth Ddiwylliannol a Rheolaeth Tir lleihad o £458k
- Corfforaethol (cynnwys Cyfathrebu) lleihad o £2,088k

Prif symudiadau :**Gwariant**

- £265k o gynnydd yng ngwariant net Refcus yn 2022/23 i gymharu hefo 2021/22
- £143k o gynnydd yn addasiad cost pensiwn IAS19 i'r gwasanaethau yn 2022/23
- Doedd dim cost colledion ailbrishio i'r gwasanaethau yn 2022/23 (£2,884k yn 2021/22)

Incwm

- £378k o leihad mewn gwerth grantiau refeniw dderbyniwyd gan Llywodraeth Cymru.

Yn ogystal â derbyn cyllid grant mae'r Awdurdod yn cynhyrchu ei incwm ei hunan. Mae nodyn 1c i'r prif ddatganiadau yn dangos £2,540k (£2,421k yn 2021/22) wedi ei gynhyrchu o ffioedd ac incwm gwasanaeth fel arall. Y prif rannau ydy :

• Ffioedd parcio	£1,050k (£1,276k yn 2020/21)
• Ffioedd Cynllunio	£308k (£227k yn 2020/21)
• Gwerthiannau Canolfannau gwybodaeth	£219k (£189k yn 2020/21)
• Rhent	£61k (£56k yn 2020/21)

5. Rhwymedigaeth Bensiwn

Mae Awdurdod Parc Cenedlaethol Eryri yn gyflogwr yng Nghronfa Bensiwn Gwynedd. Mae'r cyfrifon yn ymgorffori'n llawn beth yw gofynion y Safon Adrodd Ariannol Rhyngwladol 19 (IAS 19).

Mae'r polisi'n adlewyrchu'r ymrwymiad yn y tymor hir i gynyddu cyfraniadau i wneud iawn am unrhyw ddiffyg mewn asedau net priodol dig yn y gronfa pensiwn.

6. Cost neu Gredyd Anghyffredin yn y Cyfrifon

Y prif eitemau ydy'r :

- grantiau gwerth £1,532k a dderbyniwyd gan Llywodraeth Cymru

7. Gwariant Cyfalaf

Gwariant cyfalaf yw gwariant ar feddiannu ased sefydlog, neu wariant sy'n ychwanegu at werth ased sefydlog bresennol, nid ei gynnal yn unig.

Roedd gwariant cyfalaf yn ystod 2022/23 yn £1,691k. Dangosir manylion ynghylch y gwariant ym mhob maes gwasanaeth yn nodyn 30. Ariannwyd y gwariant gan grantiau a chyfraniadau oddi wrth gyrff eraill (£1,417) ac ariannu refeniw uniongyrchol (£274k).

Bydd yr holl wariant cyfalaf a gynlluniwyd yn cael ei ariannu o refeniw, grantiau allanol a chronfeydd a ddelir ar gyfer gwariant unwaith ac am byth.

Y prif gynlluniau gan yr Awdurdod ar 31^{ain} Mawrth 2023 ydyw :

- cynllun Partneriaeth y Carneddau bellach yn ei gyfnod gweithredol ac yn werth £4.17m. Cynllun wedi ei raglennu i orffen erbyn Mawrth 2026.
- y prosiect Coedwigoedd Celtaidd yn brosiect 7 blynedd gwerth £7.6m. Cynllun wedi ei raglennu i orffen yn 2025/26.

8. Cyllido Cyfalaf

Cafodd holl wariant cyfalaf yr Awdurdod, ers iddo gael ei sefydlu ar yr 23^{ain} o Dachwedd 1995, ei ariannu trwy gyfrwng grantiau cyfalaf a chyfraniadau gan y Llywodraeth, y Gymuned Ewropeaidd a grantiau o ffynonellau eraill, o dderbyniadau cyfalaf a gymhwyswyd ac o adnoddau refeniw'r Awdurdod.

Ar 31 Mawrth 2023 nid oedd gan yr Awdurdod unrhyw fenthyciad i ariannu cyfalaf, ac i ddibenion rheolaeth trysorlys bydd yn parhau fel awdurdod di-ddyled.

9. Cronfeydd wrth gefn Defnyddiadwy

Adolygwyd balans y Gronfa Refeniw Gyffredinol yn ystod y flwyddyn fel rhan o adolygiad cronfeydd yr Awdurdod, a bellach yn werth £850k.

Mae gan yr Awdurdod gyfanswm o £9,684k o Gronfeydd Defnyddiadwy penodol ac mae manylion rhain yn nodyn 8 o'r datganiadau ariannol. Dylid nodi fod y rhan fwyaf o'r cronfeydd wedi'u clustnodi ar gyfer dibenion penodol.

10. Llywodraethu

Mae gan yr Awdurdod 18 aelod sy'n gwasanaethau ar Fwrdd yr Awdurdod, y Pwyllgor Perfformiad ac Adnoddau a'r Pwyllgor Cynllunio a Mynediad. Mae gan Plas Tan y Bwlch a'r Ysgwrn eu Byrddau Rheolaeth eu hunain yn cynnwys 3 aelod yr un.

Darperir gwybodaeth pellach ar lywodraethu a materion perthnasol i 2022/23 yn y rhan Datganiad Llywodraethu Blynyddol o'r ddogfen hon.

11. Risgiau a Chyfleon

Risgiau

Cofnodir prif risgiau'r Awdurdod yn y Cofrestr Risg Corfforaethol a adolygir yng nghyfarfodydd y Pwyllgor Perfformiad ac Adnoddau ac yn flynyddol yn Awdurdod Chwefror.

Nodir 4 risg mwyaf sylweddol yr Awdurdod, ynghyd â'r mesurau i'w lleddfu, yn niwedd rhan 6 o'r Datganiad Llywodraethu Blynyddol.

Cyfleon

Mae'r Awdurdod wedi derbyn cyllid "un tro" gan Lywodraeth Cymru ar gyfer gwaith ar brosiectau cyfalaf yn cynnwys prosiectau Mynediad a gwelliannau i eiddo'r Awdurdod.

Mae'r Awdurdod yn parhau i ddenu cyllid grant o amrywiol ffynonhellau sy'n galluogi capasiti gweithredu llawer uwch na'r hyn sy'n bosibl trwy grant sylfaenol yn unig. Mae'r crebachu blynyddol ar niferoedd staff yr Awdurdod yn golygu bod elfen o risg gyda chapasiti i gyflawni ar brosiectau'n y dyfodol.

12. Strategaethau'r Awdurdod

Pedwar prif strategaeth yr Awdurdod yw:

- Cynllun Rheolaeth Parc Cenedlaethol Eryri,
- Cynllun Datblygu Lleol Eryri,
- Cynllun Corfforaethol, a
- Rhaglen Waith Corfforaethol.

Mae gwybodaeth ychwanegol am y 4 ynghyd â strategaethau eraill yr Awdurdod ac adolygiad o'u effeithiolrwydd yn rhan 5 o'r Datganiad Llywodraethu Blynyddol.

13. Effaith yr hinsawdd economaidd gyfredol

Mae'r Awdurdod wedi mantoli ei gyllideb am 2023/24 yn seliedig ar y ffigwr Grant Parc Cenedlaethol yn ôl hysbysiad gan swyddogion Llywodraeth Cymru yn Rhagfyr 2022. Mae Llywodraeth Cymru wedi dynodi bydd ffigwr y grant ar gyfer 2024/25 yn parhau yr un fath a ffigyrau 2023/24. Bydd hyn yn heriol i'r Awdurdod gan ystyried yr hinsawdd economaidd presennol, a pwysau chwyddiant sylweddol.

Ar amser ysgrifennu mae llif arian yr Awdurdod yn ddigonol, ond bydd angen ailwerthuso yn ddibynol ar y ffigyrau setliad gan Llywodraeth Cymru ar gyfer 2024/25.

GWYBODAETH BELLACH

Mae gwybodaeth bellach ynghylch y Datganiad Cyfrifon hwn ar gael oddi wrth:

Sian Wyn Owen
Pennaeth Cyllid
Awdurdod Parc Cenedlaethol Eryri
Swyddfeydd y Parc Cenedlaethol
Penrhyndeudraeth
Gwynedd
LL48 6LF
Ffôn: 01766 772 251
Ebst: sian.owen@eryri.llyw.cymru

Y DATGANIAD O GYFRIFOLDEBAU AM Y DATGANIAD CYFRIFON

CYFRIFOLDEBAU'R AWDURDOD

Mae'n ofynnol ar i'r Awdurdod:-

- Wneud trefniadau ar gyfer gweinyddu priodol ei faterion ariannol ac i sicrhau fod un o'i swyddogion gyda chyfrifoldeb am weinyddu'r materion hynny. Yn achos Awdurdod Parc Cenedlaethol Eryri, y swyddog hwnnw yw'r Prif Swyddog Cyllid;
- Rheoli ei faterion er mwyn sicrhau defnydd economaidd, effeithlon, ac effeithiol o'i adnoddau a diogelu ei asedau;
- Cymeradwyo ei ddatganiad cyfrifon.

Cafodd y cyfrifon hyn eu cymeradwyo gan yr Awdurdod ar2024.

Llofnod:

.....
CYNG. EDGAR W. OWEN - CADEIRYDD

Cyfrifoldebau'r Prif Swyddog Cyllid

Mae'r Prif Swyddog Cyllid yn gyfrifol am baratoi Datganiad Cyfrifon yr Awdurdod yn unol ag arferion priodol a amlinellir yn y Cod Ymarfer CIPFA/LASAAC ar Gyfrifyddu Llywodraeth Leol yn y DU ('y Cod Ymarfer').

Wrth baratoi'r datganiadau cyfrifon, mae'r Prif Swyddog Cyllid wedi:-

- Dethol polisiâu cyfrifyddu addas ac yna eu cymhwyso'n gyson;
- Gwneud penderfyniadau ac amcangyfrifon a oedd yn rhesymol a doeth;
- Wedi cydymffurfio â'r Datganiad Ymarfer a Argymhellir.

Mae'r Prif Swyddog Cyllid hefyd wedi:-

- Cadw cofnodion cyfrifyddu cywir a oedd yn gyfredol;
- Wedi cymryd camau rhesymol i rwystro a darganfod twyll ac anghysonderau eraill.

Tystysgrif y Prif Swyddog Cyllid

Mae'r Datganiadau Cyfrifon wedi cael eu paratoi'n unol â Chyfrifon Llywodraeth Leol a Rheoliadau Archwilio ac yn cyflwyno'n deg a gwir sefyllfa ariannol yr Awdurdod ar y dyddiad cyfrifyddu a'i incwm a gwariant i'r flwyddyn yn gorffen 31 Mawrth 2021.

Llofnod :..... 28ain Awst 2024

DEWI A MORGAN – PRIF SWYDDOG CYLLID

DATGANIAD O BOLISIÄU CYFRIFYDDU

1. Egwyddorion Cyffredinol

Mae'r cyfrifon wedi eu paratoi'n unol â Chod Ymarfer CIPFA/LASAAC ar Gyfrifyddu Llywodraeth Leol yn y DU ('y Cod Ymarfer').

Mae'r Cod Ymarfer yn ei gwneud yn ofynnol i bolisiäau cyfrifyddu gael eu cymhwyso'n gyson. Y gofyniad pwysicaf yw bod y Datganiadau Cyfrifon yn 'cyflwyno'n deg a gwir' berfformiad ariannol a sefyllfa'r Awdurdod.

2. Cysyniadau Cyfrifyddu

Mae'r cyfrifon wedi eu paratoi'n unol â'r egwyddorion a'r cysyniadau cyfrifyddu hanfodol (a threiddiol) a ganlyn :

- Perthnasedd
- Dibynadwyedd
- Cymaroldeb
- Dealladwy
- Materoldeb
- Croniadau
- Busnes Gweithredol
- Uchafiaeth gofynion deddfwriaethol

Mae'r egwyddorion a chysyniadau hyn wedi eu defnyddio wrth ddedhol a chymhwyso polisiäau cyfrifyddu a thechnegau amcangyfrif ac wrth weithredu barn broffesiynol.

3. Croniadau Gwariant ac Incwm

Mae cyfrifon refeniw a chyfalaf yr Awdurdod yn cael eu cynnal ar sail croniant. Mae'r holl symiau sy'n ddyledus i'r Awdurdod yn cael eu gosod yn y cyfrifon ar yr amser maent yn ddyledus.

- Bydd y refeniw o werthu nwyddau yn cael ei adnabod pan fydd yr Awdurdod yn trosglwyddo'r risgiau arwyddocaol a buddion perchnogaeth i'r prynwr, a phan mae'n debygol y bydd buddiant economaidd neu'r gwasanaeth potensial cysylltiol gyda'r trafodyn hefyd yn trosglwyddo i'r Awdurdod.
- Bydd refeniw o ddarparu gwasanaeth yn cael ei adnabod pan fydd yr Awdurdod yn gallu mesur yn ddibynadwy'r canran sydd wedi ei gwblhau o'r trafodyn ynghyd â'r tebygolrwydd y bydd buddiant economaidd neu'r gwasanaeth potensial cysylltiol gyda'r trafodyn hefyd yn trosglwyddo i'r Awdurdod.
- Bydd cyflenwadau yn cael eu trin fel gwariant fel maent yn cael eu treulio – pan fydd bwch rhwng y dyddiad mae'r cyflenwadau wedi eu derbyn a'u treulio, byddant yn cael eu dal fel stoc ar y Fantolen.
- Bydd treuliau, mewn cysylltiad â'r gwasanaeth a roddwyd (gan gynnwys gwasanaeth gan weithwyr cyflogedig) yn cael eu cofnodi fel gwariant pan fydd y gwasanaeth wedi ei dderbyn yn hytrach na pryd fydd taliadau'n cael eu gwneud.
- Ble mae refeniw a gwariant wedi eu hadnabod ond nid yw'r arian wedi ei dderbyn neu dalu allan, bydd rhaid creu dyledwr neu gredydwr am y symiau perthnasol ar y Fantolen. Ble mae tebygolrwydd o beidio casglu'r ddyled, bydd rhaid ysgrifennu'r dyledion lawr a chodi tal allan o gyfrif refeniw am yr incwm fydd yn debygol o beidio cael ei gasglu.

4. Arian Parod a'r Eitemau sydd Gyfystyr ag Arian Parod

Mae hyn yn cynnwys cyfrifon imprest a chronfeydd parod yr Awdurdod ac arian parod a ddelir "ar alwad" neu wedi ei ddydodi dros y tymor byr gyda banciau lle mae'r arian yn ad-daladwy heb gosb pan geir rhybudd nid hwy na 24 awr.

5. Eitemau Eithriadol

Lle mae eitemau o'r fath yn berthnasol i gyfrifon 2022/23, tynnir sylw atynt yn y nodiadau perthnasol e.e. colledion ailbrisiad.

6. Addasiadau cyn cyfnod, newidiadau mewn polisiau cyfrifyddu ac amcangyfrifon a chamgymeriadau

Yn ystod 2022/23, newidodd yr Awdurdod eu polisi cyfrifyddu yn ymwneud a Asedau Cymuned sydd nawr yn cael eu dal ar sail prisiant.

7. Codi tâl ar reffeniw am asedau anghyfredol

Codir tâl ar wasanaethau, gwasanaethau cefnogol a chyfrifon masnachu gyda'r symiau a ganlyn er mwyn cofnodi'r gost o ddal asedau sefydlog yn ystod y flwyddyn:

- Dibrisiant sy'n digwydd i'r asedau a ddefnyddir gan y gwasanaeth perthnasol,
- Ailwerthuso a cholledion nam ar asedau a ddefnyddir gan y gwasanaeth lle nad oes enillion cronus yn y Gronfa Ailwerthuso lle gellir dileu'r colledion yn eu herbyn,
- Amorteiddio asedau sefydlog anghyfyrrdadwy sy'n berthnasol i'r gwasanaeth. Ni ellir codi tal am y symiau hyn yn erbyn Cronfa Gyffredinol yr Awdurdod ac felly maent fel y cyfryw yn cael eu gwyrddroi trwy gyfnewidiad addasu gyda'r Cyfrif Addasu Cyfalaf fel y dangosir yn y Datganiad Symudiad yn y Cronfeydd.

8. Buddion gweithwyr**8.1 Buddiannau Sy'n Daladwy yn Ystod Cyflogaeth :**

Buddiannau gweithwyr tymor byr yw'r rheiny sydd i fod i gael eu setlo o fewn 12 mis i ddiwedd y flwyddyn. Maent yn cynnwys buddiannau fel cyflogau wythnosol a misol, tâl gwyliau blynyddol a thâl cyfnod salwch, bonysau a buddiannau nad ydynt yn rhai ariannol (ee ceir) i weithwyr presennol ac maent yn cael eu cydnabod fel traul gwasanaethau yn y flwyddyn y mae'r gweithwyr yn rhoi gwasanaeth i'r Awdurdod.

8.2 Buddiannau terfynu :

Buddiannau terfynu yw'r symiau sy'n daladwy o ganlyniad i benderfyniad gan yr Awdurdod i ddod â chyflogaeth swyddog i ben cyn y dyddiad ymddeol cyffredin neu benderfyniad swyddog i dderbyn diswyddo gwirfoddol a chodir y rhain ar sail groniadau i'r llinell Costau Heb eu Dosbarthu Costau yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr pan fo'r Awdurdod yn amlwg wedi ymrwymo i derfynu cyflogaeth swyddog neu grŵp o swyddogion neu i wneud cynnig i annog diswyddo gwirfoddol.

8.3 Buddion Ôl-gyflogaeth

Mae gweithwyr yr Awdurdod yn aelodau o'r Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol, a weinyddir gan Gronfa Bensiwn Gwynedd yng Nghyngor Gwynedd. Mae'r cynllun yn

darparu buddion diffiniedig i'w haelodau (pensiynau a lym-symiau) sydd wedi eu hennill yn ystod eu hamser gyda'r Awdurdod.

8.4 Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol

Mae gan bob aelod arall o'r staff, yn amodol ar rai meini prawf, yr hawl i fod yn aelod o'r Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol. Mae'r costau pensiwn a godir ar gyfrifon yr Awdurdod ar gyfer y dosbarth yma o weithwyr yn cael eu pennu gan weinyddwyr y gronfa ac yn cynrychioli cyfran sefydlog o gyfraniad y gweithwyr i'r cynllun.

Mae'r Cynllun Llywodraeth Leol yn cael ei drin fel cynllun budd diffiniedig.

Mae ymrwymadau Cronfa Bensiwn Gwynedd sydd i'w priodoli i'r Awdurdod yn cael eu cynnwys yn y Fantolen ar sail actiwaraid drwy'r dull rhagamcanu unedau h.y. asesiad o daliadau fydd yn cael eu gwneud yn y dyfodol mewn perthynas â buddion ymddeol a enillwyd hyd yn hyn gan y gweithwyr, yn seiliedig ar gyfradd marwolaeth, cyfradd trosiant gweithwyr, a.y.b. yn ogystal â thafuniad enillion ar gyfer gweithwyr cyfredol.

Gostyngir yr ymrwymadau i'w gwerth ar sail prisiau cyfredol, gan ddefnyddio graddfa ddisgownt o 4.75% wedi ei gyfrifo fel cyfartaledd cymhwysol 'spot yields' ar fondiau corfforaethol gyda statws credyd AA.

Mae asedau Cronfa Bensiwn Gwynedd sydd i'w priodoli i'r Awdurdod yn cael eu cynnwys yn y Fantolen ar sail gwerth teg a benderfynir gan Actiwari'r Gronfa.

Dadansoddir y newid yn ymrwymiad net pensiynau i'r cydrannau canlynol:

Cost gwasanaeth yn cynnwys:

- Cost gwasanaeth cyfredol – y cynnydd mewn ymrwymadau o ganlyniad i flynyddoedd o wasanaeth a enillwyd eleni - dyrennir yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr i'r gwasanaethau lle mae'r gweithwyr yn gweithio.
- Cost gwasanaeth y gorffennol – mae'r cynnydd mewn ymrwymadau yn deillio o benderfyniadau yn y flwyddyn gyfredol ble mae eu heffaith yn gysylltiedig â'r blynyddoedd o wasanaeth a enillwyd mewn blynyddoedd cynharach – mae'n cael ei ddebydu i'r Gwarged neu Ddiffyg ar Ddarpariaeth Gwasanaethau yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr fel rhan o gostau Corfforaethol.
- Llog net ar yr ymrwymiad/(ased) buddion diffiniedig net, h.y. y gost llog net i'r Awdurdod - y newid yn ystod y cyfnod yn yr ymrwymiad/(ased) buddion diffiniedig net sy'n codi o dreigliad amser sy'n mynd yn erbyn llinell Gwariant ac Incwm Ariannu a Buddsoddi yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr - mae hyn yn cael ei gyfrifo ar sail gweithredu'r gyfradd ddisgownt sy'n cael ei ddefnyddio i fesur yr ymrwymiad buddion diffiniedig ar gychwyn y cyfnod i'r ymrwymiad/(ased) buddion diffiniedig net ar gychwyn y cyfnod – gan gymryd i ystyriaeth unrhyw newidiadau yn yr ymrwymiad/(ased) buddion diffiniedig net yn ystod y cyfnod o ganlyniad i gyfraniadau a thaliadau budd.

Ailfesuriadau yn cynnwys:

- Enillion ar asedau'r cynllun - gan eithrio symiau sy'n gynwysedig yn llog net ar yr ymrwymiad/(ased) buddion diffiniedig net - yn cael eu debydu i'r Reserf Pensiynau fel Incwm a Gwariant Cynhwysfawr Arall.
- Enillion a cholledion actiwaraidd - newidiadau i'r ymrwymiad pensiwn net oherwydd nad yw'r digwyddiadau wedi cyd-fynd â'r rhagdybiaethau a wnaethpwyd yn y prisiad actiwaraidd diwethaf, neu am fod yr actiwari wedi diweddarau ei ragdybiaethau - yn cael eu debydu i'r Reserf Pensiwn fel Incwm a Gwariant Cynhwysfawr Arall.
- Cyfraniadau a delir i Gronfa Bensiwn Gwynedd - arian a delir fel cyfraniadau'r cyflogwr i'r Gronfa Bensiwn ar gyfer setliad ymrwymadau sydd ddim yn cael eu cyfrifo fel traul.

Gyda buddion ymddeol, mae'n ofynnol, yn unol â darpariaethau statudol, i Gronfa'r Awdurdod dderbyn cost y swm sy'n daladwy gan yr Awdurdod i'r Gronfa Bensiwn neu'n uniongyrchol i'r pensiynwyr yn ystod y flwyddyn, yn hytrach na'r swm a gyfrifir yn ôl y safonau cyfrifeg Perthnasol. Yn y Datganiad o'r Symudiad mewn Reserfau, mae hyn yn golygu bod angen neilltuo arian i neu allan o'r Reserf Pensiwn er mwyn diddymu'r credydau a'r debydau damcaniaethol ar gyfer buddion ymddeol a rhoi'r debydau am arian a dalwyd i'r Gronfa Bensiwn a phensiynwyr ac unrhyw symiau sy'n daladwy ond sydd heb eu talu at ddiwedd y flwyddyn. Mae'r balans negyddol sydd yn deillio o hyn yn y Reserf Pensiwn yn fesur o effaith buddiol i Gronfa'r Awdurdod o orfod trin buddion ymddeol ar sail llif arian yn hytrach na thros y cyfnod y mae'r gweithwyr yn derbyn y budd.

Mae'r Safon Cyfrifeg Rhyngwladol (SCRh) 19 yn rheoli sut y dylid trin a datgelu'r ymrwymadau tymor hir sy'n bodoli mewn perthynas â chostau pensiwn. Mae'n ofynnol i gynghorau lleol Cymru a Lloegr baratoi eu datganiadau ariannol yn unol â gofynion SCRh19.

8.5 Buddion Dewisol

Mae gan yr Awdurdod hefyd bwerau cyfyngedig i wneud dyfarniadau dewisol mewn achosion o ymddeoliadau cynnar. Bydd unrhyw ymrwymadau sydd yn deillio o ddyfarniad o'r fath i unrhyw aelod o staff (yn cynnwys athrawon) yn cael eu cronni yn y flwyddyn y cymerwyd y penderfyniad i wneud y dyfarniad gan ddefnyddio'r un polisiau â'r Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol i gyfrifo amdanynt.

9. Digwyddiadau ar ôl Dyddiad y Fantolen

Digwyddiadau ar ôl Dyddiad y Fantolen yw'r digwyddiadau hynny, yn rhai ffafriol ac anffafriol, sy'n digwydd rhwng diwedd y cyfnod adrodd a'r dyddiad pan fo'r Datganiad Cyfrifon wedi ei awdurdodi i'w gyhoeddi. Gellir dynodi dau fath o ddigwyddiadau:

- y rheiny sy'n rhoi tystiolaeth o'r amodau oedd yn bodoli ar ddiwedd y cyfnod adrodd – mae'r Datganiad Cyfrifon yn cael ei addasu i adlewyrchu'r fath ddigwyddiadau
- y rheiny sy'n arwydd o amodau a gododd ar ôl y cyfnod adrodd – nid yw'r Datganiad Cyfrifon yn cael ei addasu i adlewyrchu'r fath ddigwyddiadau, ond ble y byddai categori o ddigwyddiadau yn cael effaith berthnasol, gwneir datgeliad yn y nodiadau ar natur y digwyddiadau a'u heffaith ariannol ddisgwyliedig.

Nid adlewyrchir digwyddiadau sy'n cymryd lle ar ôl dyddiad awdurdodi i gyhoeddi yn y Datganiad Cyfrifon.

10. Offerynnau AriannolAtebolrwydd Ariannol

Mae'r Awdurdod yn Awdurdod diddyled yn yr ystyr nad oes ganddo unrhyw fenthyciadau.

Asedau Ariannol

Dosberthir asedau ariannol i ddau fath:

- benthyciadau a derbyniadau posib – asedau sydd â thaliadau sefydlog neu benodadwy ond nad ydynt yn cael eu dyfynnu yn y farchnad weithredol.

Y fath offerynnau sy'n berthnasol i'r Awdurdod yw benthyciadau car a wneir i weithwyr (fodd bynnag tybir nad yw'r symiau'n ddigon sylweddol i'w cynnwys).

- asedau sydd ar gael i'w gwerthu – asedau sydd â phris marchnad dyfynedig ac/neu sydd heb daliadau sefydlog neu benodadwy. Nid oes gan yr Awdurdod ased o'r math hwn.

11. Arian tramor

Mae incwm a gwariant sy'n deillio o unrhyw drafodion mewn arian cyfredol o dramor yn cael ei gyfieithu i £ sterling.

12. Grantiau Llywodraeth a Chyfraniadau eraill

P'un a ydynt yn cael eu talu i'r cyfrif, trwy randaliadau neu fel ôl-ddyledion, cydnabyddir grantiau llywodraeth a chyfraniadau a rhoddion trydydd parti fel rhai sy'n ddyledus i'r Awdurdod pan fo sicrwydd rhesymol:

- y bydd yr Awdurdod yn cydymffurfio â'r amodau sydd ynghlwm â'r taliadau, ac
- y derbynnir y grantiau neu gyfraniadau.

Nid yw'r symiau a nodwyd fel rhai sy'n ddyledus i'r Awdurdod yn cael eu rhoi mewn credyd yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr hyd oni fydd yr amodau sydd ynghlwm wrth y grant neu'r cyfraniad wedi eu bodloni. Mae'r amodau'n nodi bod rhaid i'r buddiannau economaidd yn y dyfodol neu i'r gwasanaeth posib sydd wedi'i ymgorffori yn yr ased a brynwyd gyda'r arian grant neu gyda'r cyfraniadau gael eu defnyddio gan y derbynnydd fel y nodwyd, neu bydd raid dychwelyd i'r trosglwyddydd y buddiannau economaidd yn y dyfodol neu'r gwasanaeth posib.

Mae'r arian a roddwyd fel grantiau a chyfraniadau lle na chafodd yr amodau eu bodloni yn cael eu cludo ymlaen yn y Fantolen fel credydwr. Pan fo'r amodau'n cael eu bodloni mae'r grant neu'r cyfraniad yn cael ei roddi mewn credyd yn y llinell gwasanaeth priodol (grantiau refeniw a chyfraniadau a briodolwyd) neu Dreth ac Incwm Grant Amhenodol (grantiau refeniw heb eu hamgáu a'r cyfan o'r grantiau cyfalaf) yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr.

Pan fo'r grantiau cyfalaf yn cael eu rhoddi mewn credyd yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr, maent yn cael eu gwyrddroi allan o Falans y Gronfa Gyffredinol yn y Datganiad Symudiadau mewn Cronfeydd wrth gefn.

Pan fo grant heb ei ddefnyddio eto i gyllido gwariant cyfalaf, mae'n cael ei bostio i'r Grantiau Cyfalaf Wrth Gefn – y rhai na chafodd eu defnyddio. Pan fo wedi'i ddefnyddio mae'n cael ei bostio i'r Cyfrif Addasiad Cyfalaf. Mae'r symiau yn y Grantiau Cyfalaf Wrth Gefn na chawsant eu defnyddio yn cael eu trosglwyddo i'r Cyfrif Addasiad Cyfalaf unwaith y cânt eu defnyddio i gyllido gwariant cyfalaf.

13. Asedau Treftadaeth

Asedau Treftadaeth yw'r asedau hynny sydd wedi eu cadw mewn ymddiriedolaeth ar gyfer cenedlaethau'r dyfodol oherwydd eu cysylltiadau diwylliannol, amgylcheddol neu hanesyddol, h.y. mae ganddynt rinweddau hanesyddol, artistig, gwyddonol, geoffisegol neu amgylcheddol. Maent yn cael eu cynnal gan yr Awdurdod yn bennaf am eu cyfraniad tuag at wybodaeth a diwylliant, ond nid ydynt yn cael eu defnyddio gan yr Awdurdod wrth iddo gyflawni ei fusnes arferol. Mae dibrisiant asedau treftadaeth, lle bo hynny'n briodol, yn unol â pholisi cyffredinol yr Awdurdod ar ddibrisiant.

14. Asedau anghyfyrrdadwy

Cyfrifir am asedau anghyfyrrdadwy a brynir ar ffurf trwyddedau meddalwedd fel rhan o'r rhaglen amnewid Technoleg Gwybodaeth, ac maent yn cael eu lleihau i refeniw yn unol â'r dibrisiant costau.

15. Buddiannau mewn Cwmnïau ac Endidau Eraill

Mae gan yr Awdurdod fuddiant mewn Partneriaeth Rhwymedigaeth Cyfyngedig ar y cyd gyda 13 Awdurdod Parc Cenedlaethol arall, gyda'r diben o gynhyrchu incwm yn bennaf o nawdd.

16. Rhestrau Stoc a Chontractau Tymor Hir

Mae stociau'n cael eu tynnu i'r cyfrif yn ôl cost y prisiau yn achos stociau'r bar, nwyddau i'w hailwerthu a darpariaethau cyffredinol ym Mhlas Tan y Bwlch, y Ganolfan Astudio ac yn achos nwyddau i'w hailwerthu yng Nghanolfannau Gwybodaeth yr Awdurdod. Mae hyn yn gyson â'r polisi a fabwysiadwyd ym mlynedd y gorffennol. Dan yr ymarfer a argymhellir rhaid dangos y stociau yn ôl y pris isaf o ddau, sef y gost wirioneddol neu'r gwerth dichonadwy net, ond nid yw'r gwahaniaeth yn berthnasol yn yr achos hwn.

17. Prydlesau (Cyllid)

Ar 31/3/2023 nid oes gan yr Awdurdod unrhyw drefniadau brydles cyllid.

18. Prydlesau (Gweithredol)

Mae'r Awdurdod yn rheoli prydlesau gweithredol i:

- Gerbydau,
- Llungopiwyr a pheiriannau diodydd a byrbrydau.
- Tir ac adeiladau

Codir am daliadau prydles yn llawn yn ôl y dyddiad y maent yn daladwy arno ar sail llinell syth, yn sicrhau tâl blynyddol cyfartal i gyfrifon refeniw gwasanaeth drwy gydol oes y brydles.

Mae'r Awdurdod yn rhentu sawl eiddo i gefnogi ei wasanaethau, a hefyd mae'n derbyn incwm rhent o sawl eiddo a berchenogir. Mae'r eiddo a berchenogir yn cael ei ddal fel asedau sefydlog yn y fantolen. Cyfrifir am yr incwm prydles ar sail llinell syth.

19. Eiddo, Offer a Chyfarpar

Dosberthir asedau sydd â sylwedd ffisegol ac sy'n cael eu dal i'w defnyddio i gynhyrchu neu gyflenwi nwyddau neu wasanaethau, i'w rhentu i eraill, neu i bwrpasau gweinyddol ac y disgwylir iddynt gael eu defnyddio yn ystod mwy nag un flwyddyn ariannol fel Eiddo, Offer a Chyfarpar.

Cydnabyddiaeth: Mae gwariant ar gaffael, creu neu wella Eiddo, Offer a Chyfarpar yn cael ei gyfalafu ar sail groniadau, cyn belled â'i fod yn bosib y bydd y buddiannau economaidd i'r dyfodol neu botensial gwasanaeth sy'n gysylltiedig â nhw'n llifo i'r Awdurdod ac y gellir mesur cost yr eitem yn ddibynadwy. Mae gwariant sy'n cynnal ond nad yw'n ychwanegu at botensial ased i gyflenwi buddiannau economaidd i'r dyfodol neu botensial gwasanaeth (hy trwsio a chynnal a chadw) yn cael ei godi fel traul fel ag y mae'n digwydd.

Mesur: Caiff asedau eu mesur yn y lle cyntaf ar gost, yn cynnwys:

- y pris prynu
- unrhyw gostau a briodolir i ddod ag ased i'r lleoliad a'r cyflwr sy'n angenrheidiol iddo fedru cael ei weithredu yn y dull a fwriadwyd gan reolwyr (amcangyfrif cychwynnol o gostau datgymalu a symud yr eitem ac adfer y safle y lleolir ef arno.)

Tybir bod cost asedau a gaffaelir heblaw drwy brynant i fod eu gwerth teg, oni bai nad oes sylwedd masnachol i'r caffaeliad (hy ni fydd yn arwain at amrywiad yn llif arian yr Awdurdod). Yn yr achos olaf, pan y caffaelir ased drwy gyfnewid, cost y caffaeliad yw swm cario'r ased a roddir i fyny gan yr Awdurdod.

Pan fo enillion yn cael eu credydu i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr, maent yn cael eu gwyrddroi allan o Falans y Gronfa Gyffredinol i'r Cyfrif Addasiad Cyfalaf yn y Datganiad Symudiadau mewn Cronfeydd Wrth Gefn.

Yna mae'r asedau'n cael eu cario i'r Fantolen gan ddefnyddio'r seiliau mesur canlynol:

- isadeiledd, asedau etifeddiaeth ac asedau sy'n cael eu hadeiladu - cost dibrisiant hanesyddol pan wyddys hwnnw
- asedau dros ben – gwerth (marchnad) teg.
- pob ased arall – potensial gwasanaeth ar sail gwerth defnydd presennol (GDP), , a bennir fel y swm a fyddai'n cael ei dalu am yr ased yn ei ddefnydd presennol

Pan nad oes tystiolaeth seiliedig ar y farchnad o werth teg oherwydd natur arbenigol ased, defnyddir cost amnewidiol dibrisiedig (CAD) fel amcangyfrif o werth teg.

Pan fo gan asedau nad ydynt yn eiddo oes ddefnyddiol fer neu werth isel (neu'r ddau), defnyddir sail cost hanesyddol dibrisiedig fel procsi ar gyfer gwerth teg. Heblaw am gyfarpar systemau gwybodaeth, mae lefel de minimis o £10,000 wedi ei ddefnyddio ar gyfer cydnabyddiaeth asedau nad ydynt yn gyfredol.

Mae'r asedau a gynhwysir yn y Fantolen ar werth teg yn cael eu hailbrisio yn ddigon aml i sicrhau nad yw eu swm cario'n sylweddol wahanol o'u gwerth teg ar ddiwedd y flwyddyn, ar y lleiaf bob pum mlynedd. Mae cynnydd mewn ailbrisio'n cydweddu â chredydau i'r Gronfa Ailbrisiant Wrth Gefn i gydnabod enillion heb eu gwireddu. [Yn eithriadol, gellir credydu enillion i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr pan maent wedi codi o wyrddroi colled a godwyd yn flaenorol yn erbyn gwasanaeth.]

Pan ddynodir lleihad mewn gwerth, cyfrifir amdanynt trwy:

- pan fo balans o enillion ailbrisiant i'r ased yn y Gronfa Ailbrisiant Wrth Gefn, ysgrifennir swm cario'r ased i lawr yn erbyn y balans hwnnw (i fyny at y swm o enillion cronnus)
- pan nad oes balans yn y Gronfa Ailbrisiant Wrth Gefn neu falans annigonol, ysgrifennir swm cario'r ased i lawr yn erbyn llinell(au) y gwasanaeth perthnasol yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr.

Mae'r Gronfa Ailbrisiant Wrth Gefn yn cynnwys enillion ailbrisiant a gydnabyddir ers 1 Ebrill 2007 yn unig, dyddiad ei gweithredu'n ffurfiol. Mae'r enillion a gafwyd cyn y dyddiad hwnnw wedi eu cyfnerthu yn y Cyfrif Addasiad Cyfalaf.

Cydrannu: Mae'r Awdurdod wedi cymhwyso'r egwyddor cydrannu i'r asedau sydd werth £150,000 neu fwy a lle bo'r gwahaniaeth mewn costau dibrisiant yn sylweddol. Mae'r egwyddor hon yn cael ei defnyddio er mwyn sicrhau bod yr elfennau hynny o'r eiddo â bywydau gweithredol gwahanol ac felly gwahanol raddau o ddibrisiant yn cael eu cydnabod ac y rhoddir cyfrif amdanynt.

Amhariad: Mae gwerth asedau'n cael eu hadolygu ar ddiwedd pob blwyddyn am arwydd o amhariad ar werth. Pan fo arwyddion, ac amcangyfrifir bod gwahaniaethau posib yn berthnasol, yna amcangyfrifir swm adferadwy'r ased a, ble bo hwn yn llai na swm cario'r ased, cydnabyddir colled amhariad ar gyfer y diffyg.

Pan ddynodir colledion amhariad, cyfrifir amdanynt trwy:

- pan fo balans o enillion ailbrisiant i'r ased yn y Gronfa Ailbrisiant Wrth Gefn, ysgrifennir swm cario'r ased i lawr yn erbyn y balans hwnnw (i fyny at y swm o enillion cronus)
- pan nad oes balans yn y Gronfa Ailbrisiant Wrth Gefn neu falans annigonol, ysgrifennir swm cario'r ased i lawr yn erbyn llinell(au) y gwasanaeth perthnasol yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr.

Pan fo colled amhariad yn cael ei gwyrddroi'n dilyn hyn, credydir y gwyrddroad i'r llinell(au) gwasanaeth perthnasol yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr, i fyny at swm y golled wreiddiol, wedi ei addasu ar gyfer Dibrisiant y byddid wedi ei godi pe na fyddai'r golled wedi ei chydabod.

Dibrisiant: darperir ar gyfer dibrisiant yr holl asedau Eiddo, Offer a Chyfarpar trwy ddyraniad systematig o'u symiau dibrisio dros eu hoes ddefnyddiol. Gwneir eithriad ar gyfer asedau heb oes ddefnyddiol benodadwy gyfyngedig (hy tir rhydd-ddaliad a rhai asedau cymunedol) ac asedau nad ydynt eto ar gael i'w defnyddio (hy asedau sy'n cael eu hadeiladu). Nid yw asedau buddsoddi nac asedau a ddelir ar gyfer eu gwerthu yn cael eu dibrisio.

Cyfrifir dibrisiant ar y seiliau canlynol:

- adeiladau – dyraniad llinell syth dros oes ddefnyddiol yr eiddo fel yr amcangyfrifir gan y prisiwr
- cerbydau, offer, dodrefn a chyfarpar – canran o werth bob dosbarth o asedau yn y Fantolen, fel y cynghorir gan swyddog â chymwysterau addas

Dibrisir ar sail blwyddyn llawn yn y flwyddyn yr adnabyddir yr ased gyntaf yng nghyfrifon yr Awdurdod. Pan fo gan eitem o ased Eiddo, Offer a Chyfarpar gydrannau mawr y mae eu cost yn sylweddol mewn cysylltiad â chost gyfan yr eitem, dibrisir y cydrannau ar wahân. Mae enillion ailbrisiant hefyd yn cael eu dibrisio, gyda swm sy'n cyfateb i'r gwahaniaeth rhwng gwerth presennol dibrisiant a godir ar asedau a'r dibrisiant a fyddai wedi ei godi ar eu cost hanesyddol yn cael ei drosglwyddo bob blwyddyn o'r Gronfa Ailbrisiant Wrth Gefn i'r Cyfrif Addasiad Cyfalaf.

Gwarediadau ac Asedau Heb fod yn Gyfredol yn Cael eu Dal ar Gyfer Gwerthu

Pan y daw'n bosib y bydd swm cario ased yn cael ei adennill yn bennaf drwy werthiant yn hytrach na pharhau i'w ddefnyddio, caiff ei ailddosbarthu fel Ased sy'n Cael ei Ddal i'w Werthu. Mae'r ased y cael ei ailbrisio yn union cyn ei ailddosbarthu ac yna ei gario ar yr isaf o'r swm hwn a gwerth teg llai costau gwerthu. Pan fo gostyngiad dilynol i werth teg llai costau gwerthu, mae'r golled yn cael ei phostio i'r llinell Gwariant Gweithredol Arall yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr. Dim ond hyd at swm unrhyw golledion a gydnabuwyd yn flaenorol yn y Gwarged neu Ddiffyg ar Ddarpariaeth Gwasanaethau y cydnabyddir enillion mewn gwerth teg.

Os nad yw asedau bellach yn cwrdd â'r meini prawf i'w dosbarthu fel Asedau sy'n Cael eu Dal i'w Gwerthu, yna cânt eu hailddosbarthu'n ôl i asedau nad ydynt yn rhai cyfredol a'u prisio ar yr isaf o'u swm cario cyn iddynt gael eu dosbarthu fel yn cael eu dal i'w gwerthu; addasu ar gyfer dibrisiant, amorteiddiad neu ailbrisiadau a fyddai wedi cael eu cydnabod petaent ddim wedi cael eu dosbarthu fel rhai sy'n Cael Eu Dal i'w Gwerthu, a'u swm adferadwy ar ddyddiad y penderfyniad i beidio gwerthu.

Nid yw asedau sydd wedi eu gadael neu eu sgrapio yn cael eu hailddosbarthu fel Asedau sy'n Cael eu Dal i'w Gwerthu.

Pan geir gwared ag ased neu pan gaiff ei ddatgomisiynu, dilëir swm cario'r ased yn y Fantolen (p'un a yw'n Eiddo, Offer a Chyfarpar neu Asedau sy'n Cael eu Dal i'w Gwerthu) i linell Gwariant Gweithredol Arall yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr fel rhan o'r enlliad neu golled ar waredu. Mae derbyniadau o warediadau (os oes rhai) yn cael eu credydu i'r un llinell yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr hefyd fel rhan o'r enlliad neu golled ar waredu (hy wedi ei netio i ffwrdd yn erbyn gwerth cario'r ased ar adeg ei waredu). Mae unrhyw enillion ailbrisiad a gronnwyd i'r ased yn y Gronfa Ailbrisiad Wrth Gefn yn cael eu trosglwyddo i'r Cyfrif Addasiad Cyfalaf.

Mae symiau uwch na £10k a dderbynnir ar gyfer eitem a waredwyd yn cael eu categoreiddio fel derbyniadau cyfalaf. Mae'n ofynnol ar i'r derbyniadau cyfalaf gael eu credydu i'r Gronfa Derbyniadau Cyfalaf Wrth Gefn, ac yna dim ond ar gyfer buddsoddiad cyfalaf newydd y cânt eu defnyddio [neu eu gosod o'r neilltu i leihau angen gwaelodol yr Awdurdod i fenthycu (y gofyniad cyllido cyfalaf)]. Mae derbyniadau'n cael eu meddiannu i'r Gronfa Wrth Gefn o Falans y Gronfa Gyffredinol yn y Datganiad Symudiadau mewn Cronfeydd wrth Gefn.

Nid yw gwerth a ddilëir o warediadau'n cael ei godi ar y Gronfa Gyffredinol. Mae'r symiau hyn yn cael eu meddiannu i'r Cyfrif Addasiad Cyfalaf o Falans y Gronfa Gyffredinol yn y Datganiad Symudiadau mewn Cronfeydd wrth Gefn.

20. Darpariaethau, Rhwymedigaethau Wrth Gefn ac Asedau Wrth Gefn

Gwneir darpariaethau pan fo digwyddiad wedi cymryd lle sy'n rhoi rhwymedigaeth gyfreithiol neu adeiladol i'r Awdurdod sydd yn ôl pob tebyg angen setliad trwy drosglwyddo buddiannau economaidd neu botensial gwasanaeth, ac y gellir gwneud amcangyfrif dibynadwy o faint y rhwymedigaeth. Er enghraifft, efallai bod yr Awdurdod yn rhan o achos llys a allai arwain yn y pen draw at wneud setliad neu dalu iawndal.

Darpariaethau

Codir darpariaethau fel traul ar y llinell gwasanaeth briodol yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr yn y flwyddyn y daw'r awdurdod yn ymwybodol o'r rhwymedigaeth, a chânt eu mesur yn ôl yr amcangyfrif gorau ar ddyddiad y Fantolen o'r gwariant sydd ei angen i setlo'r rhwymedigaeth, gan gymryd i ystyriaeth y risgiau ac ansicrwydd perthnasol.

Rhwymedigaethau wrth gefn

Mae rhwymedigaeth wrth gefn yn codi pan fo digwyddiad wedi cymryd lle sy'n rhoi rhwymedigaeth posib i'r awdurdod, y bydd ei fodolaeth ond yn cael ei gadarnhau neu fel arall o ddigwyddiadau ansicr i'r dyfodol nad ydynt yn gyfan gwbl o fewn rheolaeth yr awdurdod. Mae rhwymedigaethau wrth gefn hefyd yn codi mewn amgylchiadau ble byddai darpariaeth yn cael ei gwneud fel arall ond naill ai nad yw'n debygol a bydd angen all-lif o adnoddau neu na ellir mesur maint y rhwymedigaeth yn ddibynadwy.

Ni chydabyddir rhwymedigaethau wrth gefn yn y Fantolen, ond cânt eu datgelu mewn nodyn i'r cyfrifon.

Asedau wrth gefn

Mae ased wrth gefn yn codi pan fo digwyddiad wedi cymryd lle sy'n rhoi ased bosib i'r awdurdod, y bydd ei fodolaeth ond yn cael ei gadarnhau neu fel arall o ddigwyddiadau ansicr i'r dyfodol nad ydynt yn gyfan gwbl o fewn rheolaeth yr awdurdod.

Ni chydabyddir asedau wrth gefn yn y Fantolen ond cânt eu datgelu mewn nodyn i'r cyfrifon ble mae'n debygol y bydd mewnllif o fuddiannau economaidd neu botensial gwasanaeth.

21. Cronfeydd wrth Gefn

Mae'r Awdurdod yn gosod o'r neilltu symiau penodol fel cronfeydd wrth gefn i ddibenion polisi'r dyfodol, neu i ymdrin â risgiau. Crëir cronfeydd wrth gefn trwy feddiannu symiau o Falans y Gronfa Gyffredinol yn y Datganiad Symudiadau mewn Cronfeydd wrth Gefn. Pan y ceir traul sydd i'w gyllido o gronfa wrth gefn, caiff ei godi ar y gwasanaeth priodol yn y flwyddyn honno i'w sgorio yn erbyn y Gwarged neu Ddiffyg ar Ddarpariaeth Gwasanaethau yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr. Yna meddiannir y gronfa wrth gefn yn ôl i Falans y Gronfa Gyffredinol yn y Datganiad Symudiadau mewn Cronfeydd wrth Gefn, fel nad oes taliad net yn erbyn y Gronfa Gyffredinol ar gyfer y gwariant.

Cedwir rhai cronfeydd wrth gefn penodol er mwyn rheoli'r prosesau cyfrifyddu ar gyfer asedau nad ydynt yn gyfredol, offerynnau ariannol, buddiannau ymddeol a buddiannau gweithwyr ac nid ydynt yn cynrychioli adnoddau y gellir eu defnyddio gan yr Awdurdod – eglurir y cronfeydd wrth gefn hyn yn y polisiâu perthnasol.

22. Gwariant Refeniw a ariennir o Gyfalaf Dan Statud

Mae gwariant yr aethpwyd iddo yn ystod y flwyddyn y gellir ei gyfalafu dan ddarpariaethau statudol ond nad yw'n creu ased nad yw'n gyfredol wedi ei godi fel gwariant i'r gwasanaeth perthnasol yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr yn y flwyddyn. Pan fo'r Awdurdod wedi penderfynu cwrdd â chost y gwariant hwn o adnoddau cyfalaf presennol neu trwy fenthycu, mae trosglwyddiad yn y Datganiad Symudiadau mewn Cronfeydd wrth Gefn o Falans y Gronfa Gyffredinol i'r Cyfrif Addasiad Cyfalaf yna'n gwyrdroi'r symiau fel nad oes effaith ar Falans y Gronfa Gyffredinol.

23. Treth ar Werth

Mae'r TAW sy'n daladwy yn cael ei gynnwys fel traul dim ond i'r graddau nad yw'n adenilladwy gan Gyllid a Thollau EM. Mae'r TAW y gellir ei dderbyn yn cael ei eithrio o incwm. Arfer yr Awdurdod yw cynnwys yr holl dreth fewngyrch na ellir ei hadennill gan Gyllid a Thollau EM o fewn costau'r gwasanaethau perthnasol. O ganlyniad i'r newid yn nhrefniadau busnes cyfredol Plas Tan y Bwlch, nid oes cost TAW anadferadwy yno ar gyfer 2022/23.

Y DATGANIAD INCWM A GWARIANT CYNHWYSFAWR

Dengys y datganiad hwn gostau cyfrifyddu yn y flwyddyn o ddarparu gwasanaethau yn unol ag arferion cyfrifyddu a dderbynnir yn gyffredinol.

2021/22	2021/22	2021/22		2022/23	2022/23	2022/23
Gwariant Gros £'000	Incwm Gros £'000	Gwariant Net £'000		Gwariant Gros £'000	Incwm Gros £'000	Gwariant Net £'000
4,468	(2,367)	2,101	Cynllunio a Rheoli Tir	4,877	(3,233)	1,643
9,746	(2,477)	7,269	Corfforaethol	7,410	(2,229)	5,181
-	-	-	Costau na ellir eu dosbarthu			-
14,214	(4,844)	9,370	Cost net gwasanaethau	12,286	(5,462)	6,824
		5	Gwariant Gweithredu Arall	(6)		
		145	Incwm a Gwariant Cyllido a Buddsoddi (nodyn 10)	(100)		
		9,515	Gwariant Gweithredu Net	6,718		
		(5,845)	Incwm grant amhenodol (nodyn 11)	(5,998)		
		3,670	Gwarged (-) / Diffyg ar ddarpariaeth gwasanaethau am y flwyddyn	720		
		74	Diffyg net ar ailbriso asedau nad ydynt yn gyfredol a cholledion amhariad i'r gronfa ailbriso (nodyn 22)	(188)		
		(7,704)	Asedau/ rhwymedigaethau pensiwn (nodyn 36)	(1,891)		
		(7,630)		(2,079)		
		(3,959)	Cyfanswm Incwm a Gwariant Cynhwysfawr	(1,359)		

Y FANTOLEN

Mae'r Fantolen yn dangos gwerth yr asedau a'r rhwymedigaethau a gydnabyddir gan yr Awdurdod ar ddyddiad y Fantolen. Mae asedau net yr Awdurdod (asedau llai rhwymedigaethau) yn cyd-fynd â'r cronfeydd wrth gefn sy'n cael eu dal gan yr Awdurdod. Adroddir ar gronfeydd wrth gefn mewn dau gategori. Mae'r categori cyntaf o gronfeydd wrth gefn yn gronfeydd wrth gefn defnyddiadwy, h.y. y cronfeydd wrth gefn hynny y gall yr Awdurdod eu defnyddio i ddarparu gwasanaethau, yn destun i'r angen i gynnal lefel ochelgar o gronfeydd wrth gefn ac unrhyw derfynau statudol ar eu defnydd (er enghraifft y Gronfa Derbynebion Cyfalaf Wrth Gefn y gellir ei defnyddio ar gyfer gwariant cyfalaf neu i dalu dyledion yn unig). Yr ail gategori o gronfeydd wrth gefn yw'r rheiny na all yr Awdurdod eu defnyddio i ddarparu gwasanaethau. Mae'r categori hwn o gronfeydd wrth gefn yn cynnwys cronfeydd wrth gefn sy'n dal enillion a cholledion heb eu gwireddu (er enghraifft y Gronfa Ailbrisiad wrth Gefn) ble dim ond ar ôl gwerthu'r asedau y byddai symiau'n dod ar gael i ddarparu gwasanaethau; a chronfeydd wrth gefn sy'n dal gwahaniaethau amseru a ddangosir yn y llinell Datganiad Symudiadau mewn Cronfeydd wrth Gefn "Addasiadau rhwng sail gyfrifyddu a sail ariannu dan y rheoliadau".

2021/22		Nodiadau	2022/23
£'000			£'000
14,483	Eiddo, Offer a Chyfarpar	12	14,557
807	Asedau Treftadaeth	13	795
12	Dyledwyr Tymor Hir	17	4
15,302	Asedau Tymor Hir		15,357
-	Buddsoddiadau Tymor Byr	14	-
7,848		15	7,051
116	Rhestrau Stoc	16	141
2,028	Dyledwyr Tymor Byr	17	1,322
2,333	Arian a Chyfateb Arian	18	4,080
12,325	Asedau Cyfredol		12,594
(1,756)	Credydwyr Tymor Byr	19	(1,311)
(689)	Darpariaethau	29	(734)
(2,444)	Asedau Cyfredol		(2,045)
(884)	Rhwymedigaethau Cronfa Bensiwn	36	-
(452)	Credydwyr Tymor Hir	29	(702)
(1,336)	Rhwymediagaethau Tymor Hir		(702)
23,846	Asedau Net		25,205
(9,684)	Cronfeydd Wrth Gefn Defnyddiadwy	8	(10,116)
(14,162)	Cronfeydd Wrth Gefn na ellir eu defnyddio	21	(15,089)
(23,846)	Cyfanswm Cronfeydd Wrth Gefn		(25,205)

Y DATGANIAD SYMUDIADAU MEWN CRONFEYDD WRTH GEFN

Dengys y datganiad hwn y symudiad yn y flwyddyn ar y gwahanol gronfeydd wrth gefn sy'n cael eu dal gan yr Awdurdod, wedi eu dadansoddi i "Gronfeydd wrth gefn defnyddiadwy" (h.y. y rheiny y gellir eu cymhwyso i ariannu gwariant) a chronfeydd wrth gefn eraill. Mae'r llinell Gwarged (+) neu Ddiffyg (-) ar Ddarpariaeth Gwasanaethau yn dangos gwir gost economaidd darparu gwasanaethau'r Awdurdod, y gwelir mwy o fanylion amdanynt yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr. Mae'r rhain yn wahanol i'r symiau statudol sy'n ofynnol eu codi ar Falans y Gronfa Gyffredinol. Mae'r Cynnydd/Gostyngiad Net cyn llinell Trosglwyddiadau i Gronfeydd Wrth Gefn a Glustnodwyd yn dangos Balans y Gronfa Gyffredinol statudol cyn unrhyw drosglwyddiadau disgrisiwn i neu o gronfeydd wrth gefn a glustnodwyd a wneir gan yr Awdurdod.

Y Datganiad Symudiadau mewn Cronfeydd wrth Gefn 2022/23

	Balans y Gronfa Gyffredinol a'r Cronfeydd wrth gefn a glustnodir	Cronfa wrth gefn Derbyniol Cyfalaf	Cronfa wrth gefn grantiau cyfalaf heb eu defnyddio	Cyfanswm Cronfeydd wrth gefn defnyddiadwy	Cronfeydd wrth gefn na ellir eu defnyddio	Cyfanswm Cronfeydd wrth Gefn yr Awdurdod
	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
Balans a ddygwyd ymlaen 31 Mawrth 2022	(7,426)	(164)	(2,094)	(9,684)	(14,162)	(23,846)
Cyfanswm Incwm a Gwariant Cynhwysfawr	725	-	-	725	(1,926)	(1,201)
Addasiadau rhwng sail gyfrifyddu a sail gyllid dan reoliadau	(1,137)	-	(20)	(1,157)	1,157	-
Cynydd/Gostyngiad yn 2022/23	(412)	-	(20)	(432)	(769)	(1,201)
Balans a gariwyd trosodd ar 31 Mawrth 2023	(7,838)	(164)	(2,114)	(10,115)	(14,931)	(25,047)
Cronfa Gyffredinol	(1,100)					
Cronfeydd wrth gefn a glustnodwyd	(6,738)	(Gweler nodyn 8)				
	(7,838)					

Y Datganiad Symudiadau mewn cronfeydd wrth gefn 2021/22

	Balans y Gronfa Gyffredinol a'r Cronfeydd wrth gefn a glustnodir	Cronfa wrth gefn Derbyniion Cyfalaf	Cronfa wrth gefn grantiau cyfalaf heb eu defnyddio	Cyfanswm Cronfeydd wrth gefn defnyddiawy	Cronfeydd wrth gefn na ellir eu defnyddio	Cyfanswm Cronfeydd wrth Gefn yr Awdurdod
	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
Balans a ddygwyd ymlaen 31 Mawrth 2021	(6,560)	(164)	(2,413)	(9,137)	(10,749)	(19,886)
Cyfanswm Incwm a Gwariant Cynhwysfawr	3,670	-	-	3,670	(7,630)	(3,960)
Addasiadau rhwng sail gyfrifyddu a sail gyllid dan reoliadau (nodyn 7)	(4,536)	-	319	(4,217)	4,217	-
Cynydd/Gostyngiad yn 2021/22	(866)	-	319	(547)	(3,413)	(3,960)
Balans a gariwyd trosodd ar 31 Mawrth 2022	(7,426)	(164)	(2,094)	(9,684)	(14,162)	(23,846)
Cronfa Gyffredinol	(850)					
Cronfeydd wrth gefn a glustnodwyd	(6,576)	(see note 8)				
	(7,426)					

DATGANIAD LLIF ARIAN

Dengys y **Datganiad Llif Arian** y newidiadau mewn arian a chyfateb ag arian yr Awdurdod yn ystod y cyfnod adrodd. Dengys y datganiad sut mae'r Awdurdod yn cynhyrchu a defnyddio arian a chyfateb ag arian trwy ddsbarthu llif arian fel gweithgareddau gweithredol, buddsoddi a chyllido. Mae'r swm o lif arian neu sy'n deillio o weithgareddau gweithredol yn brif ddangosydd i'r graddau y mae gweithgareddau'r Awdurdod yn cael eu hariannu drwy incwm grant ac ardoll neu gan dderbynwyr y gwasanaethau a ddarperir gan yr Awdurdod. Mae gweithgareddau buddsoddi'n cynrychioli'r graddau y mae all-lif o arian wedi ei wneud ar gyfer adnoddau y bwriedir iddynt gyfrannu at gyflenwad gwasanaeth yr Awdurdod i'r dyfodol. Mae llif arian sy'n deillio o weithgareddau cyllido'n ddefnyddiol i ragweld hawliadau ar lif arian yn y dyfodol gan ddarparwyr cyfalaf (h.y. benthycu) i'r Awdurdod.

2021/22		2022/23
£'000		£'000
3,670	(Gwarged) neu ddiffyg net ar ddarpariaeth gwasanaethau	725
(5,265)	Addasiadau l warged neu ddiffyg net ar ddarpariaeth gwasanaethau am symudiadau heb fod yn arian (nodyn 22)	(2,325)
689	Addasiadau ar gyfer eitemau a gynhwyswyd yn y gwarged neu ddiffyg net ar ddarpariaeth gwasanaethau sy'n weithgareddau buddsoddi a chyllido	621
(906)	Llif arian net o Weithgareddau Gweithredol	(979)
2,444	Gweithgareddau Buddsoddi (nodyn 23)	(760)
(12)	Gweithgareddau Cyllido (nodyn 24)	(8)
1,526	Cynnydd (-) neu ostyngiad net mewn arian neu gyfateb ag arian	(1,747)
3,859	Arian neu cyfateb ag arian ar gychwyn cyfnod adrodd	2,333
2,333	Arian neu cyfateb ag arian ar ddiwedd cyfnod adrodd (nodyn 18)	4,080

NODIADAU I'R DATGANIADAU ARIANNOL

1. Dadansoddiad Gwariant ac Ariannu

Amcan y Dadansoddiad Gwariant ac Ariannu yw dangos sut y mae'r cyllid sydd ar gael i'r Awdurdod (h.y. grantiau'r llywodraeth, rhenti, ffioedd a thaliadau ac ati,) am y flwyddyn wedi cael eu defnyddio i ddarparu gwasanaethau o'i gymharu â'r adnoddau hynny a ddefnyddiwyd neu a enillwyd gan awdurdodau yn unol ag arferion cyfrifyddu a dderbynnir yn gyffredinol. Mae'r Dadansoddiad Gwariant ac Ariannu hefyd yn 10841010dangos sut y mae'r gwariant hwn yn cael ei ddyrannu ar gyfer dibenion gwneud penderfyniadau rhwng cyfarwyddiaethau'r cyngor. Mae'r incwm a'r gwariant a gyfrifir amdano o dan arferion cyfrifyddu a dderbynnir yn gyffredinol yn cael eu cyflwyno yn llawnach yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr.

2022/23					
	Gwariant Net yn erbyn y Gronfa Gyffredinol	Addasaiada u rhwng y sail ariannu a Chyfrifyddu	Gwariant Net yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr	Addasiadau rhwng yr Alldro a'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr	Aldro
	(£'000)	(£'000)	(£'000)	(£'000)	(£'000)
Cynllunio, Treftadaeth a Rheoli Tir	1,326	(317)	1,643	390	1,255
(cynnwys cyfarthrebu)	4,365	(816)	5,181	514	4,460
Costau na ellir eu dosrannu	-	-	-	-	-
Cost Net Gwasanaethau	5,691	(1,133)	6,824	904	5,715
Incwm a Gwariant Arall	(6,104)	(6)	(6,104)	(6,098)	-
Gwarged/ Diffyg	(412)	(1,139)	720	(5,194)	5,715
Balans Agoriadol	(7,426)				
Gwarged am y flwyddyn	(412)				
Balans Cau	(7,838)				
	(1,100)	Cronfa Gyffredinol			
	(6,738)	Cronfeydd wedi clustnodi			
	(7,838)				

2021/22					
	Gwariant Net yn erbyn y Gronfa Gyffredinol	Addasaiadau rhwng y sail ariannu a Chyfrifyddu	Gwariant Net yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr	Addasiadau rhwng yr Alldro a'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr	Alldro
	(£'000)	(£'000)	(£'000)	(£'000)	(£'000)
Cynllunio, Treftadaeth a Rheoli Tir	938	(1,163)	2,101	1,055	1,046
Corfforaethol (cynnwys cyfarthrebu)	3,896	(3,373)	7,269	3,437	3,832
Costau na ellir eu dosrannu	-	-	-	-	-
Cost Net Gwasanaethau	4,834	(4,536)	9,370	4,492	4,878
Incwm a Gwariant Arall	(5,700)	-	(5,700)	(5,700)	-
Gwarged/ Diffyg	(866)	(4,536)	3,670	(1,208)	4,878
Balans Agoriadol	(6,560)				
Gwarged am y flwyddyn	(866)	-			
Balans Cau	(7,426)	-			
	(850)	Cronfa Gyffredinol			
	(6,576)	Cronfeydd wedi clustnodi			
	(7,426)				

1a Nodyn ar yr Addasiadau rhwng y Sail Ariannu a Chyfrifyddu

Addasiadau o'r Gronfa Cyffredinol i ffigyrau y Datganiad Incwm a Gwariant Chynhwysfawr	Newidiadau ar gyfer dibennion Cyfalaf	Newidiadau Net ar gyfer addasiadau pensiwn	Gwahaniaethau Eraill	Cyfanswm Addasiadau
	£'000	£'000	£'000	£'000
Cynllunio, Treftadaeth a Rheoli	13	(331)	-	(318)
Corfforaethol	(119)	(696)	-	(815)
Costau na ellir eu dosrannu				
Cost Net	(106)	(1,027)	-	(1,133)
Incwm a Gwariant Arall				
	-	-	-	-
Gwahaniaeth rhwng y gwarged/diffyg ar y Gronfa Gyffredinol a'r gwarged/Diffyg ar gyflenwi gwasanaethau yn y Datganiad Incwm a Gwariant	(106)	(1,027)	-	(1,133)

Addasiadau rhwng sail Ariannu a Chyfrifyddu 2021/22

Addasiadau o'r Gronfa Cyffredinol i ffigyrau y Datganiad Incwm a Gwariant Chynhwysfawr	Newidiadau ar gyfer dibennion Cyfalaf	Newidiadau Net ar gyfer addasiadau pensiwn	Gwahaniaethau Eraill	Cyfanswm Addasiadau
	£'000	£'000	£'000	£'000
Cynllunio, Treftadaeth a Rheoli	(552)	(611)	-	(1,163)
Corfforaethol	(2,747)	(626)	-	(3,373)
Costau na ellir eu dosrannu				
Cost Net	(3,299)	(1,237)	-	(4,536)
Incwm a Gwariant Arall				
	-	-	-	-
Gwahaniaeth rhwng y gwarged/diffyg ar y Gronfa Gyffredinol a'r gwarged/Diffyg ar gyflenwi gwasanaethau yn y Datganiad Incwm a Gwariant	(3,299)	(1,237)	-	(4,536)

1b Nodyn ar yr Incwm a Gwariant ar sail Cyfadrannol

Incwm ar sail cyfadrannol	2021/22	2022/23
Ffioedd ac incwm arall I wasanaethau	£'000	£'000
Cynllunio, Treftadaeth Ddiwylliannol a Rheoli Tir	(640)	(675)
Corfforaethol (cynnwys Cyfarthrebu)	(1,781)	(1,865)
	(2,421)	(2,540)

Costau 'heb fod yn arian' sylweddol ar sail Cyfadrannol						
	Cynllunio, Treftadaeath a Rheoli Tir		Corfforaeth		Totals	
	2021/22	2022/23	2021/22	2022/23	2021/22	2022/23
	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
Dibrisiant	132	35	696	363	828	398
Colledion Ailbrisiad	143	-	338	-	481	-
Gwariant Refeniw a gyllidir o gyfalaf yn ôl statud	338	312	13	172	351	484
addasiad pensiwn IAS19	638	328	633	679	1,271	1,007
Addasiad cronïad budd gweithwyr	(27)	4	(7)	17	(34)	21
Totals	1,224	679	1,673	1,231	2,897	1,910

1c Nodyn ar Wariant ac Incwm wedi'u Dadansoddi yn ôl eu Natur

Dadansoddiad Gwariant ac Incwm ar sail natur				
Dadansoddir gwariant ac incwm yr Awdurdod fel a ganlyn				
			2021/22	2022/23
			£'000	£'000
Gwariant				
Costau Cyflogaeth			5,724	6,019
Costau eraill i wasanaethau			4,864	5,857
Costau na ellir eu dosrannu			-	-
ant, amhariad a cholledion ailbrisiad			3,626	394
Cyfanswm Gwariant			14,214	12,270
Incwm				
Ffioedd ac incwm eraill i wasanaethau			(2,421)	(2,540)
Llog net ar yr ymrwymiad net a ddiffinnir (addasiad pensiwn IAS 19)			157	36
Llog ac incwm buddsoddiad			(12)	(136)
Grantiau a chyfraniadau Llywodraeth			(2,423)	(2,911)
Incwm grant amhenodol			(5,845)	(5,998)
Enilliad ar waredu asedau				-
Cyfanswm Incwm			(10,544)	(11,549)
Diffyg/gwarged ar gyflenwi gwasanaethau			3,670	720

2. Safonau cyfrifyddu sydd wedi eu cyhoeddi ond heb eto wedi'u mabwysiadu

Nid oes safonau sydd yn effeithio ar Ddatganiad Cyfrifon 2022/23.

3. Barn gritigol mewn cymhwyso Polisiau Cyfrifyddu

Wrth gymhwyso'r polisiau cyfrifyddu a nodir ar dudalennau 11-21, bu'n rhaid i'r Awdurdod wneud rhai dyfarniadau am drafodion cymhleth neu'r rhai sy'n cynnwys ansicrwydd am ddigwyddiadau yn y dyfodol. Y dyfarniadau beirniadol a wnaed yn y Datganiad o Gyfrifon yw:

Mae lefel uchel o ansicrwydd ynghylch lefelau ariannu yn y dyfodol ar gyfer llywodraeth leol. Fodd bynnag, mae'r Awdurdod wedi penderfynu nad yw'r ansicrwydd hwn yn ddigonol eto i roi mynegiad y gallai asedau'r Awdurdod gael eu niweidio o ganlyniad i'r angen i gau cyfleusterau a lleihau lefelau darpariaeth gwasanaeth.

4. Rhagdybiaethau a wneir am y dyfodol a ffynonellau mawr eraill o ansicrwydd amcangyfrif

Mae'r Datganiad Cyfrifon yn cynnwys ffigyrau amcangyfrifedig sydd wedi eu seilio ar ragdybiaethau a wnaed gan yr Awdurdod ynghylch y dyfodol neu sydd fel arall yn ansicr. Gwneir amcangyfrifon gan gymryd i ystyriaeth brofiad hanesyddol, tueddiadau presennol a ffactorau perthnasol eraill. Fodd bynnag, oherwydd na ellir pennu balansau gyda sicrwydd, gallai'r canlyniadau gwirioneddol fod yn sylweddol wahanol i'r rhagdybiaethau ac amcangyfrifon.

Datgelir y rhagdybiaethau a wnaed gan yr Actwari yn gysylltiedig â'r Gronfa Bensiwn yn nodyn 35.

Eitem	Ansicrwydd	Effaith os yw'r Canlyniadau Gwirioneddol yn Wahanol i'r Tybiaethau
Atebolrwydd Pensiynau (nodyn 35)	<p>Mae amcangyfrif y rhwymedigaeth net i dalu pensiynau yn dibynnu ar nifer o ddyfarniadau cymhleth sy'n adlewyrchu'r gyfradd ddisgownt a ddefnyddir, y gyfradd y rhagwelir y bydd cyflogau'n cynyddu, newidiadau mewn oedran ymddeol, cyfraddau marwolaethau ac, ar gyfer y Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol, yr adenillion disgwylidig ar asedau'r gronfa bensiwn.</p> <p>Darperir asesiad o'r rhwymedigaethau gan Hymans Robertson. Ceir rhagor o wybodaeth yn nodyn 35.</p>	<p>Gall newidiadau cymharol fach yn y rhagdybiaethau a wneir gael effaith sylweddol ar yr atebolrwydd net pensiwn. Bydd yr atebolrwydd net pensiwn a ddangosir yn y fantolen ddim ond yn dod yn daladwy dros gyfnod ymddeol gweithwyr presennol a rhai wedi ymddeol, felly gellir lledaenu addasiadau i'r rhwymedigaeth dros nifer o flynyddoedd trwy newidiadau yng nghyfraniadau gweithwyr a chyflogwyr. Mae cynnydd yng nghyfraniadau cyflogwyr yn cael effaith uniongyrchol ar y gyllideb.</p> <p>Cyfeirir at effaith y newid mewn rhagdybiaethau yn nodyn 5 o'r Adroddiad Naratif.</p>
Prisiadau eiddo (nodyn 12)	<p>Mae'r Awdurdod yn ailbriso ei asedau bob 5 mlynedd. Cynhaliwyd prisiad llawn ar 1af Ebrill 2021. Mae'n bosibl y gallai gwerthoedd eiddo amrywio'n sylweddol o fewn y ffrâm amser 5 mlynedd. Yn y cyswllt hwn, cynhelir adolygiad blynyddol gan y Pennaeth Cyllid a'r Pennaeth Eiddo i nodi unrhyw brisiadau dros dro (interim) sydd eu hangen.</p> <p>Mae'n seilio ei brisiadau ar ragdybiaethau am gyflwr asedau, bywydau defnyddadwy, gwerthoedd gweddilliol ac amodau'r farchnad.</p> <p>Mae'r dyfarniadau hyn yn cael eu hategu gan y wybodaeth orau sydd ar gael ac yn cael eu gwneud gan briswyr cymwys ond maent yn dal i fod yn seiliedig ar amcangyfrifon.</p>	Byddai amrywiad yng ngwerth eiddo yn effeithio ar y gwerthoedd a ddelir yn y Fantolen ac ar y tâl dibrisio cyfatebol.

5. Eitemau perthnasol o incwm a threuliau

Derbyniodd yr Awdurdod grantiau penodol “un-tro” gan Llywodraeth Cymru gwerth £2,911,096 yn ystod 2022/23.

6. Digwyddiadau ar ôl dyddiad y fantolen

Mae'r Datganiad Cyfrifon wedi eu cymeradwyo ar gyfer cyhoeddiad gan y Prif Swyddog Cyllid ar 28th August 2024. Nid yw digwyddiadau ar ôl y dyddiad hwn wedi eu adlewyrchu'n y datganiadau ariannol na'r nodiadau. Lle mae digwyddiadau cyn y dyddiad hwn yn rhoi gwybodaeth am y sefyllfa cyn 31^{ain} Mawrth 2023, mae'r ffigyrau yn y datganiadau ariannol a'r nodiadau wedi eu addasu ymhob agwedd o sylwedd i adlewyrchu effaith y wybodaeth hwn.

7. Addasiadau rhwng sail gyfrifyddu a sail ariannu dan y rheoliadau

Mae'r nodyn hwn yn manylu ar yr addasiadau a wneir yn y cyfanswm incwm a gwariant cynhwysfawr a gydnabyddir gan yr Awdurdod yn y flwyddyn yn unol ag arferion cyfrifyddu cywir i'r adnoddau y manylir arnynt gan ddarpariaethau statudol fel eu bod ar gael i'r Awdurdodi gwrdd â gwariant cyfalaf a refeniw i'r dyfodol.

2022/23	Cronfeydd wrth Genf Defnyddiadwy			
	Balans Cronfa Gyffredinol	Cronfeydd wrth gefn Derbynebion	Cronfa wrth genf Grantiau Cyfalaf heb Gymhwyso	Cronfeydd wrth Gefn na ellir eu
	£'000	£'000	£'000	£'000
ADDASIADAU YN CYNNWYS YN BENNAF Y CYFRIF ADDASIADAU CYFALAF				
Gwyrddroi eitemau a dderbynwyd neu a gredydwyd i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr				
lau am ddibrisiant ac amhariad asedau nad ydynt yn gyferedol	(602)	-	-	602
llosgiadau ar ailbrisiad	(1)	-	-	1
llosgiadau Llyfr asedau a waredwyd	-	-	-	-
gwybodaeth grantiau a chyfraniadau cyfalaf	285	-	-	(285)
llosgiadau Refeniw a gyllidir o gyfalaf dan statud	(485)	-	-	485
nosod eitemau na ddebyddwyd neu gredydwyd i'r datganiad Incwm a Gwariant	-	-	-	-
Grantiau cyfalaf a dderbyniwyd mewn blynyddoedd ariannol cynt ac a ddefnyddiwyd yn 2021/22	-	-	404	(404)
Grantiau cyfalaf a dderbyniwyd mewn blynyddoedd ariannol cynt ac a drosglwyddwyd i refeniw yn 2021/22	(1)	-	1	-
lau gwariant cyfalaf yn erbyn y Gronfa Gyffredinol	274	-	-	(274)
ADJUSTMENTS PRIMARILY INVOLVING THE CAPITAL GRANTS UNAPPLIED ACCOUNT	-	-	-	-
cyfalaf ddebyniwyd yn 2020/21 a drosglwyddwyd i refeniw yn 2021/22	-	-	-	-
Grantiau a chyfraniadau cyfalaf na ddefnyddiwyd wedi eu credydi i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr	425	-	(425)	-
ADDASIAD YN CYNNWYS YN BENNAF Y GRONFA DERBYNIADAU CYFALAF	-	-	-	-
llosgiadau cyfalaf a ddefnyddiwyd yn 2021/22	-	-	-	-
llosgiadau cyfalaf na ddefnyddiwyd yn 2021/22	-	-	-	-
ADDASIAD YN CYNNWYS YN BENNAF Y GRONFA BENSWIN WRTH GEFN	-	-	-	-
Gwyrddroi eitemau yn gysylltiedig a buddianau ymddeol wedi ei debydu neu gredydu i'r datganiad incwm a gwariant cynhwysfawr	(1,790)	-	-	1,790
Cyfraniadau penswin cyflogwr a thaliadau uniongyrchol i bensiynwyr yn daladwy yn y flwyddyn	783	-	-	(783)
ADDASIAD YN CYNNWYS YN BENNAF Y CYFRIF ABSENOLDEBAU CRONNUS	-	-	-	-
Y gwahaniaeth yn y swm a godir am daliadau swyddogion ar y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr ar sail groniadau o'r taliadau sy'n daladwy yn y flwyddyn yn unol a'r gofynion statudol	(21)	-	-	21
swm Addasiadau	(1,133)	-	(20)	1,153

2021/22	Cronfeydd wrth Gefn Defnyddiadwy			mewn Cronfeydd wrth Gefn na ellir eu defnyddio
	Balans Cronfa Gyffredinol	Cronfeydd wrth gefn Derbynebion Cyfalaf	Cronfa wrth gefn Grantiau Cyfalaf heb Gymhwysio	
	£'000	£'000	£'000	
ADDASIADAU YN CYNNWYS YN BENNAF Y CYFRIF ADDASIADAU CYFALAF				
Gwyrddroi eitemau a dderbyniwyd neu a greddyddwyd i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr				
Taliadau am ddibrisiant ac amhariad asedau nad ydynt yn gyferedol	(742)	-	-	742
colledion ar ailbrisiad	(2,884)	-	-	2,884
Cwerth Llyfr asedau a waredwyd	-	-	-	-
Cymwysio grantiau a chyfraniadau cyfalaf	168	-	-	(168)
Gwariant Refeniw a gyllidir o gyfalaf dan statud	(351)	-	-	351
Mewnosod eitemau na ddebyddwyd neu greddyddwyd i'r datganiad Incwm a Gwariant Grantiau cyfalaf a dderbyniwyd mewn blynyddoedd ariannol cynt ac a ddefnyddiwyd yn 2021/22				
Grantiau cyfalaf a dderbyniwyd mewn blynyddoedd ariannol cynt ac a drosglwyddwyd i refereniw yn 2021/22	-	-	604	(604)
Taliadau gwariant cyfalaf yn erbyn y Gronfa Gyffredinol	281	-	-	(281)
ADDASIAD YN YMWNEUD YN BENNAF Y GRONFA GRANTIAU CYFALAF HEB GYMHWYSO				
Grant cyfalaf dderbyniwyd yn 2020/21 a drosglwyddwyd i refereniw yn 2021/22	-	-	-	-
Grantiau a chyfraniadau cyfalaf na ddefnyddiwyd wedi eu credydi i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr	286	-	(286)	-
ADDASIAD YN CYNNWYS YN BENNAF Y GRONFA DERBYNIADAU CYFALAF				
Derbyniadau cyfalaf a ddefnyddiwyd yn 2021/22	-	-	-	-
Derbyniadau cyfalaf na ddefnyddiwyd yn 2021/22	-	-	-	-
ADDASIAD YN CYNNWYS YN BENNAF Y GRONFA BENSWIN WRTH GEFN				
Gwyrddroi eitemau yn gysylltiedig a buddianau ymddeol wedi ei debydu neu greddydu i'r datganiad incwm a gwariant cynhwysfawr	(1,979)	-	-	1,979
Cyfraniadau penswin cyflogwr a thaliadau uniongyrchol i bensiynwyr yn daladwy yn y flwyddyn	708	-	-	(708)
ADDASIAD YN CYNNWYS YN BENNAF Y CYFRIF ABSENOLDEBAU CRONNUS				
Y gwahaniaeth yn y swm a godir am daliadau swyddogion ar y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr ar sail groniadau o'r taliadau sy'n daladwy yn y flwyddyn yn unol a'r gofynion statudol	34	-	-	(34)
Cyfanswm Addasiadau	(4,536)	-	319	(4,217)

8. Trosglwyddiadau o/i Gronfeydd wrth Gefn a Glustnodwyd

	Gweddill 31 Mawrth 2021	Trosglwyddiadau allan 2021/22	Trosglwyddiadau i fewn 2021/22	Gweddill 31 Mawrth 2022	Trosglwyddiadau allan 2022/23	Trosglwyddiadau i fewn 2022/23	Gweddill 31 Mawrth 2023
	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
Cronfeydd wrth gefn referniw a chyfalaf (symiau wedi eu cymeradwyo fel gwariant clutnodedig)	(556)	556	(775)	(775)	775	(358)	(358)
Cronfa Risgiau Penodol (i gwrdd a phwysau cyllidebol tebygol)	(424)	-	-	(424)	109	(353)	(668)
Cronfa wrth gefn prosiectau cyfalaf (i ariannu ymrwymadau cyfalaf un-tro)	-	-	-	-	-	-	-
Cronfa wrth gefn cynllunio (i gwrdd a chostau ymchwiliad cyhoeddus)	(225)	-	-	(225)	-	-	(225)
Cronfa wrth gefn arian cyfatebol (i bwrpas cronfa cyd-gyfeiriant)	(1,064)	216	(114)	(962)	241	(178)	(899)
Cronfa wrth gefn arian cyfatebol - CNC (i bwrpas cronfa cyd-gyfeiriant)	-	-	-	-	-	-	-
Cronfa wrth gefn referniw	(2,109)	810	(265)	(1,564)	272	(95)	(1,387)
Cymunrodd	-	-	-	-	-	-	-
Cronfa wrth gefn incwm Pen y Pass (ar gyfer adnoddau yn perthyn i'r Wyddfa)	(56)	-	-	(56)	-	-	(56)
Cronfa wrth gefn Adain 106 (at bwrpasau cartrefi fforddiadawy)	(295)	-	(190)	(485)	14	(126)	(597)
Cronfa wrth gefn prosiectau	(504)	45	(483)	(942)	199	(302)	(1,045)
Cronfa wrth gefn Rheoli Asedau	(444)	57	(536)	(923)	28	(107)	(1,002)
Cronfa Gwynwch Staff	(120)	-	-	(120)	5	(285)	(400)
Cronfa Risgiau Masnachol	(100)	-	-	(100)	-	-	(100)
Cronfa Ymrwymiad ar y Gronfa Bensiwn	-	-	-	-	-	-	-
	(5,897)	1,684	(2,363)	(6,576)	1,643	(1,804)	(6,738)
Cronfeydd Eraill	-	-	-	-	-	-	-
Cronfa Gyffredinol	(663)	45	(232)	(850)	61	(311)	(1,100)
Cyfalaf:	-	-	-	-	-	-	-
Grantiau cyfalaf heb eu defnyddio	(2,413)	1,184	(865)	(2,094)	473	(493)	(2,114)
Cronfa Derbynebion Cyfalaf (i gyllido gwariant cyfalaf yn unig)	(164)	-	-	(164)	-	-	(164)
	(9,137)	2,913	(3,460)	(9,684)	2,177	(2,608)	(10,116)

9. Gwariant Gweithredol Arall

2021/22		2022/23
£'000		£'000
0	Enillion/colledion ar waredu asedau nad ydynt yn gyfredol	6

10. Incwm a gwariant cyllido a buddsoddi

2021/22		2022/23
£'000		£'000
157	Cost llog pensiwn a dychweliad disgwylidig ar asedau pensiwn	36
(12)	Llog y gellir ei dderbyn ac incwm tebyg	(136)
145	Cyfanswm	100

11. Incwm Grant Amhenodol

2021/22		2022/23
£'000		£'000
(4,190)	Grant Parc Cenedlaethol	(4,120)
(1,373)	Ardollau ar Awdurdodau Cyfansoddol	(1,373)
(282)	Grantiau Cyfalaf a Chyfraniadau	(505)
(5,845)	Cyfanswm	(5,998)

12. Eiddo, Offer A Chyfarpar Symudiadau ar falansau

2022/23	Tir ac Adeiladau	Cerbydau, Offer a Chyfarpar	Cymuned	Aседau Dros Ben	Aседau yn cael eu Adeiladu	Cyfanswm
	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
Cost neu brisiad						
Ar 1 Ebrill 2022	15,909	2,194	620	40	316	19,079
Ychwanegiadau	372	205	-	-	3	580
Gwagediadau	-	(18)	-	-	(109)	(127)
Ail-brisiad i'r datganiad IaGC	(1)	-	-	-	-	(1)
Colledion i'r Gronfa Ailbrisiad	357	-	-	-	-	357
Ar 31 Mawrth 2023	16,637	2,381	620	40	210	19,888
	-	-	-	-	-	-
Dibrisiant ac Amhariad						
Ar 1 Ebrill 2022	(2,930)	(1,667)	-	-	-	(4,597)
Dibrisiant	(175)	(205)	-	-	-	(380)
Gwarediadau	-	18	-	-	-	18
Ar 31 Mawrth 2023	(3,477)	(1,854)	-	-	-	(5,331)
	-	-	-	-	-	-
Gwerth Llyfr Net ar 31 Mawrth 2023	13,160	527	620	40	210	14,557
	-	-	-	-	-	-
Gwerth Llyfr Net ar 31 Mawrth 2022	12,979	527	620	40	316	14,482

2021/22	Tir ac Adeiladau	Cerbydau, Offer a Cyfarpar	Cymuned	Asedau Dros Ben	Asedau yn cael eu Adeiladu	Cyfanswm
	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
Cost neu brisiad						
Ar 1 Ebrill 2021	18,892	2,177	108		210	21,387
Ychwanegiadau	382	121	25		106	634
Gwagediadau		(104)				(104)
Ailddosbarthiad	(21)					(21)
Ail-brisiad i'r datganiad IaGC	(2,859)		(25)			(2,884)
Colledion i'r Gronfa Ailbrisiad	(485)		512	40	-	67
Ar 31 Mawrth 2022	15,909	2,194	620	40	316	19,079
Dibrisiant ac Amhariad						
Ar 1 Ebrill 2021	(2,276)	(1,583)				(3,859)
Dibrisiant	(158)	(188)				(346)
Ailddosbarthiad	(496)	-				(496)
Gwarediadau	-	104				104
Ar 31 Mawrth 2022	(2,930)	(1,667)				(4,597)
Gwerth Llyfr Net ar 31 Mawrth 2022	12,979	527	620	40	316	14,482
Gwerth Llyfr Net ar 31 Mawrth 2021	16,617	594	108		210	17,529

Dibrisiant

Codir am ddibrisiant asedau sefydlog ar sail llinell syth i ddileu eu cost llai unrhyw werth gweddilliol rhagamcanedig mewn rhandaliadau dros oes ddefnyddiol ddisgwyliedig yr ased ar y seiliau canlynol:-

Tir ac Eiddo Gweithredol	: rhwng 10 – 60 mlynedd
Asedau Cymunedol	: dim
Offer Systemau Gwybodaeth	: 3 blynedd
Cerbydau	: dros 7 mlynedd i werth dim.
Dodrefn ac Offer Arall	: oes weithredol amcangyfrifedig

Ailbrisiadau

Bu ail-brisiad o holl asedau tir ac eiddo ar 1af Ebrill 2021

Ymrwymadau Cyfalaf

Yr unig ymrwymiad cyfalaf sydd gan yr Awdurdod ar gontract tendr ar 31/03/2022 ydy:

Cynllyn Trefadaeth Dolgellau £429K

13. Asedau Treftadaeth

Mae dosbarthiad yr Awdurdod o asedau treftadaeth diriaethol yn ymwneud â :

- **Melin Lechi Ynys y Pandy** - adeilad rhestredig heb ddefnydd gweithredol, a gafodd ei dynnu oddi ar brisiad y tir a'r adeiladau yn 2011/12 gan ei bod islaw'r lefel de-minimis.
- **Craig yr Aderyn** – Safle o Ddiddordeb Gwyddonol Arbennig a gedwir am ei nodweddion amgylcheddol. Prisiad ar sail “gwerth defnydd presennol”.
- **Yr Ysgwrn** – cartref y bardd Hedd Wyn a brynwyd i ddiogelu ei dreftadaeth ddiwylliannol. Mae'r asedau yma yn cael eu dal ar sail cost hanesyddol.

2022/23		Ynys y	Craig yr	Ysgwrn	Cyfanswm
		Pandy Slate Mill	Aderyn		
		£'000	£'000	£'000	£'000
Cost neu brisiad					
	Ar 1 Ebrill 2022	-	28	870	898
	Ychwanegiadau	-	-	-	-
	Ailbrisiad i'r DiaGC	-	-	-	-
	Ar 31 Mawrth 2023	-	28	870	898
		-	-	-	-
Dibrisiant ac Amhariad Cronnus					
	1 Ebrill 2022	-	-	(91)	(91)
	Dibrisiant	-	-	(12)	(12)
	Ar 31 Mawrth 2023	-	-	(103)	(103)
		-	-	-	-
Gwerth Llyfr Net 31 Mawrth 2023		-	28	767	795
Gwerth Llyfr Net 31 Mawrth 2022		-	28	779	807

2021/22		Ynys y	Craig yr	Ysgwrn	Cyfanswm
		Pandy Slate Mill	Aderyn		
		£'000	£'000	£'000	£'000
Cost neu brisiad					
	Ar 1 Ebrill 2021	-	28	818	846
	Ychwanegiadau	-	-	31	31
	Gwarediadau	-	-	-	-
	Ailddosbarthiad	-	-	21	21
	Colledion i'r Gronfa Ailbrisiad	-	-	-	-
		-	-	-	-
	Ar 31 Mawrth 2022	-	28	870	898
		-	-	-	-
Dibrisiant ac Amhariad Cronnus					
	1 Ebrill 2021	-	-	(48)	(48)
	Dibrisiant	-	-	(43)	(43)
	Ar 31 Mawrth 2022	-	-	(91)	(91)
		-	-	-	-
Gwerth Llyfr Net 31 Mawrth 2022		-	28	779	807
Gwerth Llyfr Net 31 Mawrth 2021		-	28	770	798

14. Asedau Ar Werth

Ar 31/3/2023 nid oedd ased ar werth gan yr Awdurdod. (Ar 31^{ain} Mawrth 2022 nid oedd unrhyw ased wedi ei ddynodi'n Ased ar Werth).

15. Buddsoddiadau Tymor Byr

Ar 31/3/2023, roedd gan yr Awdurdod adneuron tymor gwerth £7,051k (£7,848k ar 31^{ain} Mawrth 2022).

16. Rhestrau stoc

Mae stoc yn dod i gyfrif ar bris cost. Roedd y stociau a oedd yn cael eu dal ar 31^{ain} Mawrth 2023 yn cynnwys:-

		Gweddill ar 31/03/2022	Gweddill ar 31/03/2023
		£'000	£'000
Canolfannau			
Gwybodaeth	Nwyddau i'w hailwerthu	75	90
Mynediad	Mapiau'r Wyddfa	4	3
	Cerrig a Bagiau	7	13
Plas Tan y Bwlch	Bar	1	2
	Nwyddau i'w hailwerthu	7	1
	Bwydydd a Glanhau	2	2
Gweinyddiaeth a			
Gofal Cwsmer	Dillad Amddifynol	3	3
Amaeth	Coed	11	21
Ysgwrn	Nwyddau Caffi a Siop	3	4
Pen y Pass	Nwyddau i'w hailwerthu	2	1
Llyn Tegid	Nwyddau i'w hailwerthu	1	1
Cyfanswm		116	141

17. Dyledwyr

2021/22		2022/23
£'000		£'000
	Symiau ddaw'n ddyledus o fewn un flwyddyn:	
93	Masnach	154
54	Blaendaliadau	59
1,881	Eraill	1,108
2,028		1,321
	Dyledwyr Tymor Hir (symiau sy'n dod yn ddyledus ar ôl un flwyddyn)	
12	Benthyciadau Ceir i Weithwyr	4
12		12

18. Arian a chyfateb ag arian

Mae'r balans o Arian a Chyfateb ag Arian yn cynnwys yr elfennau canlynol :

31 Mawrth 2021		31 Mawrth 2022
£'000		£'000
2	Arian sy'n cael ei ddal gan yr Awdurdod	2
541	Cyfrifon banc cyfredol	541
3,537	Adneuon tymor byr gyda banciau	3,537
3,859	Cyfanswm Arian a Chyfateb ag Arian	4,080

19. Credydwy

2021/22		2022/23
£'000		£'000
(1,262)	Masnach	(911)
(494)	Eraill	(400)
(1,756)		(1,311)

20. Cronfeydd wrth Gefn Defnyddiadwy

Mae manylion ar symudiadau yng Nghronfeydd wrth Gefn yr Awdurdod fel a nodir yn y Datganiad ar Symudiadau Mewn Cronfeydd Wrth Gefn (a nodyn 8).

21. Cronfeydd wrth Gefn na ellir eu defnyddio

2021/22		2022/23
£'000		£'000
(7,920)	Cronfa wrthgefn Ailbrisiad	(8,102)
(7,377)	Cyfrifon Addasiadau Cyfalaf	(7,259)
884	Cronfa wrth gefn Pensiynau	-
251	Cyfrif Absenoldebau Cronnus	272
(14,162)		(15,089)

CRONFA AILBRISANT WRTH GEFN

Mae'r Gronfa Ailbrisant wrth gefn yn cynnwys yr enillion a wnaed gan yr Awdurdod yn deillio o gynnydd yng ngwerth ei Eiddo, Offer a Chyfarpar (ac Asedau Anghyffyrddadwy). Mae'r balans yn gostwng pan fo asedau gydag enillion cronnus yn:

- Cael eu hailbriso i lawr neu eu amharu a'r enillion yn cael eu colli
- Cael eu defnyddio i ddarparu gwasanaethau a'r enillion yn cael eu colli trwy ddibrisiant, neu
- Cael eu gwaredu a gwireddu'r enillion

Dim ond enillion a gronnwyd ers 1 Ebrill 2007 sydd yn y gronfa wrth gefn, y dyddiad crëwyd y Gronfa Wrth Gefn. Mae enillion cronnus a gafwyd cyn y dyddiad hwnnw'n cael eu cadarnhau i'r balans ar y Cyfrif Addasu Cyfalaf.

2021/22		2022/23
£'000		£'000
(7,967)	Balans ar 1 Ebrill	(7,920)
(3,125)	Cynnydd Ailbrisant asedau	(357)
3,199	Colledion ailbrisant asedau a cholledion amhariad na chodwyd ar y Gwarged/Diffyg ar Ddarpariaeth Gwasanaethau	169
74	Gwarged neu ddiffyg ar ailbrisant asedau nad ydynt yn gyfredol na chawsant eu postio i'r gwarged neu ddiffyg ar Ddarpariaeth y Swm a ddilewyd i'r swm addasiad Cyfalaf	(188)
(27)	Enillion dibrisiant a ailbriswyd ac a ddilewyd i'r Cyfrif Addasiad Cyfalaf	6
(7,920)	Balans ar 31 Mawrth	(8,102)

Cyfrif Addasiad Cyfalaf

Mae'r Cyfrif Addasiad Cyfalaf yn amsugno'r gwahaniaethau amseru sy'n deillio o wahanol drefniadau ar gyfer cyfrifo ar gyfer defnydd asedau nad ydynt yn gyfredol a chyllido caffael, adeiladu neu wella'r asedau hynny dan ddarpariaethau statudol. Mae'r Cyfrif yn cael ei ddebydu gyda chost caffael, adeiladu neu wella fel dibrisiant, colledion amhariad ac amorteiddiad yn cael eu codi ar y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr (gyda phostio cymodi o'r Gronfa Ailbrisiad Wrth Gefn i drosi ffigyrau gwerth teg i sail cost hanesyddol). Credyd y Cyfrif gyda symiau a osodir o'r neilltu gan yr Awdurdod fel cyllid ar gyfer costau caffael, adeiladu a gwella.

Mae'r Cyfrif yn cynnwys enillion a cholledion cronnus ar Eiddo Buddsoddiad a chydabyddir yr enillion ar asedau sy'n rhoddion ac sydd eto i'w defnyddio gan yr Awdurdod.

Mae'r Cyfrif hefyd yn cynnwys enillion ailbrisiad cronnus ar Eiddo, Offer a Chyfarpar cyn 1 Ebrill 2007, y dyddiad y crëwyd y Gronfa Ailbrisiad Wrth Gefn i ddal y fath enillion.

Mae Nodyn 8 yn rhoi manylion ffynhonnell yr holl drafodion a bostiwyd i'r Cyfrif, heblaw am y rheiny oedd yn cynnwys y Gronfa Ailbrisiad Wrth Gefn.

2021/22		2022/23
£'000		£'000
(10,385)	Balans ar 1 Ebrill	(7,377)
	Gwyrddroi eitemau cysylltiedig a gwariant cyfalaf a ddebydwyd neu a gredydwyd i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr	
742	Taliadau am ddibrisiant ac amhariad o asedau nad ydynt yn gyfredol	392
2,884	Enillion/colledion ailbrisiant ar Eiddo/ Offer a Chyfarpar	210
-	Gwerth Llyfr offer a waredwyd	-
352	Gwariant Refeniw a ariennir o Gyfalaf dan Statud	484
(6,407)	Amcan gost Ased a ddelir fel 'Ased i'w werthu'	(6,291)
	Addasiadau o'r Gronfa Ailbrisiad	
27	Addasiad Dibrisiant	(6)
(6,380)	Swm Net a ddilewyd o gost asedau nad ydynt yn gyfredol a ddefnyddiwyd yn y flwyddyn	(6,297)
	Ariannu Cyfalaf a gymhwyswyd yn y flwyddyn	
57	Defnydd derbynebion cyfalaf i ariannu gwariant Cyfalaf newydd	
(168)	Grantiau a chyfraniadau Cyfalaf a gredydir i'r Datganiad Incwm a Gwariant cynhwysfawr sydd wedi ei cymhwyso i gyllido Cyfalaf	(274)
(605)	Defnydd o grantiau o'r Cyfrif Grantiau Cyfalaf heb Gymhwyso	(284)
(281)	Gwariant Cyfalaf a godwyd yn erbyn balansau'r Gronfa Gyffredinol	(404)
(7,377)	Balans ar 31 Mawrth	(7,259)

Cronfa wrth gefn Pensiynau

Mae'r Gronfa Bensiwn Wrth Gefn yn amsugno'r gwahaniaethau amseru sy'n deillio o wahanol drefniadau ar gyfer cyfrifo i fuddiannau ôl gyflogaeth a chyllido buddiannau yn unol a darpariaethau statudol. Mae'r Awdurdod yn rhoi cyfrif am fuddiannau ôl gyflogaeth yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr fel buddiannau a enillwyd gan weithwyr sy'n cronni blynyddoedd o wasanaeth, diweddarau'r rhwymedigaethau a gydnybysir i adlewyrchu chwyddiant, newid rhagdybiaethau a dychweliadau buddsoddi ar unrhyw adnoddau a osodir o'r neilltu i gwrdd â chostau. Fodd bynnag, mae trefniadau statudol yn ei gwneud yn ofynnol i fuddiannau a enillir gael eu cyllido fel y bo'r Awdurdod yn gwneud cyfraniadau cyflogwr i'r cronfeydd pensiwn neu yn y diwedd yn talu unrhyw bensiynau y mae'n uniongyrchol gyfrifol amdanynt. Felly mae'r balans dyled ar y Gronfa Bensiwn Wrth Gefn yn dangos diffyg sylweddol yn y buddiannau a enillwyd gan weithwyr y gorffennol a'r presennol a'r adnoddau mae'r Awdurdod wedi eu rhoi o'r neilltu i gwrdd â nhw. Bydd y trefniadau statudol yn sicrhau y bydd ariannu wedi ei roi o'r neilltu erbyn yr amser y daw'r buddiannau'n ddyledus i'w talu.

2021/22		2022/23
£'000		£'000
7,317	Balans ar 1 Ebrill	884
(7,704)	Colledion/ elw actwaraidd ar asedau a rhwymedigaethau pensiynau	(14,407)
1,979	Gwyrddroad eitemau cysylltiedig a buddiannau ymddeol a ddebydir ney a gredydir i Warged neu Ddiffyg ar Ddarpariaeth Gwasanaethau yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr	1,790
(708)	Cyfraniadau penswin y cyflogwr a thaliadau uniongyrchol i bensiynwyr yn daladwy yn y flwyddyn	(757)
-		12,490
884		-

Cyfrif Absenoldebau Cronnus

Mae'r Cyfrif Absenoldebau Cronnus yn amsugno'r gwahaniaethau a fyddai fel arall yn codi ar Falans y Gronfa Gyffredinol o gronni ar gyfer absenoldebau digolledol a enillwyd ond na chymerwyd yn y flwyddyn e.e. hawliau gwyliau blynyddol a gariwyd drosodd ar 31 Mawrth. Mae trefniadau statudol yn ei gwneud yn ofynnol i effaith ar Falans y Gronfa Gyffredinol gael ei niwtraleiddio gan drosglwyddiadau i neu o'r Cyfrif.

2021/22		2022/23
£'000		£'000
286	Balans ar 1 Ebrill	251
(286)	Setliad neu ddiddymu'r cronniad a wnaed ar ddiwedd y flwyddyn flaenorol	(251)
251	yd ar ddiwedd y flwyddyn gyfredol	271
(35)	Y gwahaniaeth yn y swm a godir am daliadau swyddogion ar y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr ar sail gronniadau o'r taliadau sy'n daladwy yn y flwyddyn yn unol a gofynion statudol	20
251	Balans ar 31 Mawrth	271

22. Datganiad Llif Arian – Gweithgareddau gweithredol

Mae'r "addasiadau i'r gwarged net neu ddiffyg ar y ddarpariaeth gwasanaethau o symudiadau nad ydynt yn arian parod" yn cynnwys:

2021/22		2022/23
£'000		£'000
(358)	Dibrisiant ac Amhariad	(398)
(3,270)	Colledion ailbrisiad ar Eido, Offer a Chyfarpar	
-	Colled Gwerth Llyfr ar werthiant Asedau	(210)
702	Symudiadau mewn Credydwy	(71)
(1,067)	Symudiadau mewn Dyledwy	(664)
(1)	Symudiad mewn Stoc	26
(1,271)	Costau darpariaeth gwasanaethau ar gyfer Cuddianau ôl-gyf	(1,007)
(5,265)	Balance at 31 March	(2,324)

23. Datganiad Llif Arian - Gweithgareddau Buddsoddi

2021/22		2022/23
£'000		£'000
662	Pryniant Eiddo, peiriannau ac offer ac asedau anghyffyrddadwy	(479)
-	Derbyniadau o werthiant eiddo, peiriannau ac offer ac asedau anghyffyrddadwy	6
2,514	Derbyniadau o fuddsoddiadau tymor byr a thymor hir	797
(742)	Derbyniadau eraill o weithgareddau buddsoddi	437
		-
2,433	Balans 31 Mawrth	760

24. Datganiad Llif Arian - Gweithgareddau Ariannu

2021/22		2022/23
£'000		£'000
(13)	Ad-daliadau benthyciadau ceir a llog perthnasol	(8)
-	Blaendalu benthyciadau ceir newydd	-
(13)	Balans 31 Mawrth	(8)

25. Lwfansau Aelodau

Talodd yr Awdurdod y symiau canlynol i aelodau'r Awdurdod yn ystod y flwyddyn. Y lwfansau a dalwyd i aelodau oedd:-

2021/22		2022/23
£'000		£'000
97	Lwfansau Aelodau	108
0	Teithio & Chynhaliaeth	3
97		97

Mae gwybodaeth pellach ar wefan yr Awdurdod. Gweler y cyswllt isod : eryri.llyw.cymru/awdurdod/cyhoeddiadau/lwfans-aelodau

26. Tâl Staff

Mae Rheoliad 7A o'r Rheoliadau Cyfrifon ac Archwilio (Cymru) 2010 yn ei gwneud yn ofynnol datgelu taliadau gweithwyr.

Yn ôl Rheoliadau Cyfrifo ac Archwilio (Cymru) 2014 mae'n ofynnol i'r Awdurdod ddatgelu cymhareb cyflogau rhwng y cyflog canolig o holl weithwyr yr Awdurdod a'r Prif Weithredwr yn ystod y flwyddyn.

2021/22		2022/23
(£'000)		(£'000)
92	Prif Weithredwr	94
29	Cyflog Canolig APCE	22
3.15	Cymhareb	4.27

Mae'r tâl perthnasol i uwch weithwyr yr Awdurdod fel a ganlyn :

2021/22				2022/23		
Cyflog	Cyfraniad Pensiwn y Cyflogwr	Cyfanswm		Cyflog	Cyfraniad Pensiwn y Cyflogwr	Cyfanswm
£'000	£'000	£'000		£'000	£'000	£'000
92	18	109	Prif Weithredwr	94	19	112
7	1	9	Prif Swyddog Cyllid (Adran 151)*	7	1	9
64	13	77	Cyfarwyddwr Gwasanaethau Corfforaethol	70	14	83
64	13	77	Cyfarwyddwr Gwasanaethau Cynllunio a Rheoli Tir	70	14	83

- * Mae'r Prif Swyddog Cyllid hefyd yn Bennaeth Cyllid yng Nghyngor Gwynedd, mae'r berthynas hon wedi ei datgan yn nodyn 29 – Partion Cysylltiedig.

Ni dderbyniodd unrhyw swyddog swm dros £60k (gan hepgor cyfraniad pensiwn ac yswiriant gwladol cyflogwr) yn cynnwys taliad diswyddo yn 2022/23.

Nifer swyddogion a dderbyniodd fwy na £60k yn cynnwys Cyflog a Budd Diswyddo							
2021/22				2022/23			
Cynllunio a Rheoli Tir	Corfforaethol	Cyfanswm	Amrediad	Cynllunio a Rheoli Tir	Corfforaethol	Cyfanswm	
0	0	0	60,000 - 64,999	0	0	0	
0	0	0	65,000 - 69,999	0	0	0	

Buddiannau Terfynu

Mae nifer y pecynnau ymadael â chyfanswm y gost fesul band a chyfanswm cost y diswyddiadau gorfodol ac eraill wedi'u nodi yn y tabl isod:

Exit package cost band	Number of compulsory redundancies		Number of other departures agreed		Total number of exit packages by cost band		Total cost of exit packages in each	
	2021/22	2022/23	2021/22	2022/23	2021/22	2022/23	2021/22	2022/23
£'000							£'000	£'000
0-40	0	0	0	0	0	0	0	0
40-60	0	0	0	0	0	0	0	0
60-80	0	0	0	0	0	0	0	0
80-100	0	0	0	0	0	0	0	0
100-150	0	0	0	0	0	0	0	0
Total	0	0	0	0	0	0	0	0

27. Costau archwilio allanol

Mae'r costau yn ôl cynllun archwilio Swyddfa Archwilio Cymru yng nghyswllt archwilio'r Datganiad Cyfrifon, ardystio hawliadau grant ac archwiliadau statudol ac am wasanaethau nad oeddynt yn rhai archwilio a ddarparwyd gan archwilyr allanol yr Awdurdod fel a ganlyn:-

2021/22 £'000	Maes Rheoliadol	2022/23 £'000
29	Ffioedd sy'n daladwy i Swyddfa Archwilio Cymru yng nghyswllt gwasanaethau archwilio allanol a wnaed gan yr archwilydd penodedig	29
18	Ffioedd sy'n daladwy i Archwilydd Cyffredinol Cymru yng nghyswllt archwiliadau statudol a Mesur LIL 2009	18
46	Cyfanswm	46

28. Incwm Grantiau

Mae'r Awdurdod wedi rhoi'r grantiau, cyfraniadau a rhoddion canlynol mewn credyd i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr yn 2022/23.

2021/22 £'000			2022/23 £'000
		Grantiau Refeniw	
		Credydwyd i Wasanaethau	
		Cynllunio a Rheoli Tir	
25		Cyfoeth Naturion Cymru	358
8		Ymddiriedolaeth Genedlaethol	10
10		RSPB	10
416		EU LIFE	632
354		Llywodraeth Cymru	526
42		Awdurdod Lleol	38
195		Cronfa Treftadaeth	307
-		Dwr Cymru	-
27		Coed Cadw	10
77		Grid Cenedlaethol	122
85		CGGC	36
4		HMRC (cynllun seibiant swyddi)	-
30		Eraill	39
1,273			2,088
			-
		Corfforaethol	-
254		Cyfoeth Naturiol Cymru	-
243		Llywodraeth Cymru	76
1		Awdurdod Lleol	5
23		HMRC (cynllun seibiant swyddi)	-
1		Eraill	4
522			85
1,795			2,173

2021/22 £'000		2022/23 £'000
	Grantiau Cyfalaf	
	Wedi ei credydu i Incwm Grant Amhenodol	
	Cynllunio a Rheoli Tir	
-	Cronfa Dreftadaeth y Loteri	-
7	Llywodraeth Cymru	21
-	Eraill	-
7		21
		-
	Corfforaethol	-
275	Llywodraeth Cymru	480
-	Eraill	4
275		484
282	Is-gyfanswm	505
		-
	Credydwyd i Wasanaethau	-
		-
	Cynllunio a Rheoli Tir	-
305	Llywodraeth Cymru	86
126	Cronfa Dreftadaeth y Loteri	153
-	Eraill	197
431		436
	Corporate	-
428	Llywodraeth Cymru	1,092
-	Eraill	4
428		1,096
		-
1,141		2,037
	Capital Grants Received in Advance	-
604	Llywodraeth Cymru	342
-	Cronfa Dreftadaeth y Loteri	-
-	Cyfoeth Naturiol Cymru	25
-	Cyngor Mynydda Prydain	38
604	Is-gyfamswn	405
		-
1,745	Cyfanswm Grantiau Cyfalaf	2,442

2021/22	Grantiau o flaen llaw	2022/23
£'000		£'000
	Symiau yn daladwy o fewn un flwyddyn	
(689)		(734)
(689)		(734)
	Credydwr Tymor Hir (symiau sy'n daladwy ar ôl un flwyddyn)	
(452)	Grantiau dderbyniwyd ymlaen llaw	(702)
(452)		(702)

Mae'r Awdurdod wedi derbyn nifer o grantiau, cyfraniadau a rhoddion sydd heb eto cael eu hadnabod fel incwm, gan bod amodau cysylltiedig a olygir byddai angen dychwelyd yr arian os na fydd yr Awdurdod yn cwrdd ar gofynion. Mae'r balansau ar ddiwedd blwyddyn fel y ganlyn.

Mae'r £702k ar gyfer Credydwr Tymor Hir yn cynrychioli :

- £253k grant Llywodraeth Cymru ar gyfer gwaith ar Hafod Eryri
- £1k perthnasol i grant TAIS Nant Peris
- £415k Cynllyn LIFE – grant Dwr Cymru
- £32k Cynllyn Adfer Natur – Grant Llywodraeth Cymru

29. Partïon Cysylltiedig

Mae gofyn i'r Awdurdod ddatgelu trafodion materol gyda phartïon cysylltiedig - cyrff neu unigolion sydd â'r potensial i reoli neu ddylanwadu ar yr Awdurdod neu i gael eu rheoli neu eu dylanwadu arnynt gan yr Awdurdod. Mae datgeliadau o'r trafodion hyn yn caniatáu i ddarllenwyr asesu i ba raddau y gallai'r Awdurdod fod wedi'i gyfyngu yn ei allu i weithredu yn annibynnol neu yr oedd wedi sicrhau'r gallu i gyfyngu gallu parti arall i fargeinio'n rhydd gyda'r Awdurdod.

Mae'r Awdurdod wedi mabwysiadu lefel materoldeb o £1,000 ar gyfer datgelu Trafodion Parti Cysylltiedig perthnasol i Aelodau a Staff.

Llywodraeth Cymru

Mae Llywodraeth Cymru'n cael dylanwad sylweddol trwy ddeddfwriaeth ac arian grant. Datgelir y symiau perthnasol yn nodiadau 11 ("incwm grant amhenodol") a 28 ("incwm grant").

Aelodau

Mae gan Aelodau'r Awdurdod reolaeth uniongyrchol dros bolisïau ariannol a gweithredol yr Awdurdod. Cofnodir manylion buddiannau'r aelodau yng nghofrestriadau'r Gofrestr Aelodau, y gellir eu harchwilio gan y cyhoedd yn swyddfeydd yr Awdurdod yn ystod oriau gwaith.

Mae aelodau wedi datgan diddordeb neu berthynas (fel y diffinwyd) mewn cwmnïau, busnesau a sefylliadau, cyrff cyhoeddus ac awdurdodau. Mae crynodeb o daliadau perthnasol yn ystod 2022/23, a balansau ar 31 Mawrth 2023 fel y ganlyn:

Taliadau (cynnwys credydwy)	Symiau sydd yn ddyledus gan yr Awdurdod	Incwm dderbyniwyd (yn cynnwys delydwy)	Symiau sydd yn ddyledus i'r Awdurdod
£	£	£	£
8,143	4,282	19,051	14,580

Cyrff Cyhoeddus Eraill

Mae'r Awdurdodau cyfansoddiadol hynny lle mae terfyn yr Awdurdod hwn yn rhedeg o fewn eu terfynau hwy yn cyfrannu at gyllid yr Awdurdod trwy lefi statudol a ddynodir gan Lywodraeth Cymru. Mae'r Awdurdodau hyn yn cyflenwi nifer o Aelodau i wasanaethu ar Awdurdod y Parc Cenedlaethol, ac mae'r nifer yn cyfateb yn fras i faint y lefi a gyfrennir a maint eu hardal o fewn y Parc Cenedlaethol. Mae cynrychiolaeth 18 aelod Awdurdod Parc Cenedlaethol Eryri wedi ei rannu fel a ganlyn - Cyngor Gwynedd (9), Cyngor Conwy (3), Llywodraeth Cymru (6). Mae manylion pellach i'w cael o raglen yr Awdurdod ar gyfer y Cyfarfod Cyffredinol Blynyddol a gynhelir ym mis Mehefin.

Yn ogystal derbynnir grantiau ar gyfer dibenion penodol gan neu drwy gyfrwng awdurdodau lleol a dangosir cyfanswm rhain yn nodyn 28.

Swyddogion

Mae Prif Swyddog Cyllid yr Awdurdod hefyd yn Bennaeth Cyllid yng Nghyngor Gwynedd. Derbyniodd yr Awdurdod oddeutu £1.1m (yn cynnwys lefi) o Gyngor Gwynedd yn 2022/23 (£1.1m yn 2021/22). Mae'r cyfanswm yn cynnwys incwm a dderbyniwyd yn ymwneud ac ymchwiliadau'r gwasanaeth cynllunio, sydd tu allan i ddylanwad y Prif Swyddog Cyllid ynghyd a grantiau amrywiol syddwedi eu cynnwys yn nodyn 28.

Endidau a reolir neu y dylanwadir yn sylweddol arnynt gan yr Awdurdod

Mae'r Awdurdod yn rhoi grantiau i gyrff at ddibennion penodol trwy Gronfa Partneriaethau Eryri ond ni ystyrir fod gan yr Awdurdod reolaeth, rheolaeth ar y cyd na ddylanwad sylweddol ar y cyrff hyn.

Roedd gan yr Awdurdod gontractau gyda Chyngor Gwynedd i ddarparu'r gwasanaethau canlynol yn ystod 2022/23:

- Gweinyddu'r Gronfa Bensiwn a Gwasanaeth Cefnogol y Gyflogres (£6k)
- Gwasanaeth Archwilio Mewnol (8k)
- Cefnogaeth dros dro adran gyllid (£24k)
- Cefnogaeth dros dro adran Adnoddau Dynol. (£3k)

Mae gan yr Awdurdod fuddiant mewn Partneriaeth Rhwymedigaeth Cyfyngedig (Partneriaeth Parciau Cenedlaethol) ar y cyd gyda 13 o'r Awdurdodau Parciau Cenedlaethol eraill gyda'r diben o gynhyrchu incwm yn bennaf o nawdd. Mae corff elusennol wedi ei sefydlu sydd yn ategol i'r Bartneriaeth Parciau Cenedlaethol ar gyfer codi arian i'r parciau cenedlaethol.

30. Gwariant Cyfalaf a Chyllido Cyfalaf

Gweler y cyfanswm o wariant cyfalaf yr aethpwyd iddo yn y flwyddyn yn y tabl isod, ynghyd â'r adnoddau a ddefnyddiwyd i'w gyllido.

2021/22		2022/23
£'000		£'000
-	Gofynion Cyllido Cyfalaf Agoriadol	-
		-
	Buddsoddiadau Cyfalaf	-
	Eiddo, Peiriannau ac Offer	-
		-
	Cynllunio, Treftadaeth Diwylliannol a Rheoli Tir	-
101	Ysgwrn	10
16	Pen y Pass & Llyn Tegid	-
-	System Gwasanaeth Cynllunio	3
31	Offer	-
-	Arsyllfa Symudol a Phrosiectau Awyr Dywyll	-
-	Cerbydau	35
45	Coedlannau	4
7	Coedlannau	-
200		52
	Corfforaethol (cynnwys Cyfarthrebu)	-
40	Uwchraddio maesydd parcio	153
53	Uwchraddio cyfleusterau cyhoeddus	117
9	T.G - rhaglen amnewid gyffredinol	10
15	Cerbydau	-
26	Offer	-
16	Cynllun Partneriaeth yr Wyddfa	-
7	Cyflenwad Trydan i Geir	-
91	Gwefan Newydd	17
(1)	Dol Idris (TAIS)	-
2	Canolfan Ogwen (TAIS)	-
(3)	Nant Peris (TAIS)	-
9	Canolfan Wybodaeth Betws y Coed	20
43	T.G (Cynnluniau Grant Llyw.Cymru a T.C.LI.C)	34
39	System wresogi Pencadlys	-
20	Cynllun ffeibr Ogwen	-
20	Llwybr Pren Morfa Dyffryn	-
-	Morfa Mawddach	17
41	Dadcarboneiddio	13
-	Dadcarboneiddio	7
35	Cyflenwad Trydan i Geir	6
-	Plas Tan y Bwlch gwelliannau	21
-	Hafod Eryri	12
462		427
		-
662		479

2021/22 £'000	Gwariant Refeniw Gyllidir o Gyfalaf dan Statud	2022/23 £'000
	Cynllunio a Rheoli Tir	
9	Cynlluniau Amgylched Adeiledig	161
167	Treftadaeth Treflun Dolgellau	323
58	Prosiect Awyr Dywyll	84
3	Coedlannau (grant .LL.C)	-
104	Coedlannau (grant T.C.LL.C)	1
69	Bioamrywiaeth (grant LI.C)	3
42	Prosiectau Amaeth a Chadwraeth	62
-	Terfynnau Traddodiadol (grant T.C.LL.C)	122
-	Natur Eryri (grant T.C.LL.C)	93
-	Prosiect Ty Natur	77
452		925
	Corfforaethol	-
72	Gwelliannau Mynediad	74
-	Llwybr Carneddau	33
33	Ffridd Uchaf	-
-	Nant Gwynant	5
6	Pont Llugwy Capel Currig	-
2	Cronfa Cymunedol Eryri	-
56	Bwlch Mawr - Brithdir	1
56	Brithdir - Pen Ceunant	17
24	Cadair Idris	76
6	Lon Gwyrfaei (grant LI.Cymru)	-
5	Llyn Nantlle (grant T.C.LL.C)	-
138	Cronfa Cymunedol Eryri	20
147	Crafnant - Capel Currig (grant T.C.LL.C)	11
-	Eryri Cymunedol (grant T.C.LL.C)	1
-	Twristiaeth Eryri (grant T.C.LL.C)	50
6	Cwm Rhwyddfôr (grant T.C.LL.C)	-
551		287
		-
1,003	Cyfanswm REFCUS	1,212
		-
1,663	Cyfanswm gwariant	1,691
	Ffynhonnellau Cyllid	-
		-
(1,141)	Grantiau Llywodreath a Chyfraniadau Eraill	(1,532)
(564)	Grant a Dderbyniwyd mewn blynyddoedd blaenorol a defnyddiwyd yn 2021/22	(405)
89	Ffi Gweinyddol T.C.LI.C	95
288	Grantiau ymlaen llaw dderbyniwyd 2021/22	425
(281)	Symiau a neilltwyd o Refeniw: Cyfraniadau Refeniw Uniongyrchol	(274)
(1,609)		(1,691)
		-
	Gofyniad Cyllido Cyfalaf Terfynol	-
-	Cynydd/ Gostyngiad yng ngofyniad Cyllido Cyfalaf	-

O'r cyfanswm gwariant o £1,691k (£1,609k yn 2021/22), mae £1,212k (£1,003k yn 2021/22) yn gysylltiedig ag asedau sefydlog nad ydynt ym mherchnogaeth yr Awdurdod, Mae'r cyllid grantiau a chyfraniadau cysylltiedig yn £1,027k (£595k yn 2021/22). Felly mae'r gwariant referiw net a gyllidir o gyfalaf dan statud yn £185k (£408k yn 2021/22).

31. Prydlesau

YR AWDURDOD FEL DALIWR PRYDLES

Prydlesau Ariannol

Nid oes gan yr Awdurdod fel daliwr prydles unrhyw brydlesau ariannol.

Prydlesau Gweithredol

Mae gan yr Awdurdod brydlesau gweithredol yn ymwneud â cherbydau, llungopiŵyr, a pheiriannau ffrancio.

Mae'r isafswm taliadau prydles i'r dyfodol o dan brydlesau na ellir eu diddymu mewn blynyddoedd i ddod yn:

31 Mawrth 2022		31 Mawrth 2023
£'000		£'000
138	Dim hwyrach nag 1 flwyddyn	140
340	Hwyrach nag 1 flwyddyn a dim hwyrach na 5 mlynedd	311
12,070	Hwyrach na 5 mlynedd	12,023
12,548	Cyfanswm	12,474

Codwyd costau prydles o £63,164 (£36,710 yn 2021/22) ar **offer** ar y Gyfarwyddiaeth Corfforaethol yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr yn ystod y flwyddyn.

Doedd dim costau prydles (£4,899 yn 2021/22) ar **gerbydau** r Awdurdod ar y Gyfarwyddiaeth Corfforaethol yn ystod y flwyddyn.

Codwyd costau prydles o £94,415 (£82,583 yn 2020/21) ar **eiddo** yn erbyn Corfforaethol yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr yn ystod y flwyddyn.

AWDURDOD FEL PRYDLESWRPrydlesau Ariannol

Nid oes gan yr Awdurdod drefniant prydles ariannol ar 31/3/2023.

Prydlesau Gweithredol

Mae'r Awdurdod yn prydlesu eiddo dan brydlesau gweithredol i'r pwrpasau canlynol: masnachol, rhenti daear ar hafotai ym Mhlas Tan y Bwlch, llety swyddfa, pori a hamdden/ mynediad.

'Roedd yr incwm derbyniadwy am 2022/23 yn £60,875 (£56,242 yn 2021/22).

Yr isafswm taliadau prydles i'r dyfodol sy'n dderbyniadwy dan brydlesau na ellir eu diddymu mewn blynyddoedd i ddod yw:

31 Mawrth 2022		31 Mawrth 2022
£'000		£'000
60	Dim hwyrach nag 1 flwyddyn	136
397	Hwyrach nag 1 flwyddyn a dim hwyrach na 5 mlynedd	455
75,706	Hwyrach na 5 mlynedd	75,729
76,163	Cyfanswm	76,319

Mae'r ffigyrau yn ddarostyngedig i effaith adolygiadau rhent, a'r incwm a gynhyrchir ynghyd â niferoedd ymwelwyr ar gyfer Hafod Eryri.

Mae'r taliad dibrisiant cysylltiedig ar yr asedau perthnasol i brydlesau gweithredol yn £37,569 (2021/22 £37,569).

32. Colledion Amhariad

Bu colledion amhariad gwerth £210k ar eiddo ac offer yn ystod 2022/23. Roedd y colledion yn bennaf o ganlyniad gwariant cyfalaf di-wella.

33. Rhwymedigaethau Amodol

Ar 31 Mawrth 2023 nid oedd gan yr Awdurdod unrhyw rhwymedigaeth amodol.

34. Natur a maint risgiau'n deillio o offerynnau cyllidol

Gall gweithgareddau'r Awdurdod ei wneud yn agored i amrywiaeth o risgiau ariannol:

- **Risg credyd** – y posibilrwydd y gall partïon eraill fethu â thalu symiau dyledus i'r Awdurdod,
- **Risg hylifedd** – y posibilrwydd na fydd gan yr Awdurdod arian ar gael i gwrdd â'i ymrwymadau i wneud taliadau,
- **Risg marchnad** – y posibilrwydd y gall yr Awdurdod ddioddef colled ariannol o ganlyniad i newid mewn mesurau fel graddfeydd llog. Gall newid yn y gyfradd gyfnewid dramor olygu risg sylweddol o fewn y prosiect Coedwigoedd Glaw Celtaidd (LIFE).

Rheolwyd y risgiau uchod drwy drefniadau adennill dyledion yr Awdurdod a'r Strategaeth Rheoli Trysorlys Blynyddol, gyda dim effaith negyddol o sylwedd yn 2022/23. Mae gwerth offerynnau cyllidol yr Awdurdod yr un fath a'u gwerth teg.

35. Y Gronfa Bensiwn

Cyfranogi mewn Cynlluniau Pensiwn

Fel rhan o delerau ac amodau cyflogaeth ei swyddogion, mae'r Awdurdod yn gwneud cyfraniadau tuag at gost buddiannau ôl gyflogaeth. Er na fydd y buddiannau hyn yn daladwy hyd nes bo'r gweithwyr yn ymddeol, mae gan yr Awdurdod ymrwymiad i wneud y taliadau sydd angen eu datgelu ar yr adeg mae gweithwyr yn ennill eu hawl i'r dyfodol.

Mae'r Awdurdod yn cymryd rhan mewn dau gynllun ôl gyflogaeth :

- Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol, a weinyddir yn lleol gan Gyngor Gwynedd - mae hwn yn gynllun buddiant diffiniedig cyflog terfynol a ariennir, sy'n golygu fod yr Awdurdod a gweithwyr yn talu cyfraniadau i gronfa, a gyfrifir ar lefel y bwriedir iddi gydbwysu'r rhwymedigaethau pensiwn gydag asedau buddsoddi.
- Ôl fuddiannau ymddeol disgresiwn wrth ymddeol yn gynnar. Mae hwn yn drefniant buddiant diffiniedig heb ei gyllido, y cydnabyddir rhwymedigaethau iddo pan fo'r dyfarniadau wedi eu gwneud. Ni adeiladwyd unrhyw asedau buddsoddi i gwrdd â'r rhwymedigaethau pensiwnau hyn, a rhaid cynhyrchu arian i gwrdd â'r taliadau pensiwn gwirioneddol fel y dônt yn ddyledus. Mae gan yr Awdurdod rwymedigaeth flynyddol wedi ei seilio ar ddyfarniadau yn y gorffennol a wnaethpwyd dan y trefniadau hyn, ond nid yw wedi ychwanegu at y rhwymedigaeth hon mewn blynyddoedd diweddar. Yn hytrach, cydnabyddir unrhyw rwymedigaeth pensiwn ychwanegol sy'n deillio o ganiatáu ymddeol yn gynnar a'i dalu yn y flwyddyn benodol honno.

Trafodion yn Gysylltiedig â Buddiannau ôl Gyflogaeth

Rydym yn cydnabod cost buddiannau ymddeol yn y gost gwasanaethau sy'n destun adroddiad pan gânt eu hennill gan weithwyr, yn hytrach na phan fo'r fath fuddiannau'n cael eu talu yn y pen draw fel pensiynau. Fodd bynnag, mae'r tâl y mae gofyn i ni ei godi yn erbyn y Gronfa Gyffredinol wedi ei seilio ar yr arian sy'n daladwy yn y flwyddyn, felly mae cost gwirioneddol ôl gyflogaeth /buddiannau ymddeol yn cael ei wyrdroi allan o'r Gronfa Gyffredinol trwy'r Datganiad Symudiad mewn Cronfeydd Wrth Gefn. Mae'r trafodion canlynol wedi'u gwneud yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr a Balans y Gronfa Gyffredinol trwy'r Datganiad Symudiad mewn Cronfeydd Wrth Gefn yn ystod y flwyddyn.

Newid mewn Gwerth Teg Asedau'r Cynllun, Ymrwymiad Buddion a Ddiffinnir ac Ymrwymiad Net am y flwyddyn yn diweddu 31 Mawrth 2023.

Cyfnod yn gorffen 31 Mawrth 2023	Asedau	Ymrwymadau	(Ymrwymadau)/ asedau Net
	£'000	£'000	£'000
Gwerth Teg asedau'r cyflogwr	45,786	0	45,786
Gwerth presennol ymrwymadau wedi eu hariannu	0	46,306	(46,306)
Gwerth presennol ymrwymadau heb eu hariannu	0	364	(364)
Sefyllfa Agoriadol ar 31 Mawrth 2022	45,786	46,670	(884)
Cost Gwasanaeth			
- Cost Gwasanaeth Cyfredol *	0	1,754	(1,754)
- Cost Gwasanaeth Hanesyddol (yn cynnwys cwtoigiadau)	0	0	(0)
Cyfanswm Cost Gwasanaeth		1,754	(1,754)
Llog Net			
- Incwm llog ar asedau'r cynllun	1,236	0	1,236
- Cost llog ar ymrwymiad buddion a ddiffinnir	0	1,272	(1,272)
Cyfanswm Llog Net	1,236	1,272	(36)
Cyfanswm Cost Buddion a Ddiffinnir a	1,236	3,026	(1,790)

Adnabyddir mewn Elw / (Colled)			
Llif Arian			
- Cyfraniadau Aelodau'r Cynllun	245	245	0
- Cyfraniadau'r Cyflogwr	757	0	757
- Buddion a dalwyd	(983)	(983)	0
- Buddion heb eu hariannu a dalwyd	(26)	(26)	0
- Cyfraniadau ynglŷn â buddion heb eu hariannu	26	0	26
Sefyllfa cau a ddisgwyllir	47,041	48,932	(1,891)
Ail Fesuriadau			
- Newid mewn rhagdybiaethau demograffig	0	(18,420)	18,420
- Newid mewn rhagdybiaethau ariannol	0	(282)	282
- Profiadau eraill	0	2,409	(2,409)
- Enillion ar Asedau ag eithro symiau a gynhwysir yn y llog net	(1,912)	0	1,912
Cyfanswm yr holl ail-fesuriadau yn Incwm Cynhwysfawr Arall (ICA)	1,912	(16,293)	14,381
Gwerth Teg Asedau'r Cyflogwr	45,129	0	45,129
Gwerth presennol ymrwymadau wedi eu hariannu	0	32,356	(32,356)
Gwerth presennol ymrwymadau heb eu hariannu	0	283	(283)
Sefyllfa Cau ar 31 Mawrth 2022	45,129	32,639	12,490

NEWID MEWN GWERTH TEG ASEDAU'R CYNLLUN, YMRWYMIAD BUDDION A DDIFFINNIR AC YMRWYMIAD NET AM Y FLWYDDYN YN DIWEDDU 31 MAWRTH 2022.

Cyfnod yn gorffen 31 Mawrth 2022	Asedau	Ymrwymadau	(Ymrwymadau)/ asedau Net
	£'000	£'000	£'000
Gwerth Teg asedau'r cyflogwr	41,635	0	32,215
Gwerth presennol ymrwymadau wedi eu hariannu	0	48,550	(36,436)
Gwerth presennol ymrwymadau heb eu hariannu	0	402	(402)
Sefyllfa Agoriadol ar 31 Mawrth 2020	41,635	48,952	(7,317)
Cost Gwasanaeth			
- Cost Gwasanaeth Cyfredol *	0	1,822	(1,822)
- Cost Gwasanaeth Hanesyddol (yn cynnwys cwtogiadau)	0	0	0
Cyfanswm Cost Gwasanaeth	0	1,822	(1,822)
Llog Net			
- Incwm llog ar asedau'r cynllun	831	0	831
- Cost llog ar ymrwymiad buddion a ddiffinnir	0	988	(988)
Cyfanswm Llog Net	831	988	(157)
Cyfanswm Cost Buddion a Ddiffinnir a Adnabyddir mewn Elw / (Colled)	831	2,810	(1,979)
Llif Arian			
- Cyfraniadau Aelodau'r Cynllun	218	218	0
- Cyfraniadau'r Cyflogwr	680	0	680
- Cyfraniadau ynglŷn â buddion heb eu hariannu	(996)	(996)	0
- Buddion a dalwyd	(28)	(28)	0
- Buddion heb eu hariannu a dalwyd	28	0	28
Sefyllfa cau a ddisgwyllir	42,368	50,956	(8,588)
Ail Fesuriadau			
- Newid mewn rhagdybiaethau demograffig	0	(3,289)	3,289

- Newid mewn rhagdybiaethau ariannol	0	(1,010)	1,010
- Profiadau eraill	463	13	450
- Enillion ar Asedau ag eithro symiau a gynhwysir yn y llog net	2,955	0	2,955
Cyfanswm yr holl ail-fesuriadau yn Incwm Cynhwysfawr Arall (ICA)	3,418	(4,286)	7,704
Gwerth Teg Asedau'r Cyflogwr	45,786	0	45,786
Gwerth presennol ymrwymadau wedi eu hariannu	0	46,306	(43,306)
Gwerth presennol ymrwymadau heb eu hariannu	0	364	(364)
Sefyllfa Cau ar 31 Mawrth 2021	45,786	46,670	(884)

Mae'r cost gwasanaeth cyfredol yn cynnwys lwfans 0.5% am gostau gweinyddol.

Mae'r atebolrwydd hwn yn cynnwys oddeutu £283k mewn perthynas â phensiynau heb eu hariannu gan CPLIL a £0 mewn perthynas â phensiynau heb eu hariannu gan Athrawon. O ran rhwymedigaethau heb eu hariannu ar 31 Mawrth 2023, tybir fod pob pensiwn sydd heb ei ariannu yn daladwy am weddill bywyd yr aelod. Tybir ymhellach fod 90% o bensiynwyr yn briod (neu'n cyd-fyw) pan fyddant yn marw a bod eu priod (neu un sy'n cyd-fyw) yn derbyn 50% o bensiwn yr aelod ar ddyddiad marwolaeth yr aelod.

Gwybodaeth am yr Ymrwymiad Buddion Diffynadwy

	Rhaniad ymrwymiad		Cyfnod Cyfartalog wedi ei Bwysoli adeg y Prisiad Diwethaf.
	£'000	(%)	
Aelodau gweithredol	3,366	141	51
Aelodau gohiriedig	295	130	52
Aelodau pensiywyr	773	97	68
Cyfanswm	4,434	100	

(Mae'r ffigyrau ar gyfer ymrwymadau heb eu hariannu yn unig ac yn hepgor ymrwymadau pensiywyr heb eu hariannu. Mae hyd yr ymrwymiad yn weithredol ar sail y prisiad ffurfiol diwethaf ar 31 Mawrth 2022).

Hanes y Cynllun

	2017/18	2018/19	2019/20	2020/21	2021/22	2022/23
	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
Gwerth presennol rhwymedigaethau yng Nghynllun Pensiwn Llywodraeth Leol	(38,018)	(43,173)	(36,804)	(48,952)	(46,670)	(32,639)
Gwerth Teg Asedau yng Nghynllun Pensiwn Llywodraeth Leol	32,666	35,421	32,215	41,635	45,786	45,129
Gwarged / (diffyg) yn y cynllun :	(5,352)	(7,752)	(4,589)	(7,317)	(884)	12,490

Mae cyfanswm cyfraniadau gan yr Awdurdod, fel yr amcangyfrifir gan yr Actwari, am y flwyddyn hyd at 31 Mawrth 2022 yn £708k. Mae'r Actiwari yn amcangyfrif y bydd cost cyfraniadau'r cyflogwr am y cyfnod hyd at 31 Mawrth 2023 yn £666k.

Nid oes gan y trefniadau Buddiannau Disgresiwn unrhyw asedau i ymdrin â'u rhwymedigaethau. Mae asedau'r Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol yn cynnwys y categorïau canlynol, fesul cyfran o'r cyfanswm ac asedau sy'n cael eu dal :

31 Mawrth 2022		31 Mawrth 2023
(%)		(%)
68	Buddsoddiadau ecwiti	68
22	Buddsoddiadau dyled	23
9	Eiddo	9
1	Arian	1
100		100

Prif Gategorïau Asedau'r Cynllun fel Canran o Gyfanswm Asedau'r Cynllun

Mae'r actiwari wedi darparu dadansoddiad manwl o asedau'r Gronfa yn unol â gofynion IAS19. Mae'r dadansoddiad hwn yn gwahaniaethu rhwng natur a risg yr asedau hynny ac yn eu torri i lawr ymhellach i'r rheiny sydd â dyfynbris mewn marchnad actif, a'r rheiny nad oes ganddynt. Tybir bod rhaniad asedau Awdurdod Parc Cenedlaethol Eryri ar yr un gyfran â dyraniad asedau'r Gronfa fel yr oedd ar 31 Rhagfyr 2022. Mae'r tabl isod yn dangos y rhaniad. Mae'r actiwari yn amcangyfrif bod gwerth bid asedau'r Gronfa yn £45,129k ar 31 Mawrth 2023, yn seliedig ar wybodaeth a ddarparwyd gan yr Awdurdod Gweinyddol a chan roi ystyriaeth i enillion mynegai lle bo hynny'n briodol.

Gwerth Teg Asedau'r Cyflogwr

Mae gwerth yr asedau isod ar sail gwerth bid yn unol â gofynion IAS19.

Categori Ased	31 Mawrth 2023				31 Mawrth 2022			
	Prisiau a ddyfynnir mewn marchnadoedd gweithredol (£'000)	Prisiau na ddyfynnir mewn marchnadoedd gweithredol (£'000)	Cyf. (£'000)	%	Prisiau a ddyfynnir mewn marchnadoedd gweithredol (£'000)	Prisiau na ddyfynnir mewn marchnadoedd gweithredol (£'000)	Cyf. (£'000)	%
Ernesau Ecwiti :								
Defnyddiwr	0	0	0	0	0	0	0	0
Cynhyrchu	0	0	0	0	0	0	0	0
Ynni a gwasanaethau	0	0	0	0	0	0	0	0
Sefydliadau ariannol	0	0	0	0	0	0	0	0
Iechyd a Gofal	0	0	0	0	0	0	0	0
Technoleg Gwybodaeth	0	0	0	0	0	0	0	0
Eraill	0	0	0	0	0	0	0	0
Ernesau Dyled								
Eraill	0	0	0	0	0	0	0	0
Ecwiti Preifat								
Y cyfan	0	2,841.10	2,841.10	6	0	2,617.90	2,617.90	6
Eiddo Diriaethol :								
Eiddo y DU	0	3,719.3	3,719.3	9	0	4,165.2	4,165.2	9
Eiddo Tramor	0	0	0	0	0	0	0	0
Cronfeydd Buddsoddi ac Ymddiriedolaethau Unedol :								
Ecwiti	0	28,094.3	28,094.3	64	0	28,549.6	28,549.6	62
Bondiau	0	0	0	0	0	0	0	0
Is-adeiladwaith	0	1,281.3	1,281.3	2	0	1,112.0	1,112.0	2
Eraill	0	9,052.2	9,052.2	20	0	9,101.3	9,101.3	20
Arian a Chywerthoedd Arian :								
Y cyfan	140.8	0	140.8	0	240.0	0	240.0	1
Cyfanswm	141	44,988	45,129	100	240.0	45,546	45,786	100

Sail ar Gyfer Amcangyfrif Asedau a Rhwymedigaethau

Aseswyd rhwymedigaethau ar sail actwaraidd gan ddefnyddio'r dull credyd uned rhagamcanedig, amcangyfrif o'r pensiynau a fydd yn daladwy mewn blynyddoedd i ddod gan ddibynnu ar ragdybiaethau ynghylch graddfeydd marwoledd, lefelau cyflog, ayb. Mae rhwymedigaethau'r Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol a Buddiannau Disgresiwn wedi eu hasesu gan Hymans Robertson, cwmni annibynnol o actwaryddion, gyda'r rhagamcanion i Gronfa'r Awdurdod wedi ei seilio ar y gwerthusiad llawn olaf o'r cynllun ar 31 Mawrth 2022.

Y prif ragdybiaethau a ddefnyddiwyd gan yr actwari oedd :

	Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol	
	2022/23	2021/22
Graddfa dychweliad disgwylidig tymor hir ar asedau yn y cynllun :	4.75%	2.7%
Rhagdybiaethau Marwoledd :		
Hirhoedledd yn 65 i bensiynwyr presennol :		
Dynion	21.5 blynedd	21.5 blynedd
Merched	23.9 blynedd	23.9 blynedd
Hirhoedledd yn 65 i bensiynwyr y dyfodol :		
Dynion	22.0 blynedd	22.7 blynedd
• Merched	25.8 blynedd	25.9 blynedd
• Graddfa chwyddiant (CPI)	2.95%	2.9%
Graddfa cynnydd mewn cyflogau	3.45%	3.2%
• Graddfa cynnydd mewn pensiynau	2.95%	2.9%
• Graddfa ar gyfer disgowntio rhwymedigaethau'r cynllun	4.95%	2.0%
Defnyddio'r opsiwn i drosi pensiwn blyneddol i lwmp swm ymddeoliad	65% cyn gwasanaeth 1/4/2014 a 65% ôl gwasanaeth 1/4/2014.	50% cyn gwasanaeth 1/4/2008 a 75% ôl gwasanaeth 1/4/2008.

Mae'r amcangyfrif o'r rhwymedigaethau buddion diffinedig yn sensitif i'r rhagdybiaethau actwaraidd sydd wedi'u nodi yn y tabl uchod. Er mwyn meintioli effaith unrhyw newid yn y rhagdybiaethau ariannol a ddefnyddir, mae'r actwari wedi cyfrifo a chymharu gwerth ymrwymadau'r cynllun fel yr oeddynt ar 31 Mawrth 2023 ar seiliau amrywiol. Mae'r dull a ddefnyddiwyd yn gyson â'r dull a fabwysiadwyd i gael y ffigyrau IAS19 a ddarperir yn y nodyn hwn.

Er mwy meintioli'r ansicrwydd ynghylch disgwyliad hyd oes, mae'r actwari wedi cyfrifo'r gwahaniaeth yn y gost i'r Awdurdod pe bai cynnydd o flwyddyn mewn disgwyliad oes. Yn nhermau sensitifrwydd, caiff hyn ei dybio i fod yn gynnydd o thua 3%-5% yn y gost o fudd-daliadau. Yn ymarferol bydd gwir gost cynnydd o flwyddyn mewn disgwyliad oes yn ddibynnol ar strwythr y dybiaeth ddiwygiedig (h.y. os yw gwelliannau mewn cyfraddau goroesi yn bennaf berthnasol i oedrannau iau neu hŷn). Mae'r ffigyrau yn y tabl isod wedi deillio'n seiliedig ar broffil aelodaeth yr Awdurdod fel yr oedd ar 31 Mawrth 2022, dyddiad y prisiad actwaraidd diweddaraf. Mae'r dull a ddefnyddiwyd wrth baratoi'r dadansoddiad sensitifrwydd a ddangosir isod yn gyson â'r dull a ddefnyddiwyd y flwyddyn cynt.

Effaith ar Ymrwymiad Buddion a Ddiffinnir yn y Cynllun		
Newid tybiaeth	Brasamcan cynnydd i'r Cyflogwr	Brasamcan swm ariannol
	31 Mawrth 2023	31 Mawrth 2023
	(%)	(£'000)
Lleihad 0.1% i'r gwir gyfradd disgownt	2	615
Cynnydd disgwyliad oes o 1 blwyddyn	4	1,306
Cynnydd 0.1% i'r cyfradd codiad cyflog	0	91
Cynnydd 0.1% i'r cyfradd codiad pensiwn	2	532

Rhagolwg Cost Buddion a Ddiffinnir am y cyfnod i 31 Mawrth 2023

	Asedau	Ymrwymadau	(ymrwymiad) / ased Net	
	£'000	£'000	£'000	% of pay
Rhagolwg Cost Gwasanaeth Cyfredol*	0	720	(720)	(18.8%)
Cost Gwasanaeth Hanesyddol yn cynnwys cwtogiadau	0	0	0	0
Effaith setliadau	0	0	0	0
Cyfanswm Cost Gwasanaeth	0	720	(720)	(18.8%)
Incwm llog ar asedau'r cynllun	2,141	0	2,141	56.0%
Cost llog ar yr ymrwymiad budd a ddiffinnir	0	1,548	(1,548)	(40.5%)
Cyfanswm Cost Net Llog	2,141	1,548	593	(15.5%)
Cyfanswm wedi ei gynnwys yn yr elw a cholledion	2,141	2,268	(127)	(3.3%)

* Mae'r cost gwasanaeth cyfredol yn cynnwys lwfans am dreuliau gweinyddol megis 0.5% o'r gyflogres. Mae'r gwerth ariannol yn seliedig ar amcan gwerth y gyflogres o £3,822k.

Gosodir y cyfraniadau a delir gan y Cyflogwr gan Actiwari y Gronfa bob tair blynedd ar adeg prisiad actwiariol y Gronfa (yr un mwyaf diweddar ar 31 Mawrth 2022), neu ar unrhyw adeg arall yn unol â chyfarwyddid yr Awdurdod sy'n gweinyddu'r Gronfa.

Adroddiad archwilydd annibynnol Archwilydd Cyffredinol Cymru i aelodau Awdurdod Parc Cenedlaethol Eryri

Barn ar y datganiadau ariannol

Rwyf wedi archwilio datganiadau ariannol Awdurdod Parc Cenedlaethol Eryri ar gyfer y flwyddyn a ddaeth i ben 31 Mawrth 2022 o dan Ddeddf Archwilio Cyhoeddus (Cymru) 2004.

Mae datganiadau ariannol Awdurdod Parc Cenedlaethol Eryri yn cynnwys y Datganiad Symud mewn Cronfeydd Wrth Gefn, y Datganiad Cynhwysfawr ar Incwm a Gwariant, y Fantolen, y Datganiad Llif Arian Parod, y polisiau cyfrifyddu a'r nodiadau cysylltiedig, gan gynnwys crynodeb o bolisiau cyfrifyddu arwyddocaol.

Y fframwaith adrodd ariannol a gymhwyswyd wrth eu paratoi yw'r gyfraith berthnasol a'r safonau cyfrifyddu rhyngwladol fel y'u dehonglwyd ac y'u haddaswyd gan God Ymarfer ar Gyfrifyddu Awdurdodau Lleol yn y Deyrnas Unedig 2020-21.

Yn fy marn i, mae'r datganiadau ariannol:

- yn rhoi darlun cywir a theg o sefyllfa ariannol Awdurdod Parc Cenedlaethol Eryri ar 31 Mawrth 2022 ac o'i incwm a'i wariant ar gyfer y flwyddyn a ddaeth i ben bryd hynny; ac
- maent wedi eu paratoi'n briodol yn unol â gofynion deddfwriaethol a safonau cyfrifyddu rhyngwladol fel y'u dehonglwyd ac y'u haddaswyd gan God Ymarfer ar Gyfrifyddu Awdurdodau Lleol yn y Deyrnas Unedig 2021-22.

Sail y farn

Cynhaliais fy archwiliad yn unol â'r gyfraith berthnasol a'r Safonau Rhyngwladol ar Archwilio yn y DU (Safonau Rhyngwladol ar Archwilio (DU)) a Nodyn Ymarfer 10 'Archwilio Datganiadau Ariannol Cyrrff y Sector Cyhoeddus yn y Deyrnas Unedig'. Disgrifir fy nghyfrifoldebau ymhellach o dan y safonau hynny yn adran cyfrifoldebau'r archwilydd wrth archwilio datganiadau ariannol fy adroddiad. Rwyf yn annibynnol o'r Awdurdod yn unol â'r gofynion moesegol sy'n berthnasol i'm harchwiliad o'r datganiadau ariannol yn y DU, gan gynnwys Safon Foesegol yr Awdurdod Adrodd Ariannol, ac rwyf wedi cyflawni fy nghyfrifoldebau moesegol eraill yn unol â'r gofynion hyn. Credaf fod y dystiolaeth archwilio yr wyf wedi ei chael yn ddigonol ac yn briodol i ddarparu sail i'm barn.

Casgliadau sy'n ymwneud â busnes gweithredol

Wrth archwilio'r datganiadau ariannol, rwyf wedi dod i'r casgliad bod y defnydd o sail gyfrifyddu busnes gweithredol wrth baratoi'r datganiadau ariannol yn briodol.

Yn seiliedig ar y gwaith a wnaed gennyf, nid wyf wedi nodi unrhyw ansicrwydd perthnasol sy'n ymwneud â digwyddiadau nac amodau a allai, yn unigol neu ar y cyd, fwrw amheuaeth sylweddol ar allu'r Awdurdod i barhau i fabwysiadu sail gyfrifyddu busnes gweithredol am gyfnod o 12 mis o leiaf o'r adeg pan awdurdodir cyhoeddiad y datganiadau ariannol.

Disgrifir fy nghyfrifoldebau a chyfrifoldebau y swyddog ariannol cyfrifol mewn cysylltiad â busnes gweithredol yn adrannau perthnasol yr adroddiad hwn.

Gwybodaeth arall

Mae'r wybodaeth arall yn cynnwys yr wybodaeth a gynhwysir yn y Datganiad o Gyfrifon heblaw'r datganiadau ariannol a'm hadroddiad archwilydd arnynt. Y Swyddog Ariannol Cyfrifol sy'n gyfrifol am yr wybodaeth arall a gynhwysir yn y Datganiad o Gyfrifon. Nid yw fy marn ar y datganiadau ariannol yn cwmpasu'r wybodaeth arall ac, oni nodir fel arall yn glir yn fy adroddiad, nid wyf yn mynegi unrhyw fath o sicrwydd ynghylch hynny. Fy nghyfrifoldeb i yw darllen yr wybodaeth arall ac, wrth wneud hynny, ystyried a yw'r wybodaeth arall yn anghyson yn berthnasol â'r datganiadau ariannol neu'r wybodaeth a

gafwyd yn ystod yr archwiliad, neu ei bod yn ymddangos fel arall ei bod wedi ei chamddatgan yn berthnasol. Os byddaf yn nodi anghysondebau perthnasol o'r fath neu gamddatganiadau perthnasol amlwg, mae'n ofynnol imi benderfynu a yw hyn yn arwain at gamddatganiad perthnasol yn y datganiadau ariannol eu hunain. Os byddaf, ar sail y gwaith a wnaed gennyf, yn dod i'r casgliad bod yr wybodaeth arall hon wedi ei chamddatgan yn berthnasol, mae'n ofynnol imi adrodd y ffaith honno.

Nid oes gennyf ddim i'w adrodd yn hyn o beth.

Adroddiad ynghylch gofynion eraill

Barn ar faterion eraill

Yn fy marn i, yn seiliedig ar y gwaith a wnaed yn ystod fy archwiliad:

- mae'r wybodaeth a geir yn yr Adroddiad Naratif ar gyfer y flwyddyn ariannol y paratowyd y datganiadau ariannol ar ei chyfer yn gyson â'r datganiadau ariannol ac mae'r Adroddiad Naratif wedi ei baratoi yn unol â'r Cod Ymarfer ar Gyfrifyddu Awdurdodau Lleol yn y Deyrnas Unedig 2020-21; ac
- mae'r wybodaeth a roddir yn y Datganiad Llywodraethu Blynyddol ar gyfer y flwyddyn ariannol y paratowyd y datganiadau ariannol ar ei chyfer yn gyson â'r datganiadau ariannol ac mae'r Datganiad Llywodraethu Blynyddol wedi ei baratoi yn unol â'r canllawiau.

Materion y byddaf yn adrodd arnynt drwy eithriad

Yng ngoleuni gwybodaeth a dealltwriaeth yr Awdurdod a'i amgylchedd a gafwyd yn ystod yr archwiliad, nid wyf wedi nodi camddatganiadau perthnasol yn yr Adroddiad Naratif na'r Datganiad Llywodraethu Blynyddol.

Nid oes gennyf unrhyw beth i'w nodi o ran y materion canlynol, y cyflwynaf adroddiad i chi arnynt os bydd yr amgylchiadau canlynol yn berthnasol, yn fy marn i:

- nad oes cofnodion cyfrifyddu digonol wedi eu cadw, neu na dderbyniwyd ffurflenni cyfrifyddu digonol ar gyfer fy archwiliad oddi wrth y canghennau nad yw fy nhîm wedi ymweld â nhw;
- nid yw'r datganiadau ariannol yn cytuno â'r cofnodion a'r ffurflenni cyfrifyddu; neu
- nad wyf wedi derbyn yr holl wybodaeth a'r esboniadau sydd eu hangen arnaf ar gyfer fy archwiliad.

Cyfrifoldebau

Cyfrifoldebau'r swyddog ariannol cyfrifol mewn cysylltiad â'r datganiadau ariannol

Fel yr esbonir yn fanylach yn y Datganiad o Gyfrifoldebau ar gyfer y Datganiad o Gyfrifon a nodir ar dudalen 10, mae'r swyddog ariannol cyfrifol yn gyfrifol am baratoi'r datganiad o gyfrifon, sy'n rhoi darlun cywir a theg, ac am ba bynnag reolaeth fewnol sy'n angenrheidiol ym marn y swyddog ariannol cyfrifol i allu paratoi datganiad o gyfrifon sy'n rhydd o gamddatganiadau perthnasol, boed hynny trwy dwyll neu wall.

Wrth baratoi'r datganiad o gyfrifon, mae'r swyddog ariannol cyfrifol yn gyfrifol am asesu gallu'r Awdurdod i barhau fel busnes gweithredol, gan ddatgelu fel y bo'n briodol, faterion sy'n ymwneud â'r busnes gweithredol a defnyddio sail gyfrifyddu busnes gweithredol oni thybir bod hynny'n amhriodol.

Cyfrifoldebau'r Archwilydd o ran archwilio'r datganiadau ariannol

Fy amcanion yw cael sicrwydd rhesymol ynghylch a yw'r datganiadau ariannol yn eu cyfanrwydd yn rhydd o gamddatganiad perthnasol, boed trwy dwyll neu wall, a chyhoeddi adroddiad archwilydd sy'n cynnwys fy marn i. Sicrwydd rhesymol yw lefel uchel o sicrwydd, ond nid yw'n gwarantu y bydd archwiliad a gynhelir yn unol â Safonau Archwilio Rhyngwladol (DU) yn canfod camddatganiad perthnasol bob amser pan fydd yn bodoli. Gall camddatganiadau godi trwy dwyll neu wall a chânt eu hystyried yn berthnasol os, yn

unigol neu gyda'i gilydd, gellid disgwyl yn rhesymol iddynt ddylanwadu ar benderfyniadau economaidd defnyddwyr ar sail y datganiadau ariannol hyn.

Achosion o beidio â chydymffurfio â chyfreithiau a rheoliadau yw afreoleidd-dra, ac mae'n cynnwys twyll. Rwyf yn cynllunio gweithdrefnau yn unol â'm cyfrifoldebau a amlinellir uchod er mwyn canfod camddatganiadau perthnasol mewn cysylltiad ag afreoleidd-dra, gan gynnwys twyll.

Roedd fy ngweithdrefnau'n cynnwys y canlynol:

- holi'r rheolwyr, Pennaeth Archwilio Mewnol yr Awdurdod a'r rhai sy'n gyfrifol am lywodraethu, gan gynnwys cael ac adolygu dogfennau ategol sy'n ymwneud â pholisïau a gweithdrefnau Awdurdod Parc Cenedlaethol Eryri mewn cysylltiad â:
 - nodi, gwerthuso a chydymffurfio â chyfreithiau a rheoliadau ac a oeddent yn ymwybodol o unrhyw achosion o beidio â chydymffurfio;
 - canfod ac ymateb i risgiau o dwyll ac a oes ganddynt wybodaeth am unrhyw dwyll gwirioneddol, tybiedig neu honedig;
 - y rheolaethau mewnol a sefydlwyd i liniaru risgiau sy'n gysylltiedig â thwyll neu beidio â chydymffurfio â chyfreithiau a rheoliadau.
- ystyried gan weithredu fel tîm archwilio sut a ble y gallai twyll ddigwydd yn y datganiadau ariannol ac unrhyw ddangosyddion twyll posibl. Yn rhan o'r drafodaeth hon, nodais botensial am dwyll yn y meysydd canlynol: postio cyfnodolion anarferol, adolygu amcangyfrifon cyfrifyddu gan chwilio am ragfarn a gwerthusais y rhesymeg dros unrhyw drafodiadau sylweddol y tu allan i fusnes arferol.
- cael dealltwriaeth o fframwaith awdurdod Awdurdod Parc Cenedlaethol Eryri yn ogystal â fframweithiau cyfreithiol a rheoliadol eraill y mae'r Awdurdod yn gweithredu ynddynt, gan ganolbwyntio ar y chyfreithiau a'r rheoliadau hynny a gafodd effaith uniongyrchol ar y datganiadau ariannol neu a gafodd effaith sylfaenol ar weithrediadau Awdurdod Parc Cenedlaethol Eryri.

Yn ogystal â'r uchod, roedd fy ngweithdrefnau ar gyfer ymateb i risgiau a nodwyd yn cynnwys y canlynol:

- adolygu datgeliadau y datganiad ariannol a phrofi dogfennau ategol er mwyn asesu cydymffurfio â'r chyfreithiau a'r rheoliadau perthnasol a drafodir uchod;
- holi'r rheolwyr, y Pwyllgor Perfformiad ac Adnoddau a chynghorwyr cyfreithiol ynghylch ymglyfreithio a hawliadau gwirioneddol a phosibl;
- darllen cofnodion cyfarfodydd y rhai sy'n gyfrifol am lywodraethu;
- wrth fynd i'r afael â'r risg o dwyll trwy wrth-wneud rheolaethau gan reolwyr, profi priodoldeb cofnodion mewn cyfnodolion ac addasiadau eraill; asesu a yw'r barnau a wneir wrth wneud amcangyfrifon cyfrifyddu yn arwydd o duedd bosibl; a gwerthuso rhesymeg busnes unrhyw drafodiadau arwyddocaol sy'n anarferol neu y tu allan i fusnes arferol; ac
- rwyf hefyd wedi cyfleu cyfreithiau a rheoliadau perthnasol a nodwyd a risgiau o dwyll posibl i'r tîm archwilio cyfan, gan barhau i fod yn effro i unrhyw arwyddion o dwyll neu beidio â chydymffurfio â chyfreithiau a rheoliadau drwy gydol yr archwiliad.

Mae'r anhawster cynhenid i ganfod afreoleidd-dra, effeithiolrwydd rheolaethau Awdurdod Parc Cenedlaethol Eryri, a natur, amseru a graddau'r gweithdrefnau archwilio a gyflawnir yn effeithio ar y graddau y gall fy ngweithdrefnau ganfod afreoleidd-dra, gan gynnwys twyll.

Ceir disgrifiad pellach o gyfrifoldebau'r archwilydd o ran archwilio'r datganiadau ariannol ar wefan yr Awdurdod Adrodd Ariannol www.frc.org.uk/auditorsresponsibilities. Mae'r disgrifiad hwn yn rhan o fy adroddiad archwilydd.

Tystysgrif cwblhau archwiliad

Tystiaf fy mod wedi cwblhau'r archwiliad o gyfrifon Awdurdod Parc Cenedlaethol Eryri yn unol â gofynion Deddf Archwilio Cyhoeddus (Cymru) 2004 a Chod Ymarfer Archwilio Archwilydd Cyffredinol Cymru.

Adrian Crompton

Adrian Crompton
Archwilydd Cyffredinol Cymru
Dyddiad

24 Heol y Gadeirlan
Caerdydd
CF11 9LJ

Cynnal a chadw a chywirdeb gwefan yr Awdurdod :

Cyfrifoldeb yr Awdurdod yw hygyrdedd gwefan Awdurdod Parc Cenedlaethol Eryri a'r gwaith o gynnal y wefan honno; nid yw'r gwaith a gyflawnir gan archwilwyr yn cynnwys ystyriaeth o'r materion hyn ac, yn unol â hynny, nid yw'r archwilwyr yn derbyn unrhyw gyfrifoldeb am unrhyw newidiadau a allai fod wedi cael eu cyflwyno i'r datganiadau ariannol ers eu cyflwyno'n wreiddiol ar y wefan.

Awdurdod Parc Cenedlaethol Eryri

Datganiad Llywodraethu Blynyddol 2022-23

Mae'r datganiad hwn yn diwallu'r angen i gynhyrchu Datganiad Rheolaeth Fewnol yn unol â Rheoliad 4 o Reoliadau Cyfrifon ac Archwilio (Cymru) 2005 (fel y'i diwygiwyd yn 2010)

Cyflwyniad

Mae Awdurdod Parc Cenedlaethol Eryri yn gyfrifol am sicrhau bod ei weithgareddau'n cael eu cynnal yn unol â'r gyfraith a safonau priodol, a bod arian cyhoeddus yn cael ei ddiogelu a'i gyfrifo amdano yn briodol, ac yn cael ei ddefnyddio mewn ffordd economaidd, effeithlon ac effeithiol.

Mae Awdurdod Parc Cenedlaethol Eryri yn ddarostyngedig i Ddeddf Lles Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015. Mae'r Ddeddf yn gosod dyletswydd ar yr Awdurdod i bennu Amcanion Lles sy'n cyfrannu'n uniongyrchol at gyflawni'r 7 Nodau Lles fel y nodir yn y Ddeddf, sef:

- Cymru lewyrchus
- Cymru gydnerth
- Cymru iachach
- Cymru sy'n fwy cyfartal
- Cymru o gymunedau cydlynus
- Cymru â diwylliant bywiog lle mae'r Gymraeg yn ffynnu
- Cymru sy'n gyfrifol ar lefel fyd-eang

Ar ben hynny, mae'n rhaid i Awdurdod Parc Cenedlaethol Eryri gyflawni ei ddyletswyddau yn unol ag 'egwyddor cynaliadwyedd statudol', sy'n golygu bod yn rhaid i'r Awdurdod weithredu mewn modd sy'n ceisio sicrhau bod anghenion y presennol yn cael eu diwallu heb amharu ar allu cenedlaethau'r dyfodol i ddiwallu eu hanghenion eu hunain.

Wrth gyflawni'r cyfrifoldebau eang hyn, mae Awdurdod Parc Cenedlaethol Eryri hefyd yn gyfrifol am roi trefniadau priodol yn eu lle ar gyfer llywodraethu ei swyddogaethau, hwyluso gweithrediad effeithiol ei weithgareddau, sy'n cynnwys trefniadau ar gyfer rheoli risg a rheolaeth ariannol ddigonol ac effeithiol.

Mae Awdurdod Parc Cenedlaethol Eryri wedi cymeradwyo a mabwysiadu cod llywodraethu corfforaethol, sy'n gyson ag egwyddorion Fframwaith CIPFA / Solace "Delivering Good Governance in Local Government". Mae'r datganiad hwn yn esbonio sut mae'r Awdurdod yn cydymffurfio â'r cod a hefyd yn cwrdd â gofynion rheoliad 5(2) o Reoliadau Cyfrifon ac Archwilio (Cymru) 2014 mewn perthynas â chyhoeddi datganiad rheolaeth fewnol.

Mae'r Cod Llywodraethu Corfforaethol wedi'i adolygu a'i ddiweddarau, fel rhan o adolygiad mwy ar drefniadau llywodraethu'r Awdurdod yn 2021/22. Mabwysiadwyd y Cod Llywodraethu Corfforaethol newydd yn ffurfiol gan yr Awdurdod ym mis Ebrill 2022.

Pwrpas y Fframwaith Llywodraethu

Mae'r fframwaith llywodraethu yn cynnwys y systemau a'r prosesau, y diwylliant a'r gwerthoedd hynny sy'n cyfeirio ac yn rheoli'r awdurdod, a'r gweithgareddau ble mae'n adrodd i, cysylltu ag, ac yn arwain y gymuned. Mae'n galluogi'r awdurdod i fonitro llwyddiant ei amcanion strategol, ac ystyried a yw'r amcanion hynny wedi arwain at ddarparu gwasanaethau addas a chost effeithiol.

Mae'r system rheolaeth fewnol yn rhan allweddol o'r fframwaith hwnnw ac mae wedi'i ddylunio i reoli risg i lefel resymol yn hytrach na dileu'n gyfan gwbl y risg o fethiant i gyflawni polisiau, nodau ac amcanion; gall felly ond darparu sicrwydd rhesymol o effeithiolrwydd yn hytrach na sicrwydd diamod. Mae'r system rheolaeth fewnol yn seiliedig ar broses barhaus sy'n adnabod ac yn blaenoriaethu risgiau sy'n berthnasol i gyflawni polisiau, nodau ac amcanion Awdurdod Parc Cenedlaethol Eryri, i werthuso'r tebygolrwydd i'r risgiau hynny gael eu gwireddu a'r effaith petai hynny'n digwydd, ac i reoli'r risgiau mewn ffordd effeithlon, effeithiol ac economaidd.

Y Fframwaith Llywodraethu

Mae'r Fframwaith Llywodraethu yn cynnwys saith egwyddor i lywodraethu'n dda:

- **Egwyddor 1:** Ymddwyn gydag uniondeb, gan ddangos ymrwymiad cryf tuag at werthoedd moesegol, a pharchu rheolaeth y gyfraith
- **Egwyddor 2:** Sicrhau ein bod yn agored ac yn ymgysylltu â rhanddeiliaid trwy gyfrwng dull cynhwysfawr
- **Egwyddor 3:** Diffinio canlyniadau yn nhermau'r manteision economaidd, cymdeithasol ac amgylcheddol cynaliadwy
- **Egwyddor 4:** Penderfynu ar ymyriadau angenrheidiol i wneud y gorau o gyflawni'r canlyniadau a fwriedir
- **Egwyddor 5:** Datblygu gallu'r endid, gan gynnwys gallu ei arweinyddiaeth a'r unigolion ynddo
- **Egwyddor 6:** Rheoli risgiau a pherfformiad trwy gyfrwng rheolaeth fewnol gadarn a rheolaeth ariannol gyhoeddus gref
- **Egwyddor 7:** Gweithredu arferion da o ran tryloywder, adrodd, ac archwilio i sicrhau atebolrwydd effeithiol

Mae Awdurdod Parc Cenedlaethol Eryri yn datblygu ac yn gweithredu ei gynllunio corfforaethol strategol trwy fabwysiadu:

- Cynllun Eryri (Cynllun Rheolaeth y Parc Cenedlaethol);
- Cynllun Datblygu Lleol Eryri;
- Datganiad Llesiant ac Amcanion Llesiant; a
- Rhaglen Waith Corfforaethol.

Mae'r 4 dogfen yma yn cynrychioli conglfaen gwaith yr Awdurdod wrth gyflawni ei brif bwrpasau, fel y diffinnir yn Ddeddf yr Amgylchedd 1995 ac wrth weithredu ei weledigaeth.

Strwythur Llywodraethu

Mae strwythur llywodraethu'r Awdurdod yn cynnwys 4 prif bwyllgor:

- Mae Awdurdod Parc Cenedlaethol Eryri gyda 18 o Aelodau a benodwyd, ac yn ystod 2022/23 cynhaliwyd 5 cyfarfod.
- Cynhaliwyd y Pwyllgor Perfformiad ac Adnoddau 3 gwaith yn ystod 2022/23. Fel rhan o'i gylch gwaith mae'n ymgymryd â swyddogaethau pwyllgor archwilio yn unol â gofynion CIPFA.
- Cynhaliwyd y Pwyllgor Cynllunio a Mynediad 7 gwaith yn ystod 2022/23. Mae'r pwyllgor yn gyfrifol am gyflawni swyddogaethau cynllunio statudol yr Awdurdod.
- Cynhaliwyd y Pwyllgor Safonau'r Awdurdod dwywaith yn ystod 2022/23. Mae aelodaeth y pwyllgor, sydd gyda gylch gwaith i hyrwyddo a chynnal safonau ymddygiad uchel gan Aelodau, yn cynnwys 3 Aelod o'r Awdurdod a 3 aelod annibynnol.

Mae'r Rheolau Sefydlog yr Awdurdod (a gyhoeddwyd ar y wefan) yn rhoi disgrifiad manwl o'r trefniadau ar gyfer pob pwyllgor. Ar gyfer pob pwyllgor, mae'r rhaglen, cofnodion ac adroddiadau cysylltiedig â phapurau cefndir i gyd yn cael eu cyhoeddi ar wefan yr Awdurdod.

Tîm Rheoli

Mae strwythur rheoli'r Awdurdod yn cynnwys y Prif Weithredwr (sydd hefyd yn 'Swyddog y Parc Cenedlaethol' ac yn Bennaeth y Gwasanaeth Taledig) a dau Gyfarwyddwr. Mae Tîm Rheoli'r Awdurdod yn cyfarfod bob pythefnos, gyda'r Pennaeth Cyllid a Phennaeth Adnoddau Dynol yn mynychu.

Safonau

Mae'r Awdurdod wedi sefydlu Cod Ymddygiad i Aelodau, sy'n cynnwys adran sy'n cyfeirio'n benodol at fuddiannau a Chofrestr Buddiannau Aelodau. Y Cod Ymddygiad i staff yw'r cod ymddygiad safonol cenedlaethol ar gyfer cyflogeion awdurdodau cyhoeddus.

Mae'r Awdurdod wedi mabwysiadu'r polisïau a gweithdrefnau canlynol ar gyfer cynnal safonau uchel o ymddygiad ar gyfer staff ac Aelodau, ac i sicrhau atebolrwydd tuag at y cyhoedd:

- Y Drefn Gwyno – wedi'i sefydlu ar fodol drefn cwynion ymarfer da gan yr Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus yng Nghymru;

- Polisi Seinio Rhybudd - i alluogi staff i leisio pryderon difrifol yn hyderus gyda'r sicrwydd o wybod y ceir eu hymchwilio yn drwyadl ac mewn ffordd deg, heb ofni dial;
- Strategaeth Gwrth-dwyll a Llygredigaeth - yn cynnwys mesurau sydd wedi'u cynllunio i rwystro unrhyw weithred o dwyll neu lygredigaeth, a pha gamau y dylid eu cymryd petai rywbeth o'r fath yn digwydd; ac y
- Cynllun Dirprwyo - yn amlinellu sut mae swyddogaethau'r Awdurdod llawn yn cael eu cyflawni trwy ddirprwyo i'w bwyllgorau a'i is-bwyllgorau

Rheoli Risg

Mae Polisi a Strategaeth Rheoli Risg wedi'i sefydlu. Caiff y broses o adnabod risgiau ei chydlynu gan y Pennaeth Gweinyddol a Gofal Cwsmer, gyda mewnbwn gan y Tîm Rheoli a'r Penaeithiaid Gwasanaeth. Mae'r Gofrestr Risg a'r mesurau lliniaru yn cael eu hadolygu a'i ddiweddarau'n chwarterol.

Archwiliad Mewnol

Mae'r adolygiad o effeithiolrwydd y system o drefniadau rheolaeth a llywodraethu mewnol yn cael ei lywio gan waith yr Archwilyr Mewnol, a gynhaliwyd gan Gyngor Gwynedd. Darperir y gwasanaeth Archwilio Mewnol yn unol â Chod Ymarfer CIPFA ar gyfer Archwilio Mewnol mewn Llywodraeth Leol yn y DU. Mae'r Rheolwr Archwilio Mewnol yn paratoi adroddiad blynyddol sy'n crynhoi canlyniadau gwaith archwilio mewnol yn ystod y flwyddyn.

Archwiliad Allanol

Archwilio Cymru sy'n gweithredu fel archwilydd allanol i'r Awdurdod, ac felly sy'n adrodd ar reolaeth ariannol a pherfformiad yr Awdurdod. Yn ogystal, mae Archwilio Cymru yn rhoi barn ar ddiagonolrwydd y gwaith archwilio mewnol.

Swyddog Monitro

Mae'r Cyfarwyddwr Gwasanaethau Corfforaethol wedi'i enwebu fel Swyddog Monitro. Mae gan y Swyddog Monitro'r ddyletswydd benodol i sicrhau bod Aelodau a benodwyd a Swyddogion yr Awdurdod yn cynnal y safon uchaf o ymddygiad ym mhopeth a wnânt. Mae'r Swyddog Monitro yn cynghori ar drefn gyfansoddiadol a chyfreithlondeb gweithredoedd yr Awdurdod.

Rheolaeth Ariannol

Mae trefniadau rheolaeth ariannol yr Awdurdod yn cydymffurfio â gofynion llywodraethu Datganiad CIPFA ar Rôl y Prif Swyddog Cyllid mewn Llywodraeth Leol (2016). Y Prif Swyddog Cyllid (sydd yn Brif Swyddog Cyllid Cyngor Gwynedd) yw'r swyddog sydd â chyfrifoldebau o dan Adran 151 o Ddeddf Llywodraeth Leol 1972.

Materion Llywodraethu Arwyddocaol a Chamau a Gymerwyd yn ystod y Flwyddyn

Mae'r Ddeddf Lles Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015 yn gosod dyletswydd craidd ar yr Awdurdod i osod amcanion lleisiant sy'n maxsimeiddio ein cyfraniad at gyflawni'r 7 nodau lleisiant a osodwyd yn y Ddeddf. Dylai amcanion lleisiant yr Awdurdod fod yn amcanion ar gyfer newid yn y tymor hir.

Mae Datganiad Llesiant yr Awdurdod ar gyfer 2021-26 yn gosod allan Amcanion Llesiant sy'n disgrifio sut y byddant yn helpu'r Awdurdod i gyflawni'r saith nod lleisiant ar gyfer Cymru.

Mae'r Amcanion Llesiant yn canolbwyntio ar dri maes gwaith allweddol - Amgylcheddau Cydnerth, Cymunedau Cydnerth a Ffyrdd Cydnerth o Weithio - ac maent wedi'u halinio â phump is-thema i roi ffocws, fel yr amlinellir islaw.

Amgylcheddau Cydnerth

1. Gwella rheolaeth hamdden ag unrhyw effeithiau negyddol hamdden.
2. Ymateb i heriau newid yn yr hinsawdd.
3. Gwella rheolaeth a'r ddealltwriaeth o'n treftadaeth ddiwylliannol.
4. Mynd i'r afael â heriau a chyfleoedd senarios rheoli tir ar ôl Brexit.
5. Mynd i'r afael â'r dirywiad mewn natur.

Cymunedau Cydnerth

1. Cynnal a chynyddu ansawdd bywyd preswylwyr.
2. Cefnogi pobl ifanc.
3. Hyrwyddo twristiaeth gynaliadwy i ychwanegu gwerth i gymunedau lleol.
4. Hyrwyddo a chefnogi'r Gymraeg yn weithredol.
5. Datblygu economi leol sy'n cefnogi dynodiad a rheolaeth Eryri fel Parc Cenedlaethol.

Ffyrdd Cydnerth o Weithio

1. Datblygu gweithlu medrus.
2. Datblygu a hyrwyddo arfer gorau.
3. Gweithio'n effeithiol mewn partneriaeth.
4. Moderneiddio trefniadau llywodraethu.
5. Cynnal a gwella dealltwriaeth a chefnogaeth cymunedau lleol tuag at waith y Parc Cenedlaethol.

Bydd angen gweithredu i gwrdd â'n nodau lleisiant mewn modd cynaliadwy. Mae datblygu cynaliadwy yn golygu pum gofyniad allweddol, sef:

1. Tymor Hir - pwysigrwydd cydbwysu anghenion tymor byr gyda'r angen i ddiogelu'r gallu i gwrdd ag anghenion tymor hir, yn enwedig lle mae'r pethau a wneir i gwrdd ag anghenion tymor byr yn gallu cael effeithiau tymor hir niweidiol.
2. Integreiddio - sut y gall ein nodau lleisiant effeithio ar bob un o'r nodau lleisiant, sut y gall y nodau lleisiant effeithio ar ei gilydd neu ar nodau lleisiant cyrff cyhoeddus eraill, yn enwedig lle y gallai camau a gymerwyd gennym i gyfrannu at gwrdd ag un amcan fod yn niweidiol o ran cwrdd ag un arall.

3. Cynnwys - pwysigrwydd cynnwys pobl eraill sydd â diddordeb mewn cyflawni'r nodau llesiant, ac i sicrhau bod yr unigolion hynny yn adlewyrchu amrywiaeth poblogaeth Cymru neu ardal ddaearyddol yr Awdurdod.
4. Cydweithio - Gallai gweithredu ar y cyd ag unrhyw unigolyn (neu'r modd y mae gwahanol rannau o'r Awdurdod yn gweithredu gyda'i gilydd) gynorthwyo'r Awdurdod i gyflawni ei nodau llesiant, neu gynorthwyo corff arall i gyflawni ei amcanion.
5. Atal - i ystyried sut y gall defnyddio adnoddau i atal problemau rhag digwydd, neu waethygu, gyfrannu at gwrdd â nodau llesiant yr Awdurdod, neu amcanion corff arall.

Cyflwynwyd y Rhaglen Waith Gorfforaethol ar gyfer 2022/23 i'w chymeradwyo fel dogfen waith gan yr Aelodau yng nghyfarfod yr Awdurdod ar y 15fed o Fehefin 2022. Mae'r Rhaglen yn gosod y prosiectau, cynlluniau a chamau gweithredu penodol yr ymgymerir â hwy er mwyn cyflawni Amcanion Llesiant a Blaenoriaethau Gwasanaeth yr Awdurdod.

Adroddwyd ar gynnydd y Rhaglen adrodd i'r Pwyllgor Perfformiad ac Adnoddau ar yr 30ain o Dachwedd. Disgwylir i'r adroddiad blynyddol llawn ar y Rhaglen Waith Corfforaethol gael ei gyflwyno i'r Pwyllgor Perfformiad ac Adnoddau ym mis Gorffennaf 2023.

Effeithiolrwydd y Fframwaith Llywodraethu

Mae Awdurdod Parc Cenedlaethol Eryri yn gyfrifol am gynnal, o leiaf unwaith y flwyddyn, adolygiad o effeithiolrwydd ei fframwaith llywodraethu gan gynnwys y system rheolaeth fewnol. Mae'r adolygiad o effeithiolrwydd y system rheolaeth fewnol yn cael ei lywio gan waith yr archwilwyr mewnol a'r rheolwr uwch o fewn yr Awdurdod, sydd â chyfrifoldeb am ddatblygu a chynnal yr amgylchedd llywodraethu, a hefyd gan sylwadau a wnaed gan yr archwilwyr allanol ac asiantaethau adolygu ac arolygiaethau eraill. Mae'r adolygiad hwn yn seiliedig ar y saith egwyddor o'r Cod Llywodraethu Corfforaethol.

Egwyddor 1: Ymddwyn gydag uniondeb, gan ddangos ymrwymiad cryf tuag at werthoedd moesegol, a pharchu rheolaeth y gyfraith

<p>Cod Llywodraethu Corfforaethol</p>	<p>Cafodd llywodraethu ei graffu'n fanwl yn ystod 2021/22 gan Grŵp Tasg a Gorffen o Swyddogion ac Aelodau a sefydlwyd yn arbennig i'r diben hwn.</p> <p>Adolygwyd y Cod Llywodraethu Corfforaethol yn fanwl a'i ailddrafftio gan y Grŵp, i sicrhau ei fod yn parhau i fod yn gonglfaen ar gyfer llywodraethu effeithiol yn y dyfodol.</p> <p>Mabwysiadwyd y Cod Llywodraethu diwygiedig yn ffurfiol gan yr Awdurdod yn ei gyfarfod ar y 27ain o Ebrill 2023.</p>
<p>Pwyllgor Safonau</p>	<p>Cyfarfu'r Pwyllgor Safonau ddwywaith yn ystod y flwyddyn.</p> <p>O fis Mai 2022 roedd cylch gwaith y Pwyllgor Safonau yn cynnwys dyletswydd statudol ychwanegol i baratoi adroddiad blynyddol i'r Awdurdod ar sut mae swyddogaethau'r pwyllgor wedi'u cyflawni a darparu trosolwg o faterion ymddygiad yn gyffredinol o fewn yr Awdurdod.</p> <p>Roedd y cyfarfod cyntaf a gynhaliwyd ar y 1af o Ebrill 2022 wedi'i neilltuo'n bennaf i gytuno ar yr Adroddiad Blynyddol, a gyflwynwyd yn ddiweddarach i'r Awdurdod yn ei Gyfarfod Cyffredinol Blynyddol a gynhaliwyd ar y 15fed o Fehefin 2002.</p> <p>Yn ail gyfarfod y Pwyllgor Safonau a gynhaliwyd ar yr 2il o Fedi 2022, ystyriwyd busnes arferol y Pwyllgor, a oedd yn cynnwys enwebu Aelodau ar gyfer y Panel Apeliadau Graddfa Statws Sengl, Caniatáu Goddefebau ac ystyried Adroddiad Monitro Cwynion Blynyddol yr Awdurdod yn ogystal ag Adroddiad Blynyddol Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru.</p>
<p>Polisi Seinio Rhybudd</p>	<p>Yn ystod 2022/23, ni dderbyniwyd unrhyw adroddiadau ac ni chodwyd unrhyw bryderon mewn perthynas ag unrhyw Aelod neu Swyddog o'r Awdurdod o dan y Polisi Seinio Rhybudd.</p>
<p>Strategaeth Gwrth-dwyll a Llygredigaeth</p>	<p>Yn ystod 2022/23 ni dderbyniwyd unrhyw gwynion honedig o dwyll neu lygredigaeth mewn perthynas â unrhyw Aelod neu Swyddog o'r Awdurdod, ac ni adnabuwyd unrhyw feysydd sy'n peri pryder gan yr Archwilwyr Mewnol yn ystod eu gwaith archwilio.</p>

Model Cod Ymddygiad	Yn ystod 2022/23, ni fu unrhyw newidiadau neu ddiwygiadau i'r Cod Ymddygiad Enghreifftiol.
Cwynion – Swyddogion	<p>Yn ystod 2022/23, derbyniodd yr Awdurdod gyfanswm o 7 cwyn ffurfiol.</p> <p>Cyfeiriwyd dwy o'r cwynion hyn yn ddiweddarach at Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru, a wrthododd ymchwilio ymhellach.</p> <p>Ni fu'r Awdurdod felly yn destun ymchwiliad ffurfiol gan yr Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus yn ystod 2022/23.</p>
Cwynion – Aelodau	Yn ystod 2022/23, ni dderbyniodd Swyddog Monitro'r Awdurdod unrhyw gwynion ffurfiol yn ymwneud â'r Aelodau, a ni chyflwynwyd unrhyw gwynion yn uniongyrchol i Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru.
Rheolau Sefydlog	<p>Adolygwyd Rheolau Sefydlog yr Awdurdod fel rhan o gylch gorchwyl y Grŵp Tasg a Gorffen Adolygu Llywodraethu yn ystod 2021/22.</p> <p>Daeth yr adolygiad i'r casgliad bod yr Awdurdod yn parhau â'i strwythur pwyllgorau presennol ond y dylai'r Awdurdod yn y dyfodol ystyried newid sy'n rhoi'r hawl i'r Pwyllgor Perfformiad ac Adnoddau wneud penderfyniadau terfynol ar adroddiadau ariannol ac adroddiadau eraill (oni bai bod angen cymeradwyaeth benodol gan yr Awdurdod).</p>
Rheolau Sefydlog parthed Cytundebau	<p>Cyflwynwyd fersiwn ddiwygiedig newydd o'r Rheolau Sefydlog yn ymwneud â Chontractau i'r Awdurdod i'w mabwysiadu yn ei gyfarfod ar yr 16eg o Dachwedd 2022.</p> <p>Mae'r adolygiad yn ymgorffori'r argymhellion a roddwyd gan Lywodraeth Cymru ac a dderbyniwyd yn flaenorol, ac yn sicrhau cydymffurfiaeth â'r holl reoliadau newydd sy'n ymwneud ag ymadael â'r Undeb Ewropeaidd. Mae hefyd yn darparu sylfaen i'r Awdurdod ymgorffori ystyriaethau amgylcheddol yn ei bolisi caffael gwyrdd.</p>

<p>Cynllun Dirprwyo</p>	<p>Adolygwyd y Cynllun Dirprwyo fel rhan o gylch gorchwyl y Grŵp Tasg a Gorffen Adolygu Llywodraethu yn ystod 2021/22.</p> <p>Daeth y Grŵp i'r casgliad bod y Cynllun Dirprwyo Swyddogion presennol yn parhau i fod yn addas i'r diben, ac felly ni wnaethpwyd unrhyw argymhelliad ar gyfer newidiadau.</p>
<p>Cofrestr Buddiant / Diddordebau Aelodau</p>	<p>Mae'r Ddeddf Llywodraeth Leol (Democratiaeth) (Cymru) 2013 yn rhoi gofyniad ar yr Awdurdod i gyhoeddi'r Gofrestr gyfredol o Ddiddordebau / Fuddiant Aelodau ar wefan yr Awdurdod.</p> <p>Mae'n gyfrifoldeb ar bob Aelod o'r Awdurdod i ddiweddarau eu cofnod buddion/diddordebau ac i adrodd ar unrhyw newidiadau mewn modd amserol. Serch hynny, mae'r Swyddog Gwasanaethau Aelodau yn anfon copi o'u cofnod cyfredol i bob Aelod ar ôl bob Cyfarfod Blynyddol o'r Awdurdod, ac yn gofyn iddynt eu hadolygu a'i diweddarau os yn berthnasol.</p>

Egwyddor 2: Sicrhau ein bod yn agored ac yn ymgysylltu â rhanddeiliaid trwy gyfrwng dull cynhwysfawr

<p>Cynllun Cydraddoldeb Strategol</p>	<p>Cyflwynwyd yr Adroddiad Blynyddol ar y Cynllun Cydraddoldeb Strategol i'r Pwyllgor Perfformiad ac Adnoddau ar yr 30ain o Dachwedd 2021.</p> <p>Adroddwyd ar gynnydd yr Awdurdod gyda'i gynllun gweithredu o ran cyrraedd ei Amcanion Cydraddoldeb, ynghyd â'r Asesiadau Effaith Cydraddoldeb yr ymgwymerwyd â hwy yn ystod y flwyddyn, data monitro cyflog cyfartal a data cydraddoldeb staff.</p>
<p>Ymgynghori Uniongyrchol</p>	<p>Yn ystod 2022/23 parhaodd yr Awdurdod i ymgysylltu â chymunedau a rhanddeiliaid lleol trwy amrywiaeth o ddulliau, o ymgynghoriadau ysgrifenedig traddodiadol a holiaduron ar-lein i weminarau, cyfarfodydd ar-lein yn ogystal â chyfarfodydd wyneb yn wyneb, gweithdai a chymorthfeydd ymgynghori.</p>

	<p>Gan fod yr holl gyfyngiadau Covid-19 sy'n weddill wedi'u dileu yn ystod y flwyddyn, mae mwy o hyblygrwydd yn y nifer a'r mathau o ddulliau ymgynghori ac ymgysylltu bellach ar gael i'r Awdurdod. Mae hyn yn ein galluogi i gyrraedd mwy o bobl drwy ddarparu ffyrdd mwy hygyrch o ymgysylltu.</p> <p>Mae cyfarfodydd hybrid a digwyddiadau ymgynghori yn arbennig o boblogaidd, gan eu bod yn caniatáu mynediad i bobl y mae'n well ganddynt ymgysylltu wyneb yn wyneb yn ogystal â phobl y mae'n well ganddynt ymgysylltu ar-lein neu sy'n ei chael hi'n fwy ymarferol i fynychu trwy'r cyfrwng hwn.</p> <p>Mae'r dechnoleg sy'n galluogi hyn yn dal yn newydd iawn i'r Awdurdod ac i rai aelodau o'r cyhoedd. Fodd bynnag, gydag ymarfer a mwy o ddefnydd, bydd profiadau'n gwella dros amser.</p>
<p>Strategaeth Cyfathrebu a Ymgysylltu</p>	<p>Mae cyfathrebu ac ymgysylltu yn elfen hanfodol ym mhopeth y mae'r Awdurdod yn ei wneud. Mae hefyd yn faes lle mae yna wastad lle i wella, ac mae strategaeth yr Awdurdod yn adlewyrchu hyn.</p> <p>Mae datblygiadau technolegol cyflym a'r twf parhaus mewn llwyfannau cyfryngau cymdeithasol a lefelau cyfranogi yn golygu bod angen i'r Awdurdod ganolbwyntio'n llawn ar gyfathrebu'n effeithiol trwy'r sianeli cywir ar yr adeg iawn gydag ystod eang o gynulleidfaoedd.</p> <p>Cyflwynwyd yr ail adroddiad blynyddol ar y strategaeth i'r Pwyllgor Perfformiad ac Adnoddau ar yr 22ain o Fawrth 2023. Roedd yr adroddiad yn cynnwys data ar gyfer y dangosyddion perfformiad a nodir yn y strategaeth.</p> <p>Wrth ystyried yr adroddiad blynyddol cafwyd trafodaethau ynghylch dyfodol cyfryngau cymdeithasol a sut y bu i'r Awdurdod elwa yn ystod y cyfyngiadau symud yn arbennig, trwy gyfathrebu effeithlon. Cadarnhawyd bod sianeli cyfryngau cymdeithasol yn parhau i fod â rôl bwysig o ran ymgysylltu a chyfathrebu ar fesurau trafnidiaeth gynaliadwy sydd ar waith o amgylch Yr Wyddfa ac ati. Fodd bynnag, cadarnhawyd bod staff yn symud i ffwrdd o blatfform TikTok, ar ôl i bryderon diogelwch gael eu hamlygu yn ddiweddar gan Lywodraeth y DU.</p>
<p>Ceisiadau Rhyddid Gwybodaeth a Rheoliadau</p>	<p>Mae'r Awdurdod wedi mabwysiadu Cynllun Cyhoeddi Enghreifftiol y Comisiynydd Gwybodaeth ac wedi cyhoeddi canllaw ar wybodaeth, ac mae'r ddau ohonynt ar gael ar y wefan.</p>

<p>Gwybodaeth Amgylcheddol</p>	<p>Yn ystod 2022, derbyniwyd 30 o geisiadau, ac o'r rhain fe dderbyniodd 21 yr holl wybodaeth y gofynnwyd amdani (70%). O'r 9 cais arall, cafodd 3 eu gwrthod neu eu gwrthod yn rhannol oherwydd nad oedd y wybodaeth y gofynnwyd amdani yn bodoli neu nid oedd yr awdurdod yn cadw'r wybodaeth, gwrthodwyd 2 gais yn rhannol gan fod y wybodaeth y gofynnwyd amdani yn datgelu pwy yw aelodau o'r cyhoedd sy'n adrodd am achosion posibl o dor-rheolaeth cynllunio, gwrthodwyd 1 cais yn rhannol gan ei fod yn cynnwys data personol trydydd parti, gwrthodwyd 1 cais yn rhannol gan ei fod yn cynnwys gwybodaeth a ddsbarthwyd yn fasnachol sensitif, a gwrthodwyd 1 cais yn rhannol gan ei fod ar gyfer ymateb yr Awdurdod i gais am gyngor cyn-cyflwyno cais cynllunio, nad oedd wedi arwain at gais cynllunio. Mae'n bolisi gan yr Awdurdod i gadw'r rhain yn gyfrinachol hyd nes y cyflwynir cais cynllunio, ac yn unol â hynny mae'n cael ei ddsbarthu fel eithriedig o dan Reoliad 12(5)(f) o Reoliadau Gwybodaeth Amgylcheddol 2004.</p> <p>Cafodd yr Awdurdod ei herio ar hyn yn flaenorol yn 2020, a chadarnhaodd y Comisiynydd Gwybodaeth benderfyniad yr Awdurdod.</p> <p>Ni chyflwynwyd unrhyw gwynion yn ystod y flwyddyn i'r Comisiynydd Gwybodaeth ynghylch unrhyw gais am wybodaeth.</p>
<p>Rhaglenni Pwyllgorau ac Adroddiadau Cysylltiedig</p>	<p>Mae rhaglenni ac adroddiadau cysylltiedig Pwyllgorau'r Awdurdod yn cael eu cyhoeddi ar y wefan o leiaf 3 diwrnod gwaith clir cyn bob cyfarfod.</p> <p>Mae archif o raglenni a dogfennau cysylltiedig o bwyllgorau'r gorffennol hefyd ar gael ar y wefan.</p>

Egwyddor 3: Diffinio canlyniadau yn nhermau'r manteision economaidd, cymdeithasol ac amgylcheddol cynaliadwy

<p>Cynllun Partneriaeth Yr Wyddfa</p>	<p>Er na chyflwynwyd adroddiad diweddar ffurfiol ar Gynllun Yr Wyddfa i'r Aelodau yn ystod 2022, cyhoeddwyd tri chylchlythyr yn rhoi'r wybodaeth ddiweddaraf am waith y Bartneriaeth a chafwyd trafodaeth ar yr elfen parcio a thrafnidiaeth yng Ngweithgor Aelodau Hydref 2022.</p> <p>Ers lansio'r Cynllun yn 2018 mae llawer o'r prosiectau cychwynnol wedi'u cwblhau ac mae'r Bartneriaeth yn bwriadu adolygu'r Cynllun yn ystod 2024 gyda lansiad fersiwn diwygiedig – pum mlynedd ers creu'r Cynllun gwreiddiol. Mae enghreifftiau o'r prosiectau sydd wedi'u cwblhau yn cynnwys: Ap Teithiau Cerdded Llwybrau'r Wyddfa; Rhaglen Llysgenhadon Ar-lein; safle bws a bwrdd gwybodaeth Nant Peris; Creu a gweithredu Cynllun Cyfathrebu; Gwell dehongliad o ranbarth Yr Wyddfa; a Phrosiect sbwriel.</p> <p>Un o flaenoriaethau'r Cynllun yw gweithredu Strategaeth Parcio a Thrafnidiaeth Yr Wyddfa ac Ogwen. Mae llawer o'r elfennau cychwynnol wedi'u rhoi ar waith gyda chymorth Trafnidiaeth Cymru, ac mae'r gwaith ar yr elfen hollbwysig hon yn mynd rhagddo'n gyflym.</p> <p>Ym mis Hydref 2022, penododd yr Awdurdod Swyddog Yr Wyddfa Ddi-blastig am 2 flynedd. Mae'r prosiect uchelgeisiol hwn yn cychwyn ar 'Llwybr Di-blastig' ynghyd ag ymwelwyr, busnesau ac ysgolion, a dysgu oddi wrth ein gilydd i warchod y mynydd. Y nod yw lleihau faint o blastig untro sy'n cael eu gwerthu, eu defnyddio a'u taflu ar fynydd prysuraf Cymru ac o'i amgylch. Y gobaith yw dileu pob plastig diangen o'r llyf gwastraff yn y dyfodol. Bydd yr hyn a ddysgir o'r peilot hwn yn cael ei ddefnyddio i roi prosiectau tebyg ar waith ar draws ardal y Parc Cenedlaethol.</p>
<p>Cynllun Eryri (Cynllun Partneriaeth Parc Cenedlaethol Eryri)</p>	<p>Mabwysiadwyd Cynllun Eryri gan Awdurdod y Parc Cenedlaethol fel ei Gynllun Rheoli (Partneriaeth) statudol ym mis Hydref 2020 ac fe'i lansiodd yn swyddogol ym mis Tachwedd 2020. Mae'r ail adroddiad cynnydd blynyddol sy'n casglu mewnbwn gan yr holl Bartneriaid o fis Tachwedd 2021 hyd at ddiwedd 2022 ar ffurf drafft ar hyn o bryd.</p>

	<p>Parhaodd 2021-22 i fod yn heriol i bob Partner. Amlygodd cyfnodau clo pandemig Covid-19 faterion newydd, yn ogystal â chyflymu ffyrdd arloesol o weithio. Serch hynny, trwy gasglu gwybodaeth ar gyfer yr adroddiad blynyddol, mae'n amlwg bod enghreifftiau rhagorol o waith sy'n cael ei ddatblygu tuag at nodau Cynllun Eryri yn bodoli ar draws y rhanbarth.</p> <p>Yn ei ail flwyddyn weithredol, mae cynnydd sylweddol wedi ei wneud ar Gynllun Gweithredu Cynllun Eryri. Ar hyn o bryd nid oes unrhyw Ganlyniadau sydd wedi'u hasesu fel rhai Heb eu symud ymlaen a/neu mewn perygl. Mae'n deg casglu felly bod cynnydd wedi'i gyflawni ym mhob maes o Gynllun Gweithredu Cynllun Eryri yn y flwyddyn o 2021-22.</p> <p>Bydd yr Adroddiad Blynyddol drafft ar gyfer 2022 yn cael ei drafod yng nghyfarfod Fforwm Eryri ar 16eg Mai 2023 a'r gobaith yw y caiff ei gyflwyno i aelodau'r Awdurdod yn y Cyfarfod Cyffredinol Blynyddol ar 14eg Mehefin 2023 i'w fabwysiadu.</p>
<p>Cynllun Datblygu Lleol Eryri 2016-2031</p>	<p>Mabwysiadwyd Cynllun Datblygu Lleol Eryri 2016-2031 (CDLI) diwygiedig ar y 6ed o Chwefror 2019.</p> <p>Cyflwynwyd yr ail Adroddiad Monitro Blynyddol (AMB) i'r Pwyllgor Cynllunio a Mynediad ar yr 19eg o Hydref 2022, ac roedd yn cwmpasu'r cyfnod Ebrill 2021 hyd at ddiwedd mis Mawrth 2022. Cyflwynir yr AMB i Lywodraeth Cymru erbyn 31ain o Hydref bob blwyddyn.</p> <p>Yn ogystal â chymeradwyo Adroddiad Monitro Blynyddol 2021-22, cymeradwyodd y Pwyllgor yr angen i gynnal adolygiad o Gynllun Datblygu Lleol Eryri 2016-2031 mabwysiedig o ganlyniad i dystiolaeth yr Adroddiad Monitro Blynyddol, newidiadau cyd-destunol cenedlaethol a lleol sylweddol, a chyhoeddiad Cymru'r Dyfodol: Cynllun Cenedlaethol 2040 (y Fframwaith Datblygu Cenedlaethol) ynghyd â newidiadau eraill mewn polisi cenedlaethol.</p> <p>Cadarnhawyd y camau nesaf ar gyfer cynnal adolygiad o Gynllun Datblygu Lleol Eryri 2016-2031 mabwysiedig hefyd, trwy baratoi Adroddiad Adolygu ac adrodd ar y canfyddiadau i Lywodraeth Cymru.</p>

<p>Cynllun Strategol ar gyfer Economi Ymwelwyr Cynaliadwy</p>	<p>Yn ei gyfarfod ar yr 8fed o Chwefror 2023, mabwysiadodd yr Awdurdod y Cynllun Strategol ar gyfer Economi Ymwelwyr Cynaliadwy yng Ngwynedd ac Eryri (2035) yn ffurfiol.</p> <p>Awdurdod Parc Cenedlaethol Eryri a Chyngor Gwynedd yw'r unig ddau awdurdod cyhoeddus yn y DU sydd â strategaeth o'r fath.</p> <p>Mae'r egwyddorion yn y Strategaeth wedi'u datblygu a'u derbyn trwy ymgynghori helaeth, a oedd yn cynnwys Aelodau'r Awdurdod.</p> <p>Ni all y Cynllun gael ei weithredu gan y ddau bartner yn unig, mae'n dibynnu ar Bartneriaeth eang a newydd er mwyn gwireddu'r weledigaeth. Un o'r camau cyntaf fydd sefydlu Partneriaeth Economi Ymwelwyr Cynaliadwy Gwynedd ac Eryri, a fydd yn dod â phartneriaid ynghyd am y tro cyntaf i drafod y dyfodol ar gyfer yr ardal yn ffurfiol.</p>
<p>Cynllun Corfforaethol 2021-22</p>	<p>Gan fod yr Awdurdod bellach wedi mabwysiadu Datganiad Llesiant sy'n cynnwys ei Amcanion Llesiant am gyfnod o bum mlynedd o 2021-26; ni fydd angen adolygiad blynyddol.</p> <p>Bydd y camau y cytunwyd arnynt yn y Rhaglen Waith Gorfforaethol yn awr yn ddigon i alluogi'r Awdurdod i asesu ei gynnydd o ran cyflawni'r Amcanion Llesiant ac felly ni fydd angen adroddiad Dangosyddion Perfformiad ar wahân. Mabwysiadwyd y Rhaglen Waith Gorfforaethol 2022/23 gan yr Awdurdod ar yr 15fed o Fehefin 2022.</p> <p>Rhodddwyd diweddariadau i'r aelodau ar y cynnydd a wnaed o ran cyflawni'r Amcanion Llesiant, a amlinellwyd yn Rhaglen Waith Gorfforaethol 2022/23.</p> <p>Adroddwyd ar gynnydd dau chwarter cyntaf y flwyddyn ariannol i'r Pwyllgor Perfformiad ac Adnoddau ar y 30ain o Dachwedd 2022. Bydd adroddiad cynnydd y trydydd a'r pedwerydd chwarter yn cael ei gyflwyno i'w ystyried ym mis Gorffennaf 2023.</p>

Egwyddor 4: Penderfynu ar ymyriadau angenrheidiol i wneud y gorau o gyflawni'r canlyniadau a fwriedir

<p>Strategaeth y Gyllideb 2022/23</p>	<p>Cadarnhawyd cyllideb refeniw'r Awdurdod ar gyfer 2022/23 gan y Prif Swyddog Cyllid yn ei adroddiad i'r Awdurdod ar y 9fed o Chwefror 2022. Mae'r adroddiad hwn hefyd yn cadarnhau'r lefi ar awdurdodau cyfansoddol.</p> <p>Cyflwynwyd diweddariad i'r Gyllideb i'r Awdurdod ar y 16eg o Dachwedd 2022 ac i'r Pwyllgor Perfformiad ac Adnoddau ar y 22ain o Fawrth 2023.</p> <p>Roedd yr adroddiad yn amlinellu'r sefyllfa refeniw rhagamcanol diwedd blwyddyn o falans gwariant net o £19,345 yn is na lefel y gyllideb. Er gwaethaf y gorwariant sylweddol mewn rhai meysydd gwasanaeth, mae tanwariant cyffredinol oherwydd swyddi heb eu llenwi yn ystod y flwyddyn wedi cyfrannu i leihau y gorwariant mewn meysydd gwasanaeth eraill.</p> <p>Yn ogystal, roedd y ddarpariaeth wreiddiol o 4% ar gyfer codiadau cyflog yn annigonol gan olygu bod angen £84k ychwanegol. Yn ystod 2021/22, dyfarnwyd dau hicyn o gynydd ar gyfer bob swydd o fewn yr Awdurdod ar wahân i'r Cyfarwyddwyr a'r Prif Weithredwr. Ers hynny mae'r Awdurdod wedi penderfynu dyfarnu cynnydd cyfatebol i swyddi'r Cyfarwyddwyr a fydd yn cael ei ddyddio o fis Ebrill 2022. Nid oes penderfyniad wedi'i wneud eto a ddylid dyfarnu cynnydd tebyg i swydd y Prif Weithredwr.</p>
<p>Cynllun Ariannol Tymor Canolig 2023/24 – 2026/27</p>	<p>Yn ei gyfarfod ar yr 26ain o Ebrill 2023, cyflwynodd y Prif Weithredwr y Cynllun Ariannol Tymor Canolig diwygiedig ar gyfer 2023/24 – 2026/27 i'r Awdurdod, sy'n amlinellu ystod o sefyllfaoedd ariannol a all wynebu'r Awdurdod dros y pedair blynedd nesaf. Mae'r Cynllun yn amlinellu model o'r adnoddau ariannol sydd eu hangen ar yr Awdurdod ar gyfer y lefelau gwasanaeth y mae'n gobeithio eu darparu yn y tymor canolig.</p> <p>Cadarnhaodd y Cynllun fod y targedau incwm ar gyfer 2023/24 wedi eu cynnal ar yr un lefel â 2021/22 ac eithrio Plas Tan y Bwlch. Dywedwyd hefyd y bydd setliad craidd Grant y Parc Cenedlaethol yn aros ar yr un lefel dros y 3 blynedd nesaf, heb unrhyw ddarpariaeth ar gyfer chwyddiant.</p>

	<p>Mae'r Cynllun hefyd yn nodi bod y ffigwr chwyddiant cyffredinol wedi cynyddu o'i swm hanesyddol o £10,000 i £15,000 erbyn 2022/23, gyda chynnydd pellach i £30,000 yn y gyllideb wreiddiol ar gyfer 2023/24. Mae datblygiadau diweddar yn awgrymu y gallai effaith chwyddiant fod tua 10% ar gyfer 2023/24 cyn gostwng yn y blynyddoedd dilynol.</p> <p>Mae unrhyw arian ychwanegol a dderbynnir drwy grantiau penodol (heblaw grantiau craidd) yn dod â gwaith gweinyddol ychwanegol sy'n ymestyn adnoddau staff presennol. Felly, mae angen ystyried goblygiadau'r pwysau gwaith ychwanegol hwn ar rai o wasanaethau'r Awdurdod drwy werthuso gwerth y grantiau yn erbyn y gofynion staff ychwanegol.</p>
<p>Rheoli Perfformiad</p>	<p>Cafodd y mecanwaith ar gyfer adolygu perfformiad mewn perthynas â Datganiad Llesiant yr Awdurdod a'r Rhaglen Waith Gorfforaethol eu nodi'n ffurfiol yn 2021/22.</p> <p>Mae'n cadarnhau y bydd y Pwyllgor Perfformiad ac Adnoddau yn craffu perfformiad ar y camau gweithredu a gynhwysir yn y Rhaglen Waith Gorfforaethol sy'n rhoi cipolwg ar gynnydd bob chwarter.</p> <p>Roedd yr Adroddiad Blynyddol ar gyfer 2021/22 a gymeradwywyd i'w fabwysiadu a'i gyhoeddi gan yr Awdurdod yn ei gyfarfod ar yr 12fed o Hydref 2022, yn adrodd ar gynnydd Blwyddyn 1 o ran cyflawni Amcanion Llesiant yr Awdurdod.</p>

Egwyddor 5: Datblygu gallu'r endid, gan gynnwys gallu ei arweinyddiaeth a'r unigolion ynddo

<p>Rol Disgrifiadau Aelodau</p>	<p>Mabwysiadwyd y disgrifiadau rôl ddiwygiedig ar gyfer Aelodau a'r Cadeirydd a'r Is-Gadeirydd gan yr Awdurdod ar yr 27ain o Ebrill 2022.</p> <p>Gwnaethpwyd newidiadau i gryfhau pwyslais rôl aelodau wrth osod cyfeiriad strategol ac uchelgais ar gyfer yr Awdurdod, gan ddarparu cyflwyniad trosfwaol gan gynnwys pwrpas Parciau Cenedlaethol a rôl yr Awdurdod wrth gyflawni'r dibenion hyn, a chryfhau'r adran ar ddatblygiad personol a rôl.</p>
<p>Presenoldeb Aelodau</p>	<p>Mae plattform ar-lein Zoom ar gyfer cynnal pwyllgorau a chyfarfodydd eraill bellach wedi'i sefydlu'n dda ar draws yr Awdurdod ac mae'n gweithio'n dda.</p> <p>Yn ystod y flwyddyn, buddsoddodd yr Awdurdod mewn offer ar gyfer galluogi cyfarfodydd hybrid, a fydd bellach yn dod yn gyffredin ar draws awdurdodau cyhoeddus.</p> <p>Ar ôl ychydig o sesiynau hyfforddi gyda staff ac Aelodau, y pwyllgor hybrid swyddogol cyntaf a gynhaliwyd oedd y Pwyllgor Perfformiad ac Adnoddau ar yr 30ain o Dachwedd 2022.</p> <p>Gall aelodau'r cyhoedd arsylwi'r pwyllgorau yn bersonol ym Mhlas Tan y Bwlch neu gallant gofrestru ymlaen llaw i gael mynediad trwy Zoom.</p> <p>Roedd presenoldeb aelodau mewn cyfarfodydd yn ystod 2022/23 yn 82%, o gymharu â 82% yn 2021/22 ac 88% yn 2020/21.</p>
<p>Hyfforddiant Aelodau</p>	<p>Yn 2022/23, roedd presenoldeb aelodau mewn digwyddiadau hyfforddi yn 70% (75% yn 2021/22).</p> <p>Yn ystod y flwyddyn, cynhaliwyd un Diwrnod Datblygu Aelodau ar y 14eg o Hydref 2022. Roedd y diwrnod yn cynnwys taith o amgylch Yr Ysgwrn a thrafodaeth am ddatblygiadau'r dyfodol, taith dywys o amgylch Coetir Ganllwyd ar ôl cyflwyniad i Brosiect Coed Glaw Celtaidd LIFE, a thaith dywys yn Nyffryn Arduwgy gyda Wardeniaid i drafod datblygiadau llwybrau yn yr ardal.</p>

<p>Gwerthusiadau Perfformiad a Hyfforddiant Staff</p>	<p>Nodir anghenion dysgu a datblygu mewn adolygiadau gwerthuso perfformiad blynyddol, sy'n amlinellu blaenoriaethau hyfforddi ar gyfer y flwyddyn i ddod.</p> <p>Mynegwyd pryder dros yr ychydig flynyddoedd diwethaf yng nghyfarfodydd y Pwyllgor Perfformiad ac Adnoddau bod canran y staff a arfarnwyd yn parhau i fod yn isel, ac yn 2020/21 roedd wedi gostwng i 32%. Mae data o 2022/23 yn dangos bod 37% o staff wedi'u gwerthuso er y gallai'r ffigwr gwirioneddol fod yn uwch. Mae system fonitro newydd bellach wedi'i rhoi ar waith i gasglu data dibynadwy ar hyn ar gyfer blwyddyn ariannol 2023/24.</p>
<p>Strategaeth Adnoddau Dynol</p>	<p>Roedd absenoldebau salwch staff yn 11.5 diwrnod yn 2019/20, ond roedd hyn wedi gostwng yn sylweddol i 3 diwrnod yn 2020/21. Credir bod cyfuniad o'r rhan fwyaf o staff sy'n gweithio gartref a chysylltiadau cymdeithasol cyfyngedig oherwydd y cyfnod clo wedi lleihau salwch heintus yn sylweddol, sydd wedi arwain at lai o absenoldeb oherwydd salwch ymhlith staff o ganlyniad.</p> <p>Yn 2022/23 roedd absenoldebau salwch staff yn 6.95 diwrnod ar gyfartaledd.</p> <p>Fodd bynnag, nid oes data personél pellach ar gael ar hyn o bryd, gan nad yw'r Adroddiad Diweddarau Blynyddol ar weithredu Strategaeth Adnoddau Dynol yr Awdurdod wedi'i gyflwyno i'r Pwyllgor Perfformiad ac Adnoddau yn ystod 2021/22 na 2022/23. Mae hyn oherwydd bod y Pennaeth Personél wedi ymddeol ar y 30ain o Fehefin 2021, a'r methiant dilynol i benodi i'r swydd.</p> <p>Penodwyd Pennaeth Adnoddau Dynol newydd a dechreuodd yn ei swydd ar y 13eg o Fehefin 2022. Ers hynny, mae canran sylweddol o amser y Pennaeth wedi ei dreulio ar reoli staff ac adnoddau ym Mhlas Tan y Bwlch oherwydd bod staff allweddol ar absenoldeb salwch.</p> <p>Ar ddiwedd mis Mawrth 2023, mae cyfwerth â 4 diwrnod ychwanegol o adnoddau staffio wedi'u rhoi i'r gwasanaeth yn barhaol, er mwyn cynyddu gwydnwch hirdymor ac i allu cael adnoddau digonol i gyflawni pob agwedd o gyfrifoldebau'r gwasanaeth sydd wedi cael eu hesgeuluso dros y blynyddoedd diwethaf. Bydd hyn yn cynnwys gwaith ar adolygu a diweddarau'r Strategaeth Adnoddau Dynol.</p> <p>Er nad yw'r Strategaeth ei hun wedi'i diweddarau, mae gwaith eisoes wedi'i wneud ar ailwampio a gwella meysydd blaenoriaeth allweddol o fewn y Strategaeth i fynd i'r afael â</p>

	materion recriwtio a chadw staff. Er enghraifft, mae hyfforddiant Ymsefydlu'r Awdurdod ar gyfer staff newydd wedi'i ddiweddarau a'i wella, ac mae gwaith wedi dechrau ar drefniadau gweithio hyblyg a hybrid parhaol ar gyfer staff.
--	--

Egwyddor 6: Rheoli risgiau a pherfformiad trwy reolaeth fewnol gadarn a rheolaeth ariannol gyhoeddus gref

Datganiadau Ariannol	<p>Ni chwblhawyd y Datganiad Cyfrifon drafft o fewn yr amserlen estynedig sef y 31ain o Awst 2022. Cawsant eu cyflwyno i'r Awdurdod ar yr 12fed o Hydref 2022.</p> <p>Cyn hyn, roedd yr Aelodau wedi cymeradwyo'r Adroddiad Alldro ar gyfer 2021/22 ym Mhwyllgor Perfformiad ac Adnoddau ar y 13eg o Orffennaf 2022.</p> <p>Dechreuodd Archwilio Cymru ar archwiliad o'r Datganiad Cyfrifon ar yr 19eg o Fedi 2022. Mae'r amserlen fwriedig fel y'i gosodwyd yn unol â'r rheoliadau, sef y byddai'r Archwilydd Penodedig yn cwblhau'r archwiliad ac yn cyflwyno'r Llythyr Cynrychiolaeth Terfynol i'r Aelodau mewn cyfarfod o'r Awdurdod cyn 30ain o Dachwedd 2022, i'w gymeradwyo yn unol â Rheoliadau Cyfrifon ac Archwilio (Cymru) (Diwygio) 2018.</p> <p>Fodd bynnag, roedd anawsterau wedi codi oherwydd yr angen i ail-werthuso asedau'r Awdurdod bob 5 mlynedd. Mae'r gwaith wedi'i wneud gan briswyr allanol ac rydym yn dal i aros am fanylion pellach. Mynychodd cynrychiolydd Archwilio Cymru gyfarfod yr Awdurdod ar yr 8fed o Chwefror 2023 a rhoddwyd ddiweddariad i'r perwyl hwn.</p> <p>Ar adeg yr adroddiad, roedd y broses hon yn dal i fynd rhagddi, sy'n golygu nad yw'r Datganiad Cyfrifon ar gyfer 2021/22 wedi'i ardystio a'i gymeradwyo'n ffurfiol eto.</p>
-----------------------------	---

<p>Rheoli Risg</p>	<p>Mae'r Gofrestr Risg yn cael ei hadolygu a'i diweddarau'n chwarterol gan Benaethiaid Gwasanaeth a'r Tîm Rheoli.</p> <p>Fel y nodir yn y Gofrestr Risg, mae'r cyfrifoldeb dros y risgiau a adnabuwyd yn cael eu dyrannu i swyddogion a enwir ac mae dyddiad targed yn cael ei osod ar gyfer mesurau lliniaru. Mae'r Gofrestr Risg yn cael ei hadolygu gan Aelodau ym mhob Pwyllgor Perfformiad ac Adnoddau ac mae unrhyw risgiau sy'n cael eu tynnu i ffwrdd o'r Gofrestr yn cael ei gadarnhau yn flynyddol mewn cyfarfod yr Awdurdod.</p>
<p>Archwilio Allanol</p>	<p>Yng nghyfarfod yr Awdurdod ar yr 27ain o Ebrill 2022, cyflwynodd Archwilio Cymru ei Gynllun Archwilio ar gyfer 2022. Mae'r adroddiad yn nodi'r risgiau archwilio a'r ymateb archwilio arfaethedig i'w cynnal yn ystod y flwyddyn. Mae'r adroddiad hefyd yn nodi bod yr archwiliad perfformiad eto i'w gadarnhau bryd hynny. Cadarnhawyd y ffioedd archwilio hefyd.</p> <p>Yng nghyfarfod yr Awdurdod ar y 15fed o Fehefin 2022, cyflwynodd Archwilio Cymru ei adroddiad yn nodi ei ganfyddiadau yn dilyn ei Adolygiad o Dwristiaeth Gynaliadwy ym Mharc Cenedlaethol Eryri. Mae manylion llawn y canfyddiadau a'r argymhellion wedi'u nodi o dan Adran 6 (Materion Llywodraethu Arwyddocaol) yn y Datganiad hwn.</p> <p>Ar ddechrau 2023, cychwynodd Archwilio Cymru adolygiad ar lywodraethu o fewn Awdurdodau Parciau Cenedlaethol Cymru, a fydd yn cynnwys craffu effeithiol, partneriaethau, cefnogi adferiad a chadernid, penodi aelodau a gwneud y mwyaf o'u cyfraniad drwy gydbwysu materion cenedlaethol a lleol. Mae'r adolygiad hwn yn mynd rhagddo.</p> <p>Ar adeg yr adroddiad, nid oedd Archwilio Cymru wedi rhoi'r Crynodeb Archwilio Blynyddol eto. Mae hyn oherwydd nad yw'r Datganiad Cyfrifon wedi'i ardystio a'i gymeradwyo'n ffurfiol.</p>
<p>Archwiliad Mewnol</p>	<p>Bydd y Rheolwr Archwilio Mewnol yn adrodd ar waith y flwyddyn ariannol ddiwethaf yng nghyfarfod y Pwyllgor Perfformiad ac Adnoddau ym mis Gorffennaf.</p> <p>Roedd tri archwiliad mewnol i'w cynnal yn ystod 2022/23, sef Hyfforddiant Mandadol, Hawliadau Costau Teithio a Chysoniadau Bancio. Oherwydd gwrthdaro buddiannau yn ymwneud â newidiadau staff yn y Gwasanaeth Cyllid,</p>

	<p>gohiriwyd yr archwiliad Cysoniad Bancio a gwnaed archwiliad o Gronfa Gymunedol y Carneddau yn ei le.</p> <p>Roedd archwiliadau Hawliadau Costau Teithio a Chronfa Gymunedol y Carneddau wedi cael eu graddio yn “Uchel” - gellir datgan sicrwydd o briodoldeb oherwydd gellir dibynnu bod y rheolaethau mewnol yn eu priod le i gyflawni'r amcanion.</p> <p>Cafodd yr archwiliad ar Hyfforddiant Mandadol ei raddio fel “Digonol” - mae yna reolyddion yn eu lle i gyflawni'r amcanion ond mae rhai agweddau lle gellir tynhau'r trefniadau er mwyn lliniaru risgiau ymhellach.</p> <p>O ganlyniad i yn, rhoddwyd un argymhelliad ar gyfer tynhau trefniadau hyfforddiant mandadol.</p>
<p>Iechyd a Diogelwch</p>	<p>Mae'r Grŵp Iechyd a Diogelwch yn cyfarfod bob chwarter i fonitro materion iechyd a diogelwch o fewn yr Awdurdod.</p> <p>Mae'r Adroddiad Iechyd a Diogelwch Blynyddol a gyflwynwyd gerbron y Pwyllgor Perfformiad ac Adnoddau yn cynnwys manylion y cyrsiau hyfforddiant a wnaed yn ystod y flwyddyn a'r digwyddiadau / damweiniau a gofnodwyd.</p> <p>Adroddwyd ei bod yn arferol cymharu data o flwyddyn i flwyddyn ar ddigwyddiadau a gofnodwyd, sydd hefyd yn cynnwys digwyddiadau y mae'n rhaid adrodd yn eu cylch i'r Awdurdod Gweithredol Iechyd a Diogelwch o dan y 'Rheoliadau Adrodd ar Anafiadau, Clefydau a Digwyddiadau Peryglus (RIDDOR)'. Fodd bynnag, nid yw data o 2020/21 yn gynrychioliadol oherwydd nifer o ffactorau gan gynnwys gweithio gartref ac am fod swydd y Pennaeth Adnoddau Dynol wedi bod yn wag ers blwyddyn. Roedd hyn wedi arwain at sicrwydd annigonol bod y data a gasglwyd yn ystod 2021/22 yn gyflawn, ac felly nid oedd wedi'i gynnwys yn yr adroddiad.</p> <p>Mynegwyd pryder ynghylch y diffyg data cymaradwy am yr ail flwyddyn yn olynol.</p>
<p>Canolfannau Gwybodaeth</p>	<p>Mae gan yr Awdurdod 3 Ganolfan Gwybodaeth ym Metws y Coed, Beddgelert ac Aberdyfi, sydd yn cael eu rheoli gan Reolwr Twristiaeth Gynaliadwy, gyda'r prif nod i sicrhau bod y canolfannau yn hyfyw fasnachol / hunangynhaliol.</p> <p>Cyflwynwyd Adroddiad Blynyddol y Canolfannau Croeso i'r Pwyllgor Perfformiad ac Adnoddau ar yr 30ain o Dachwedd</p>

	<p>2022. Roedd yr adroddiad yn rhoi trosolwg o'r flwyddyn 2022/23 hyd yma, a'r camau i'w cymryd yn 2023/24.</p> <p>Roedd yr adroddiad yn amlinellu niferoedd ymwelwyr manwl a data gwariant y pen ym mhob un o'r Canolfannau. Mae'r adroddiad hefyd yn amlygu nifer o heriau a brofwyd yn ystod y tymor gyda lefelau staffio oherwydd anawsterau recriwtio.</p>
<p>Strategaethau Benthycu a Buddsoddi / Rheoli'r Trysorlys</p>	<p>Cyflwynwyd yr Adroddiad Blynyddol sy'n darparu'r gweithgaredd Rheoli Trysorlys gwirioneddol (benthycu a buddsoddi) yr Awdurdod yn ystod 2021/22, i gyfarfod yr Awdurdod ar y 15fed o Fehefin 2022.</p> <p>Yn ystod 2021/22 arhosodd gweithgarwch yr Awdurdod o fewn y cyfyngiadau a osodwyd yn wreiddiol. Ni fu unrhyw fenthycu.</p> <p>Yn 2021/22, cyfanswm y llog a dderbyniwyd o fuddsoddiadau oedd £10,846. Mae llog a dderbyniwyd o fenthyciadau ceir o £710 yn cynyddu'r cyfanswm i £11,556 yn erbyn cyllideb o £8,000.</p> <p>Mae swm llog banc a chymdeithas adeiladu o £10,846 ar gyfer 2021/22 yn gymaradwy gyda'r swm cyfatebol o £11,113 yn 2020/21. Er gwaethaf chwyddiant cynyddol, mae cyfraddau llog wedi aros yn isel yn ystod y flwyddyn.</p> <p>Rhodddwyd adroddiad ar lafar Intermin ar Reoli'r Trysorlys yn yr Awdurdod ar y 16eg o Dachwedd 2022. Dywedodd y Prif Swyddog Cyllid fod cronfeydd a buddsoddiadau'r Awdurdod yn parhau i fod yn ddiogel a disgwylir incwm llog i fod yn £12K mwy na'r rhagamcan yng nghyllideb 2022/23.</p> <p>Cyflwynodd yr Uwch Swyddog Cyllid y Strategaeth Cyfalaf ar gyfer 2023/24 yng nghyfarfod yr Awdurdod ar y 8fed o Chwefror 2023.</p> <p>Mae'r adroddiad yn rhoi trosolwg lefel uchel o sut mae gwariant cyfalaf, ariannu cyfalaf a gweithgarwch rheoli'r trysorlys yn cyfrannu at gyflawni gwasanaethau'r Parc Cenedlaethol ynghyd â throsolwg o sut y caiff y risg cysylltiedig ei reoli a'r goblygiadau ar gyfer cynaliadwyedd ariannol yn y dyfodol.</p> <p>Mae'r adroddiad yn cadarnhau bod yr Awdurdod yn cychwyn 2023/24 yn ddi-ddyled. Cymeradwydd yr Aelodau 'dim newid' i'r cyfyngiad benthycu awdurdodedig a'r ffin weithredol, a chymeradwydd y Strategaeth</p>

	Benthyca Cyfalaf a'r Strategaeth Buddsoddi ar gyfer 2023/24, a nodi'r cynnwys sy'n ymwneud a'r Cod Darbodus.
Canolfan Astudio Plas Tan y Bwlch	<p>Mae Plas Tan y Bwlch yn parhau i ddatblygu ei fodel busnes ac mae wedi croesawu llawer o gyrsiau a chyfranogwyr yn ôl, tra'n parhau i fanteisio ar y farchnad Gwely a Brechwast a digwyddiadau. Mae Bwrdd Plas Tan y Bwlch yn cyfarfod yn chwarterol a rhoddir cofnodion ar raglen y Pwyllgor Perfformiad ac Adnoddau.</p> <p>Cynyddwyd y risg o fethu â chyrraedd y targed cynhyrchu incwm ar gyfer Plas Tan y Bwlch i Uchel ar Gofrestr Risg yr Awdurdod ym mis Mawrth 2022. Cynhyddwyd y risg ymhellach unwaith eto ym mis Mawrth 2023 gyda sgôr uwch. Amlinellir y manylion o dan adran 6 y datganiad hwn.</p> <p>Mae sicrhau dyfodol hirdymor Plas Tan y Bwlch ar hyn o bryd yn cael ei ddsbarthu fel risg ganolig ar Gofrestr Risg yr Awdurdod. Ystyriwyd adroddiad gan yr Aelodau yn eu Gweithgor ar yr 19eg o Ebrill 2023, a oedd yn rhoi diweddariad ar y sefyllfa ariannol bresennol ac yn amlinellu materion i'w hystyried o ran dyfodol y busnes.</p> <p>Penderfynwyd yn y cyfarfod hwn i aros am adroddiad yn y dyfodol yn manylu ar yr opsiynau gan Fwrdd Plas Tan y Bwlch yn nhymor yr Hydref 2023.</p>
Yr Ysgwrn	<p>Cyflwynwyd Adroddiad Blynyddol Yr Ysgwrn i'r Awdurdod ar yr 28ain o Ebrill 2022.</p> <p>Mae'r adroddiad yn cadarnhau bod gan Yr Ysgwrn orwariant o £7,000 ar ddiwedd blwyddyn ariannol 2021/22 oherwydd gostyngiad mewn incwm, cost comisiynu Cwricwlwm Yr Ysgwrn a chostau rheoli eiddo oherwydd amrywiol broblemau technegol gyda'r larwm a'r boeler biomas.</p> <p>Mae'r adroddiad hefyd yn nodi'r cynlluniau safle arfaethedig ar gyfer y flwyddyn i ddod ac yn cydnabod bod targedau'r gyllideb yn heriol. Nid yw niferoedd ymwelwyr a thueddiadau incwm cyfatebol yn glir oherwydd yr aflonyddwch a achosir gan bandemig Covid-19.</p> <p>Ym mis Mawrth 2023, mae'r Gofrestr Risg yn parhau i raddio'r risg y bydd Yr Ysgwrn yn methu â chyrraedd ei tharged cynhyrchu incwm yn Uchel.</p>

Egwyddor 7: Rhoi arferion da ar waith o ran tryloywder, adrodd, ac archwilio i sicrhau atebolrwydd effeithiol

<p>Datganiad Polisi Tâl</p>	<p>Mae gofyniad ar Awdurdodau Lleol i baratoi datganiadau polisi tâl o dan Adran 38(1) o Ddeddf Lleoliaeth 2011. Er bod Awdurdodau'r Parciau Cenedlaethol wedi'u heithrio o'r gofyniad hwn ystyriwyd ei fod yn arfer da mabwysiadu datganiad o'r fath, ac yn unol â hynny gwneir hyn yn flynyddol gan y Pennaeth Adnoddau Dynol.</p> <p>Cyflwynwyd yr Adroddiad Blynyddol Polisi Tâl ar gyfer 2021/22 a Datganiad Polisi Tâl yr Awdurdod ar gyfer 2022/23 gerbron y Pwyllgor Perfformiad ac Adnoddau ar yr 23ain o Fawrth 2022 gan sicrhau tryloywder o ran y taliadau cydnabyddiaeth ariannol i staff yn yr Awdurdod.</p> <p>Ni chyflwynwyd yr Adroddiad Blynyddol Polisi Tâl ar gyfer 2022/23 a Datganiad Polisi Tâl yr Awdurdod ar gyfer 2023/24 gerbron y Pwyllgor Perfformiad ac Adnoddau ym mis Mawrth 2023 fel sy'n arferol, a disgwylir iddo nawr gael ei gyflwyno yn y Pwyllgor Perfformiad ac Adnoddau nesaf ym mis Gorffennaf 2023.</p>
<p>Adroddiad Blynyddol a Chynllun Gwella 2021/22</p>	<p>Cyflwynwyd yr Adroddiad Blynyddol a'r Cynllun Gwella ar gyfer 2021/22 yng nghyfarfod yr Awdurdod ar y 12fed o Hydref 2022, cyn iddo gael ei gyhoeddi ar y wefan a'i ddsbarthu i brif ganolfannau'r Awdurdod, llyfrgelloedd cyhoeddus ac ati, o fewn y Parc Cenedlaethol.</p> <p>Mae'n cynnwys Adroddiad Blynyddol y Cadeirydd ar gyfer y flwyddyn, sy'n nodi'r hyn a gyflawnwyd, beth na chafodd ei gyflawni ac unrhyw broblemau a wynebwyd.</p> <p>Mae hefyd yn cynnwys manylion am Flaenoriaethau Gwasanaeth yr Awdurdod ac Amcanion yr Awdurdod a osodir yn flynyddol sy'n bwydo i mewn ac yn dangos sut y bwriedir mynd â'r Parc Cenedlaethol yn ei flaen er mwyn gwireddu gweledigaeth yr Awdurdod; gwerthusiad cryno o'r cynnydd a wnaed o ran cwrdd ag Amcanion yr Awdurdod, y gweithgareddau gwaith allweddol ar gyfer 2021/22, a rheoli perfformiad (gan gynnwys canlyniadau dangosyddion perfformiad ar gyfer y flwyddyn).</p>

<p>Pwyllgorau Hybrid a Darlledu</p>	<p>Tua diwedd 2022, cychwynnodd yr Awdurdod gyfarfodydd Pwyllgor hybrid. Mae gan Aelodau a Swyddogion y dewis i fynychu'n bersonol ym Mhlas Tan y Bwlch neu ymuno ar-lein trwy Zoom.</p> <p>Mae cyfarfodydd yr Awdurdod a'r Pwyllgor Cynllunio a Mynediad hefyd yn cael eu gweddarlledu'n fyw ar sianel YouTube yr Awdurdod, yn ogystal â hynny mae recordiad o'r cyfarfod i'w weld ar unrhyw adeg. Felly gall aelodau'r cyhoedd naill ai fynychu cyfarfodydd y Pwyllgor yn bersonol neu gallant gael mynediad o bell.</p> <p>Mae hyn nid yn unig yn gwella mynediad i Aelodau a Swyddogion ond hefyd yn gwella mynediad, tryloywder ac adrodd ar fusnes yr Awdurdod i aelodau'r cyhoedd.</p>
<p>Craffu Aelodau</p>	<p>Yn y Pwyllgor Perfformiad ac Adnoddau ar yr 20fed o Dachwedd 2022, cyflwynwyd adroddiad i'r Aelodau i ystyried meysydd craffu pellach ar gyfer 2023-24.</p> <p>Dywedodd y Prif Weithredwr fod y Tîm Rheoli, ar ôl ystyried y pwysau presennol ar staff, wedi argymhell na ddylai'r Awdurdod ymrwymo i raglen bellach o graffu strategol ar hyn o bryd.</p> <p>Cadarnhawyd y byddai gwaith Craffu sydd eisoes ar y gweill ar Garbon ac Enwau Lleoedd yn parhau.</p>
<p>Cyllido Grant</p>	<p>Ariennir y rhan fwyaf o waith prosiect yn yr Awdurdod trwy gyllid grant allanol.</p> <p>Yn dilyn gohebiaeth â Swyddfa'r Gweinidog ar gymhlethdodau darparu grantiau tymor byr a'r angen i sicrhau bod aelodau'n cymryd rhan yn y broses o gymeradwyo prosiectau/rhaglenni, trafodwyd a mabwysiadodd yr Aelodau broses ar gyfer datblygu a chymeradwyo prosiectau yn y Pwyllgor Perfformiad ac Adnoddau ar y 23ain o Fawrth 2022.</p> <p>Mae Archwilio Cymru wedi amlygu yn flaenorol y pwysau y mae cefnogi darpariaeth trwy ffynonellau grant yn ei roi ar sefydliad. Mae mesurau wedi eu rhoi ar waith i fynd i'r afael â rhai o'r materion a nodwyd. Mae Pecyn Cymorth Prosiect wedi cael ei fabwysiadu (cymeradwywyd gan y Gweithgor Aelodau 22.05.19 ac ers hynny wedi'i ddiwygio yn 28.01.22. i gynnwys y Polisi Iaith Gymraeg ar Ddyfarnu Grantiau), ac yn cael ei defnyddio gan</p>

	<p>swyddogion i asesu effaith unrhyw brosiect ar yr Awdurdod.</p> <p>Rhoddir diweddariadau Cyllid Grant i Aelodau drwy'r Pwyllgor Perfformiad ac Adnoddau bob chwe mis.</p>
<p>Grŵp Tasg a Gorffen Enwau Lleoedd</p>	<p>Ym mis Tachwedd 2020, sefydlwyd Grŵp Tasg a Gorffen Enwau Lleoedd gan Bwyllgor Perfformiad ac Adnoddau'r Awdurdod gyda'r cylch gorchwyl canlynol:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Datblygu fframwaith polisi i alluogi APCE i amddiffyn a safoni'r defnydd o enwau lleoedd ym Mharc Cenedlaethol Eryri gan yr Awdurdod, ei bartneriaid a'i randdeiliaid. ➤ Codi ymwybyddiaeth ymhlith gwahanol gynulleidfaedd o bwysigrwydd enwau lleoedd yn Eryri; ac fel ffynhonnell sy'n cryfhau cysylltiadau gydag amgylchedd, hanes a threftadaeth yr ardal. ➤ Diffinio llwyddiant, rhaglen waith a gyda pha bartneriaid y gellid cydweithio. <p>Mewn adroddiad i'r Awdurdod ar 16 Tachwedd 2022, dywedwyd wrth yr Aelodau bod rôl y Grŵp Tasg a Gorffen bellach wedi datblygu'n elfennau mwy hirdymor o waith fel Panel Craffu Enwau Lleoedd.</p> <p>Yn y cyfarfod hwnnw, penderfynodd yr Aelodau:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Fabwysiadu'r Egwyddorion Enwau Lleoedd fel canllaw ar y defnydd o enwau lleoedd gan yr Awdurdod. 2. Gymeradwyo defnyddio'r enwau <i>Yr Wyddfa ac Eryri</i> yn y Gymraeg a'r Saesneg, gan roi disgrisiwn i swyddogion i ddefnyddio'r enwau <i>Yr Wyddfa (Snowdon) ac Eryri (Snowdonia)</i> yn y Saesneg, os bydd y cyd-destun yn galw am hynny at bwrpas addysgu ac ymgysylltu.

Materion Llywodraethu Arwyddocaol a Chamau a Bwriedir eu Cymryd ar gyfer 2023/24

Archwilio Cymru: Twristiaeth Gynaliadwy

Yn ystod 2021/22 cynhaliwyd adolygiad gan Archwilio Cymru mewn ymgais i ateb y cwestiwn a yw'r Awdurdod yn gwneud popeth o fewn ei allu i reoli twristiaeth gynaliadwy yn effeithiol yn y Parc Cenedlaethol.

Cynhaliwyd yr adolygiad yn ystod y cyfnod Hydref 2021 a Chwefror 2022.

Wrth adrodd ar y canlyniad ym mis Mehefin 2022, daeth Archwilio Cymru i'r casgliad bod "gan yr Awdurdod bartneriaethau sefydledig i fynd i'r afael â thwristiaeth gynaliadwy, ond nid yw ei weledigaeth wedi'i diffinio'n glir eto, sy'n golygu ei bod yn anodd dangos effaith".

Cynigion ar gyfer Gwella

Mae'r tabl islaw yn gosod allan y cynigion ar gyfer gwella a adnabuwyd gan Archwilio Cymru wrth ymgymryd â'r adolygiad. Yn ystod 2022/23, bu'r Awdurdod yn gweithio i roi'r cynigion hyn ar waith, ac mae'r canlyniadau wedi'u hadrodd o dan y penawdau penodol yn y Datganiad hwn ac maen nhw wedi cael eu hymgorffori i'r Rhaglen Waith Corfforaethol am y flwyddyn.

Yn benodol, ar ôl i'r Awdurdod fabwysiadu'r Cynllun Strategol ar gyfer Economi Ymwelwyr Cynaliadwy yng Ngwynedd ac Eryri (2035), mae gwaith wedi cychwyn ar gynhyrchu Cynllun Gweithredu a fydd yn cynnwys mesuriadau cyfannol ar effeithiau twristiaeth (R1 ac R2). Fodd bynnag, mae'n bwysig nodi y bydd gweithredu'r Cynllun Strategol hwn yn gofyn am ymrwymiad sylweddol o ran capasiti ac adnoddau dros y blynyddoedd i ddod, sy'n risg a nodwyd ac yn rhwystr posibl i lwyddiant.

Mae prosiectau amrywiol penodol o fewn Cynllun Eryri eisoes yn ymwneud â gweithio'n agos gyda busnesau twristiaeth i hyrwyddo a darparu arferion twristiaeth gynaliadwy, megis prosiect Yr Wyddfa Di-blastig (R3), ac amlinellir y cynnydd yn ei gyloch yn Adroddiad Blynyddol Cynllun Eryri.

R1	O ystyried eglurder cyfyngedig y canlyniadau allweddol a ddiffinnir o amgylch twristiaeth gynaliadwy, a'r gwendidau dilynol yn ei allu i ddangos effaith, rydym yn argymhell bod yr Awdurdod yn: Adeiladu ar y cydweithio cadarnhaol gyda Chyngor Gwynedd i sefydlu canlyniadau clir ac amcanion penodol, mesuradwy, cyraeddadwy, perthnasol ac wedi'u cyfyngu gan amser (SMART) i lunio ei waith ar dwristiaeth gynaliadwy.
R2	O ystyried eglurder cyfyngedig y canlyniadau allweddol a ddiffinnir o amgylch twristiaeth gynaliadwy, a'r gwendidau dilynol yn ei allu i ddangos effaith, rydym yn argymhell bod yr Awdurdod yn: Adolygu ei gyfres bresennol o ddangosyddion perfformiad ar draws gweithgarwch partneriaeth allweddol sy'n ymwneud â thwristiaeth gynaliadwy a sefydlu mesurau ystyrlon sy'n canolbwyntio ar ganlyniadau er mwyn dangos effaith yn well.

R3	<p>O ystyried rôl bwysig yr Awdurdod wrth fynd i'r afael ag effaith twristiaeth ar yr amgylchedd naturiol a'r angen i ddylanwadu ar ymddygiad, rydym yn argymhell bod yr Awdurdod yn:</p> <p>Gweithio gyda busnesau twristiaeth i hyrwyddo'r cysyniad o dwristiaeth gynaliadwy a nodi beth a sut y gallant gyfrannu at helpu i gyflawni uchelgeisiau'r Awdurdod.</p>
----	--

Proffil Risg yr Awdurdod

Mae'r tri risg uchaf i'r Awdurdod fel y'u diweddarwyd ym mis Mawrth 2023, fel a ganlyn:

Risg	Canlyniad	Gweithred a Nodwyd / Cynnydd hyd yma
Diffyg arian cyllido craidd digonol.	Torri Gwasanaethau.	<p>Ni fu unrhyw gynnydd yn lefel cyllid Llywodraeth Cymru ar gyfer Grant y Parc Cenedlaethol ar gyfer 2023/24, er gwaethaf codiadau chwyddiant o tua 10%, lefel na welwyd ers yr 1980au.</p> <p>Mae rhagamcanion Llywodraeth Cymru yn awgrymu dim newid i'r Grant erbyn 2024/25, er gallai hynny newid yn sgil pwysau gwleidyddol. Bydd swyddogion ac Aelodau'r Awdurdod yn ceisio dylanwadu ar y Llywodraeth i ariannu ein costau chwyddiant anorfod, drwy gyfraniad o rai grantiau penodol, os nad yn y grant craidd.</p> <p>Hefyd, mae APCE wedi cadw hyblygrwydd wrth gefn a lefel ddarbodus o gronfeydd i fedru meintioli cyllideb 2023/24 heb weithredu toriadau brys. Felly, er bod yr her ariannol a rhagwelwyd yn amlwg erbyn hyn, rydym yn gallu cyfyngu'r effaith ar wasanaethau'r Awdurdod eleni, ond mi fydd angen arbedion sylweddol erbyn 2024/25, gydag effaith niweidiol, onibai fod y Llywodraeth yn cynyddu'r grant.</p>
Targed Cynhyrchu Incwm (Plas Tan y Bwlch).	Methu â chadw o fewn cyllideb yr Awdurdod.	Yn dilyn y pandemig a'r cyfnodau clo niferus, mae Plas Tan y Bwlch wedi bod yn gweithredu model busnes hybrid sy'n cynnwys ceisio gwneud y gorau o'r farchnad dwristiaid trwy gynnig pecyn Gwely a Brechwast i ymwelwyr, cynnal digwyddiadau arbennig fel cynadleddau a phriodasau, a chrosawu rhywfaint yn ôl o'r hyn y gellid ei ddisgrifio fel defnyddwyr craidd blaenorol

		<p>Plas Tan y Bwlch.</p> <p>At ei gilydd, mae hyn wedi esgor ar ganlyniadau cymysg. Er bod incwm wedi cynyddu o flwyddyn i flwyddyn, yn anffodus mae'r costau cyffredinol wedi cynyddu hefyd, yn enwedig pan fydd rhywun yn ystyried y pwysau chwyddiant sy'n wynebu Plas Tan y Bwlch. Gyda'r pwysau ariannol yn wynebu'r Awdurdod yn gyffredinol mae angen cynyddol i fynd i'r afael â'r diffyg. Mae Bwrdd Plas Tan y Bwlch yn cynnal cyfarfodydd rheolaidd i drafod y diffyg ac ystyried opsiynau tuag at y dyfodol.</p>
<p>Yr Ysgwrn yn methu cynhyrchu incwm digonol i gyflawni'r gyllideb.</p>	<p>Mae'r Ysgwrn yn dibynnu ar fudd- dal uwch gan yr Awdurdod a/neu yn defnyddio arian wrth gefn sydd wedi'i gynilo yn dilyn blynyddoedd blaenorol llewyrchus. Yn y pendraw, bydd hyn yn golygu nad ydi'r Ysgwrn yn gynaliadwy.</p>	<p>Gorffennodd Yr Ysgwrn y flwyddyn ariannol olaf gyda gorwariant ar y gyllideb. Roedd y gorwariant o ganlyniad i gyfuniad o lai o incwm oherwydd bod llai o grwpiau yn ymweld o ganlyniad i effaith barhaus Covid-19 a chynnydd sylweddol yn y rhan fwyaf o gostau rhedeg. Mae cynnal Yr Ysgwrn o fewn y gyllideb yn her barhaus yng ngoleuni'r argyfwng costau byw sy'n amharu ar wariant ymwelwyr a chostau rhedeg cynyddol.</p> <p>Mae costau'n cael eu hadolygu'n rheolaidd ond mae'r hinsawdd bresennol o gostau cynyddol yn ddigynsail i'r Ysgwrn, gydag ychydig iawn o le i symud o fewn y gyllideb. Mae'r rhan fwyaf o gostau, megis gwres, ffôn a thrydan yn sefydlog ac yn angenrheidiol ar gyfer safonau achredu.</p> <p>Derbyniwyd cefnogaeth grant sylweddol yn 2022/23 er mwyn cefnogi gweithgaredd a gwaith addysg a bu hynny'n gymorth i gynnal rhaglen safonol ac apelgar i deuluoedd ac ysgolion. Bydd gwaddol y buddsoddiad hwn yn cael effaith gadarnhaol ar raglenni 2023/24 a bydd swyddogion yn parhau i fynd ati'n rhagweithiol i geisio a gwneud cais am gyllid i gefnogi pob elfen o weithgarwch er mwyn cynnal a datblygu cynulleidfaoedd ac incwm.</p>

Barn

Rydym yn bwriadu cymryd camau i ymdrin â'r materion y cyfeiriwyd atynt yn rhan 6 yn ystod y flwyddyn nesaf er mwyn gwella ein trefniadau llywodraethu ymhellach. Rydym yn fodlon y bydd y camau hyn yn mynd i'r afael â'r angen i wella a bennwyd yn yr adolygiad effeithiolrwydd a byddwn yn monitro eu gweithrediad fel rhan o'n hadolygiad blynyddol nesaf.

EMYR WILLIAMS

**PRIF WEITHREDWR
AWDURDOD PARC
CENEDLAETHOL ERYRI**

DYDDIAD: 14.06.2023

ANNWEN HUGHES

**CADEIRYDD
AWDURDOD PARC
CENEDLAETHOL ERYRI**

DYDDIAD: 14.06.2023

RHESTR TERMAU

CRONIADAU

Y cysyniad fod incwm a gwariant yn cael ei gydnabod fel y mae'n cael ei ennill neu ei wneud, nid pan fo arian yn cael ei dderbyn neu ei dalu.

TÂL CYFALAF

Taliad i gyfrifon refeniw gwasanaeth i adlewyrchu cost yr asedau sefydlog a ddefnyddir i ddarparu gwasanaeth.

GWARIANT CYFALAF

Gwariant ar gaffael ased sefydlog neu wariant sy'n ychwanegu at werth ased sefydlog presennol, nid ei gynnal yn unig.

DERBYNIADAU CYFALAF

Derbyniadau o ddim llai na £10,000 o werthiant asedau sefydlog. Gellir eu defnyddio ar gyfer cyllido gwariant cyfalaf o'r newydd neu ad-dalu dyled. Ni ellir eu defnyddio i gyllido gwariant refeniw "dydd i ddydd" arferol.

ASEDAU CYMUNEDOL

Aседau y mae'r Awdurdod yn bwriadu eu dal am byth, nad oes ganddynt oes ddefnyddiol y gellir ei phennu, ac sydd o bosib â chyfyngiadau ar gael gwared â hwy.

RHWYMEDIGAETHAU / ASEDAU AMODOL

Mae'r rhain yn deillio o ddigwyddiad hanesyddol ac sy'n m ddbynnol ar ddigwyddiadau ac amseriad heb sicrwydd iddynt yn y dyfodol cyn y gellir eu cynnwys yn y cyfrifon.

GWARIANT REFENIW A ARIENNIR O GYFALAF O DAN STATUD

Gwariant a ddyrennir fel cyfalaf i bwrpasau ariannu ond nad yw'n arwain at i wariant gael ei gario yn y fantolen fel ased sefydlog . Yn gyffredinol grantiau yw'r rhain a gwariant ar eiddo nad yw'n perthyn i'r Awdurdod.

CYNLLUN BUDDIANT DIFFINIEDIG

Cynllun pensiwn ble bo rheolau'r cynllun yn diffinio'r buddiannau'n annibynnol ar y cyfraniadau sy'n daladwy, ac nad yw'r buddiannau'n uniongyrchol gysylltiedig â buddsoddiadau'r cynllun.

PRYDLES GYLLID

Prydles sy'n trosglwyddo holl risgiau a gwobrwyon perchnogaeth ased sefydlog i'r prydleswr.

PRYDLES WEITHREDOL

Prydles heblaw prydles ariannol

ASEDAU SEFYDLOG

Aседau diriaethol sy'n rhoi buddiannau i'r awdurdod a'r gwasanaethau y mae'n ddarparu am ragor nag un flwyddyn.

OES DDEFNYDDIOL

Y cyfnod y mae'r awdurdod yn cael buddiannau o ddefnydd ased sefydlog.

BYRFODDAU

CIPFA

Sefydliad Siartredig Cyllid Cyhoeddus a Chyfrifo

LASAAC

Local Authority (Scotland) Accounts Advisory Committee

IFRS

Safon Adrodd Ariannol Rhyngwladol

IAS

Safon Cyfrifeg Rhyngwladol

EITEM RHIF 11

CYFARFOD	Awdurdod Parc Cenedlaethol Eryri
DYDDIAD	11 Medi 2024
TEITL	DIWEDDARIAD O GYLLIDEB 2024-25
ADRODDIAD GAN	Pennaeth Cyllid
PWRPAS	I hysbysu'r Aelodau – <ul style="list-style-type: none"> - o drosglwyddiadau sylweddol, - o'r cynnydd yn erbyn y gyllideb refeniw a chyfalaf, ynghyd ag amcanion ar gyfer y flwyddyn ariannol.

1. CEFNDIR

- 1.1 Cyflwynir crynodeb o'r cyllidebau refeniw a chyfalaf diwygiedig ar gyfer 2024/255 gyda newidiadau sy'n adlewyrchu'r cyfnod o ddechrau'r flwyddyn ariannol h.y.1^{af} o Ebrill 2024 hyd at yr 31^{ain} o Orffennaf 2024.
- 1.2 Mae rhan 4 o'r adroddiad yn dangos y cynnydd a wnaed hyd yma yn erbyn y gyllideb net refeniw, ynghyd â chymhariaeth gyda'r sefyllfa o'r un cyfnod yn 2023/24.
- 1.3 Mae 'llithriant' o flwyddyn ariannol 2023/24 a oedd wedi ei neilltuo at ddiben penodol wedi ei ychwanegu i'r gyllideb. Mae hyn yn cynnwys arian i dalu am archebion penodol, tanwariant ar grantiau mae'r awdurdod yn darparu a chyfraniad tuag at gyflogau yn ogystal â thanwariant ar gynlluniau cyfalaf yr Awdurdod.
- 1.4 Mae cynlluniau grant 'Tirwedd Cynaliadwy, Llefydd Cynaliadwy' (T.C.LI.C) 2022/23 - 2024/25 yn parhau. Cyfanswm gwerth y cynlluniau yma yw £2.5 miliwn gydag amcan o'r gwariant wedi neilltuo dros y tair blynedd a £850,000 ar gyfer 2024/25.
- 1.5 Gwaith cyfalaf yw prif ddiben y grantiau T.C.LI.C ond mae ffioedd gweinyddu o 10% wedi eu cytuno gyda Llywodraeth Cymru yn ogystal â ffioedd gweithredu er mwyn cyfrannu at adnoddau angenrheidiol er mwyn cyflawni'r cynlluniau. Mae'r ffioedd yma yn amrywio o 5% - 15% o gyfanswm y grant yn ddibynol ar gymhlethdod y cynllun a'r angen am adnoddau ychwanegol er mwyn eu cyflawni'n effeithiol. Yn arferol mae effaith cynlluniau grant cyfalaf o'r fath ar y waelodlin yn net o '£0', ond mae'n bosib i'r elfen arian gweithredu

gyfrannu tuag at amser y staff gan greu arbedion yn erbyn y gwasanaethau a'r waelodlin.

- 1.6 Mae cynllun grant cyfalaf Prosiect Tŷ Natur yn parhau yn 2024/25 gyda'r gwariant yn cael ei hawlio nôl drwy gais i Gyngor Gwirfoddol Gweithredu Cymru (CGGC). Mae cynlluniau grant Treftadaeth y Loteri megis Carneddau hefyd yn parhau.
- 1.7 Nid oes unrhyw grantiau ychwanegol wedi eu derbyn ac ar hyn o bryd nid oes unrhyw grantiau ychwanegol gan Lywodraeth Cymru ar y gweill.

2. CYLLIDEB REFENIW DIWYGIEDIG 2024/25

- 2.1 Cafodd y Gyllideb Net Wreiddiol ei chymeradwyo gan yr Awdurdod ar yr 7^{fed} o Chwefror 2024.

Gwasanaethau	Cyllideb Sylfaenol	Trosglwyddiadau	Cyllideb Net Ddiwygiedig
	£	£	£
Cynllunio a Rheoli Tir	1,655,650	224,492	1,880,142
Corfforaethol	5,325,509	63,396	5,388,905
Balansau	379,000	-	379,000
Cyfanswm Gwasanaethau	7,360,159	287,888	7,648,047
Llog a ennillwyd ar falansau	- 100,000	-	100,000
Refeniw yn ariannu gwariant Cyfalaf	526,262	331,505	857,767
Addasiad Taliadau Cyfalaf	- 591,050	-	591,050
Cyllideb net	7,195,371	619,393	7,814,764
	-	-	-
Arianwyd o	-	-	-
Grant Parciau Cenedlaethol	4,119,789	-	4,119,789
Ardoll Awdurdodau Cyfansoddol	1,373,262	-	1,373,262
	5,493,051	-	5,493,051
Trosglwyddiadau o'r cronfeydd wrth gefn	1,061,757	1,259,956	2,321,713
Cyllideb Net ddiwygiedig	6,554,808	-	7,814,764

- 2.2 Mae dadansoddiad manwl yn atodiad 1 yn dangos y gyllideb net ddiwygiedig fesul gwasanaeth ar 31^{ain} o Orffennaf 2024. Mae'r atodiad hefyd yn manylu ar y trosglwyddiadau i mewn ac o'r cronfeydd wrth gefn.
- 2.3 Addaswyd y gyllideb o £7,195,371 (fel y cymeradwywyd ym mis Chwefror 2024) i £7,814,764 o ganlyniad i'r canlynol:

- £27,500 – cynnydd mewn costau recriwtio yn deillio or angen i recriwtio Prif Weithredwr newydd
- £52,400 – addasiad yng nghyllideb Prosiect Mawn er mwyn defnyddio arian dderbynnir gan y Grid Cenedlaethol
- £35,135 – addasiad i gyllideb cyflogau Cynllunio a Rheoli Tir
- £299,370 – addasiad ar gyfer cynnwys llithriant 2023/24 yng nghyllideb 2024/25

- £220,000 – addasiad ar gyfer gwaith cyfalaf Hafod Eryri.

2.4 Mae'r addasiadau uchod yn wedi eu cyllido yn bennaf o arian yn y cronfeydd, sydd eisioes wedi eu clustnodi ar gyfer y pwrpasau hyn. Mae'r addasiad o £35,135 yng nghyllideb cyflogau Cynllunio a Rheoli Tir yn cynyddu y diffyg yn y gyllideb o £640,563 i £675,700. Bydd y swm yma yn cael ei gyllido o Gronfa Her Ariannol gafodd ei sefydlu ar ddiwedd y flwyddyn ariannol ddwytha.

3. CYLLIDEB GYFALAF DIWYGIEDIG

3.1 Dangosir crynodeb o'r gyllideb net ddiwygiedig ar gyfer gwariant cyfalaf 2024/25 yn y tabl canlynol, gyda'r manylder yn Atodiad 2.

Cyllideb Cyfalaf 2024/25					
Meysydd Gwasanaeth	Cyllideb Gros Wreiddiol	Incwm Grant	Cyllideb Net Wreiddiol	Trosogl.	Cyllideb Net Ddiwyg.
	(£)	(£)	(£)	(£)	(£)
Cynllunio a Rheoli Tir	369,320	-	369,320	-	369,320
Corfforaethol	156,940	-	156,940	331,505	488,445
Cyfanswm	526,260	-	526,260	331,505	857,767

3.2 Deillir yr addasiadau yma o addasiadau i'r gyllideb yn dilyn yr alldro a'r swm sy'n weddill yn y gronfa grantiau cyfalaf. Mae addasiadau eraill o ganlyniad i geisiadau gan benaethiaid i ychwanegu cynlluniau hanesyddol i'r gyllideb gan fod bwriad i'w cyflawni yn ogystal ag ychwanegu llithriant cyfalaf 2023/24.

4. SEFYLLFA RAGWELEDIG 2024/25

4.1 Mae'r tabl isod yn crynhoi'r cynnydd yn erbyn y gyllideb hyd at 31^{ain} o Orffennaf 2024, a chymhariaeth gyda'r un cyfnod yn 2023/24.

Gwasanaethau	Cyllideb Net Ddiwygiedig	Gwariant Net hyd yma	Cymhariaeth 2022/23	Gwahaniaeth
	(£)	(£)	(£)	(£)
Cynllunio a Rheoli Tir	1,880,142	1,127,920	728,926	398,994
Corfforaethol	5,388,905	2,510,823	1,410,588	1,100,235
Balansau, cronfeydd wrth gefn a darpariaethau	379,000	-	-	-
Cyfanswm Gwariant i wasanaethau	7,648,047	3,638,743	2,139,514	1,499,229
				-
Llog â enillwyd ar gronfeydd dros ben	- 100,000	- 92,596	- 66,694	- 25,902
Cyfraniad Refeniw ar wariant Cyfalaf	857,767	542,993	353,891	189,102
Addasiadau Taliadau Cyfalaf	- 591,050	- 197,120	- 197,120	-
Cyllideb Refeniw Net	7,814,764	3,892,020	2,229,591	1,662,429
Arianwyd o:				
Grant Parc Cenedlaethol	4,119,789			
Lefi Awdurdod Cyfansoddol	1,373,262			
Cyfraniad o gronfeydd wrth gefn	1,061,757			
Cyllideb Net Wreiddiol	6,554,808			
Grant Ychwanegol Llywodraeth Cymru	-			
Cyfraniad o gronfeydd wrth gefn	1,259,956			
Cyllideb Net Ddiwygiedig	7,814,764			

4.2 I grynhoi, mae'r sefyllfa o ran gwariant net y gwasanaethau yn cymharu'n ffafriol o gymharu â 2023/24, ac mae gwasanaethau o fewn eu targed o gadw o fewn eu cyllidebau am y flwyddyn. Fel y disgwyl, mae cynnydd wedi bod ar wariant o ganlyniad chwyddiant, yn bennaf ar gostau ynni. Cafodd y gyllideb ei addasu nol ym 2023/24, ac ar hyn o bryd mae'r gyllideb i weld yn ddigonol. Mae cyfradd llog yn parhau i fod yn uchel, sydd golygu incwm sylweddol uwch nag oedd i ddisgwyl, gyda £92.5k wedi ei dderbyn yn barod ym 4 mis cyntaf y flwyddyn ariannol.

Mi fydd trafodaethau pellach yn ystod y flwyddyn hefo Pennaethiaid Gwasanaeth a Tim Rheoli i drafod unrhyw addasiadau pellach i'r gyllideb, neu os oes angen cyllido unrhyw wariant annisgwyl.

Cyflwynir isod esboniadau am rai o'r addasiadau ers y gyllideb wreiddiol ac unrhyw amrywiannau a ragwelir hyd yma.

4.3 **Corfforaethol:**

Plas Tan y Bwlch – Mae'r gyllideb ar gyfer Plas Tan y Bwlch ar gyfer 2024/25 wedi ei gyllido o'r cronfeydd, gan ystyried posibilrwydd gwaredu ar yr ased o fewn y flwyddyn ariannol. Oherwydd prinder staff ac anhawster recriwtio, tydi Plas Tan y Bwlch bellach ddim yn cynnwys gwasanaeth Gwely a Brecwast, ac mae'r safle wedi gorfod cau ar rhai dyddiau. Mae hyn yn golygu llai o incwm nag oedd ddisgwyl, ac felly yr angen i gyllido swm uwch allan o'r cronfeydd.

Meysydd Parcio – Mae incwm maesydd parcio yn parhau i fod yn uchel, hefo £466k wedi ei dderbyn hyd at mis Gorffennaf 2024, yn erbyn cyllideb o £820 am y flwyddyn. Er yn uchel, mae'r swm yn ddipyn i'r swm cafodd ei dderbyn ar gyfer yr un cyfnod ym 2023/24 (£550k). Mae'r maes parcio yn Llyn Tegid wedi bod yn arbennig o brysur ac wedi derbyn £67k o incwm i'w gymharu a targed cyllideb o £56k. Mae'n debygol bydd unrhyw warged incwm

o'r maesydd parcio yn cael ei ddefnyddio i gyfeirio at yr her ariannol sydd yn gwynebu yr Awdurdod ar hyn o bryd.

Adnoddau Dynol - Mae'r gyllideb wedi ei chynnyddu o £27,500 oherwydd yr angen i recriwtio Prif Weithredwr newydd.

Cyfreithiol – Bydd archwiliad cyhoeddus yn debygol o gychwyn ym mis Medi, sydd yn golygu costau ychwanegol posib o oddeutu £40,000

- 4.4 **Cynllunio a Rheoli Tir**: Ar y cyfan, mae'r gwariant net hyd yma o fewn y gyllideb. Mae yna amrywiaethau o fewn y gwasanaethau fel ymhelaethir arnynt isod.

Treftadaeth Ddiwylliannol a Carneddau - Mae'r cynlluniau ynghlwm â'r pennawd yma yn gynlluniau lle disgwylir i grantiau eu hariannu. Bydd rhaid aros nes mae'r hawliadau terfynol yn cael eu cyflwyno cyn gallu adnabod unrhyw ddiffyg posib.

Rheolaeth Datblygu – Ohewrydd trafferthion recriwtio ar gyfer swydd penodol arbenigol o fewn y gwasanaeth, mae gwariant uwch na'r disgwyl ar ffioedd yngynghorol allannol sydd yn debygol o greu gorwariant ar y gyllideb.

Yr Ysgwrn – Mae cyllideb a tharged incwm y gwasanaeth wedi cael ei addasu i fod yn fwy realistig. Mae'r gwasanaeth yn gweithredu o fewn y gyllideb ar hyn

Cadwraeth, Coed ac Amaeth - Mae nifer o gynlluniau sydd ynghlwm â'r gwasanaeth yma wedi eu hariannu drwy grantiau megis cynlluniau Mawndiroedd ac Ymylon Eryri. Mae'n debygol bydd y gwariant yma yn cael ei hawlio yn ôl drwy grant o fewn y flwyddyn. Gan nad oedd sicrwydd o rai o'r grantiau pan osodwyd y gyllideb yn wreiddiol mae'r gyllideb ar gyflogau rhai o'r cynlluniau wedi eu nodi yn erbyn y waelodlin rhag ofn. Ni ragwelir sefyllfa lle nad yw'r grantiau ar gael ar hyn o bryd ac yn eithrio unrhyw newid i'r sefyllfa yn ystod y flwyddyn mae disgwyl tanwariant ar gyflogau o fewn y gwasanaeth.

- 4.5 **Balansau, Cronfeydd Wrth Gefn a Darpariaethau** – Mae'r ddarpariaeth chwyddiant gwreiddiol o £30,000 yn parhau heb ei ddosrannu, yn ogystal â'r ddarpariaeth chwyddiant cyflogau o £349,000. Nid oes penderfyniad ar y codiad cyflog wedi ei gytuno gan yr undebau ar hyn o bryd.

- 4.6 **Llog**: Mae'r targed ar gyfer incwm llog wedi ei gynyddu o £28,000 i £100,000 o ganlyniad cynnydd yn y cyfraddau llog. Yn 4 mis cyntaf o'r flwyddyn, mae'r Awdurdod wedi derbyn cyfanswm o £92.5k.

4.8 **Cyfalaf:** Mae'r prif wariant net hyd ddiwedd Gorffennaf yn cynnwys –

Cerbydau Wardeiniaid	£68,329
Cynllun Treftadaeth Dolgellau	£79,003
Treftadaeth Diwylliannol	£25,106
Cynllun 'Mind the Gap' Grid Cenedlaethol	£70,489
Terfynau Traddodiadol (T.C.LI.C)	£22,681
Twristiaeth Gynaliadwy (T.C.LL.C)	£24,288
Betws y Coed (Grant Llywodraeth Cymru)	£31,659
Hafod Eryri – gwaith adfer	£111,738

5. **TROSLWYDDIADAU RHWNG CYLLIDEBAU DROS £30,000 ER SYLW'R AWDURDOD.**

5.1 Mae Rhan 3 o Reoliadau Ariannol yr Awdurdod yn datgan yr angen i adrodd i'r Awdurdod neu'r Pwyllgor Perfformiad ac Adnoddau ar drosglwyddiadau gwerth rhwng £30,000 a £100,000 rhwng cyllidebau, lle nad ydynt wedi cael eu cymeradwyo yn flaenorol gan yr Awdurdod. Yn ogystal mae angen cymeradwyaeth yr Awdurdod i unrhyw drosglwyddiad gwerth £100,000 neu fwy.

5.2 Nid oes unrhyw drosglwyddiadau wedi eu cymeradwyo yn ystod pedwar mis cyntaf y flwyddyn ariannol hon.

6. **ARGYMHELLIAD**

- **Derbyn yr adroddiad a nodi sefyllfa ariannol ddiweddaraf 2024/25.**

7. **PAPURAU CEFNDIROL**

Dim

			Atodiad 1
Awdurdod Parc Cenedlaethol Eryri			
Cyllideb Ddiwygiedig 2024/25 ar 31 o Orffennaf 2024			
	Cyllideb Sylfaenol	Trosglwyddiadau	Cyllideb Net Ddiwygiedig
	£	£	£
CYNLLUNIO A RHEOLI TIR			
Cadwraeth, Coed ac Amaeth	533,200	5,372	538,572
Ymylon Eryri		18,924	18,924
Awyr Dywyll	58,180	-	58,180
LIFE - Coedwigoedd Glaw Celtaidd	74,800	-	74,800
Partneriaeth Tirwedd y Carneddau	25,000	5,308	30,308
Archeoleg	67,540	23,552	91,092
Treftadaeth Diwylliannol	80,780	-	80,780
Prosiect Mawndiroedd		136,206	136,206
Ysgwrn	118,820	-	118,820
Rheolaeth Datblygu	452,960	12,230	465,190
Polisi a Chynllunio	244,370	22,900	267,270
Is-gyfanswm wedi'i gario ymlaen	1,655,650	224,492	1,880,142
CORFFORAETHOL			
Costau Aelodau	112,510	-	112,510
Cefnogaeth yr Awdurdod	94,380	-	94,380
Rheolaeth Gorfforaethol	664,176	-	664,176
Eiddo	247,490	-	247,490
Cyfreithiol	58,380	-	58,380
Gweinyddol a Gofal Cwsmer	223,423	-	223,423
Cyfieithu	108,530	-	108,530
Personel a Hyfforddiant	208,160	27,500	235,660
Pencadlys	261,750	-	261,750
Systemau Gwybodaeth	368,010	-	368,010
Cyllid	230,630	-	230,630
Plas Tan y Bwlch	486,490	-	486,490
Ymgysylltu	368,110	11,000	379,110
Safle Gwe Newydd	-	-	-
Is-gyfanswm wedi ei gario ymlaen	3,432,039	38,500	3,470,539

			Atodiad 1 parh.
Awdurdod Parc Cenedlaethol Eryri			
Cyllideb Ddiwygiedig 2024/25 ar 31 o Orffennaf 2024			
	Cyllideb Sylfaenol	Trosglwyddiadau	Cyllideb Net Ddiwygiedig
	£	£	£
Is-gyfansymiau a Ddygwyd Ymlaen			
CYNLLUNIO A RHEOLI TIR	1,655,650	224,492	1,880,142
CORFFORAETHOL	3,432,039	38,500	3,470,539
Ymgysylltu Â Phobl Ifanc (Grant L.I.C.)	39,310	-	39,310
Llwybrau Llesiant (Grant L.I.C.)	40,000	-	40,000
Cynllun Rheolaeth a Phartneriaethau	468,810	-	468,810
Wyddfa Di-Blastig	43,420	24,896	68,316
Canolfannau Gwybodaeth	186,580	-	186,580
Llyn Tegid	- 20,180	-	20,180
Meysydd Parcio	- 483,210	-	483,210
Clirio Ysbwriel	19,510	-	19,510
Traffig a Chludiant	5,000	-	5,000
Cyfleusterau Ymwelwyr	263,450	-	263,450
Mynediad Cyhoeddus	123,550	-	123,550
Wardeniaid, Gweithwyr Stad a Gwirfoddolwy	1,207,230	-	1,207,230
	5,325,509	63,396	5,388,905
BALANSAU			
Darpariaeth chwyddiant cyffredinno	30,000	-	30,000
Darpariaeth chwyddiant cyflogau	349,000	-	349,000
	379,000	-	379,000
	7,360,159	287,888	7,648,047
CYFANSWM			
Llog a Enillwyd	- 100,000	-	100,000
Refeniw yn Ariannu Gwariant Cyfalaf	526,262	331,505	857,767
Addasiad Taliadau Cyfalaf	- 591,050	-	591,050
	7,195,371	619,393	7,814,764
ARIANWYD O			
Grant Parc Cenedlaethol	4,119,789		4,119,789
Lefi Awdurdodau Cyfansoddol	1,373,262		1,373,262
Tros. o'r cronfeydd wrth gefn	1,061,757	1,259,956	2,321,713
Cyllideb Net	6,554,808		7,814,764

					Atodiad 2
Cyllideb Cyfalaf 2024/25					
Meysydd Gwasanaeth	Cyllideb Gros Wreiddiol (£)	Incwm Grant (£)	Cyllideb Net Wreiddiol (£)	Trosogl. (£)	Cyllideb Net Ddiwyg. (£)
Cynllunio a Rheoli Tir					
Cynlluniau Treftadaeth Ddiwylliannol	149,490	-	149,490	-	149,490
Gorseddau	148,220		148,220	-	148,220
Carneddau - Data LiDAR (Grant LI. C.)	3,000	-	3,000	-	3,000
Carneddau - Llwybrau (Grant LI. C.)	35,000	-	35,000	-	35,000
Mobile Observatory	23,600		23,600	-	23,600
Sky Paths	10,010		10,010	-	10,010
Is-gyfanswm	369,320	-	369,320	-	369,320
Corfforaethol					
Systemau gwybodaeth - Rhaglen Amnewid.	22,340	-	22,340	-	22,340
Cynllun Partneriaeth y Wyddfa (Grant LI. C.)	15,000	-	15,000	-	15,000
Cynllun Dehongli'r Wyddfa (Grant LI. C.)	23,000	-	23,000	-	23,000
Prosiectau Mynediad	10,000	-	10,000	10,660	20,660
Wardeniaid - Cerbydau	14,000	-	14,000	90,845	104,845
Llyn Llywelyn / Drws y Coed, Rhyd Ddu	23,750	-	23,750	-	23,750
Lon Gwyrfai	23,850	-	23,850	-	23,850
Penmaen Brith (Grant LI. C.)	25,000	-	25,000	-	25,000
Wyddfa Di-blastig	-	-	-	10,000	10,000
Hafod Eryri	-	-	-	220,000	220,000
Is-gyfanswm	156,940	-	156,940	331,505	488,445
Cyfanswm	526,260	-	526,260	331,505	857,767

CYFARFOD	Cyfarfod yr Awdurdod
DYDDIAD	11 Medi 2024
TEITL	Maniffesto ieuentid
ADRODDIAD GAN	Ailish Roberts, Swyddog Pobol Ifanc
PWRPAS	Cyflwyno'r maniffesto ieuentid er mwyn ei fabwysidu.

CEFNDIR

Nol yng ngwanwyn 2018 dechreuwyd taith ffederasiwn y EUOPARC i greu maniffesto ieuentid pan ddaru bobol ifanc o 7 gwlad cyfarfod. Ers hynny mae EUOPARC wedi arwain drwy ffurfio maniffesto sy'n tynnu sylw ac amlygu'r angen i ardaloedd gwarchoddedig, sefydliadau amgylcheddol, a chymunedau gweledig, adnabod a gweithredu ar yr heriau sy'n wynebu'r ieuentid.

Dros y blynyddoedd mae rhai parciau cenedlaethol ar draws Ewrop wedi ffurfio maniffesto ieuentid eu hunai'n sy'n adnabod heriau sy'n gwynebu'r ieuentid yn eu hardaloedd.

Nodwyd a phenderfynwyd Awdurdod Parc Cenedlaethol Eryri'r angen i ffurfio maniffesto ar gyfer yr Awdurdod. Gydag arian ewyllys ac arian Llywodraeth Cymru creuwyd y swydd Swyddog Pobol Ifanc gydag un o'r amcanion o greu maniffesto ar gyfer yr Awdurdod.

Yn ystod Hydref a Gaeaf 2023 cynhaliwyd nifer o sesiynau a gweithdai gyda disgyblion ysgolion a grwpiau er mwyn hyrwyddo gwaith yr Awdurdod a derbyn eu barn ar be hoffent weld yn digwydd yn eu hardaloedd. Casglwyd y wybodaeth a drafftwyd y maniffesto.

GOBLYGIADAU O RAN ADNODDAU

Mae'r maniffesto wedi ei gylchrediad o fewn y gwasanaethau priodol er mwyn derbyn sylwadau ar yr agweddau priodol, e.e. anghenion tai lleol gyda'r adran polisi cynllunio. Mae rhannau o'r hyn syn cael ei nodi yn y maniffesto yn waith sy'n cael ei wneud yn barod gan yr awdurdod ond mae'n posib datblygu'r waith, a mae yna waith pellach gall yr awdurdod ei wneud. Fysa hwn yn cynnwys sefydlu cyngor pobol ifanc, prentisiaethau ayyb, mae'n waith gellir denu grantiau pwrpasol i'w weithredu. Y Swyddog pobol ifanc fyddai'n arwain ar y gwaith ychwanegol yma drwy gydweithio fyda gwasanaethau o fewn yr awdurdod ac arwain ar ddenu cyllid ychwanegol drwy grantiau.

ARGYMHELLIAD

Creuwyd y maniffesto gyda'r bwriad o fod yn ddogfen 'fyw' fel y gellir ei ddefnyddio fel sylfaen i waith yr awdurdod.

Argymhelliad – Cymeradwyo a mabwysiadu'r maniffesto a'r gwaith sy'n cael ei amlygu ynddo. Cynnig y dylid adolygu'r maniffesto a'r gwaith pob dwy flynedd.

PAPURAU CEFNDIROL

Wedi atodi.

AWDURDOD PARC CENEDLAETHOL ERYRI:

EITEM RHIF 12 -
ATODIAD

MANIFFESTO IEUENCTID

MANIFFESTO IEUENCTID PARC CENEDLAETHPOL ERYRI

PWRPASAU APCE:

Mae'r Maniffesto Ieuenctid APCE yma yn ymdrechu i alinio â gwerthoedd a phwrpasau'r Parc Cenedlaethol. Mae pwrpasau Parciau Cenedlaethol wedi'u nodi mewn cyfraith o dan Adran 61 o Ddeddf yr Amgylchedd 1995. Y ddau bwrpas statudol ar gyfer Parciau Cenedlaethol sy'n llywio eu dyfodol yw:

- Gwarchod a gwella harddwch naturiol, bywyd gwylt a threftadaeth ddiwylliannol
- Hyrwyddo cyfleoedd i'r cyhoedd ddeall a mwynhau nodweddion arbennig y Parciau Cenedlaethol

Pan fydd Awdurdodau Parciau Cenedlaethol yn cyflawni'r pwrpasau hyn, mae ganddynt hefyd ddyletswydd i geisio meithrin lles economaidd a chymdeithasol cymunedau lleol o fewn y Parciau Cenedlaethol.

Pan fydd y pwrpasau hyn yn gwrthdaro â'i gilydd, yna dylid defnyddio egwyddor Sandford i roi mwy o bwys ar gadwraeth yr amgylchedd.

EGLURHAD O EGWYDDOR SANDFORD:

Os oes gwrthdaro rhwng amddiffyn yr amgylchedd a phobl sy'n mwynhau'r amgylchedd, ni ellir datrys hynny gan reolwyr, yna rhaid i ddiogelu'r amgylchedd bob amser fod yn flaenoriaeth.

BETH YW MANIFFESTO IEUENCTID A PHAM MAE ANGEN UN ARNOM?

Mae Maniffesto Ieuenctid APCE yn ddogfen sy'n ceisio adlewyrchu lleisiau torfol pobl ifanc Eryri; datganiad ysgrifenedig yn datgan yn gyhoeddus beth yw bwriadau, cymhellion, a barn APCE, mewn perthynas â'n pobl ifanc. Mae'n amlinellu pa nodau rydym yn anelu at eu cyflawni ar ran ein hieuenctid, yn seiliedig ar y newidiadau y maent wedi gofyn am eu gweld o fewn y parc.

Mae APCE yn cydnabod mai cenedlaethau iau yw dyfodol yr ardal warchoddedig - ein tiroedd, ein cymunedau, a'n diwylliant. Nhw fydd yn gweld ac yn llunio dyfodol Eryri.

Wrth ymweud ar gwaith y maniffesto mi fydd APCE yn sicrhau fod yr hyn sy'n ofynnol o dan y Ddeddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015 yn cel ei ddilyn.

NOD MANIFFESTO IEUENCTID APCE YW;

- Cefnogi a hwyluso cynhwysiant, ymgysylltu a chynrychiolaeth ieuenctid.
- Cysylltu pobl ifanc â lleoedd, natur a threftadaeth.
- Tynnu o bwrpasau'r Parc Cenedlaethol; sut y gallant effeithio neu gynnwys y bobl ifanc sy'n byw yn y parc neu'n ymweld â'r parc.
- Cyflwyno newidiadau a datblygiadau yn APCE sy'n gwella ffordd o fyw, a sut mae pobl ifanc yn dysgu a gweithio.

Mae Maniffesto Ieuenctid APCE yn 'ddogfen fyw'; dylid ei adolygu a'i addasu yn unol â hynny i'w gadw'n gyfredol a'i ddiweddarau gyda'r oes.

Ffynhonnell:

Yng ngwanwyn 2018 ymgasglodd grŵp o bobl ifanc o bob rhan o saith gwlad i greu Maniffesto Ieuenctid EUROPARC; Dogfen sy'n tynnu sylw Ardaloedd Gwarchoddedig, sefydliadau amgylcheddol a chymunedau gwledig at heriau eu hieuenctid. Mae APCE wedi cymryd ysbrydoliaeth o Faniffesto Ieuenctid EUROPARC, gan ei ddefnyddio fel glasbrint i greu dogfen debyg sy'n benodol i'n Parc Cenedlaethol unigryw ac unigol.

1. GRYMUSO IEUENCTID

Yn ystod yr Hydref / Gaeaf 2023/2024, cynhaliodd APCE gyfres o weithdai ymgysylltu, gan ofyn am gyngor a barn ein pobl ifanc. Defnyddiwyd ein canfyddiadau i ysgrifennu'r Maniffesto Ieuentid yma. Mae'n bwysig i ni fod y Maniffesto Ieuentid yma wedi ddod gan y bobol ifanc "dim o'r bobl ifanc eu hunain - eu barn, eu syniadau, a'u llais.

I SICRHAU HYN, MAE APCE WEDI:

- Cynnwys Pobl Ifanc wrth wneud y Maniffesto Ieuentid, yn ymweld â nifer o ddigwyddiadau, ffeiriau, ysgolion, clybiau a grwpiau ieuentid i gynnal gweithdai; casglu gwybodaeth, data a dyfyniadau gan bobl ifanc ar yr hyn yr hoffent ei weld yn y fersiwn 'fersiwn ddiweddaraf' o'r Maniffesto Ieuentid.

BYDD APCE YN:

- Sefydlu cyngor ieuentid neu bwyllgor ieuentid i ddod â syniadau ac anghenion pobl ifanc i'r rhai sy'n gwneud penderfyniadau lleol a chenedlaethol.
- Sefydlu fforymau neu lwyfannau i bobl Ifanc drafod y newidiadau yr hoffent eu gweld.

LLAIS IEUENCTID

- NOD APCE YW:

- Darparu lle ar fyrddau i bobl ifanc; gwahodd pobl ifanc i gymryd rhan yng nghyfarfodydd ein parciau cenedlaethol, ac mewn digwyddiadau y mae'r PC yn cymryd rhan ynddynt neu eu cynnal.
- Creu cronfa prosiect ieuenctid ar gyfer prosiectau sydd wedi'u cynllunio, eu gweithredu a'u hadrodd gan bobl ifanc. Efallai y byddant yn penderfynu eu bod am greu prosiectau neu gynnal digwyddiadau fel atebion i rai o'r materion y mae pobl ifanc yn eu hwynebu yn y gymuned a bydd angen yr arian arnynt i wneud hyn.
- Annog pobl Ifanc i gymryd rhan yng ngwaith yr Awdurdod, yn ein fforymau, cymryd rhan yn ein cynlluniau a mewn gwella ein dogfennau ysgrifenedig; Cynllun Llysgennad Eryri, proses y Cynllun Datblygu Lleol, ac ati... er engraifft, sicrhau bod pobl ifanc yn bwydo i mewn i Gynllun Eryri (Cynllun Rheoli'r Parc Cenedlaethol) fel bod eu syniadau'n cael eu hadlewyrchu yng nodau a rhaglen waith Awdurdod y Parc Cenedlaethol a'i bartneriaid yn y dyfodol."
- Helpu pobl ifanc i greu a chyflwyno cynllun sefydlu sy'n galluogi staff, aelodau'r bwrdd a'r cyhoedd i ddeall cynrychiolaeth ieuenctid a chysylltu â phobl ifanc. Er enghraifft, gallem greu rhaglen debyg i 'Rhaglen Llysgennad Eryri' a chynnwys cyfres o fideos, gwybodaeth, data, holiaduron neu gwisiau i helpu eraill i gymryd rhan yn y prosiectau ac i ddeall pwysigrwydd lleisiau ifanc wrth wneud penderfyniadau yn y dyfodol.
- Sefydlu modd i gyfarthrebu: addysgu a dangos gan ddefnyddio cyfryngau cymdeithasol a llwyfannau a fforymau ar-lein fel lleoedd i rannu syniadau a chael trafodaethau, ond hefyd i ddathlu cyflawniadau, a lledaenu ymwybyddiaeth i gynulleidfaoedd eraill - yn enwedig pobl ifanc eraill - ar faterion y mae'r pwyllgor yn mynd i'r afael â nhw yn y Parc Cenedlaethol. Trefniadau tebyg i 'ystafell y Myfyrwyr' (fforum ar y we)"

2. BYW

Mae adran 'Byw' Maniffesto Ieuencid APCE wedi'i rhannu'n dair prif adran. Dyma'r rhain:

ISADEILEDD:

Mae'n anodd cyrraedd ardaloedd gwledig a theithio rhyngddynt. Mae'n bwysig i'n pobl ifanc ein bod yn sefydlu rhwydweithiau teithio llesol sy'n cau'r bwlch hwnnw trwy trefniadaeth well/rhatach a gwell cyfathrebu, a gwell cyfathrebu, gyda'r gobaith arwain at fwy o gyfranogiad ac ymgysylltu.

CYMUNED

Mae pobl ifanc yn rhan hanfodol o ddiwylliant, traddodiad a hanes eu hardal. Dylid darparu digon o gyfleoedd iddynt gysylltu â'u cymunedau lleol, fel y gallant ddysgu a gofalu am eu hanes a'u treftadaeth ddiwylliannol. Mae diwylliant Cymreig yn arbennig, fel y mae'r iaith Gymraeg ei hun. Dylai'r Parc Cenedlaethol annog cyfranogiad drwy seminarau a gweithdai - wedi'i ymestyn i ymwelwyr hefyd (enghraifft - dysgu Cymraeg, a gweithdai hanes Cymru i fyfyrwyr prifysgol o ffwrdd) Brwydro yn erbyn y stigma sy'n gysylltiedig â phobl Ifanc drwy sefydlu perthynas dda gyda'r ieuencid a'u cynghorau a'u pwyllgorau lleol.

FFORDDIADWYEDD:

Mae pobl ifanc yn rhan annatod o'r Parc Cenedlaethol, a nhw yw'r dyfodol - fodd bynnag, mae'r rhai sydd eisiau aros a byw yn Eryri yn wynebu costau gwneud hynny. Byddai costau byw fforddiadwy i bobol ifanc yn eu hannog i aros. Dylai APCE barhau i ymchwilio i gyflwr tai i bobol ifanc yn yr ardal a chysylltu â gwasanaethau i gynnig help (e.e. cynlluniau 'Perchnogaeth Cartref Cost Isel')

ISADEILEDD:

Dyma rai syniadau a gafodd pobl ifanc ar sut i wella isadeiledd APCE (yn nhrefn blaenoriaeth)

- 1 Teithio mwy diogel / rhatach
- 2 Gwell rhwydweithiau trafndiaeth gyhoeddus
- 3 Mentrau trafndiaeth eraill 'e.e. beicio'
- 4 Signal ffôn symudol da
- 5 Gwellau cysylltiadau 'e.e. Wi-Fi am ddim mewn mannau cyhoeddus'

Mae APCE eisoes yn gweithio mewn partneriaeth ar draws y rhanbarth i wella rhwydweithiau trafndiaeth gyhoeddus i drigolion, yng nghyd ac ymwelwyr ac yn ceisio datblygu llwybrau Teithio Llesol gwell yn yr ardal wledig hon. Mae'n bwysig bod gan y bobol ifanc y modd i fynegi eu barn ar yr hyn sy'n eu heffeithio'n ddyddiol, gyda'r gobaith yn eu hannog i aros yn yr ardal.

CYMUNED:

Dyma rai syniadau a gafodd pobl ifanc ynghylch sut i wella cymunedau APCE (yn nhrefn blaenoriaeth)

- 1 Cadw enwau lleoedd Cymraeg
- 2 Codi ymwybyddiaeth o ddiwylliant a threftadaeth leol
- 3 Ymestyn croeso i ymwelwyr 'e.e. gwersi Cymraeg'
- 4 Gweithio mewn partneriaeth â chymunedau a chynghorau lleol wrth weithredu rhaglenni newydd a rhoi cyhoeddusrwydd i'r gwaith cadarnhaol a gyflawnwyd.
- 5 Codi ymwybyddiaeth o hanes lleol
- 6 Brwydro yn erbyn stigma o gwmpas pobl ifanc

Mae APCE wedi datblygu Cynllun Llysgenhadon llwyddiannus sy'n ceisio gwella dealltwriaeth pobl o rinweddau arbennig y Parc Cenedlaethol. Gallai hyn gael ei gynnig fel adnodd i bobl ifanc os caiff ei addasu'n dda, gyda mewnbwn trigolion iau. Ar hyn o bryd mae ein Swyddog Ymgysylltu â'r Gymuned yn gweithio ar ffyrdd gwell o sicrhau gweithio mewn partneriaeth ar draws yr Awdurdod, byddai fforwm i bobl ifanc fwydo eu syniadau ynddo yn gymorth mawr gyda'r math hwn o ymgysylltu.

Ceidwad Ifanc
Young Ranger

FFORDDIADWYEDD:

Dyma rai syniadau a gafodd y bobl ifanc ar sut i wella Fforddiadwyedd APCE (yn nhrefn blaenoriaeth)

- 1 Tai fforddiadwy i bobl sydd eisiau aros yn yr ardal
- 2 Helpu pobl ar gyflogau isel i brynu tai lleol
- 3 Y gallu i brynu nwyddau ar gyfraddau is i bobl leol
- 4 Grantiau i helpu pobl leol i brynu cartref
- 5 Cymorthdaliadau i helpu myfyrwyr prifysgol i aros yng Nghymru
- 6 Grantiau i bobl hunangyflogedig
- 7 Cyngor ariannol mewn ysgolion
- 8 Grantiau costau byw

Mae APCE eisoes yn cymryd camau i wella fforddiadwyedd i'r rhai sy'n byw yn Eryri drwy weithio mewn partneriaeth â Chyngor Gwynedd a Chonwy ar asesiad o'rfarchnad tai lleol, y Bartneriaeth Galluogi Tai Gwledig a thrwy ddsbarthu taliadau swm cymudol ar gyfer y Cynllun Prynu Cartref a mentrau prynwyr tro cyntaf eraill gydag awdurdodau tai Gwynedd a Chonwy.

Dylid sicrhau bod cynllunio'n cymryd rôl ragweithiol wrth annog tai fforddiadwy drwy weithio gydag asiantaethau eraill yn y sector hwn, er mwyn ceisio cyflawni'r targed blynyddol a nodir yn y Cynllun Datblygu Lleol wedi'i gynnwys yn amcan lles yr Awdurdod.

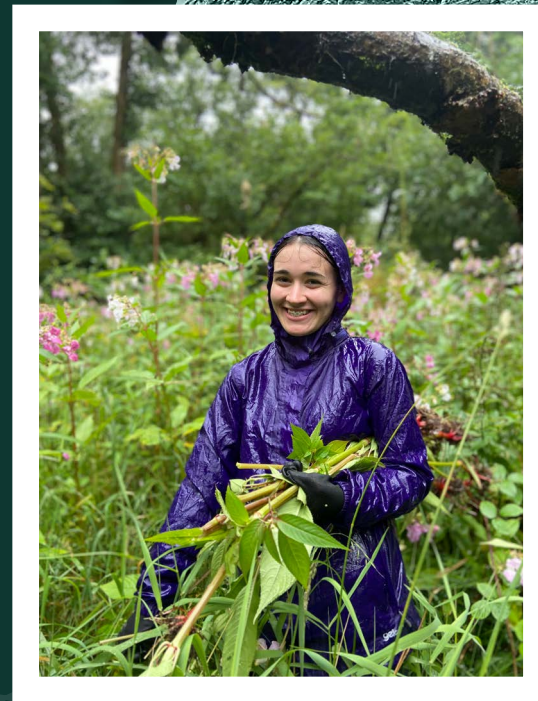

IECHYD A LLES

Mae APCE yn cydnabod pa mor bwysig yw hi i ni gymryd camau i helpu i wella iechyd a lles pobl ifanc. Mae hyn yn arbennig o berthnasol yn sgil COVID-19.

Nod APCE yw ceisio gyflawni hyn trwy cynnal prosiectau ymgysylltu ieuenctid sy'n mynd i'r afael â chyflyrau iechyd meddwl a chorfforol (gan gynnwys ond heb fod yn gyfyngedig i; bryder cymdeithasol, iselder a gordewdra). Rydym yn bwriadu hwyluso gweithgareddau awyr agored ysgogol seiliedig ar chwaraeon a all fod o fudd i fywydau a gwella sgiliau cymdeithasol ac emosiynol pobl ifanc, yn ogystal â hybu hunanhyder.

Trwy sefydlu cysylltiadau ag ystod eang o grwpiau iechyd a gwasanaethau sy'n cefnogi pobl ifanc yn ein cymunedau lleol, byddwn yn diogelu lles y bobl ifanc sy'n ymgysylltu â'n prosiectau. Mae'r sefydliadau hyn yn cynnwys Mind, Barnados, NSPCC, Llamau, Gisda, Sefydliad DPJ, Hafal, Meddwl ac ati. Bydd cydweithio â'r gwasanaethau hyn yn gwella effeithiolrwydd a chyrraeddian ein prosiectau ac yn ein helpu i archwilio mwy o ffyrdd y gallwn gefnogi lles pobl ifanc a chreu dyfodol iachach, hapusach i bawb. Gall y Parc Cenedlaethol hefyd gefnogi iechyd a lles pobl ifanc trwy eu cynnwys yn ein diwrnodau llesiant presennol, megis teithiau cerdded tywys meddwl a sesiynau loga awyr agored. Mae'r gweithgareddau hyn yn hybu ymlacio, lleihau straen, ac eglurder meddwl, tra'n cyflwyno pobl i rai o'r mannau mwyaf tawel a hardd yn Eryri.

3. DYSGU

Mae addysg yn allweddol – o oedran ifanc, dylid dysgu pobl i ddeall a gofalu am y Parc Cenedlaethol, i'w hannog i barhau i'w warchod yn y dyfodol. Dylai APCE fod yn gweithio ochr yn ochr ag ysgolion yn ogystal â gwasanaethau eraill sy'n hanfodol i'n hardaloedd gwarchodedig er mwyn darparu gwell addysg i'n pobl ifanc.

Dyma rai syniadau oedd gan bobl ifanc ar sut i wella dysgu yn Eryri (yn nhrefn blaenoriaeth)

- 1** Hwyluso teithiau mwy addysgol – daearyddiaeth, daeareg, bioamrywiaeth, bywyd gwyllt, newid yn yr hinsawdd, hanes, ayyb...
- 2** Sefydlu, hyrwyddo ac annog cynlluniau fel 'Ysgolion Coedwig' a 'ceidwaid ifanc' sy'n annog dysgu am y gwaith naturiol drwy dasgau a gweithgareddau awyr agored ymarferol.
- 3** Trefnu ymweliadau warden ag ysgolion – gweithdai a gweithgareddau
- 4** Creu partneriaethau rhwng ysgolion a gwasanaethau – e.e. yr Ymddiriedolaeth Genedlaethol, Achub Mynydd, Cadw...
- 5** Creu mwy o gyfleoedd gwirfoddoli a chadwraeth i bobl ifanc
- 6** Cynorthwyo gyda Hyfforddiant Athrawon – helpu ac annog athrawon i ddysgu am y Parc Cenedlaethol fel y gallant ddefnyddio hyn yn eu gwersi.

NEWID HINSAWDD, CYNALADWYEDD A BIOAMRYWIAETH

Gan fwydo i mewn i 'Ddysgu' a 'Byw', mae'r Parc Cenedlaethol yn cydnabod bod newid yn yr hinsawdd yn bwnc pwysig a mae'n rhaid i ni ei taclo. Ein Pobl Ifanc ni yw'r rhai fydd yn cael eu heffeithio'r mwyaf gan y newidiadau i'r blaned, a ddylid eu cefnogi i arwain ar brosiectau gwyrdd a fydd yn mynd i'r afael â newid hinsawdd, cynaladwyedd, a gweithgareddau amgylcheddol mewn cadwraeth a bioamrywiaeth (prosiectau fel 'y Wyddfa Ddi-blastig')

Felly, nod y Parc Cenedlaethol yw i:

- Creu prosiectau newydd sy'n canolbwyntio'n benodol ar newid hinsawdd a helpu'r amgylchedd trwy waith cadwraeth neu helpu pobl ifanc i ddysgu amdano trwy weithdai ac ati...
- Parhau â'r gwaith mae APCE eisoes yn ei wneud ar y pwnc hwn, tra'n sicrhau bod pobl ifanc yn cael mwy o gyfle i gymryd rhan.
- Gweithio mewn partneriaeth â gwasanaethau a sefydliadau allanol eraill i ganfod pa waith sy'n cael ei wneud, a chydweithio i trio helpu efo newid hinsawdd (fel 'Recover with Nature' a 'Green Pathways' gyda Pharciau Cenedlaethol y DU, neu 'Generation Green' gyda'r YHA)

YSBRYDOLI DIDDORDEBAU

Mae hyn yn cynnwys creu rhaglen o ddigwyddiadau amrywiol sy'n gwahodd pobl ifanc i ddathlu eu Parc Cenedlaethol.

Dyma rai syniadau a gafodd pobl ifanc ar sut i ysbrydoli diddordebau yn Eryri (yn nhrefn blaenoriaeth)

- 1** Parhau a datblygu cyfleoedd ariannu ar gyfer hyfforddiant a dyfarniadau ym mhob diwydiant, gan gynnwys, ond heb fod yn gyfyngedig i, y sector awyr agored, y celfyddydau creadigol, lletygarwch. Cael gwared ar rwystrau ariannol fel ffoedd cwrs a chostau cysylltiedig fel offer a thrafnidiaeth.
- 2** Mwy o brosiectau a chlybiau sy'n caniatáu i bobl ifanc archwilio eu Parc Cenedlaethol a mwynhau'r hyn sydd ganddo i'w gynnig; megis y 'Cynllun Ceidwaid Ifanc'
- 3** Codi ymwybyddiaeth – dysgwch am yr amrywiaeth o rolau swyddi yng nghefn gwlad.
- 4** Rhoi profiad i bobl ifanc mewn ystod eang o waith a chreffftau traddodiadol – e.e. waliau cerrig, cynnal a chadw llwybrau, gosod gwrychoedd, ect...
- 5** Defnyddio gyfryngau cymdeithasol sydd wedi'u hanelu at bobl ifanc, (rhyngweithio ar-lein – e.e. Llysgennad Eryri.
- 6** Darparu gweithdai entrepreneuriaeth a allai arwain at hunangyflogaeth.

4. GWEITHIO

Mae'n bwysig bod APCE yn cefnogi pobl ifanc mewn unrhyw ffordd y gallant tuag at ddod o hyd i yrfa sy'n addas iddynt a darparu cyfleoedd sy'n helpu i gael gwaith yn y dyfodol. Gall hyn hefyd annog pobl ifanc i aros yn yr ardal.

Dyma rai syniadau a gafodd pobl ifanc ar sut i wella gweithio yn Eryri i bobl ifanc (yn nhrefn blaenoriaeth)

- 1** Sicrhau bod cynlluniau ar gael i bawb, gan gynnwys y rhai nad ydynt mewn addysg amser llawn neu sydd eisoes yn gweithio.
- 2** Rhoi cyfle i bobl ifanc gysgodi rolau fel eu bod yn cael syniad o sut fath o rolau swydd sydd yna a cipolwg waith o ddydd i ddydd y swyddi – e.e. warden.
- 3** Creu partneriaethau gyda busnesau lleol i helpu i greu cyfleoedd gwaith i'r rhai mewn addysg – e.e. ar ôl ysgol neu benwythnosau
- 4** Sefydlu prentisiaeth o fewn y Parc – e.e. Codi wal gerrig, cynnal a chadw llwybrau, warden
- 5** Rhedeg sesiynau gyrfaoedd mewn ysgolion gyda gweithwyr y Parc yn trafod cyfleoedd gwaith yn y Parc.
- 6** Darparu profiad gwaith – e.e. drwy TGAU / BACC Cymraeg
- 7** Annog busnesau a chyflogwyr lleol i wneud 'Cynlluniau Datblygu' gyda hyfforddiant gostyngedig neu am ddim.

5. YR ANGEN I WEITHREDU

- ➔ **Gweithredu** drwy weithredu prosiectau
- ➔ **Cysylltu a chyd-weithio** gydag eraill (gweithio mewn partneriaeth â sefydliadau a gwasanaethau eraill)
- ➔ **Monitro & Addasu** y gwaith rydym yn ei wneud i sicrhau ei fod yn parhau i fod yn gyfredol ac yn effeithiol
- ➔ **Adroddiad, Hyrwyddo a Hysbysebu** rhannu a datflu'r gwaith sy'n cael ei wneud

Nod APCE yw cadw at y Maniffesto leuenctid hwn hyd eithaf ein gallu a chynorthwyo a chefnogi i weithredu prosiectau yn y dyfodol, cyn belled â'i bod o fewn ein cylch gwaith i wneud hynny. Fodd bynnag, rhaid i bob cam gweithredu a phrosiect gael ei drafod, ei gytuno a'i gymeradwyo gan yr Awdurdod.

Y CAMAU NESAF:

PWYLLGOR IEUENCTID:

Sefydlu a cynnal Pwyllgor Ieuenctid; Gwahodd aelodau ar draws y Parc Cenedlaethol i ymuno. Gallai hwn fod yn gyfarfod cyntaf anffurfiol i gynlluniau 'Brainstorm', neu'n ddiwrnod sydd wedi'i gynllunio'n benodol o amgylch un o awgrymiadau o'r ymchil efo'r pobl ifanc yn ein harolygon – enghraifft; pryderon am newid hinsawdd ynghyd â phryderon am ddiffyg trafndiaeth i'r rhai nad ydynt neu sy'n rhy ifanc i yrru - diwrnod o archwilio teithio drwy gynlluniau llogi beiciau ar draws Gwynedd/Conwy.

GWEITHREDU:

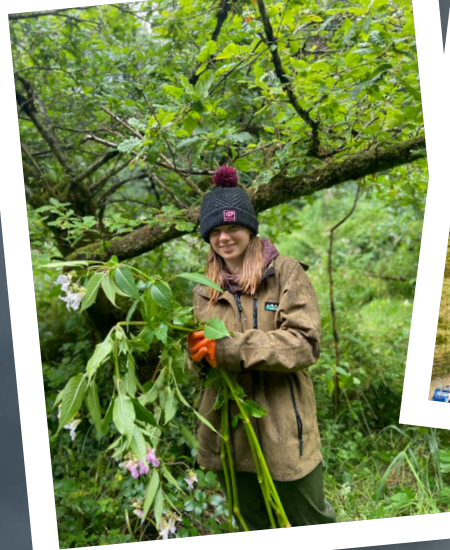
Sicrhau bod camau'n cael eu cymryd i gyflawni'r nodau a amlinellir yn y Maniffesto Ieuenctid; bod prosiectau a chynlluniau yn cael eu creu i fynd i'r afael â'r materion a amlygwyd gan bobl ifanc Eryri.

ADOLYGU

Dylid trin y Maniffesto Ieuenctid hwn fel 'dogfen fyw' – felly dylid ei hadolygu'n rheolaidd i sicrhau ei bod yn gyfredol a'i diweddarau.

> HYRWYDDO:

Lledaenwch y gair drwy fynychu digwyddiadau yn yr ardal sydd wedi'u hanelu at/a fydd yn denu pobl ifanc (megis gweithdai gyrfaedd a seminarau, diwrnodau agored, ffeiriau academiaidd, a digwyddiadau cymdeithasol sy'n dathlu diwylliant a threftadaeth) a defnyddio'r cyfleoedd hyn i drafod a hyrwyddo'r Maniffesto Ieuenctid a'r Pwyllgor Ieuenctid.

CYSYLLTWCH Â NI:

Mae croeso i chi gysylltu a chymryd rhan –

Mae APCE yn edrych ymlaen at weithio gyda chi i greu dyfodol cyffrous i fyd natur, ardaloedd gwledig a phobl ifanc!

E-bost: parc@eryri.llyw.cymru

Ffôn: 01766 770274

Gwefan: <https://eryri.llyw.cymru/>

MANIFFESTO IEUENCTID PARC CENEDLAETHOL ERYRI

CYFARFOD	Awdurdod Parc Cenedlaethol Eryri
DYDDIAD	11 Medi 2024
TEITL	ADRODDIAD BLYNYDDOL YR YSGWRN 2023-24
ADRODDIAD GAN	Pennaeth Treftadaeth Ddiwylliannol
PWRPAS	Diweddaru Aelodau ar weithgaredd Yr Ysgwrn

1. TROSOLWG O 2023/24

- 1.1. Ail agorwyd Yr Ysgwrn ar ddechrau Ebrill, 2023.
- 1.2. Mae'r Ysgwrn bellach ar agor chwe diwrnod yr wythnos dros wyliau'r ysgol ac ym misoedd Mai-Awst a phum diwrnod yr wythnos ym mis Ebrill, Medi a Hydref.
- 1.3. Roedd gan y ganolfan gyflenwad llawn o staff tymhorol, yn gweithio'n gyfartal i 2.4 person llawn amser am ran helaeth o'r tymor.
- 1.4. Cwblhawyd dau brosiect strategol yn llwyddiannus, sef cywaith Geiriau Diflanedig a phrosiect treftadaeth gymunedol Fama. Ceir manylion llawn y ddau brosiect isod.
- 1.5. Yn 2023-24, mis Tachwedd oedd un o fisoedd prysuraf a llewyrchus Yr Ysgwrn, gan danlinellu arwyddocâd grwpiau addysg yn y model busnes. Yn hanesyddol, mae nifer o grwpiau blwyddyn 12 a 13 sy'n astudio ffilm Hedd Wyn yn ymweld ym mis Tachwedd.
- 1.6. Llwyddwyd i gynnal dros 20 o weithgareddau gan ddenu dros 500 o fynychwyr yn ystod y flwyddyn. Derbyniwyd grantiau ar gyfer holl weithgareddau 2023-24, drwy Artfund, Ffederasiwn Amgueddfeydd ac Orielaau Gwynedd, Magnox a Chronfa Dreftadaeth y Loteri Genedlaethol.
- 1.7. Mae'r Pennaeth Eiddo yn gweithio ar denantiaeth y byngalo a chyrraedd gofynion Rhentu'n Ddoeth Cymru.
- 1.8. Cwblhawyd y flwyddyn o fewn y gyllideb.

2. GEIRIAU DIFLANEDIG

- 2.1. Agorwyd arddangosfa Geiriau Diflanedig ym mis Mehefin 2023, sef partneriaeth rhwng Awdurdodau Parciau Cenedlaethol Arfordir Penfro ac Eryri ac Amgueddfa Cymru.

- 2.2. Yn ogystal â'r arddangosfa ei hun, gyda chefnogaeth ariannol gan Artfund, comisiynwyd Cyngor Bwrdeistref Sirol Conwy i lunio adnodd addysg Cymraeg, yn seiliedig ar 'Geiriau Diflanedig' ac yn ymateb i ofynion y Cwricwlwm i Gymru, ar gyfer disgyblion 7-11 oed. Bu Ysgolion Llanddoged ac Ysbyty Ifan yn treialu'r adnodd, gan greu gwaith bendedig yn y broses. Archwiliodd y disgyblion eu milltir sgwâr er mwyn darganfod rhywogaethau bywyd gwyllt eu bro a chreu gwaith celf a cherddi acrostig wedi'i ysbrydoli gan fioamrywiaeth lleol, gan greu campwaith yn y dosbarth, yn dehongli bywyd gwyllt ardaloedd fel y Migneint. Daeth y ddwy ysgol ar ymweliad i'r Ysgwrn er mwyn treialu rhai o weithgareddau'r adnodd addysg ar y safle, e.e. gwaith celf amgylcheddol wedi'i ysbrydoli gan yr artist, Tim Pugh ac ysgrifennu gyda phluen cigfran. Roedd y gwaith hwn yn uchafbwynt gwych i lansiad yr arddangosfa.
- 2.3. Cafwyd agoriad llwyddiannus iawn i'r arddangosfa yn Yr Ysgwrn yng nghwmni dwy o awduron y gyfrol, Jackie Morris a Mererid Hopwood, gan gynnwys cyfraniadau creadigol gan y ddwy. Llywyddwyd y noson gan Gerallt Pennant ac roedd y profiad o weld Jackie Morris yn llunio dyfrgwn tra'n adrodd cerddi 'Otter' a 'Dyfrgi' ar y cyd â Mererid Hopwood yn brofiad gwefreiddiol a chofiadwy.
- 2.4. Ar faes Eisteddfod Genedlaethol Llŷn ac Eifionydd, cynhaliwyd lansiad meddal pellach ar gyfer adnodd addysg Geiriau Diflanedig, ar ffurf gweithdai celf ac animeiddio gyda Robin a Catrin Williams.
- 2.5. O egin y gweithdai yn yr Eisteddfod, cafodd perthynas ei meithrin gyda Robin Williams a'r Gymdeithas Dros Addysg Gymraeg a chynhaliwyd dau gwrs Geiriau Diflanedig i athrawon a chymorthyddion dosbarth yn Yr Ysgwrn. Mae'r berthynas hon wedi bod yn ffrwythlon iawn, gyda'r adnodd yn cael ei defnyddio mewn ysgolion ac athrawon yn dychwelyd i'r Ysgwrn ar ymweliad gyda'u dosbarth, wedi'r cwrs.
- 2.6. Allbwn arall y grant Artfund oedd cynnal gweithdai celf a barddoniaeth yn Ysgol Bro Hedd Wyn, Trawsfynydd gyda'r artist, Eleri Jones a'r Prifardd, Meirion McIntyre Huws. Mae'r gwaith argraffu a gynhyrchwyd o safon uchel iawn ac yn addurno Beudy Llwyd Yr Ysgwrn.

3. PROSIECT FAMA

- 3.1. Egin prosiect Fama oedd fandaliaeth a gyflawnwyd ar gofeb Hedd Wyn yn ystod 2022. Denodd y weithred sylw yn y wasg Gymreig ac roedd cymuned Trawsfynydd yn siomedig am y digwyddiad. Roedd hwn yn gyfle i weithio gyda'r gymuned i ail ddehongli'r berthynas gyda Hedd Wyn a threftadaeth Yr Ysgwrn a'r gymuned leol, union ganrif wedi dadorchuddio'r gofeb, yn 1923.
- 3.2. Llwyddwyd i ddenu cefnogaeth ariannol i brosiect treftadaeth-gelfyddydol gymunedol gan Gronfa Dreftadaeth y Loteri Genedlaethol (£10,000), Cronfa Gymunedol Magnox (£3,000) a Ffederasiwn Amgueddfeydd ac Oriolau Cymru (£3,000).
- 3.3. Un agwedd o'r prosiect oedd closio'r berthynas rhwng pentref Trawsfynydd a'r Ysgwrn ac mae map darluniadol o stori Hedd Wyn drwy'r pentref wedi'i greu ac ar fin cael ei lansio.

- 3.4. Prif gynnyrch prosiect Fama oedd 10 mis o gydweithio â chymuned Trawsfynydd drwy amrywiaeth o weithgareddau ymgysylltu. Llwyddwyd i gynnwys carfannau o bob agwedd o fywyd y pentref – babanod a'u mamau drwy'r clwb Ti a Fi, Ysgol Bro Hedd Wyn, Corau Lliaws Cain a Meibion Prysor, busnesau lleol a thrigolion unigol o bob oed. Drwy'r sesiynau, cynhyrchwyd podlediadau, Ffilmiau, gwaith celf, cerddi, samplau cerddoriaeth a chaneuon newydd – pob math o gynnyrch celfyddydol, creadigol, i ymateb i stori Hedd Wyn a threftadaeth Yr Ysgwrn, heddiw.
- 3.5. Rhannwyd y cynnyrch ar-lein, gydag ymateb arbennig o dda ond uchafbwynt y prosiect oedd cyngerdd Fama yn Neuadd Trawsfynydd, fis Chwefror eleni. Perfformiwyd holl gynnyrch y prosiect i drigolion Trawsfynydd ac roedd y Neuadd dan ei sang ar gyfer digwyddiad cofiadwy a dyrchafol. Cafwyd ymateb gadarnhaol iawn i'r prosiect gan drigolion Trawsfynydd a'r nod ydi cynnal y berthynas gyda'r grwpiau fu'n cymryd rhan. Diolch i gymuned Trawsfynydd am eu gwaith ar y prosiect, rydym yn gwerthfawrogi parodrwydd pobl y fro i gefnogi a chymryd rhan mewn prosiectau.

4. MATERION ARIANNOL

- 4.1. Gyda dyfodiad yr arddangosfa Geiriau Diflanedig, daeth cyfle masnachol drwy werthu amrywiaeth o gynnyrch a chofroddion yn ymwneud a'r arddangosfa, megis llyfrau'r awduron, gwahanol lyfrau o gyfres Geiriau Diflanedig, jig-sos a chynnyrch eraill oedd yn cydweddu'n thematig, e.e. llyfrau nodiadau, cardiau cyfarch, cynnyrch i'r cartref ac ati. Gwelwyd cynnydd o 14% mewn gwerthiannau siop, caffi a thocynnau yn ystod y flwyddyn, sy'n dystiolaeth o lwyddiant y fenter.
- 4.2. Mae prisiau wedi cynyddu yn y siop goffi, gan adlewyrchu cynnydd prisiau prynu cynnyrch i mewn, e.e. coffi, cacennau ac ati. Mae prisiau siop goffi'r Ysgwrn yn parhau yn gystadleuol iawn a bwriedir codi prisiau eto cyn Pasg 2025.
- 4.3. Un ochr i'r geiniog ydi'r incwm wrth gwrs a gwelwyd cynnydd costau aruthrol yn ystod 2023-24 hefyd, oherwydd chwyddiant. Prif gostau'r Ysgwrn yn 2023-24 oedd trydan, gwres a staffio.
- 4.4. Serch yr her, llwyddwyd i gwblhau'r flwyddyn o fewn y gyllideb.

5. EDRYCH YMLAEN TUAG AT 2024-25

- 5.1. Bydd arddangosfa newydd 'Yr Ysgwrn yn Ysbrydoli' yn agor ym mis Gorffennaf 2024. Bydd yn cynnwys nifer o weithiau celf gan artistiaid Cymreig blaenllaw, megis Luned Rhys Parri, Iwan Bala, Rob Piercy, Catrin Williams a Wini Jones Lewis, yn ogystal â gwaith cymuned, barddoniaeth a cherddoriaeth.
- 5.2. Byddwn yn lansio adnoddau pellach, gan gynnwys pecyn taith i blant ac adnodd addysg newydd ar gyfer astudiaethau Lefel A Cymraeg ar ffilm *Hedd Wyn*.

- 5.3. Bydd swyddogion yn cyflwyno ceisiadau grant ar gyfer:
 - Gwella dehongli ac arwyddion ar y safle.
 - Cynnal gweithgareddau yn ystod Gŵyl Amgueddfeydd Cymru, 2024 (Hydref 2024).
 - Creu ymgyrch farchnata ar gyfer tymor 2025.
- 5.4. Byddwn yn dechrau tynnu cais ar gyfer adnewyddu achrediad Yr Ysgwrn ynghyd, yn barod i'w gyflwyno fis Hydref 2025.
- 5.5. Byddwn yn cadarnhau tenantiaeth y byngalo.
- 5.6. Mae sefydlu ymddiriedolaeth ddatblygu ar gyfer Yr Ysgwrn ac ail lansio Cyfeillion Yr Ysgwrn wedi bod ar y rhaglen waith ers tro. Bwriedir cwblhau'r gwaith hwn erbyn Haf 2025.
- 5.7. Adolygu dulliau marchnata a chreu cynllun marchnata newydd.

Argymhelliad:

I Aelodau dderbyn yr adroddiad er gwybodaeth a thrafod unrhyw faterion sydd angen sylw pellach.

CYFARFOD:	AWDURDOD PARC CENEDLAETHOL ERYRI
DYDDIAD:	11 Medi 2024
TEITL:	EUROPARC e-Fforwm: 7 Tachwedd, 2024 “Rheoli Effeithiol: Gwell Parciau, symud ymlaen gyda’n gilydd”
AUTHOR:	Prif Weithredwr Dros Dro
PURPOSE:	Rhoi gwybod i’r Aelodau am yr e-Fforwm ac enwebu presenoldeb

1. CEFNDIR:

- 1.1. Corff cynrychioliadol Ardaloedd Gwarchodedig Ewrop yw Ffederasiwn EUROPARC. Mae gan y Ffederasiwn aelodaeth o 378 o awdurdodau cyfrifol dros 36 o wledydd ac mae’n hwyluso cydweithrediad rhyngwladol ym mhob agwedd ar Reoli Ardaloedd Gwarchodedig i wella a gwarchod ein hetifeddiaeth naturiol.

Mae'r Ffederasiwn yn cael ei gydnabod ledled y byd fel rhwydwaith proffesiynol o Ardaloedd Gwarchodedig Ewropeaidd sy'n darparu fforwm i rannu profiadau proffesiynol, cydweithio ar brosiectau technegol a datblygu nodau cyffredin. Mae'r e-Fforwm yn cael ei drefnu bob yn ail â Chynhadledd wyneb yn wyneb sydd wedi'i lleoli mewn Parc Cenedlaethol – Lleuwarden, Gogledd yr Iseldiroedd oedd yn cynnal y gynhadledd yn 2023. Y PW a'r Cyng. Ifor G. Lloyd fynychodd yn 2023 a darparu adborth i weddill yr Aelodau o'r Awdurdod.

- 1.2 Mae Awdurdod Parc Cenedlaethol Eryri wedi bod yn aelod o Ffederasiwn EUROPARC ers dros 25 mlynedd ac yn 2006 fel gynhaliwyd Cynhadledd EUROPARC yn Eryri.

2. e-Fforwm, FFEDERASHIWN EUROPARC 2024:

- 2.1 Bydd yr e-Fforwm yn edrych ar “ddarlun mawr” effeithiolrwydd rheoli ac yn edrych ar gynllunio, llywodraethu a gwneud penderfyniadau, meithrin gallu a chyfathrebu. Bydd yr e-Fforwm yn cynnwys sesiynau gan brif siaradwyr arbenigol, astudiaethau achos a gweithdai rhyngweithiol.
- 2.2 Yn anffodus eleni mae dyddiad yr e-Fforwm yn gwrthdaro â Seminr Aelodau Parciau Cenedlaethol Cymru sy'n cael ei gynnal ym Mharc Cenedlaethol Arfordir Penfro.
- 2.3 Nid yw rhaglen lawn yr e-Fforwm wedi'i rhyddhau eto.

3. ARGYMHELLION:

- 3.1 Gofynnir i Aelodau benderfynu a ddylai APCE gael ei gynrychioli yn e-Fforwm EUROPARC 2024, enwebu aelod i fynychu (os oes rhywun ar gael) a/neu gytuno bod y Prif Weithredwr Dros Dro yn gofyn am enwebiadau gan swyddogion i fynychu.**

4. GWYBODAETH CEFNDIR:

Gwefan y gynhadledd:

[EUROPARC e-Forum | Effective Management; Better Parks – EUROPARC 2024 Conference \(europarcconference.com\)](https://europarcconference.com)

Ffi am fynychu: €50 (£43 ar 16.08.24.)

CYFARFOD:	AWDURDOD PARC CENEDLAETHOL ERYRI
DYDDIAD:	11 Medi 2024
TEITL:	SEMINAR AELODAU PARCIAU CENEDLAETHOL CYMRU, 6 - 7 Tachwedd, 2024. Parc Cenedlaethol Arfordir Penfro Parciau Cenedlaethol i Bawb?
AWDUR:	Prif Weithredwr (Dros Dro)
PWRPAS:	Rhoi gwybod i'r Aelodau am y Seminar

1. CEFNDIR:

- 1.1 Mae Awdurdodau Parciau Cenedlaethol Cymru yn cefnogi gweithdy blynyddol i ddarparu cyfleoedd i aelodau gael eu briffio ar faterion sy'n dod i'r amlwg a rhannu profiad gyda Pharciau Cenedlaethol eraill yn eu rôl fel aelodau o'r Awdurdod. Cynhaliwyd y gweithdy diwethaf yn y Bannau ym mis Mai 2023.
- 1.2 Mae Gweithdy Aelodau Cymru yn ddyddiad poblogaidd yng nghalendr Aelodau sy'n agored i bob Aelod, ac yn elfen bwysig o ddatblygu gwybodaeth a dealltwriaeth o Aelodau'r Parc Cenedlaethol. Mae Gweithdy'r Aelodau yn ychwanegol at gyfleoedd hyfforddi lleol a DU a gynigir i Aelodau o ran datblygu. Mae hyfforddi aelodau wedi'i amlygu fel agwedd bwysig ar fod yn aelod ac mae ein Gweinidog wedi tynnu sylw at y ffaith y dylai datblygu aelodau fod yn flaenoriaeth.

2. SEMINAR 2024:

- 2.1 Trefnir Seminar Aelodau eleni gan Awdurdod Parc Cenedlaethol Arfordir Penfro a bydd yn cael ei gynnal yng ngwesty Giltar, Dinbych-y-Pysgod.

Thema'r seminar yw "Parciau Cenedlaethol i Bawb". Mae fformat y seminar yn cynnwys ymweliadau safle a teithiau astudio ar y diwrnod cyntaf a chyflwyniadau a thrafodaeth fanwl ar yr ail ddiwrnod.

3. ARGYMHELLIAD:

- 3.1 **Aelodau i nodi a chadarnhau eu presenoldeb neu beidio drwy roi gwybod i'r Swyddog Gwasanaethau Democraidd.**

Awst 12 August 2024

**Awdurdod
Parc Cenedlaethol
Arfordir Penfro**

Parc Llanion, Doc Penfro
Sir Benfro SA72 6DY

**Pembrokeshire Coast
National Park
Authority**

Llanion Park, Pembroke Dock
Pembrokeshire SA72 6DY

Ffôn/Tel:
01646 624800

Ffacs/Fax:
01646 689076

pcap@arfordirpenfro.org.uk
pcnp@pembrokeshirecoast.org.uk

www.arfordirpenfro.cymru
www.pembrokeshirecoast.wales

Annwyl Gydwethwyr,

Dear Colleagues,

Bydd Awdurdod Parc Cenedlaethol Arfordir Penfro yn trefnu Seminar Blynyddol Aelodau Cymru ar 6 a 7 Tachwedd 2024.

The Pembrokeshire Coast National Park Authority will be hosting the annual Welsh Members Seminar on 6 and 7 November 2024.

Hoffwn wahodd Aelodau y tri Awdurdod Parc Cenedlaethol yng Nghymru i fynychu'r seminar, a fydd yn cael ei gynnal yng Ngwesty Giltar, Dinbych-y-pysgod, Sir Benfro.

I would like to invite Members of the three Welsh National Park Authorities to attend the event, which will be held at the Giltar Hotel, Tenby, Pembrokeshire.

A fydech gystal â ddychwelyd y ffurflen archebu sydd ynghlwm i'ch Tîm Gwasanaethau Aelodau erbyn **Dydd Gwener 06 Medi 2024**. Mae croeso i chi gysylltu â mi os ydych am drafod y digwyddiad mewn unrhyw fodd.

Please would you complete the attached booking form and return to your Member Services Team by **Friday 06 September 2024**. Please do not hesitate to contact me if you wish to discuss the event in any way.

Diolch am eich cefnogaeth.

Thank you for your support.

Yn ddiffuant

Yours sincerely

Di Clements
Cadeirydd/Chairman

Cymraeg

Rydym yn croesawu cael gohebiaeth yn Gymraeg, a byddwn yn ateb gohebiaeth yn Gymraeg. Ni fydd gohebu yn Gymraeg yn arwain at oedi.

*We welcome receiving correspondence in Welsh, and will respond to any correspondence in Welsh. **232**ponding in Welsh will not lead to delay.*

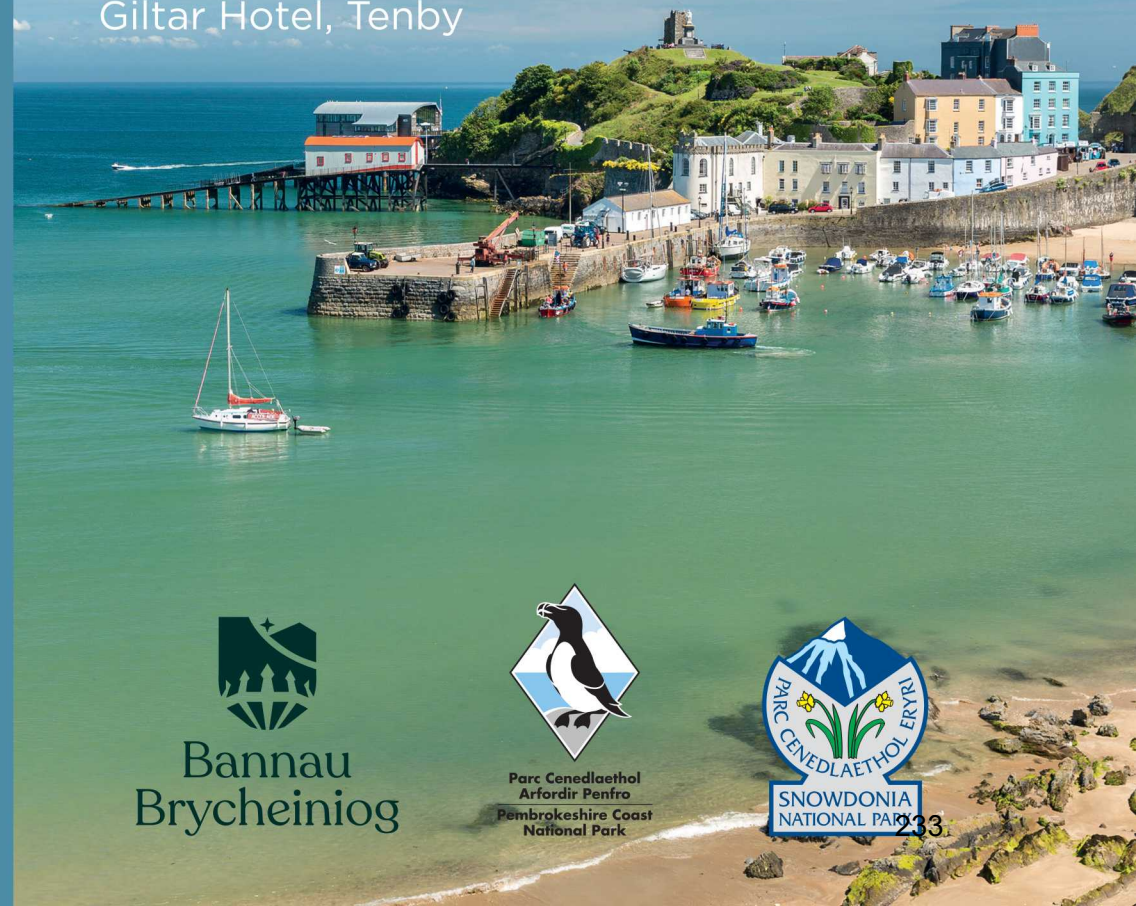

SEMINAR AELODAU CYMRU Parciau Cenedlaethol i Bawb?

6-7 Tachwedd 2024
Gwesty Giltar, Dinbych-y-pysgod

WELSH MEMBERS' SEMINAR National Parks for All?

6-7 November 2024
Giltar Hotel, Tenby

Parciau Cenedlaethol i Bawb?

RHAGLEN

Dydd Mercher 6 Tachwedd

- 10am **Cofrestru**
- 11am **Croeso**
- 11.15am **Cyflwyniad**
- 12pm **Cinio**
- 1pm **Ymweliadau Safle:**
- i) Cadeiriau Olwyn y Traeth ac Offer Pob Tir
 - ii) Prosiect 1000 Diwrnod Cyntaf
 - iii) Gwirfoddoli â Chymorth (Llwybrau/Gwreiddiau i Adferiad)
 - iv) Sesiwn Dan Do ar Gydlynu Digwyddiadau Hygyrch
- 4.15pm **Te / Coffi**
- 5.30pm **Sesiwn gyda Chenhedlaeth Nesaf Parc Cenedlaethol Arfordir Penfro**
- 6.30pm **Derbyniad â Diodydd ym mhafiliwn De Valence**
a gynhelir gan Gyngor Tref Dinbych-y-pysgod
- 7.30pm **Cinio, Gwesty Giltar**

Dydd Iau, 7 Tachwedd

- 9.15am **Cyflwyniadau gan bartneriaid ar y themâu canlynol:**
- i) Ymgysylltu â'r mwyafrif byd-eang
 - ii) Cefnogi'r rhai sydd am wella eu lles meddyliol a chorfforol
- 10.30am **Te / Coffi**
- 11am **Trafodaeth grŵp**
- 12pm **Adborth o'r drafodaeth**
- 1pm **Cinio a chloi'r seminar**

National Parks for All?

PROGRAMME

Wednesday 6 November

- 10am **Registration**
- 11am **Welcome**
- 11.15am **Introduction**
- 12pm **Lunch**
- 1pm **Site visits:**
- i) Beach Wheelchairs and All-terrain equipment
 - ii) First 1000 Days project
 - iii) Supported Volunteering (Pathways/Roots to Recovery)
 - iv) Indoor Session on Coordinating Accessible Events
- 4.15pm **Tea & Coffee**
- 5.30pm **Session with the Pembrokeshire Coast National Park Next Generation**
- 6.30pm **Drinks Reception at The De Valence**
hosted by Tenby Town Council
- 7.30pm **Dinner, Giltar Hotel**

Thursday 7 November

- 9.15am **Presentations from partners on the following themes:**
- i) Engaging with the global majority
 - ii) Supporting those looking to improve their mental and physical wellbeing
- 10.30am **Tea & Coffee**
- 11am **Group discussion**
- 12pm **Feedback from discussion**
- 1pm **Lunch and end**

SEMINAR AELODAU CYMRU 2024

Ymweliadau Safle

Cadeiriau Olwyn Traeth ac offer pob tir

Lleoliad – Traeth Dinbych-y-pysgod
Mae Awdurdod Parc Cenedlaethol Arfordir Penfro yn gwella mynediad i draethau arobryn Sir Benfro a manau eraill yn yr awyr agored drwy ddarparu amrywiaeth o offer gan gynnwys cadeiriau olwyn traeth.

Ar y daith hon, cewch gyfle i gael tro ar y treiciau mynydd ac amrywiol offer pob tir ar daith gerdded dywys ar y traeth. Bydd y cyfranogwyr yn cael cyfle i gwrdd â staff busnes lleol sy'n cynnal cadair olwyn traeth i drafod manteision y cynllun.

Hefyd ar y daith hon bydd cyfle i'r Aelodau ddarganfod mwy am yr offer wedi'i addasu a gynigir gan bartneriaid yr Awdurdod ac effaith cyllid prosiect Y Pethau Pwysig ar wneud yr ardal yn fwy hygrych.

Y 1,000 Diwrnod Cyntaf

Lleoliad – Castell Caeriw

Mae'r prosiect Y 1,000 Diwrnod Cyntaf wedi'i ysbyrdoli gan fenter Llywodraeth Cymru 'Y 1,000 Diwrnod Cyntaf' sy'n cydnabod mai'r 'cyfnod hwn yw'r mwyaf arwyddocaol ym mywyd plentyn'.

Mae tîm y 1,000 Diwrnod Cyntaf yn cynnig cyfleoedd i aelodau ieuengaf ein cymunedau dreulio mwy o amser yn yr awyr agored a chynnal arferion da mewn dysgu yn yr awyr agored yn y lleoliadau cyn-ysgol yn y sir.

Ymunwch â thîm y prosiect a rhai o'u cyfranogwyr ifanc i ddarganfod mwy am y prosiect arloesol hwn. Hefyd mae'r ymweliad safle hwn yn cynnig cyfle i gyfranogwyr archwilio rhyfeddodau Castell Caeriw, mwynhau'r golygfeydd godidog ar draws Pwll y Felin, a dysgu mwy am y gwaith amhrisiadwy a wneir gan y tîm gwych hwn ar y safle.

Gwirfoddoli â Chymorth (Llwybrau/Gwreiddiau at Adferiad)

Lleoliad – Penalun/ Traeth y De, Dinbych-y-pysgod

Mae Llwybrau/Gwreiddiau at Adferiad yn brosiectau sy'n ceisio cynorthwyo cyfranogwyr i ddarganfod a gwirfoddoli ym Mharc Cenedlaethol Arfordir Penfro a'r cyffiniau.

Prosiect yw Gwreiddiau at Adferiad mewn partneriaeth â MIND sy'n gweithio gyda'r rhai sy'n nodi bod ganddynt iechyd meddwl gwael. Mae Llwybrau yn cynnig cyfleoedd i wirfoddoli â chymorth mewn gweithgareddau cadwraeth mwy traddodiadol.

Mae'r daith hon yn cynnig cyfle i'r Aelodau gwrdd â gwirfoddolwyr a staff sy'n rhan o'r prosiectau, ac ymuno â'r ddau grŵp mewn gweithgaredd gwirfoddoli ar lan y môr. Bydd gweithgareddau gwirfoddoli yn cynnwys tasgau syml megis casglu sbwriel, clirio tywod oddi ar risiau a chlirio mieri.

Sesiwn Dan Do ar Gydlynau Digwyddiadau Hygrych

Lleoliad – Gwesty'r Giltar

Mae Awdurdod Parc Cenedlaethol Arfordir Penfro a Croeso Sir Benfro yn cydweithio i ddatblygu arlwy twristiaeth cynhwysol gyda'r gorau yn y byd yn Sir Benfro.

Mae'r prosiect Agored i Bawb yn gweithio gyda busnesau a sefydliadau i wneud Sir Benfro yn ddewis cyntaf i'r trigolion ac i ymwelwyr sy'n wynebu rhwystrau i deithio a thwristiaeth.

Yn ystod y gweithdy Cydlynau Digwyddiadau Hygrych, cewch gyfle i roi prawf ar ein rhestr newydd o wirio digwyddiadau, datblygu datganiad mynediad a dod o hyd i ffyrdd o wella'ch gwefan a'ch cyfryngau cymdeithasol.

Seminar Aelodau Cymru

Gwesty Giltar, Dinbych-y-pysgod

6-7 Tachwedd 2024

Manylion y cynrychiolydd

Sefydliad:	
Enw:	
Rhif Ffôn:	
E-bost:	
Cyswllt mewn Argyfwng (enw, rhif a pherthynas):	

Rhaid dychwelyd pob ffurflen archebu erbyn: 06 Medi 2024

Anfonwch eich ffurflenni wedi'u llenwi:

Drwy'r e-bost: georgiaj@arfordirpenfro.org.uk

Drwy'r post: Georgia Jones
Awdurdod Parc Cenedlaethol Arfordir Penfro
Parc Llanion
Doc Penfro
Sir Benfro SA72 6DY

Os oes angen rhagor o wybodaeth arnoch, cysylltwch â Georgia Jones drwy ffonio: 01646 624898 (llinell uniongyrchol).

Ymweliad Safle: Noder pa ymweliad safle fyddai orau gennych drwy nodi '1' a '2' gyferbyn â'ch dewisiadau cyntaf ac ail.

1. Cadeiriau Olwyn y Traeth ac Offer Pob Tir	
2. Prosiect 1000 Diwrnod Cyntaf	
3. Gwirfoddoli â Chymorth (Llwybrau/Gwreiddiau i Adferiad)	
4. Sesiwn Dan Do ar Gydlynau Digwyddiadau Hygyrch	

Nodwch eich anghenion:

Cynrychiolydd Diwrnod yn unig: 6 7 Tachwedd

Llety: Dydd Mawrth 5 Tachwedd

(Dim ond yn berthnasol i fynychwyr cyfarfod Parciau Cenedlaethol Cymru)

Dydd Mercher 6 Tachwedd

Cinio: Nos Mercher 6 Tachwedd

Anghenion Deietegol

Nodwch a oes gennych unrhyw ofynion deietegol a nodwch yn glir beth ydynt:

Anghenion Arbennig

Nodwch a oes gennych unrhyw anghenion symud/anghenion corfforol:

A oes unrhyw beth arall y dylem wybod?

Unwaith y byddwn wedi derbyn eich ffurflen archebu a'ch cais am lety, bydd eich sefydliad yn atebol am yr ystafell a archebwyd are ich cyfer ac unrhyw gostau cychylltiedig. Noder: Gellir enwebu dirprwyon unrhyw adeg.

ADRODDIAD CYFARFOD Y GWEITHGOR AELODAU A GYNHALIWDYD AR 22 MAI 2024**PRESENNOL:****Aelodau a benodwyd gan Gyngor Gwynedd**

Cynghorwyr Elwyn Edwards, Annwen Hughes, June Jones, Edgar Owen (Cadeirydd), John Pughe Roberts, Meryl Roberts, Einir Wyn Williams;

Aelodau a benodwyd gan Gyngor Bwrdeistref Sirol Conwy

Cynghorwyr Ifor Glyn Lloyd, Jo Nuttall, Dilwyn Owain Roberts;

Aelodau a benodwyd gan Lywodraeth Cymru

Brian Angell, Sarah Hattle, Tim Jones, Naomi Luhde-Thompson;

Swyddogion

G. Iwan Jones, Jonathan Cawley, Adam Daniel, Ailish Roberts, Anwen Gaffey, Sarah Roberts.

Dywedodd Cyfarwyddwr y Gwasanaethau Corfforaethol fod y cyfarfod yn cael ei recordio er mwyn cynorthwyo i gadarnhau'r cofnodion.

1. Ymddiheuriadau

Cynghorwyr Louise Hughes, Elfed Powell Roberts; Delyth Lloyd.
Emyr Williams, Prif Weithredwr.

2. Datgan diddordeb

Ni ddatganwyd unrhyw Ddiddordeb Personol mewn perthynas ag unrhyw eitem.

3. Cofnodion

Derbyniwyd cofnodion cyfarfod y Gweithgor Aelodau a gynhaliwyd ar 17 Ebrill 2024 a llofnododd y Cadeirydd hwy fel cofnod cywir.

4. Maniffesto Ieuenctid

Cyflwynwyd – Adroddiad gan y Swyddog Pobl Ifanc ynghyd â'r Maniffesto Ieuenctid Drafft er mwyn derbyn sylwadau a chymeradwyaeth yr Aelodau.

Adroddwyd – Cyflwynodd y Pennaeth Gwasanaeth Wardeinio a'r Swyddog Pobl Ifanc yr adroddiad a'r maniffesto a rhoddodd y cefndir a'r goblygiadau o ran adnoddau i'r Aelodau.

Croesawodd yr Aelodau'r maniffesto a thrafodwyd y canlynol yn fanwl:-

- diolchodd aelod i'r swyddogion am yr adroddiad cynhwysfawr a manteisiodd hefyd ar y cyfle i ddiolch i Tracey Evans, cyn aelod o'r Awdurdod, am ei gwaith ar Grŵp Gorchwyl a Gorffen Maniffesto Ieuenctid a fydd yn cael ei ddiddymu yn dilyn mabwysiadu'r maniffesto yn ffurfiol.
- mewn ymateb i gwestiwn, dywedodd y Swyddog Pobl Ifanc mai'r diffiniad o "ieuenctid" yn yr achos hwn oedd pobl 30 oed ac iau. Croesawodd yr Aelod yr adroddiad ond teimlai y dylai'r ddogfen sôn am newid hinsawdd a bioamrywiaeth a chynnwys barn pobl ifanc ar y pynciau. Gofynnodd i'r Awdurdod ystyried ymhellach y broses o ymgysylltu â phobl ifanc a sut y gallant ddylanwadu ar waith yr Awdurdod ar gyfer y dyfodol.

- dywedodd swyddogion y byddai 'Adran 3. Dysgu' yn canolbwyntio ar newid hinsawdd a bioamrywiaeth a bod opsiynau amrywiol yn cael eu hystyried ar gyfer cyflwyno pobl ifanc i waith yr Awdurdod. Roedd sefydlu Cyngor Ieuenctid yn un opsiwn o'r fath i bobl ifanc fynegi eu barn a gallai Fforwm Eryri hefyd fod yn fforwm gan fod ganddo drefniant mwy anffurfiol.
- tra'n gefnogol i'r ddogfen, gofynnodd Aelod i swyddogion fod yn gyson yn eu defnydd o Eryri / Snowdonia yn y Maniffesto. Awgrymodd hefyd y gallai fod yn bosibl penodi person ifanc yn Aelod o Lywodraeth Cymru yn y dyfodol. Dylai'r ddogfen hefyd gynnwys cyfeiriad at Ddeddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol a hefyd at gynaliadwyedd.
- dywedodd Aelod y dylid hefyd annog pobl ifanc i gymryd rhan ym mhroses y Cynllun Datblygu Lleol, i ddarparu persbectif gwahanol, gan mai nhw yw'r bobl a fydd yn gorfod byw gyda chanlyniadau'r penderfyniadau hyn.
- tynnodd aelod sylw hefyd at Gynllun Llysgenhadon yr Awdurdod.

PENDERFYNWYD

- 1. nodi'r adroddiad a chymeradwyo'r Maniffesto Ieuenctid.**
- 2. bod y Maniffesto Ieuenctid yn cael ei adolygu bob dwy flynedd.**

Daeth y cyfarfod i ben am 12.05

ADRODDIAD O GYFARFOD GWEITHGOR YR AELODAU A GYNHALIWDYD AR 26 MEHEFIN 2024

PRESENNOL:

Aelodau wedi'u penodi gan Gyngor Gwynedd

Cynghorwyr Elwyn Edwards, Annwen Hughes, Louise Hughes, June Jones, Edgar Wyn Owen, Elfed Powell Roberts, John Pughe Roberts, Meryl Roberts;

Aelodau a benodwyd gan Gyngor Bwrdeistref Sirol Conwy

Cynghorwyr Ifor Glyn Lloyd, Jo Nuttall, Dilwyn Owain Roberts;

Aelodau a benodwyd gan Lywodraeth Cymru

Brian Angell, Tim Jones, Naomi Luhde-Thompson, Delyth Lloyd;

Swyddogion

Emyr Williams, G. Iwan Jones, Jonathan Cawley, Dafydd Roberts, Elin Smith, Anwen Gaffey, Sarah Roberts;

Cynghorodd y Cyfarwyddwr Gwasanaethau Corfforaethol fod y cyfarfod yn cael ei gofnodi i Gynorthwyo i wirio'r cofnodion.

1. Ethol Cadeirydd

Aeth y Cyfarwyddwr Gwasanaethau Corfforaethol ati i amlinellu'r drefn ar gyfer ethol Cadeirydd ar y Gweithgor Aelodau.

PENDERFYNWYD ethol y Cynghorydd Ifor Glyn Lloyd yn Gadeirydd ar y Gweithgor Aelodau.

Diolchodd y Cadeirydd i'r Aelodau am eu cefnogaeth a diolchodd yn bersonol hefyd i'r Prif Weithredwr am ei waith ac am ei gefnogaeth a'i arweiniad dros y 10 mlynedd diwethaf.

2. Ymddiheuriadau

Y Cynghorydd Einir Wyn Williams; Sarah Hattle
Dewi Aeron Morgan, Swyddog Adran 151.

3. Datgan Budd

Ni wnaed unrhyw ddatganiadau o fuddiannau personol mewn perthynas ag unrhyw eitem.

4. Cofnodion

Derbyniwyd cofnodion cyfarfod Gweithgor yr Aelodau a gynhaliwyd ar 22 Mai 2024 ac arwyddodd y Cadeirydd hwy fel rhai cywir.

5. Cynllun Gweithredu Adfer Natur Eryri

Cyflwynwyd – Adroddiad gwybodaeth gan y Pennaeth Coetiroedd Cadwraeth ac Amaethyddiaeth.

Adroddwyd - Cynghorodd y Cyfarwyddwr Cynllunio a Rheoli Tir fod y Pennaeth Cadwraeth, Coetiroedd ac Amaeth yn cael triniaeth yn yr ysbyty ar hyn o bryd. Cyflwynodd y Cyfarwyddwr Cynllunio a Rheoli Tir yr Uwch Colegydd a'r Swyddog Bioamrywiaeth a oedd yn cyflwyno 'r adroddiad yn ei absenoldeb.

Cyflwynodd y Swyddog Bioamrywiaeth yr adroddiad a'r cefndir, a chafodd yr Aelodau gyflwyniad manwl i Gynllun Gweithredu Drafft Adfer Natur Eryri. Rhoddwyd gwybod i'r Aelodau fod Partneriaeth Natur Eryri yn asesu'r drafft cyntaf ar hyn o bryd a bydd eu sylwadau/argymhellion yn cael eu hystyried gan y grŵp tasg a gorffen yn eu cyfarfod cyntaf ym mis Gorffennaf.

Trafododd yr Aelodau yr adroddiad a Chynllun Gweithredu Drafft Adfer Natur Eryri yn fanwl a gwnaethant y sylwadau canlynol:-

- Llongyfarchodd y Cadeirydd swyddogion am baratoi dogfen a oedd yn hawdd ei darllen a'i deall.
- Gofynnodd Aelod a ddylai strategaeth gyfathrebu gyd-fynd â'r ddogfen i dynnu sylw at y prif faterion. Nododd yr Aelod bryderon hefyd nad oedd cyllid ar gael tan fis Mawrth 2025 a oedd yn gadael fawr o amser i ymgyrchu ac i'r partneriaid ddod at ei gilydd.
- Trafododd yr aelodau reoli rhywogaethau ymledol yn Eryri. Dywedodd yr Uwch Colegydd fod Strategaeth Rhododendron yn cael ei defnyddio i helpu i flaenoriaethu a chanolbwyntio ar y gwaith hwn. Cadarnhaodd fod Pennaeth Coetiroedd Cadwraeth ac Amaeth yn trafod y posibilïadau ar gyfer creu strategaeth debyg ar gyfer Llysiau'r Dial a Jac y Neidiwr, ond nid oedd dyddiad penodol wedi'i bennu ar gyfer y gwaith hwn.
- trefnodd Aelod i drafod nifer o ddiwygiadau yn uniongyrchol gyda'r Swyddog Bioamrywiaeth ar ôl y cyfarfod.
- mewn ymateb i gwestiwn, cadarnhaodd y Swyddog Bioamrywiaeth y bydd y wybodaeth yn cael ei dangos ar fap a'i fod yn rhan o'r deunydd a ddisgwylid gan Atmos.
- Roedd Aelod yn teimlo bod angen:-
 - darparu atgyfeiriadau pan ddyfynnir data, naill ai fel nodyn neu troedyn.
 - edrych i mewn i'r term cywir ar gyfer cregyn gleision dŵr croyw ac ati.
 - cynnwys targedau ac amserlenni penodol fel y cytunir â phartneriaid.
 - cynnwys mapiau o SoDdGA ac ardaloedd o ddiddordeb ecolegol fel rhwydwaith natur gyda sgoriau cyflwr a fyddai'n helpu gyda chynllunio strategol. Dylai swyddogion gael barn y bartneriaeth ar hyn gyda'r nod o ganolbwyntio gwaith yr holl asiantaethau o ran strategaeth yn hytrach na bod yn ddarniog ar rywogaethau.
- Trafododd yr aelodau y cynllun ffermio cynaliadwy a gofynnodd Aelod a oes gan ffermwyr gyfle i gyfrannu at Gynllun Gweithredu Adfer Natur Eryri. Cadarnhaodd y Swyddog Bioamrywiaeth fod FUW yn aelodau o'r grŵp tasgau.
- Nododd Aelod fod disgwyl o hyd am adroddiad y SoDdGA ar gyfer ardal y Berwyn, ac na ddylai'r gymuned ffermio gael eu dal yn gyfrifol am y dirywiad mewn natur.
- mewn ymateb, teimlai Aelod ei bod yn bwysig cydnabod bod colli cynefinoedd yn rhannol oherwydd polisïau amaethyddol anghynaliadwy a bod rôl bellach i gadwraeth ac amaethyddiaeth i weithio mewn partneriaeth.
- Nododd yr Aelodau bryderon bod rhai polisïau'n gwarchod un rhywogaeth ar draul eraill a oedd yn fater i'w drafod ymhellach.

- roedd y Prif Weithredwr yn teimlo ei bod yn bwysig cwblhau Cynllun Gweithredu Adfer Natur Eryri er mwyn sefydlu beth sydd ei angen ar Eryri cyn cyhoeddi'r Cynllun Ffermio Cynaliadwy.
- cytunodd Aelod fod hon yn strategaeth ar gyfer y Parc Cenedlaethol gyda chadwraeth wrth wraidd ei bwrpasau. Roedd yn bwysig nodi ein cyfeiriad yn seiliedig ar y data gwyddonol a'i ddehongliad, a fydd yn darparu llwyfan ar gyfer trafodaethau â diwydiannau eraill, gan gynnwys amaethyddiaeth, coedwigaeth a thwristiaeth ac ati.
- mewn ymateb i gwestiwn ar sut mae'r Cynllun Gweithredu Adfer Natur yn cyfateb i Ddeddf Cymru'r Dyfodol: Cynllun Cenedlaethol 2040, roedd yr Uwch Ecolegydd yn teimlo y byddai ei brif amcanion yn helpu i sicrhau Cymru fwy cadarn.
- Gwahoddwyd aelodau i anfon unrhyw sylwadau pellach at y Swyddog Bioamrywiaeth.

PENDERFYNWYD nodi'r adroddiad a chynnwys Cynllun Gweithredu Drafft Adfer Natur Eryri.

Daeth y cyfarfod i ben am 11.40

CYFARFOD	Awdurdod Parc Cenedlaethol Eryri
DYDDIAD	11 Medi 2024
TEITL	Eithrio Adroddiad : TRAFODAETH AR DDYFODOL PLAS TAN Y BWLCH
ADRODDIAD GAN	Prif Weithredwr (Dros Dro)
PWRPAS	Gofyn i'r Awdurdod gymeradwyo eithrio'r adroddiad uchod

1. CEFNDIR

- 1.1 Rwyf wedi rhoi ystyriaeth i'r rhesymau dros eithrio'r wybodaeth a gynhwysir yn yr adroddiad y cyfeirir ato uchod, a rwy'n gwneud yr argymhellion a ganlyn i'r Awdurdod:
- 1.2 Eithriadau sy'n berthnasol i'r adroddiad:
- 1.2.1 12. Gwybodaeth sy'n berthnasol i unigolyn penodol.
13. Gwybodaeth sy'n debygol o ddatgelu pwy yw'r unigolun dan sylw
14. Gwybodaeth sy'n ymwenedd â materion ariannol neu fusnes rhywun penodol (gan gynnwys yr awdurdod sy'n dal yr wybodaeth honno).
- 1.3 Ffactorau o blaid datgelu: Dim
- 1.4 Rhagfarn a fyddai'n digwydd petai'r wybodaeth yn cael ei datgelu:
- i. Waeth sut y caiff yr adroddiad ei geirio, mae'n bosib canfod pwy yw'r unigolyn neu'r unigolion dan sylw.
 - ii. Waeth sut y caiff yr adroddiad ei geirio, bydd materion ariannol y person, personau neu'r Awdurdod sy'n destun yr adroddiad yn cael ei ddatgelu.
- 1.5 Mae fy marn i ar y prawf budd cyhoeddus fel a ganlyn:
- i. Gwasanaethir y budd cyhoeddus orau pe bai'r Awdurdod yn cadw'r wybodaeth er mwyn sicrhau y diogelir pwy yw'r unigolyn dan sylw ynghyd â'r wybodaeth ariannol.

2. ARGYMHELLIAD

Bod yr Awdurdod yn cytuno i eithrio'r adroddiad "Trafodaeth ar Ddyfodol Plas Tan y Bwlch".